

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การสร้างสรรค์จิตรกรรมฝาผนังอีสานไปสู่การมีส่วนร่วม
แก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย

CREATIVE CONTEMPORARY MURAL PAINTING OF NORTHEAST THAILAND
TO PARTICIPATE IN THE LOCAL PROVINCE

โดย

นางสาว หม่อมหลวง โอภาษจรัส นันทวัน

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
โครงการวิจัยต่อเนื่อง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2560

หน่วยงานหลัก ภาควิชาศิลปกรรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

การพิมพ์เอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรเอาไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

คณะผู้ดำเนินงานวิจัย

หัวหน้าโครงการ

ดร. หม่อมหลวง โอภาชจรัส นันทวัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาศิลปกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้ช่วยนักวิจัย

นายมัณฑนะ อภิเดช

นางสาวราภรณ์ อยู่เย็น

นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง

นางสาวพลอยไพลิน ทับทิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย)	การสร้างสรรค์จิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสานไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย
แหล่งเงิน	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ประจำปีงบประมาณ	2559 – 2560
จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุน	2,057,800 บาท
ระยะเวลาการทำวิจัย	2 ปี เริ่มตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2558 - 30 กันยายน 2559
หัวหน้าโครงการ	ผศ. ดร. ม.ล. โอภาษจรัส นันทวัน สังกัด ภาควิชาศิลปกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สืบหาข้อมูล สอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น ลงมือวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังเพื่อเชื่อมโยงทัศนคติ ศึกษา รูปแบบจิตรกรรมฝาผนังอีสาน และจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสาน ในด้านต่างๆ ได้แก่ เนื้อหา วิธีการสร้างสรรค์ สุนทรียภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมกับชุมชน ศึกษาความเชื่อมโยงในลักษณะทัศนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ พระสงฆ์ ศิลปิน และประชาชนด้วยลักษณะทางกายภาพ ที่ตั้ง ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่ เพื่อวาดจิตรกรรมฝาผนังขึ้นใหม่ทั้งสี่ผนัง ชื่อผลงาน “จิตรกรรมฝาผนังวัดโพนคำย ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย” เพื่อบริการวิชาการแก่ชุมชนและพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วาดขึ้นใหม่ และการเรียนรู้คุณค่าของจิตรกรรมในโบสถ์นี้ เพื่อกระตุ้นให้เห็นคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าอาวาสและชาวบ้าน อันจะนำไปสู่ความรักความหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมของตน เพื่อใช้สอนนักศึกษาในคณะวิชา “วิธีการวิจัยทางทัศนศิลป์” ระดับปริญญาโท ซึ่งเป็นวิชาที่สอนเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อ การวางแผนการวิจัย การรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการประยุกต์ใช้ข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกี่ยวกับโครงการนี้ โดยทั่วไป ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนว่าเป็นโครงการที่ดี เห็นว่าคุณค่าของโครงการเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะพัฒนาต่อไป จึงเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมกันสร้างสรรค์ มีการปรึกษาหารือและเห็นว่าควรจะมีการดำเนินงานโดยให้ความรู้ต่อเนื่องนำไปสู่การทำโครงการเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อท้องถิ่นให้ได้ใช้ประโยชน์เพิ่มเติม คณะผู้ดำเนินโครงการเห็นว่า ควรจะมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม ควรมีแนวทางในการให้ความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: จิตรกรรมฝาผนัง, จังหวัดเลย, การมีส่วนร่วม, พุทธประวัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Research Title : **Creative contemporary mural painting of northeast Thailand to participate in the local province**

Funding Source : National Research Council of Thailand

Fiscal Year : 2016 - 2017

The amount of support : 2,057,800 Baht

The duration of research : 2 years, from 1 Oct, 2015 to 30 Sept, 2016

Researcher Leader : Asst. Prof. Dr. M.L Ophascharas Nandawan

Faculty : Architecture : Department : Fine Art King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

Abstract

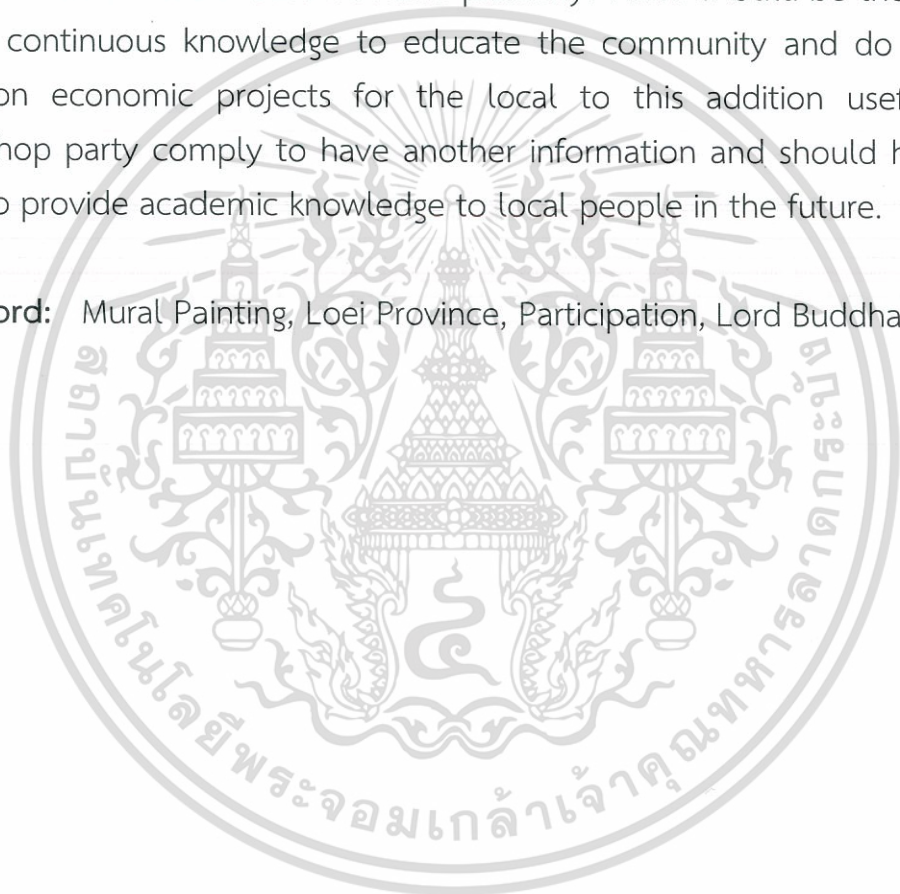
This research will be a qualitative research to survey information by asking for the opinion of community leaders, local people to start their wall paintings, connect their attitude in studying of "North Eastern Thailand Mural Painting and Contemporary" For example, contents by creativeness, aesthetics, problems and guidance to co-operate with the local people, to study linkage in terms of the participants connect in their attitude to whom concerned such as the abbot or monks, artists and people with physical characteristics, the location of traditional arts and culture, or connected with and their base traditions for having the new four wall paintings. The project title is "**Creative contemporary mural painting of northeast Thailand to participate in the local province**". For the academic services to the local people and develop the model, to solve the problem which is connected to the new wall paintings, learn and realize the valuable of the wall paintings in the temple, stimulate them to recognise the valuable of these wall paintings, especially to the abbot and local villagers that will lead them to feel loving and saving their old traditions. Also this project apply to teach the Master Degree students on the subject "**Research methodology**" which is

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

practical about specify the topic of research planning, information gathering by follow the steps to adapted the data process.

This generally project, most participants exactly agree with that of good project and expected the project valuable of basis for further development and agree with the creative contribution. There is a discussion and that ongoing work is to educate local creative economy initiatives. The team see that there should be more publicity. There should be the way by giving continuous knowledge to educate the community and do another creation economic projects for the local to this addition useful. This workshop party comply to have another information and should have the way to provide academic knowledge to local people in the future.

Keyword: Mural Painting, Loei Province, Participation, Lord Buddha

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้ดำเนินโครงการ “การสร้างสรรคจิตรกรรมฝาผนังอีสานไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย” ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ได้ให้โอกาส และมอบหมายให้คณะผู้ดำเนินงานได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัย ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ชานนารถ ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับศิลปกรรมที่วัดตะคุ อำเภอปากธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ในพื้นที่การศึกษาขอขอบพระคุณ นายสุรศักดิ์ บุคตา อัยการจังหวัดเลย และเจ้าหน้าที่สำนักงานอัยการจังหวัดเลย ในการอนุเคราะห์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดเลย ท่านเจ้าอาวาสวัดโพนค้าย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสและชุมชนชาวบ้านนาอ้อ รวมถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาศรี เต็มสายทอง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ที่ได้ให้ความสะดวกในเรื่องเอกสารต่างๆ การเดินทาง แนะนำที่พัก อำนวยความสะดวกเรื่องที่พักอาศัย ให้โอกาสได้ไปสัมภาษณ์ ออกสำรวจ ให้ความรู้ด้านขนบธรรมเนียมท้องถิ่นตลอดการปฏิบัติงานวาดและลงสี ในการประสานงานในทุกระดับท้องถิ่น การจัดเตรียมข้อมูลร่วมออกสำรวจและเก็บข้อมูลร่วมกับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ขอขอบคุณหลักสูตรสหวิทยาการเพื่อการวิจัยการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ได้ให้โอกาสให้นำเสนอโครงการเผยแพร่ ณ มหาวิทยาลัย National University ในกรุงเทพฯ ประเทศไต้หวัน

ขอขอบคุณหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สำหรับการเอื้อเฟื้อสถานที่จัดแสดงสัมมนา รวมทั้งผู้เข้าฟังสัมมนาทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการและบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอีกหลายท่าน ซึ่งคณะผู้ดำเนินงานขอขอบพระคุณมาใน ณ ที่นี้

คณะผู้ดำเนินงาน

2 มีนาคม 2561

สารบัญ

บทที่ 1	หน้า
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	1
1. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
2. ขอบเขตโครงการวิจัย	2
กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	9
1. องค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมในเอเชีย	9
2. การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง.....	12
3. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล	18
4. ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	43
5. ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย	46
6. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	69
บทที่ 2	
ทบทวนวรรณกรรม	70
2.1 คุณสมบัติของประชากรในตำบลนาอ้อ.....	72
2.2 ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ความสัมพันธ์กันในเชิงกิจกรรม	86
2.3 ระเบียบวิธีการ (Methodology)	89

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3	หน้า
แนวการศึกษา.....	98
ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยสุโขทัย	99
ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา.....	100
ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยกรุงธนบุรี และกรุงเทพมหานคร	105
ลวดลายไทยที่โดดเด่นในแต่ละยุคสมัยจากตำราของ น. ฅ ปากน้ำ	
ลายไทยในยุคเริ่มต้นสมัยอุทอง อโยธยาและสุโขทัย	108
ลายศิลปะสมัยสุโขทัย	108
ลายสมัยอยุธยาตอนต้น.....	109
ลายสมัยอยุธยาตอนปลาย	109
สมัยรัตนโกสินทร์ ถึงศิลปะเมืองหลวงปัจจุบัน	110
ข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่จังหวัดเลย.....	122
บทที่ 4	
วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์.....	127
4.1 การสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากลักษณะของสังคมในชุมชนบ้านนาอ้อ จังหวัดเลย.....	127
4.2 การสร้างสิ่งใหม่	128
4.3 ลักษณะของการสร้างสรรค์.....	129
เรื่องราวที่วาดลงบนฝาผนัง.....	137

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5	หน้า
การจัดการเพื่อเผยแพร่การมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์.....	163
5.1 การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อย.....	163
ก. ผลโครงการวิจัยกับสาธารณชนจัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรม แห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน.....	163
ข. การเผยแพร่สู่สาธารณชน ณ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย.....	168
ค. การเผยแพร่ความก้าวหน้าของโครงการ ณ วัดโพนคำย ตำบลนาอ้อ.....	180
ง. การบรรยายโครงการ ในหัวข้อย่อยเรื่อง “การสร้างสรรค์อย่างไร”.....	184
บทที่ 6	
ผลของการวิจัย.....	187
แนวความคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์.....	187
6.1 แนวความคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์เพื่อการมีส่วนร่วม.....	189
6.2 ภาพรวมผลงานสร้างสรรค์.....	197
บทที่ 7	
สรุป การจัดการการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์จิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสาน ไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่น ในจังหวัดเลย.....	215
ข้อเสนอแนะ.....	226

สารบัญภาพ

บทนำ	หน้า
ภาพที่ 1	แผนที่แสดงที่ตั้งของวัดโพนค้าย ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย3
ภาพที่ 2	ภาพแสดงด้านข้างของโบสถ์เป็นอาคารสร้างใหม่ ยังไม่มีการประดับเสมา เนื่องจากขาดงบประมาณ3
ภาพที่ 3	การก่อสร้างมีประตูขนาดใหญ่ สองประตู.....4
ภาพที่ 4	การทำพิธีที่ฉลองโบสถ์อย่างเรียบง่าย ในภาพเห็นมีเชือกสายสิญจน์ พิธีได้เสร็จสิ้นไปแล้วก่อนหน้าราวหนึ่งปี.....5
ภาพที่ 5	เนื่องจากที่วัดยังไม่มีมาตรการในการป้องกันแสงแดดฝนและนก จึงจำเป็นต้องปิดหน้าต่าง.....6
ภาพที่ 6	การประดับดาวเพดานซึ่งได้ทำการประดับไว้ก่อนแล้ว.....7
ภาพที่ 7	ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนกับงานอบรมความรู้ทางสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมฝาผนังร่วมสมัย.....8
ภาพที่ 8	แสดงกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้.....11
ภาพที่ 9	ผังแสดงลำดับ “อุปแต้ม” ผนังด้านนอก ในเรื่อง พระเวสสันดรชาดก.....20
ภาพที่ 10	ภาพการสำรวจรูปแบบจิตรกรรมฝาผนัง ณ อุปแต้มสิม วัดไชยศรี จังหวัดขอนแก่น.....21
ภาพที่ 11	การขอเข้าสำรวจสถานที่วัดและพื้นที่โดยรอบชุมชนจากท่านเจ้าอาวาสวัดโพนค้าย.....22
ภาพที่ 12	ภาพผู้ดำเนินโครงการ ในขณะที่กำลังรอการเดินทางมาของผู้นำชุมชนและชาวบ้าน.....23
ภาพที่ 13	ในระหว่างที่ขอสัมภาษณ์ท่านเจ้าอาวาสและผู้แทนชุมชน.....23
ภาพที่ 14	การเก็บข้อมูลจากประสบการณ์บอกเล่าจากผู้นำชุมชน.....24
ภาพที่ 15	การนำเสนอภาพร่าง และตำราที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปประวัติ การนำเสนอภาพร่าง และตำราที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปประวัติ.....25
ภาพที่ 16	การขอความเห็นจากชาวบ้านในหมู่บ้าน.....25
ภาพที่ 17	วัดตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นวัดเก่าแก่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2330 ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 1.....27

ภาพที่ 18	ภายในวัดตะคุมีภาพเขียนอยู่ในสภาพสมบูรณ์น่าชม เป็นภาพแสดงเรื่องราว การนมัสการ รอยพระพุทธรูป.....	28
ภาพที่ 19	ภาพพิธีศพ ปัจจุบันภาพลบเลื่อนไปมากแล้ว.....	29
ภาพที่ 20	พระประธานในวัดตะคุ.....	30
ภาพที่ 21	บานประตูไม้ของหอไตรกลางน้ำ.....	31
ภาพที่ 22	ภาพเทพชุมนุม.....	31
ภาพที่ 23	ภาพตอนเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวช.....	32
ภาพที่ 24	เจ้าชายสิทธัตถะทรงมองเห็นผู้คนที่กำลังหลับใหลอยู่ขณะที่พระองค์ ทรงเสด็จออกนอกวัง.....	33
ภาพที่ 25	ภาพวาดจิตรกรรมภายในวิหารเทพวิทยาคม วัดบ้านไร่ จิตรกรศิลปิน ผู้ออกแบบ ชื่อ อาจารย์สัมพันธ์ สารารักษ์.....	34
ภาพที่ 26	ภาพวาดสถาปัตยกรรมภายในวิหารเทพวิทยาคมแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา และวัฒนธรรม.....	35
ภาพที่ 27	การวางร้อยเรียงเรื่องราวให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักธรรม.....	36
ภาพที่ 28	วัดไชยศรี มีเรื่องจิตรกรรมฝาผนังด้านนอกและด้าน ในนั้นมีสภาพลบเลื่อน แต่มีความเด่นชัดในการที่ใช้สีน้ำเงินคราม.....	37
ภาพที่ 29	เป็นการเขียนภาพนรกเจ็ดขุม.....	37
ภาพที่ 30	เรื่องเวสสันดรชาดก.....	38
ภาพที่ 31	มีภาพทหารยืนเฝ้าประตู.....	39
ภาพที่ 32	วรรณกรรมเรื่อง “สินชัย” ที่ถูกจารึกไว้อย่างสวยงาม.....	40
ภาพที่ 33	นอกจากฝีมือของช่างแล้วยังได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ อีกด้วย.....	41
ภาพที่ 34	วัดไชยศรี จังหวัดขอนแก่น.....	42
ภาพที่ 35	บริเวณประตูทางเข้าวิหารเดิม ปัจจุบันมีสภาพเหลือแค่กองอิฐ.....	46
ภาพที่ 36	เจ้าอาวาสเล่าว่า เคยมีนักวิชาการมาดูแล้วสันนิษฐานว่า บริเวณนี้เดิม น่าจะเป็นห้องห้องหนึ่งในวิหาร.....	47
ภาพที่ 37	ซากวัตถุโบราณ เหลือรอดตายเท่าที่เห็น ไม่มีหลักฐานระบุว่า เป็นชิ้นส่วนของอะไร.....	48
ภาพที่ 38	ชิ้นส่วนที่มีการทำให้เกิดลวดลายด้วยการทำเป็นร่องเส้นโค้ง.....	49
ภาพที่ 39	ชิ้นส่วนที่มีการแกะสลักหิน เห็นได้ชัดเจน.....	50
ภาพที่ 40	ชิ้นส่วนที่สันนิษฐานว่าเป็นรูปทรงมาจากการแกะสลัก.....	51

ภาพที่ 41	ภายในมีการนำเหล็กเส้นมาพยุ่งไว้ ด้วยความร่วมมือกันของชาวบ้าน.....	51
ภาพที่ 42	ชาวบ้านได้สร้างหลังคามุงกระเบื้องไว้อย่างง่าย ๆ เพื่อป้องกันฝนชะล้าง แนวอิฐต่างๆ ให้พังทลาย	52
ภาพที่ 43	ลวดลายสลักเดินเส้นโค้ง	53
ภาพที่ 44	แสดงขนาดของก้อนอิฐแบบโบราณที่มีขนาดใหญ่มาก	54
ภาพที่ 45	แท่งหินสลักทรงเรียบแบน.....	55
ภาพที่ 46	ภาพสลักคล้ายดอกไม้ มีลวดลายชัดเจน	56
ภาพที่ 47	ลักษณะการเรียงอิฐเป็นแนวโค้ง	57
ภาพที่ 48	แสดงการค้ำยันเพื่อพยุ่งวัตถุด้วยท่อนเหล็ก.....	58
ภาพที่ 49	ภาพทางลงไปในลำธาร รอบๆ บริเวณที่ก่ออิฐไว้.....	59
ภาพที่ 50	บริเวณด้านนอกวิหาร ยังมีการค้นพบว่ามีแนวอิฐเป็นทางยาวบนพื้นดิน	60
ภาพที่ 51	แนวอิฐเป็นทางยาวบนพื้นดินนั้น ปัจจุบันมีรากไม้ขนาดใหญ่ชอนไช อยู่มากมาย	61
ภาพที่ 52	แต่เดิมนั้นมีต้นไม้ใหญ่ปกคลุม แต่ในปัจจุบันเหลือเพียงต้นไม้.....	62
ภาพที่ 53	ป้ายบอกรายละเอียดของวัดห้วยหัว โดยสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดเลย	63
ภาพที่ 54	แสดงภาพความเป็นอยู่ภายในบ้านของกลุ่มไทดำ.....	64
ภาพที่ 55	ผ้าทอลายโบราณของชาวไทดำ อายุเกินกว่า 100 ปี.....	65
ภาพที่ 56	ชาวบ้านมีความภาคภูมิใจที่จะนำเสนอผ้าที่เขาเก็บไว้.....	65
ภาพที่ 57	เครื่องทอผ้า.....	66
ภาพที่ 58	บริเวณพื้นที่ในส่วนที่ใช้ประกอบอาหาร.....	66
ภาพที่ 59	ชาวบ้านกำลังอธิบายเรื่องลายผ้า.....	67
ภาพที่ 60	ลายผ้าโบราณทำจากฝ้าย.....	67
ภาพที่ 61	เครื่องแต่งกายชาวไทดำ.....	68
ภาพที่ 62	ลายนกคู่.....	68

สารบัญภาพ (ต่อ)

บทที่ 2

หน้า

ภาพที่ 1	ภาพจิตรกรรมฝาผนังพระที่นั่งพุทไธสวรรย์.....	71
ภาพที่ 2	เสาบ้านที่สร้างเสาปูน เป็นลักษณะเอกลักษณ์ของเรือนในท้องถิ่น	72
ภาพที่ 3	นอกخانสร้างระแนงไม้กั้นลมและเป็นที่ยับแดด เป็นลักษณะเอกลักษณ์ของเรือนในท้องถิ่น	73
ภาพที่ 4	ลักษณะตัวช่อโบราณเป็นภาษาถิ่นของชาวเมืองเลย	74
ภาพที่ 5	เป็นภาพวัตถุโบราณจากบ้านและวัด ณ พิพิธภัณฑ์ประภัสร์จันทโชติ	75
ภาพที่ 6	เป็นภาพตู้เก็บของลายทอง เดิมเป็นของวัด ได้ถูกนำมารวมจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์ประภัสร์จันทโชติ วัดศรีจันทน์ ตำบลนาอ้อจังหวัดเลย.....	76
ภาพที่ 7	เป็นภาพตู้เก็บของเครื่องถ้วย เดิมเป็นของวัด บ้าน และที่ขุดพบตามท้องไร่ท้องนา ณ พิพิธภัณฑ์ประภัสร์จันทโชติ	77
ภาพที่ 8	เป็นภาพตู้เก็บของเครื่องใช้โลหะ อาวุธ เดิมเป็นของวัด บ้าน ขุดพบตามท้องไร่ท้องนา ณ พิพิธภัณฑ์ประภัสร์จันทโชติ.....	78
ภาพที่ 9	เป็นชั้นเก็บของเครื่องใช้ภาชนะดินเผา เดิมเป็นของวัด บ้าน ขุดพบตามท้องไร่ท้องนา ณ พิพิธภัณฑ์ประภัสร์จันทโชติ	78
ภาพที่ 10	เป็นไม้แกะสลักรูปนก ซึ่งเดิมเป็นของวัด ถูกนำมารวมจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์ประภัสร์จันทโชติ	79
ภาพที่ 11	เป็นชั้นเก็บของเครื่องใช้ภาชนะดินเผาสภาพชำรุดแตกหัก	79
ภาพที่ 12	ภาพถ่ายบ้านโบราณและบุคคลสำคัญของตำบลนาอ้อ ณ พิพิธภัณฑ์ประภัสร์จันทโชติ	80
ภาพที่ 13	ภาพถ่ายบ้านโบราณ ประวัตินเมืองเลย และบุคคลสำคัญของตำบลนาอ้อ.....	80
ภาพที่ 14	เป็นป้ายประชาสัมพันธ์ประวัติเมืองเลย และบุคคลสำคัญของตำบลนาอ้อ...81	
ภาพที่ 15	ไม้แกะสลักรูปนกเกาะบนพญานาค ปัจจุบันได้ถูกนำมาจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์ประภัสร์จันทโชติ	82
ภาพที่ 16	ภาพขยายรูปนกเกาะบนพญานาค	82
ภาพที่ 17	ส่วนหัวพญานาค	83
ภาพที่ 18	ภาพถ่ายกลุ่มสตรี ผู้มีบทบาทในการดูแลและบอกเล่าประวัติของพิพิธภัณฑ์ถ่ายภาพร่วมกับทีมนักวิจัย.....	84

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 19 ภาพการเก็บรักษาสภาพเดิมของห้องน้ำของทหารฝรั่งเศส ในยุคแบ่งแยก
ดินแดน อยู่ในบริเวณเดียวกับพิพิธภัณฑสถานจักร์จันทโชติ85

Mind Map 1 กรอบแนวคิดเรื่อง “ทุนทางสังคม”
พัฒนาโดย Grootaert และ Van Bastelaer (2002)91

Mind Map 2 มุมมองของทุนทางสังคม
(แหล่งที่มา : Woolcock และ Narayan, 2000)92

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

บทที่ 3	หน้า
ภาพที่ 1	วัดศรีชุม 99
ภาพที่ 2	วัดเจติยเจ็ดแถว..... 102
ภาพที่ 3	วัดนางพญา 103
ภาพที่ 4	เจติยวัดดอกเงินอำเภอฮอด..... 104
ภาพที่ 5	ภาพศิลปะในสมัยรัชกาลที่ 4 113
ภาพที่ 6	ภาพศิลปะสมัยรัชกาลที่ 5 เจ้าฟ้ากรมพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจิตรเจริญ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงวาดลายเส้นและออกแบบ..... 114
ภาพที่ 7	ธนบุรีไตรภูมิ..... 115
ภาพที่ 8	ผู้ร่วมดำเนินงานในตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย 117
ภาพที่ 9	นักศึกษาอาสาสมัครระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัด เลย 118
ภาพที่ 10	ศิลปินรุ่นเยาว์ ในฐานะผู้ช่วยหลักของทีมนักวิจัย ภาพถ่าย ณ อาคารอนุรักษ์ไม้สัก จังหวัดเลย 118
ภาพที่ 11	ประชาชนวัยต่างๆ ผู้สูงอายุและผู้นำชุมชน ณ ศาลาการเปรียญ..... 120
ภาพที่ 12	แม่บ้านทำหน้าที่แนะนำโบราณสถานในท้องถิ่น..... 121
ภาพที่ 13	ประเพณีการเล่นรื่นเริง..... 124
ภาพที่ 14	ประเพณีก่อเจติยทราย..... 125
ภาพที่ 15	เครื่องแต่งกายการเล่นรื่นเริง..... 125

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

บทที่ 4	หน้า
ภาพที่ 1	การเรียงข้อมูลภาพร่างลายเส้น ณ สถานที่บ้านพักในตำบลนาอ้อ 140
ภาพที่ 2	การรวบรวมข้อมูลภาพร่างลายเส้น ณ สถานที่บ้านพักในตำบลนาอ้อ 140
ภาพที่ 3	ผนังตรงข้ามกับพระประธาน เน้นลงสีแดงเข้ม 141
ภาพที่ 4	ลงสีพื้นสีฟ้า และชมพู 142
ภาพที่ 5	ลงรูปทรงปราสาทราชวัง ช้าง และบุคคลชั้นสูง 143
ภาพที่ 6	แสดงสัญลักษณ์ นิมิตของพระราชมารดาท่ามกลาง เมฆหมอก 143
ภาพที่ 7	เริ่มวาดฉากพระพุทธรูปเจ้าทรงประสูติ ใต้ต้นสาละ 144
ภาพที่ 8	ผู้เข้ามีส่วนร่วมจากกรุงเทพฯอาสาช่วยในการวาดภาพและลงสี 144
ภาพที่ 9	เจ้าชายสิทธัตถะ เสด็จออกจากพระราชวังโดยม้าทรง 145
ภาพที่ 10	การวาดธรรมชาติ ภูเขา ป่าไม้ 146
ภาพที่ 11	การวาดบุคคลและวิถีชีวิตประจำวัน 147
ภาพที่ 12	ผู้เข้ามีส่วนร่วมได้แก่ นักศึกษาจากจังหวัดกรุงเทพฯอาสาช่วยในการวาดภาพและลงสี 147
ภาพที่ 13	ถ่ายภาพด้วยมุมพาโนรามา (Panorama) 148
ภาพที่ 14	การใช้เส้นโค้งโค้งแสดงความเคลื่อนไหว 148
ภาพที่ 15	การใช้ต้นไม้ ป่าไม้ โขดหิน เป็นการแบ่งแต่ละฉาก 149
ภาพที่ 16	ภาพพื้นหลังสีน้ำเงินตัดด้วยจุดสนใจของรูปทรงสีเหลืองทองและมีวงกลมรอบพระเศียร ทำให้มีความโดดเด่นมากขึ้น 149
ภาพที่ 17	โครงสร้างของป่าไม้ ภูเขา ใช้สีเขียว น้ำตาล ตัดกับเหลือง ส้ม แดง 150
ภาพที่ 18	เป็นภาพถ่ายพาโนรามา แสดงภาพรวมของผนังด้านซ้ายของพระประธาน 150
ภาพที่ 19	เป็นภาพถ่ายมุมสูงมองลงมายังพื้นข้างล่าง 151
ภาพที่ 20	เป็นภาพถ่ายมุมสูงมองลงมายังพื้นข้างล่าง แสดงอุปกรณ์และภาพร่าง 151
ภาพที่ 21	ถ่ายมุมสูง 152
ภาพที่ 22	นางสาวพรไพลิน ทับทิม กำลังวาดรูป 152

ภาพที่ 23	นายณัฐพล แก้วเกิด และอาสาสมัครที่มาช่วยมีส่วนร่วมในการวาดภาพ.....	153
ภาพที่ 24	นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง	153
ภาพที่ 25	การลงสีบริเวณทิวทัศน์บรรยากาศสีน้ำเงิน ม่วงดูสดใสงดงาม คล้ายเวลา กลางวัน.....	154
ภาพที่ 26	ภาพเด็กชายในหมู่บ้านที่มาเข้าร่วมฝึกลงสี.....	154
ภาพที่ 27	ภาพเด็กชายในหมู่บ้านที่มาเข้าร่วมฝึกลงสีด้วยพู่กัน และนางสาวพรไพลิน ทับทิม.....	155
ภาพที่ 28	เป็นการวาดภาพโดยอาศัยองค์พระประธานองค์จริงแทนการวาดภาพ พระพุทธรเจ้า	156
ภาพที่ 29	ภาพวาดต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ขึ้นปกคลุม ขนาดสัดส่วนของต้นโพธิ์สัมพันธ์กับ พระประธาน.....	156
ภาพที่ 30	ช่วงการร่างลายเส้นด้วยสีน้ำเงินเป็นภาพมารผจญ บนผนังตรงกันข้ามกับพระ ประธาน.....	157
ภาพที่ 31	แสดงความสัมพันธ์ที่ดีของกลุ่มเด็กในชุมชน	158
ภาพที่ 32	แสดงความสัมพันธ์ที่ดีของกลุ่มเด็กในชุมชน	159
ภาพที่ 33	แสดงความสัมพันธ์ผูกพันที่ดีของกลุ่มเด็กในชุมชน.....	160
ภาพที่ 34	แสดงความสัมพันธ์ผูกพันและการแบ่งปันที่ดีของกลุ่มเด็กในชุมชน	160
ภาพที่ 35	แสดงความสัมพันธ์การใช้เวลาจนผูกพันและการแบ่งปันที่ดีของกลุ่มเด็กใน ชุมชน	161
ภาพที่ 36	เด็กในชุมชนมีความสนใจในวิธีการวาดรูป	162

สารบัญภาพ (ต่อ)

บทที่ 5	หน้า
ภาพที่ 1 การเผยแพร่บรรยาย แนะนำจัดแสดงผลโครงการวิจัยกับสาธารณชน จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน	163
ภาพที่ 2 การเผยแพร่บรรยาย แนะนำจัดแสดงผลโครงการวิจัยกับสาธารณชน จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน	164
ภาพที่ 3 การเผยแพร่บรรยายแนะนำจัดแสดงผลโครงการวิจัยกับสาธารณชน จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน	164
ภาพที่ 4 การเผยแพร่บรรยายแนะนำจัดแสดงผลโครงการวิจัยกับสาธารณชน จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน.....	165
ภาพที่ 5 การเผยแพร่บรรยายแนะนำจัดแสดงผลโครงการวิจัยกับสาธารณชน จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน	165
ภาพที่ 6 การเผยแพร่บรรยายแนะนำโครงการวิจัยกับสาธารณชน จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน	166
ภาพที่ 7 การเผยแพร่แนะนำโครงการวิจัยกับสาธารณชน	166
ภาพที่ 8 การเผยแพร่กับสาธารณชน จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 6 หอศิลปวัฒนธรรมแห่ง กรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2560	167
ภาพที่ 9 ป้ายติดตั้งขนาดใหญ่ ติดตั้งบริเวณริมถนน สาย 201 ตำบลนาอ้อ.....	168
ภาพที่ 10 ป้ายการแสดงผลความก้าวหน้าของโครงการ.....	169
ภาพที่ 11 ป้ายการแสดงผลความก้าวหน้าของโครงการ.....	170
ภาพที่ 12 ป้ายการแสดงผลความก้าวหน้าของโครงการ ติดตั้ง ณ บริเวณวัดโพชนาคาย	171

ภาพที่ 13	การนำเสนอเผยแพร่สู่สาธารณชน ณ มหาวิทยาลัย The National University กรุงเทพฯ ประเทศไทยได้หวัน.....	172
ภาพที่ 14	การนำเสนอเผยแพร่สู่สาธารณชน ณ มหาวิทยาลัย The National University กรุงเทพฯ ประเทศไทยได้หวัน เมื่อวันที่ 13 -18 มกราคม 2560	173
ภาพที่ 15	การเผยแพร่ผลการวิจัย ณ ห้องนิทรรศการ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง กรุงเทพมหานคร (BACC) ชั้น 9 ในวันที่ 16 มีนาคม 2560 - 4 มิถุนายน 2560	174
ภาพที่ 16	ภาพผู้ช่วยทูตฝ่ายวัฒนธรรม สถานทูตประเทศสหรัฐอเมริกาและผู้ช่วยนักวิจัย ในฐานะผู้ช่วยศิลปิน ถ่ายเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2560	175
ภาพที่ 17	ผู้ช่วยทูตฝ่ายวัฒนธรรม สถานทูตประเทศสหรัฐอเมริกา และผู้ช่วยนักวิจัย ในฐานะผู้ช่วยศิลปิน ถ่ายเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2560	176
ภาพที่ 18	การบรรยายเผยแพร่ผ่านสาธารณชน ณ ห้องนิทรรศการ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) ชั้น 9	177
ภาพที่ 19	การเผยแพร่ผลการวิจัย ณ ห้องนิทรรศการ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง กรุงเทพมหานคร (BACC) ชั้น 9 ผ่านรายการโทรทัศน์ในรายการ TNN Art News.....	178
ภาพที่ 20	แสดงการบรรยายโครงการต่อสาธารณชน ณ ห้องนิทรรศการ หอศิลป์วัฒนธรรม แห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) ชั้น 9	179
ภาพที่ 21	ภาพชาวบ้านนาอ้อและเจ้าอาวาส เข้ามาร่วมในการให้ความคิดเห็นในการ สร้างสรรค์ระหว่างที่วาดภาพยังไม่เสร็จสิ้น ปี พ.ศ .2560.....	180
ภาพที่ 22	ในภาพชาวบ้านนาอ้อและเจ้าอาวาส ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความเห็น เกี่ยวกับความพึงพอใจ ในการสร้างสรรค์ ระหว่างที่วาดภาพยังไม่เสร็จสิ้น ปี พ.ศ .2560	181
ภาพที่ 23	ภาพชาวบ้านนาอ้อและเจ้าอาวาส เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความเห็นในการ สร้างสรรค์ ระหว่างที่การวาดภาพยังไม่เสร็จสิ้น ปี พ.ศ .2560.....	181
ภาพที่ 24	การเผยแพร่โครงการ โดยการจัดให้มีกฐินขึ้นภายในวัดโพนค้าย ตั้งต้นกฐินจาก สายกรุงเทพฯ ปี พ.ศ.2560.....	182
ภาพที่ 25	การเผยแพร่โครงการโดยการจัดให้มีกฐินขึ้นภายในวัดโพนค้าย และต้นกฐิน จากสายกรุงเทพ และสายจันทบุรี ปี2560.....	183
ภาพที่ 26	โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์.....	184

ภาพที่ 27	จัดบรรยาย ณ ห้องประชุมอะคาเดียม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ ณ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารพระนครเหนือ (มจพ.)	185
ภาพที่ 28	แสดงการวางแผนโครงการ การสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสาน ไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย	186

สารบัญภาพ (ต่อ)

บทที่ 6		หน้า
ภาพที่ 1	แสดงการมีส่วนร่วมที่จะต้องทำใจให้อยู่ตรงกลาง	187
ภาพที่ 2	แสดงความคิดเรื่องคำพูด ความคิด สิทธิอำนาจ	188
ภาพที่ 3	แสดงเรื่องพันธะที่ต้องทำงาน	188
ภาพที่ 4	การออกแบบลายไทย เป็นรูปดอกไม้บนกระดาศขนาด 4 x 4 นิ้ว ผู้ออกแบบ : นาย ธนโชค ใจเฉื่อย	192
ภาพที่ 5	การออกแบบลายไทย เป็นรูปดอกไม้บนกระดาศขนาด 4 x 4 นิ้ว ผู้ออกแบบ : นายอิทธิพัทธ์ โคษา	193
ภาพที่ 6	การออกแบบลายไทย เป็นรูปดอกไม้บนกระดาศขนาด 4 x 4 นิ้ว ผู้ออกแบบ : นายบุญฤทธิ์ ส่องอำไพ	194
ภาพที่ 7	การออกแบบลายไทย เป็นรูปดอกไม้ บนกระดาศขนาด 4 x 4 นิ้ว ผู้ออกแบบ : นายอมร วงษ์จิ้น	195
ภาพที่ 8	การออกแบบลายไทย เป็นรูปดอกไม้บนกระดาศขนาด 4 x 4 นิ้ว ผู้ออกแบบ: นายอมร วงษ์จิ้น	196
ภาพที่ 9	ตอนพระพุทธเจ้าทรงมีพระประจวรก่อนถึงปรินิพาน	197
ภาพที่ 10	ภาพพระพุทธเจ้าทรงเทศนาแก่ “ยสกุลบุตร” รวมทั้งเพื่อนของยสกุลบุตร จนบรรลุเป็นพระอรหันต์	198
ภาพที่ 11	ภาพคนสามัญและวิถีชีวิต	198
ภาพที่ 12	ภาพพระราชพิธีสมรสของเจ้าชายสิทธัตถะกับพระนางยโสธราพิมพา	199
ภาพที่ 13	พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากเทศนาโปรดพระมารดา	199
ภาพที่ 14	เจ้าชายสิทธัตถะทรงออกผนวช ตัดพระเมาลี	200
ภาพที่ 15	เจ้าชายเจ้าชายสิทธัตถะ ม้าทรงนามว่า “ กัณฐกะ ” มุ่งไปที่แม่น้ำอนโณมา	200
ภาพที่ 16	ฉากพระประสูติเจ้าชายเจ้าชายสิทธัตถะ	201
ภาพที่ 17	ส่วนหนึ่งของฉากมารผจญ	201
ภาพที่ 18	ภาพพุทธประวัติ ผนังด้านขวาของพระประธาน ตอน พระสุบินนิมิต	202
ภาพที่ 19	พระมารดาทรงมีพระประสูติกาล	203
ภาพที่ 20	ทรงมีพระประสูติกาลใต้ต้นสาละ เจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อทรงแรกประสูติ ทรงก้าวเดินได้ 7 ก้าว	204
ภาพที่ 21	เจ้าชายสิทธัตถะทรงเปื้อน่ายชีวิตในทางโลก	205

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 22	เจ้าชายเจ้าชายสิทธัตถะทรงออกผนวช ตัดพระเมาลี.....	206
ภาพที่ 23	เจ้าชายเจ้าชายสิทธัตถะ ม้าทรงมีนามว่า“ กัณฐกะ ”มุ่งไปที่แม่น้ำอโนมา	207
ภาพที่ 24	เจ้าชายเจ้าชายสิทธัตถะทรงออกผนวช ตัดพระเมาลี.....	208
ภาพที่ 25	ภาพดอกบัวรองรับพระบาท	209
ภาพที่ 26	ภาพทรงแสดงเทศนา	210
ภาพที่ 27	ตอน ถวายข้าวแด่พระพุทธเจ้า.....	211
ภาพที่ 28	ตอน มารผจญ.....	212
ภาพที่ 29	ภาพถ่าย ตอนมารผจญ ระยะใกล้	213
ภาพที่ 30	ภาพต้นโพธิ์ ผนังด้านหลังพระประธาน (ภาพถ่าย นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง ถ่ายร่วมกับเจ้าอาวาส และกลุ่มเด็กที่เคยเป็นผู้มีส่วนร่วมการเยี่ยมชมเมื่อปี 2561).....	214

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

บทที่ 7	หน้า
ภาพที่ 1	เป็นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ ริมนนสาย 201..... 216
ภาพที่ 2	ท่านเจ้าอาวาสกำลังแจ้งข่าวแก่ชาวบ้านในชุมชนเรื่องเกี่ยวกับการวาดภาพ... 217
ภาพที่ 3	การประชุมกันในระดับหมู่บ้าน เจ้าอาวาสมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์โครงการ แก่ชุมชนบ้านนาอ้อ 217
ภาพที่ 4	ชาวบ้านที่ให้ความสนใจด้านสุนทรียภาพและให้การช่วยเหลือ 218
ภาพที่ 5	แสดงการตอบรับของสื่อรายการโทรทัศน์ ให้ความสนใจช่วยประชาสัมพันธ์ โครงการ 219
ภาพที่ 6	ชาวบ้านเข้ามาใช้พื้นที่ภายในโบสถ์..... 220
ภาพที่ 7	ผู้ดำเนินโครงการได้ทำความสะอาดพื้นที่และได้ค้นสิ่งประกอบต่างๆ เช่น กลองทองเหลือง ตามตำแหน่งที่สมควร 221
ภาพที่ 8	ชาวบ้านตำบลนาอ้อ..... 222
ภาพที่ 9	นอกจากการพึ่งเทศน์แล้วชาวบ้านยังได้รู้สึกถึงความสุนทรีย์ของภาพเขียน จิตรกรรม ในเรื่องความพยายามฝ่าฟันเพื่อการไปสู่สวรรค์..... 223
ภาพที่ 10	ภาพจิตรกรรมทำให้อาคารนั้นดูมีขนาดใหญ่ขึ้นและมีสีสันสดใส 224
ภาพที่ 11	บรรยากาศโดยรวมภายในโบสถ์ ทำให้รู้สึกสว่างขึ้น 224
ภาพที่ 12	ปัจจุบัน ปี 2561 เป็นการใช้ประโยชน์ด้านความพึงพอใจความสวยงาม จรรโลงใจแต่ศาสนกิจในพิธีต่างๆ..... 225
ภาพที่ 13	ป้ายแสดงรายละเอียด ป้ายความรู้..... 226
ภาพที่ 14	แสดงความขำรุดแตกหักของป้าย..... 227

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนที่จะสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม ส่งเสริมอนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ที่หลากหลาย เคมีงานวิจัยเพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดีจนสามารถสร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และวัฒนธรรมพื้นบ้านไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนทั้งภายในและภายนอก
2. เป็นหลักฐานเพื่อใช้ไปในการพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น และ
3. จัดทำเป็นศูนย์เรียนรู้การสร้างสรรค์ในท้องถิ่นตามโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง

กับวัด ปัจจุบันภาครัฐมีการวางนโยบายในด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมที่เร่งดำเนินการให้ศาสนา

ศิลปะและวัฒนธรรมมีบทบาทนำความสร้างสรรค์อารยธรรมที่ดึงมาสู่ชีวิตและสังคมคุณภาพ พัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นไทยเกิดการเรียนรู้ศิลปะอย่างสร้างสรรค์ เข้าใจถึงคุณค่า ซาบซึ้งในสุนทรีย์ของศิลปะ สิ่งปรากฏในปัจจุบันยังมีจิตรกรรมฝาผนังที่ได้รับการอนุรักษ์และส่งเสริมจากกรมศิลปากรเพื่อการท่องเที่ยว แต่มีจำนวนไม่มาก จากการสำรวจ สันนิษฐานพบว่าในอำเภอเมืองเลยมีการสร้างโบสถ์ (สิม) ขึ้นมาใหม่ ตรงตำแหน่งที่ตั้งเดิม เพื่อแทนหลังเก่าที่ผุพัง แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่มี การวาดภาพลงบนฝาผนังขึ้นอีกเนื่องจากขาดทุนทรัพย์ ความรู้ และศิลปินจิตอาสา เพื่อช่วยเหลือในการวาดภาพถวายเป็นพุทธบูชาให้แก่วัดและชาวบ้าน ในประเทศไทย เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสังคม เปิดกว้างให้ศิลปินไทยเชิงประเพณีเขียนภาพโดยใช้ความพยายามในการพัฒนาฝีมือให้มีความทันสมัยทั้งในด้านเทคนิคและเนื้อหา แต่เป็นการเขียนภาพลงบนผ้าใบ (แคนวาส) เพื่อแสดงในหอศิลป์และห้องนิทรรศการ และอีกปัญหาคือ การขาดการเชื่อมโยงนำหลักวิชาการด้านศิลปะไทยร่วมสมัยมาให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผู้นำชุมชนที่มีความต้องการให้นำเอาคุณค่าของจิตรกรรมฝาผนังมาประยุกต์ใช้ผสมผสานกับศูนย์รวมชีวิตและเยาวชนในชุมชนพื้นบ้าน ในการวิจัยที่จะนำเสนอนี้ จึงขอเลือกพื้นที่ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง พื้นที่ดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัย ประกอบอาชีพหลักคือ ทำนาข้าว ประชาชนนับถือศาสนาพุทธ และคงมีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรม เช่น การทำบุญ การไหว้เจ้าที่เจ้าทาง การละเล่น การแต่งกายพื้นบ้าน เครื่องใช้ทำจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น วัตถุดิบใหม่ที่นำมาปะปนกับ

ชีวิตประจำวันที่มาจากที่อื่นมีเพียงส่วนน้อยพื้นที่และโบราณวัตถุยังคงมีความสำคัญทางวัฒนธรรมอีกด้วย

1. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.1 เพื่อวาดจิตรกรรมฝาผนังชิ้นใหม่ทั้งสี่ผนัง ชื่อผลงาน “จิตรกรรมฝาผนังวัดโพนค้าย ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย”

1.2 เพื่อบริการวิชาการแก่ชุมชน และพัฒนารูปแบบในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วาดขึ้นใหม่ การเรียนรู้คุณค่าของจิตรกรรมในโบสถ์นี้ เพื่อกระตุ้นให้เห็นคุณค่าโดยเฉพาะเจ้าอาวาสและชาวบ้าน อันจะนำไปสู่ความรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมของตน

1.3 เพื่อพัฒนาเชื่อมโยงเครือข่ายการศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา และสาเหตุด้านการใช้ประโยชน์ทางสุนทรียภาพ

1.4 เพื่อใช้สอนนักศึกษาในคณะวิชา “วิธีการวิจัยทางทัศนศิลป์” ระดับปริญญาโท ซึ่งเป็นวิชาที่สอนเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อการวางแผนการวิจัย การรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนการประยุกต์ใช้ข้อมูล

2. ขอบเขตของโครงการวิจัย

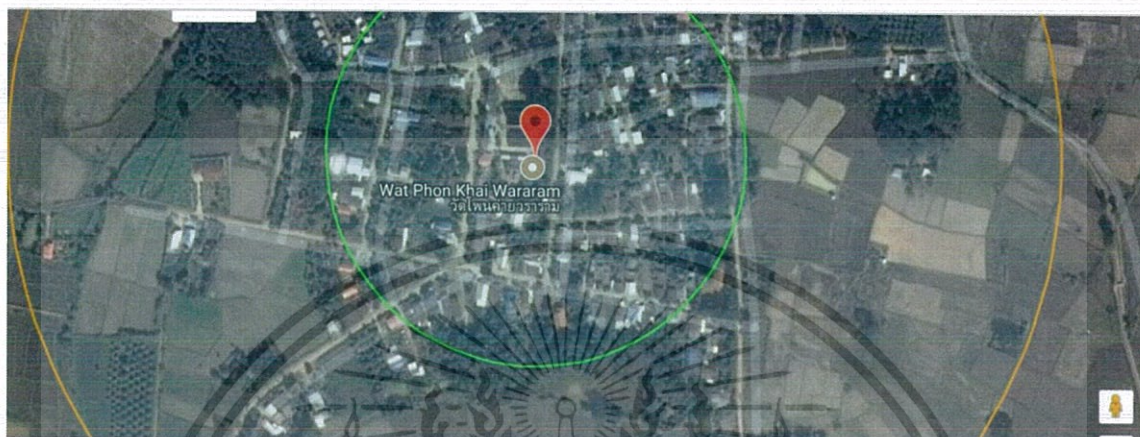
2.1 การวิจัยนี้จะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การสำรวจข้อมูล สอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น ลงมือวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังเพื่อเชื่อมโยงทัศนคติ ศึกษารูปแบบจิตรกรรมฝาผนังอีสาน และจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสาน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านวิธีการสร้างสรรค์ ด้านสุนทรียภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมกับชุมชน

2.2 ศึกษาความเชื่อมโยงในลักษณะทัศนศาสตร์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ พระสงฆ์ ศิลปิน และประชาชน ด้วยลักษณะทางกายภาพ ที่ตั้ง ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนที่ พิกัดวัดโพนค้ายาราม ตำบลนาอ้อ, อำเภอเมืองเลย,เลย Wat Phon Khai Wararam ท้องเที่ยว ที่พิก #...
www.ezmaps.com

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้งของวัดโพนค้าย ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ภาพที่ 2 ภาพแสดงด้านข้างของโบสถ์เป็นอาคารสร้างใหม่ ยังไม่มีการประดับเสมาเนื่องจาก
ขาดงบประมาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

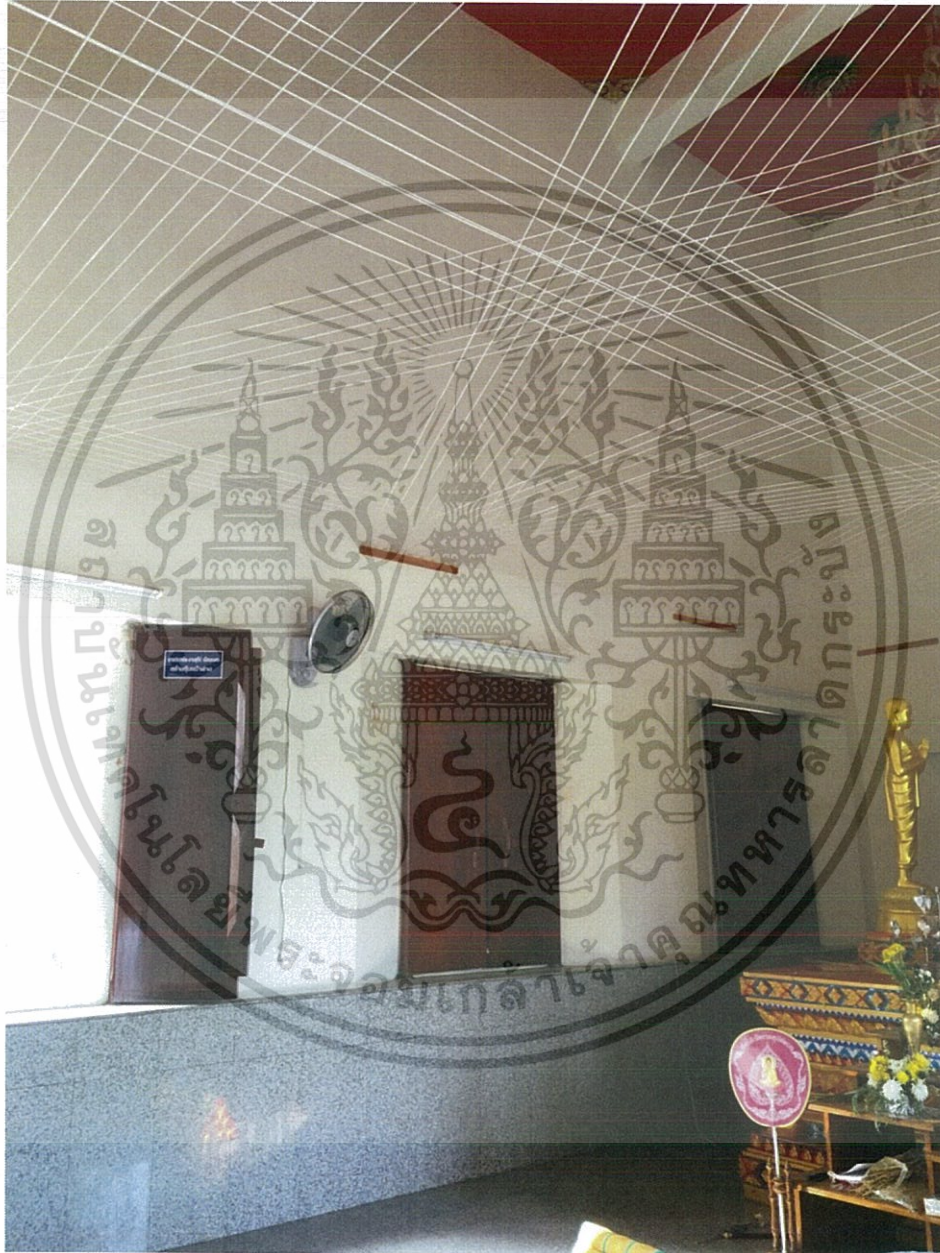
ภาพที่ 3 การก่อสร้างมีประตุนขนาดไม่ใหญ่ สองประตู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

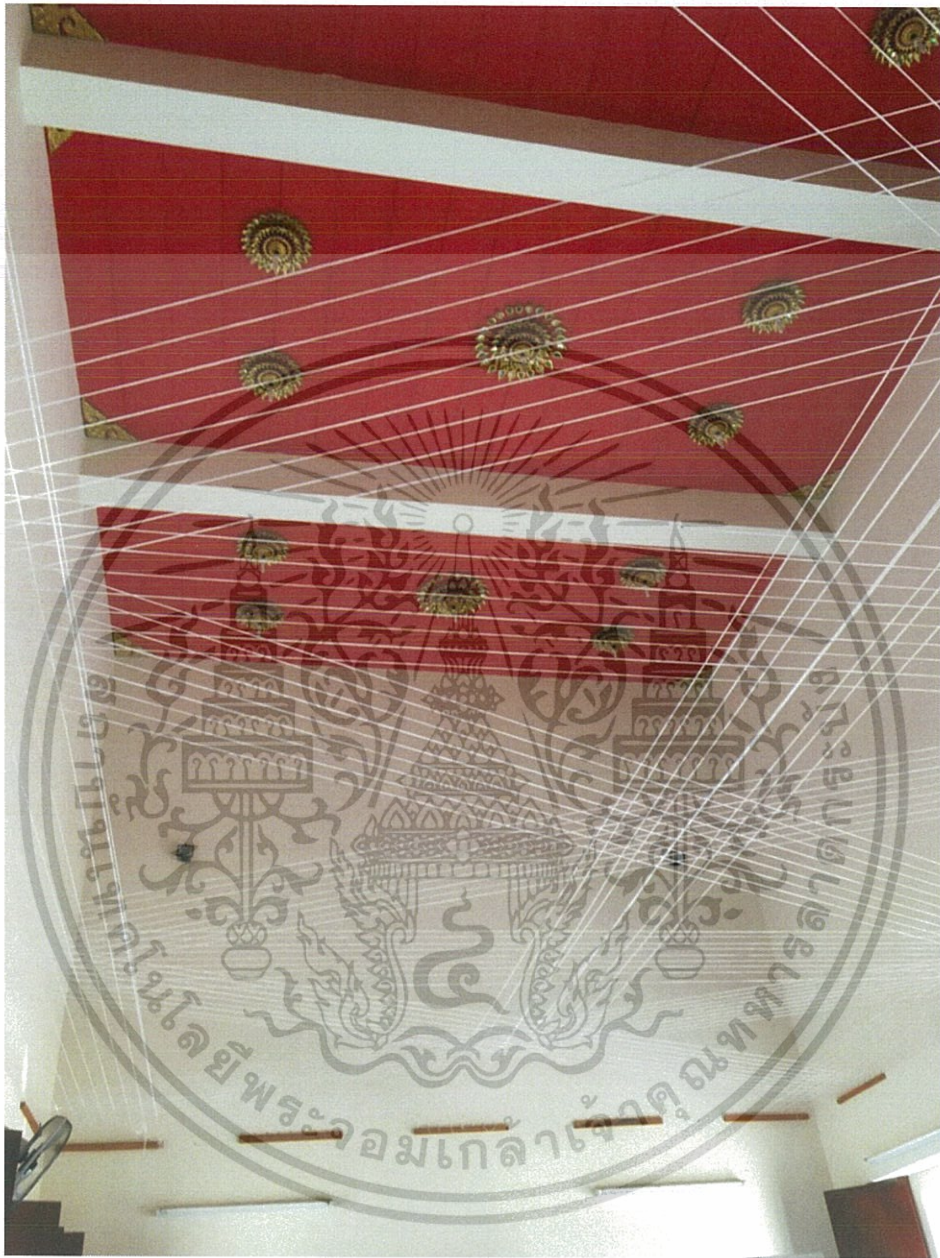
ภาพที่ 4 การทำพิธีที่ฉลองโบสถ์อย่างเรียบง่าย
ในภาพเห็นมีเชือกสายสัญญาณ พิธีได้เสร็จสิ้นไปแล้วก่อนหน้าราวหนึ่งปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5 เนื่องจากที่วัดยังไม่มีมาตรการในการป้องกันแสงแดดฝนและนก จึงจำเป็นต้องปิดหน้าต่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 การประดับดาวเพดานซึ่งได้ทำการประดับไว้ก่อนแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7 ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนกับงานอบรมความรู้ทางสร้างสรรค์
ภาพจิตรกรรมฝาผนังร่วมสมัย

การวิเคราะห์ จะทำการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ การสำรวจทางกายภาพ เพื่อ
ระดมความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ ในสมาชิกกลุ่ม เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น อาจารย์
ข้าราชการ เพื่อจัดการเป็นแนวทางอบรมความรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

1. องค์กรความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมในเอเชีย ทั้งในเชิงแนวคิด ทฤษฎี แนวทาง เทคนิคและวิธีวิทยา วิธีการ ข้อค้นพบ การบันทึก และนำเสนองานภาคสนาม (อ้างอิง ICOMOS Thailand 2013) และโดยศึกษาจาก BurraCharter ที่ออก ปี ค.ศ. 2013

ในกฎบัตรเขียนว่า การอนุรักษ์ที่เหมาะสมนั้น ได้แก่

1.1 Article 1 : Definition

ในหัวข้อ 1.2 ความสำคัญของวัฒนธรรม (Culture significance) หมายถึง ความงาม สุนทรียภาพ ประวัติศาสตร์ ค่านิยมทางสังคม จิตวิญญาณในอดีต ปัจจุบัน อนาคต

ในหัวข้อ 1.4 อนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง กระบวนการทั้งหมด เพื่อที่จะรักษาความสำคัญทางวัฒนธรรมของตน

ในหัวข้อ 1.9 การปรับเปลี่ยน (Adaptation) หมายถึง การเปลี่ยน เพื่อให้เหมาะกับการใช้งานที่มีอยู่ การจัดกิจกรรมและการปฏิบัติประเพณีตามแบบดั้งเดิมที่ อาจจะเกิดทั้งในและนอกสถานที่

ในหัวข้อ 1.10 การอธิบายตีความ (Interpretation) หมายถึง วิธีการ ทั้งหมดในการนำเสนอความสำคัญทางวัฒนธรรม ทั้งสิ่งของ บริเวณ และสถานที่ โดย สมมุติฐานหลักของงานวิจัยคือ การมีจิตกรรมฝาผนังไทยร่วมสมัยอีสาน และมีส่วนร่วมของ ชุมชน

นอกจากนี้ ใน Article 26 เป็นแนวการใช้กระบวนการของ Burra Charter 2013 เป็นแนวคิดการปฏิบัติลงมือทำให้มีการมีส่วนร่วมกับชุมชน

ในหัวข้อย่อย 26.1 การลงมือทำงานใดๆ ควรจะนำหน้าด้วยการศึกษา เข้าใจพื้นที่ซึ่งหมายรวมถึง การวิเคราะห์ทางกายภาพ เอกสารสำคัญ การพูดคุยสัมภาษณ์ และหลักฐานอื่นๆ ใช้การวาดภาพประกอบบนความรู้ที่เหมาะสมทั้งทักษะและหลักการ

ในหัวข้อย่อย 26.2 การเขียนภาพอธิบายถ้อยแถลง ความสำคัญของ สถานที่และนโยบายที่จะเกิด ควรจะต้องมีการเตรียม มีความเป็นธรรม มีเหตุผลสมควรที่ แสดงความบริสุทธิ์ใจของการจัดกิจกรรม มีการกำกับมาพร้อมกับหลักฐานที่สนับสนุนการ เขียนอธิบายความสำคัญนี้ ควรจะเข้ากันกับการวางแผนจัดการสถานที่

ในหัวข้อย่อย 26.3 การเกี่ยวข้องกันของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ และปัจเจกชนของชุมชน สถานที่ ควรมีส่วนร่วมกันในการบริหารจัดการที่ควรจะมีโอกาสนำไปสู่การมีส่วนร่วม และในการระบุงานอนุรักษ์และจัดการ

ในหัวข้อย่อย 26.4 การสร้างถ้อยแถลงอธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของวัฒนธรรม ควรทำให้ตลอด แต่ต้องทำการทบทวนถึงผลกระทบเป็นระยะๆ เพื่อให้แน่ใจว่าเหมาะสมอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

สำหรับภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วาดขึ้นจะใช้ทฤษฎีดังนี้ :

ในหัวข้อย่อย 5.2 ความสำคัญของวัฒนธรรมในระดับขั้นตอนของการดำเนินงานจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับพื้นที่

ในหัวข้อย่อยที่ 8 (Setting) การอนุรักษ์ต้องมีการเก็บรักษาที่เหมาะสม หมายถึงภาพ หรือ Visual และประสาทสัมผัส (Sensory Setting) เช่นเดียวกับการต้องเก็บรักษาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ทางจิตวิญญาณ ที่จะนำไปสู่ความสำคัญทางวัฒนธรรมของพื้นที่ สิ่งที่มาจากการสร้างใหม่จะต้องไม่บุกรุกหรือถอน ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบที่ไม่เหมาะสม

ใน Article 15 การมีส่วนร่วม (Participation) การวาดการอนุรักษ์และการบรรยายด้วยภาษาเขียนและการจัดการในพื้นที่ ควรจัดให้มีมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สำหรับผู้มีความสัมพันธ์ และมีความหมายต่อคนที่มีจิตวิญญาณต่อพื้นที่

ในหัวข้อย่อย 21 การปรับ (Adaptation) ต้องมีการปรับเปลี่ยนนั้น ต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด

ในหัวข้อย่อย 22 ผลงานใหม่ (New Work) ผลงานที่ทำขึ้นมาใหม่จะต้องไม่บดบัง บิดเบือนหลักฐานทางกายภาพ หรือบิดบังคุณค่าทางวัฒนธรรม

ภาพที่ 8 แสดงกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

2.1 สุธี คุณวิษยานนท์ (2545) จิตรกรรมประเพณีไทยในศิลปะสมัยใหม่ จิตรกรรมไทยประเพณีได้รับผลกระทบและมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากวัฒนธรรมตะวันตกมีบทบาทเข้ามาในเมืองไทย หากพิจารณาจากศิลปะไทย ประเพณีที่เน้นขนบธรรมเนียมอย่างเคร่งครัดเป็นหลัก ก็จะเห็นว่า ศิลปะแนวนี้มีทำน้อยลงไปมาก แต่หากพิจารณาถึงศิลปะไทย ในฐานะงานสร้างสรรค์ของคนร่วมสมัยในแต่ละยุคของตนเองที่ต้องมีการรับอิทธิพลใหม่ๆ จากภายนอกเข้ามาพัฒนาสิ่งเก่าที่มีอยู่ก่อนแล้วผสมผสานกับการคิดค้นสิ่งใหม่ เกิดศิลปะไทยแนวใหม่ที่ไม่หยุดนิ่งตายตัว แต่ปรับเข้ากับเปลี่ยนแปลงของสังคม จุดตกต่ำที่ว่าเสื่อม ก็ จะกลายเป็นเพียงจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญที่จะทำให้ศิลปะไทยเติบโตและแตกแขนงต่อไป เช่นเดียวกับที่ประเทศสยามเคยประสบความสำเร็จมาแล้วกับการนำเอาศิลปวัฒนธรรมจาก อินเดีย ขอม จีน พม่าและมอญ

2.2 ไพโรจน์ สโมสร (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง จิตรกรรมฝาผนังอีสาน เพื่อสำรวจและรวบรวมแหล่งที่ปรากฏงานจิตรกรรมฝาผนังใน 16 จังหวัดภาคอีสาน มีการถ่ายภาพจิตรกรรม ศึกษาลักษณะรูปแบบของภาพ หากคุณค่าของภาพ เผยแพร่ภาพจิตรกรรม ไปสู่ชุมชนท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้ชาวท้องถิ่นโดยเฉพาะเจ้าอาวาสและชาวบ้าน เห็นคุณค่าอัน จะนำไปสู่ ความรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม

2.3 วิโรฒ ศรีสุโร (2536) ทำวิจัยเรื่อง สิมอีสาน เพื่อให้เกิดความรักความ ห่วงแหนในศิลปสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสานศึกษารูปแบบเอกลักษณ์ของสิมอีสานและเพื่อ เผยแพร่แก่ผู้สนใจทั้งสถาปนิกหรือนักศึกษาทางศิลปะ

2.4 เดชา ศิริภาษณ์ (2545) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วม สมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่ สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน ศึกษาจากสื่อ (Media) เนื้อหา (Content) และองค์ประกอบศิลป์ (Composition) กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ศิลปินที่สร้างผลงานร่วมสมัย ประกอบด้วย จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์และสื่อผสม ในด้านองค์ประกอบศิลป์ศิลปิน ไม่ได้ใช้หลักองค์ประกอบที่ตายตัวในการสร้างสรรค์ ผลงานจะอยู่ที่ประเภทและเทคนิคทักษะ เป็นสำคัญ

2.5 อรศิริ ปาณินท์ (1999) วิจัยเรื่อง การประเมินสถานภาพไทยศึกษา : สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และหัตถกรรม ผลการวิจัยมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องระหว่าง

เนื้อหาของการศึกษาของสาขาเมืองและชุมชน สถาปัตยกรรม ศิลปกรรมและหัตถกรรมที่มีต่อกันนั้น มีตั้งแต่ระดับมาก ปานกลาง และน้อย แต่เห็นได้ชัดว่าความสัมพันธ์ในกลุ่มของการศึกษาทั้ง 4 สาขา เป็นความสัมพันธ์แบบวงจรที่พึ่งพาอาศัยการศึกษาเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นเหตุผลที่สนับสนุนได้ว่าในการทำการศึกษาวิจัยโจทย์หรือคำถามใหม่ในอนาคตจำเป็นต้องศึกษาไปพร้อมๆ กัน เท่าที่ปรากฏในเอกสารที่สืบค้นยังไม่ปรากฏมีเอกสารใดที่มีการศึกษาร่วมไปพร้อมกันทั้ง 4 สาขา ในการศึกษาของผลการวิจัยมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องระหว่างเนื้อหาของการศึกษาของสาขาเมืองและชุมชน สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และหัตถกรรม เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับกายภาพ การศึกษาในส่วนที่ขาดหรือเพิ่มเติมโจทย์ใหม่จำเป็นต้องใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจทางกายภาพเป็นหลักผสมผสานกับการศึกษาจากเอกสารเป็นการศึกษาประกอบ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าทิศทางการรอบความคิด และวิธีวิจัยที่เหมาะสมในอนาคตทั้ง 4 สาขาได้ดำเนินไปพร้อมๆ กันอย่างมีประสิทธิภาพเห็นสมควรลำดับความสำคัญที่สามว่าควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาติพันธุ์ไทในประเทศและนอกประเทศ ในเนื้อหาเมืองและชุมชน สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และหัตถกรรม โดยความร่วมมือของนักวิชาการในท้องถิ่น

2.6 สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร (1993) วิทยานิพนธ์มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบของประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับพระธาตุศรีสองรัก ตั้งอยู่ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ซึ่งมีอยู่ห้า ประเพณี คือ ประเพณีไหว้เจ้าเมืองวัง ประเพณีไหว้เจ้าเมืองกลาง ประเพณีนมัสการพระธาตุศรีสองรักประเพณีเลี้ยงหออหลวง หอน้อย และประเพณีบุญหลวง และเพื่อศึกษาถึงคติความเชื่อของชาวด่านซ้ายที่มีต่อประเพณี พิธีกรรมที่เกี่ยวกับพระธาตุศรีสองรัก วิธีการวิจัย โดยใช้วิธีการศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม ประกอบกับข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อ ผลการวิจัย องค์ประกอบของประเพณี พิธีกรรมที่เกี่ยวกับพระธาตุศรีสองรัก ทั้งในส่วนของสถานที่ ระยะเวลา บุคคล สิ่งของเครื่องใช้ ตลอดจนลำดับขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรม ได้แสดงถึงการปรับปรุงระหว่างประเพณีกับความเชื่อตามแนวพุทธศาสนา ประเพณีกับความเชื่อดั้งเดิมในการนับถือผี โดยเฉพาะการนับถือผีเจ้านาย ซึ่งชาวด่านซ้ายเชื่อว่าเป็นวิญญาณผีวิรบุรุษ หรือผีบรรพบุรุษของฝ่ายไทยและฝ่ายลาวที่เคยมีส่วนร่วมในการสร้างเจดีย์พระธาตุศรีสองรัก พระธาตุศรีสองรัก ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นพุทธสถานคู่บ้านคู่เมือง และได้สิ่งสถิตเป็นอารักษ์ คอยปกป้องคุ้มครอง ให้คุณหรือให้โทษแก่ชาวด่านซ้ายได้ ในลักษณะของผีบ้าน ผีเมือง ทางด้านความเชื่อ

ชาวต่างชาติเชื่อว่า สถานที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม เป็นทั้งพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และอาคารศักดิ์สิทธิ์

ช่วงระยะเวลาในการประกอบพิธีกรรมก็มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตร และมีลักษณะเป็นพิธีกรรมตามปฎิทิน บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรมที่สำคัญ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นร่างทรง ซึ่งเชื่อว่า คือ ผู้ที่มีหน้าที่เป็นสื่อกลางติดต่อระหว่างวิญญาณผีเจ้านายกับชาวบ้าน และร่างทรงยังได้รับการยกย่องให้มีสถานภาพเป็นคนศักดิ์สิทธิ์ ในส่วนของวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ ตลอดจนลำดับขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมก็มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมาย และแฝงไว้ด้วยคติความเชื่อที่เกี่ยวกับความเป็นสิริมงคล

2.7 เพ็ญญา อินทรตระกูล (1992) โครงการวิทยานิพนธ์ การนับถือผีของชาวไทยตำบลนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคติความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผีของชาวไทยดำ และความสัมพันธ์ของการนับถือผีกับโครงสร้างทางสังคมของชาวไทยดำ ผลการวิจัย พบว่า:

ชาวไทยดำนับถือผีเป็นศาสนา ผีที่นับถือมี ผีแถน ผีเรือน ผีเจ้าบ้าน และผีมด ผีมนต์พิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผี ได้แก่ พิธีศพ พิธีเชิญผีขึ้นเรือน พิธีเซ่นผีเรือน พิธีเข้ากรรมออกกรรม พิธีขมาผีเรือน พิธีเลี้ยงผีเจ้าบ้าน พิธีต้นเคอ และพิธีเลี้ยงปาง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการดำรงรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อแสดงความกตัญญูทเวทิต่อบรรพบุรุษ ญาติพี่น้อง และเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ พิธีกรรมเกี่ยวกับผีของชาวไทยดำมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมดังนี้ คือ

1. ความสัมพันธ์กับครอบครัวและเครือญาติ ชาวไทยดำมีแนวความคิดเรื่องผีเช่นเดียวกัน เป็นสัญลักษณ์ร่วมกันของแต่ละตระกูลจะมีผีเรือนของตนที่จะต้องนับถือและเซ่นไหว้ การจัดลำดับญาติ เป็นแบบฝ่ายเดียว โดยถือฝ่ายพ่อเป็นสำคัญ

2. ความสัมพันธ์กับศาสนาและพิธีกรรมการนับถือผีได้ทำหน้าที่สร้างศรัทธาให้ชาวไทยดำ มีความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าและมีความสุขในการมีชีวิตอยู่ร่วมกัน ตลอดจนลดความกดดันหรือความโศกเศร้าในจิตใจ ในกรณีที่กลุ่มสังคมจะต้องประสบภาวะวิกฤต

3. ความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ พิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผี จะเกี่ยวข้องกับการทำนาทำไร่ เป็นการผลิตเพื่อบริโภคและแจกจ่ายผลผลิตในโอกาสประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผีด้วย

4. ความสัมพันธ์กับการปกครอง ฝึที่ชาวไทยดำนับถือได้ทำหน้าที่เป็น ผู้ปกครองคอยควบคุมชาวไทยดำให้ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และยังได้ทำหน้าที่ป้องกันการรุกรานทางวัฒนธรรมจากสังคมภายนอก ด้วย

5. ความสัมพันธ์กับการศึกษาและสุขอนามัย พิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือ ฝึ เป็นการให้ความรู้ในเรื่องระเบียบสังคมให้แก่ชาวไทยดำ และให้สุขอนามัยที่ดีเพื่อจะได้มีชีวิตที่ดีอยู่ในสังคม

2.8 สुरुศักดิ์ พิมพ์เสน (2546) ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนภูไทบ้านโนน

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนภูไทบ้านโนน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีชื่อเสียงด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและการผลิตผ้าไหมแพรวา เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างเป็นธรรม โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์ประชากรจากกลุ่มประชากรภายในชุมชนบ้านโนน นอกจากนี้ ยังได้เก็บข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนภูไทบ้านโนน ด้านการต้อนรับนักท่องเที่ยว ชาวบ้านโนนมีอุปนิสัยใจคอในการต้อนรับนักท่องเที่ยวดีมาก การต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ กลุ่มแม่บ้านจะเป็นกำลังที่เข้มแข็ง แบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันตามความเหมาะสม บางโอกาสมีการแสดงมีดนตรีและการฟ้อนรำให้นักท่องเที่ยวได้ชมด้วย นอกจากนี้ มีความร่วมมือต่อการพัฒนาไปสู่การรองรับนักท่องเที่ยวกว่า 50% ของจำนวนครอบครัวทั้งหมด และในส่วนใหญ่ มีความยินดีต่อการเกิดการท่องเที่ยวและสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวในหมู่บ้านทุกๆ วิธี สำหรับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมและกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับดีปานกลาง และควรศึกษาความต้องการที่แท้จริงในระดับลึก และความเป็นไปได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืน ก่อนดำเนินการส่งเสริมในแต่ละกิจกรรมของชาวบ้าน สำหรับปัญหาที่ชาวบ้านโนนควรต้องปรับปรุงและพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้นั้น คือ ความเข้าใจต่อการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของความ เป็นชาวผู้ไทและบทบาทของตนเองที่จะต้องกระทำกับนักท่องเที่ยว

2.9 ผศ.สรรเสริญ มลิณฑสฤต 2555 ข้อมูลจากสำนักบัญชีประชาชาติ เฉพาะมูลค่าของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 9 กลุ่ม คิดเป็นสัดส่วน 10.83% ของ GDP ในปี 2549 และมีมูลค่าส่งออก 289,000 ล้านบาท

2.10 จากเอกสารของโครงการตรวจสอบวิเคราะห์และปรับปรุงงานศิลปะ The Art of Economics Projects (AEP) ของประเทศออสเตรเลียได้อธิบายถึงสุนทรียศาสตร์ วัฒนธรรม และเศรษฐศาสตร์ของผลงานศิลปะในกลุ่มศิลปินเชื้อสาย Aboriginine ว่า ได้ใช้ไปอย่างกว้างขวาง ทั้งกลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ นักมานุษยวิทยา นักประวัติศาสตร์ศิลปะ และผู้ค้างานศิลปะ (Dealer) ซึ่งทำให้ศิลปินออสเตรเลียเกิดข้อโต้แย้ง ทั้งในแง่ของวัตถุดิบที่สร้างผลงาน และในแง่ของการได้รับความสนใจอย่างมากมาต่อสาธารณชน เป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญในแง่ของการศึกษาเกี่ยวกับศิลปะ

2.11 จาก Tim Acker: Curtin University และ Dr.Lisa Stefanoff: University of South Australia University เป็นงานเขียนสำรวจเกี่ยวกับผลงานศิลปะและหัตถกรรมของออสเตรเลีย งานวิจัยเชิงสำรวจนี้ ทำโดย The Cooperative Research Centre (CRC) ชื่อโครงการคือ The Art Economies Project (AEP) คือ โครงการตรวจสอบวิเคราะห์และปรับปรุงงานศิลปะที่สำคัญ แต่ผลงานเหล่านั้นกลับไม่มีโอกาสได้นำมาวิจัยศึกษาอย่างเต็มที่ เนื่องจากเป็นผลงานชนิดวัสดุ รูปแบบที่ค่อนข้างเปราะบาง การคงรูปทรงไม่แน่นอน งานวิจัยนี้ เป็นภาคหนึ่งของงานวิจัยในโครงการ AEP มีขึ้นเพื่อทำความเข้าใจในสะพาน 5 อย่างได้แก่

- 1) Scope and scale ของผลงานศิลปะ
- 2) ธุรกิจของศูนย์แสดงผลงาน (art center) ในพื้นที่ต่าง ๆ
- 3) ศิลปิน
- 4) ธุรกิจผลงานศิลปะนอกศูนย์แสดงผลงาน (Art center) ต่าง ๆ
- 5) การตลาด พลังของผู้ซื้องานในแง่ของศิลปะเป็นทรัพย์สิน

2.12 การวิจัยศิลปวัฒนธรรม กัการบูรณาการความรู้ รายงานการสัมมนาวิชาการครั้งที่ 2 11-12 กุมภาพันธ์ 2543 สถาบันศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543

2.13 เอกสารการประชุมระดับชาติ ICOMOS THAILAND, 2013 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และสาขา วิชาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสภาโบราณสถาน ระหว่างประเทศ ในหัวข้อมรดกวัฒนธรรมเอเชียที่ถูกลืมน : รู้ รักษา สืบสาน สำหรับงานด้านการอนุรักษ์และจัดการมรดกวัฒนธรรม โดยเฉพาะความสำคัญของวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่ถูกกลบเกลื่อนไปหลายครั้งหลายคราในประวัติศาสตร์ บัดนี้ ได้ถูกนำมาขัดเกลา ประยุกต์จากปัจเจกชน ชุมชนในพื้นที่ เพื่อประโยชน์ของการศึกษาและสังคม การประยุกต์มรดกทางวัฒนธรรมให้สามารถนำมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทชีวิตปัจจุบัน เพื่อที่จะเชิดหน้าชูตา สร้างผลงาน สร้างชื่อเสียง อัตต-ลักษณ์ในกระแสใหม่ด้านท้องถิ่น ความนิยมหรือกระแสท้องถิ่นภิวัตน์

อย่างไรก็ตามพบว่า ในการจัดการศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม พื้นฟูประยุกต์และออกแบบใดๆ โดยเฉพาะในแถบเอเชียที่ถูกลืมน เพื่อให้มีความมั่นคงและยั่งยืนสืบต่อไปนั้นให้มีมิติความซับซ้อนและลึกซึ้ง จึงจำเป็นต้องอาศัยพึ่งพากันในทุกภาคส่วน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น ด้านวิชาการ ด้านนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์ ด้านสังคมและชุมชน รวมถึงการเผยแพร่ในวารสาร จดลิตธิ์บัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านวิชาการ จัดให้มีการบูรณาการร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยมีการจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนเพื่อเป็นแกนของการสร้างแรงจูงใจในการรักษาศิลปวัฒนธรรมท่ามกลางความสัมพันธ์ในระดับชุมชนและระดับองค์กรต่อไป
2. ด้านสังคมและชุมชน
3. สืบสานและสร้างสรรค์เคียงคู่ไปกับชุมชนท้องถิ่น ทั้งกายภาพและจิตวิญญาณลดปัญหาเรื่องการขาดแคลนภาพจิตรกรรมในโบสถ์

4. เป็นตัวอย่างสำหรับการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนัง เกี่ยวเนื่องจากศรัทธาของชุมชนและชาวบ้านอย่างแท้จริง หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ วัด โรงเรียน ชำราชการ ผู้นำชุมชน ประชาชนที่วัดนี้ตั้งอยู่

5. สถาบันการศึกษา เช่น คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ใช้สอนในรหัสรายวิชา 02347105 วิชา วิธีการวิจัยทางทัศนศิลป์ และระดับปริญญาโท ทำให้มีปรากฏในเนื้อหาการทำหนังสือตำราในรายวิชาดังกล่าวต่อไป เป็นต้น

2. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

2.1 นำเสนอผลงานจิตรกรรมฝาผนังสู่ประชาชนในอำเภอเมืองเลย

2.2 จัดกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นสร้างเครือข่ายและแรงจูงใจ (Incentive) ให้เกิดกิจกรรมการนำชม ภาพจิตรกรรมฝาผนัง สร้างเครือข่ายอาสาสมัครดูแลภายในโบสถ์

2.3 การจัดฝึกอบรมปลูกจิตสำนึกในการรักและอนุรักษ์ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.4 มอบภาพจิตรกรรมฝาผนังให้กับวัดโพนคำย จังหวัดเลย

2.5 การเผยแพร่ในวารสารวิชาการ

3. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

สถานที่ทำการวิจัยและเก็บข้อมูล อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย วิธีการดำเนินการวิจัยแยกออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก

3.1 ทำความเข้าใจกับพื้นที่ทั้งที่เป็นเรื่องของประวัติศาสตร์และความสำคัญทางวัฒนธรรม

3.1.1 ประชุมกลุ่มศิลปินผู้วาด รวมทั้งวิธีบริหารจัดการกลุ่ม

3.1.2 คัดเลือกพื้นที่ใช้วิธีการเลือกตามแบบวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) เป็นสถานที่ในวัดที่ยังไม่มีการวาดจิตรกรรมฝาผนัง ได้แก่ วัดโพนคำย อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

3.2 การพัฒนาตามนโยบาย ระบุปัจจัยและปัญหา พัฒนาวិธีทาง ช่วงเวลาลงมือ

3.2.1. กำหนดหัวข้อ และจัดทำแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลสำหรับจัดเก็บข้อมูล การวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังเดือนละครึ่ง จากศิลปินจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสาน ผู้วาด พระภิกษุ นักเรียน นักศึกษา ผู้นำชุมชนในท้องถิ่น ชาวบ้าน และอาสาสมัครผู้ดูแลภายในโบสถ์ที่เป็นสมาชิกกลุ่มและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ภาพถ่ายประกอบการสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ การบันทึกวิดีโอ การสังเกตอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มาวิเคราะห์โดยวิธีพรรณนาและรูปภาพ ซึ่งภาพถ่ายประกอบการสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

ก. เป็นการศึกษารูปแบบจิตรกรรมฝาผนังอีสานกับการพัฒนาจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสาน

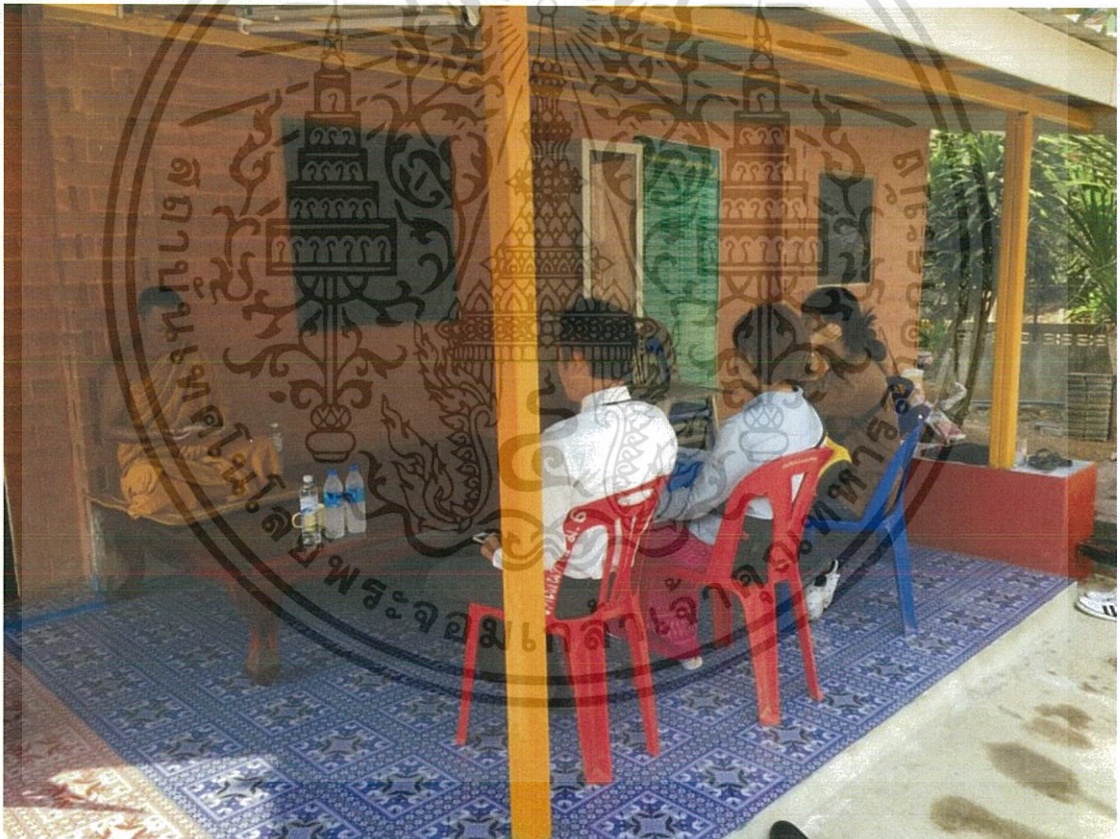
ภาพที่ 10 ภาพการสำรวจรูปแบบจิตรกรรมฝาผนัง ณ อุโบสถ์มัสยิด วัดไชยศรี จังหวัดขอนแก่น
ถ่ายภาพโดย ผศ. ดร. ม.ล. โอภาสจรัส นันทวัน

ข. ความคิดเห็นของชาวบ้านในโครงการ “การสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสานไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย” ในช่วงสำรวจอย่างรวดเร็ว เป็นการสำรวจแหล่งสภาพแวดล้อมในพื้นที่ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย โดยใช้เวลาไม่มาก เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นเป็นการประเมินสภาพและสถานการณ์ของวัดโพนค้าย โดยใช้แบบสอบถามที่เตรียมไว้ ใช้เวลาในขั้นตอนนี้ 3 วัน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2559 ถึง 31 พฤศจิกายน 2559 โดยมีบุคลากร ดังนี้

1. ถ่ายภาพ 1 คน
2. ประเมินสภาพ 1 คน
3. ผู้ประสานงานกับชุมชนในท้องถิ่น 2 คน ในที่นี้มีผู้แทนจากสำนักงานอัยการ 2 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่รู้จักพื้นที่เป็นอย่างดี

ในการสำรวจความสัมพันธ์กับชุมชน กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลที่ได้มีดังนี้

1. เจ้าของบ้าน ผู้อาศัยในหมู่บ้าน
2. เจ้าอาวาสวัดโพนค้าย

ภาพที่ 11 การขอเข้าสำรวจสถานที่วัดและพื้นที่โดยรอบชุมชนจากท่านเจ้าอาวาส วัดโพนค้าย

ภาพที่ 12 ภาพผู้ดำเนินโครงการ ในขณะที่กำลังรอการเดินทางมาของผู้นำชุมชนและชาวบ้าน

ภาพที่ 13 ในระหว่างที่ขอสัมภาษณ์ท่านเจ้าอาวาสและผู้แทนชุมชน

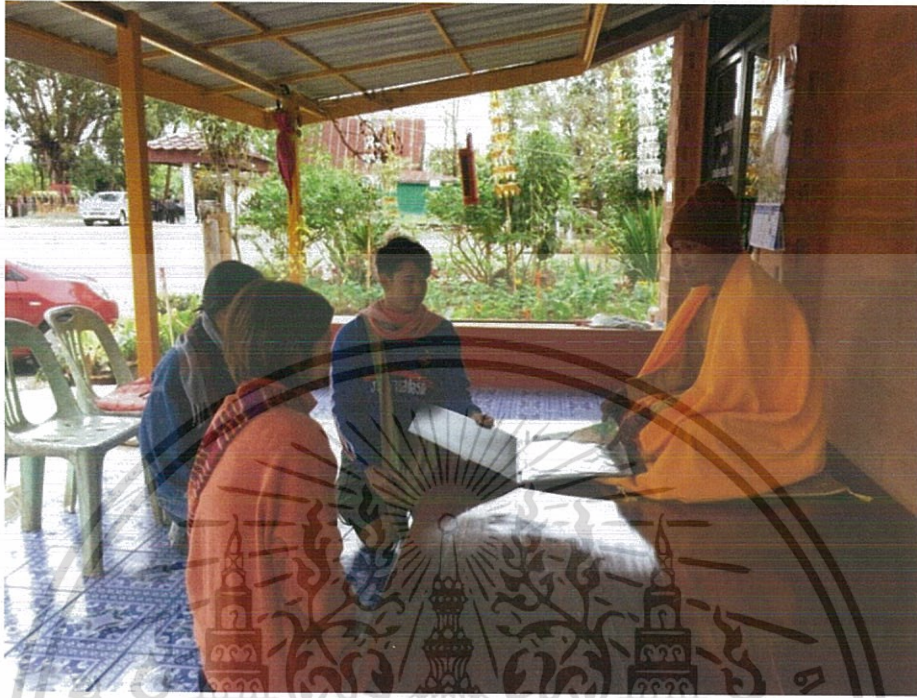
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

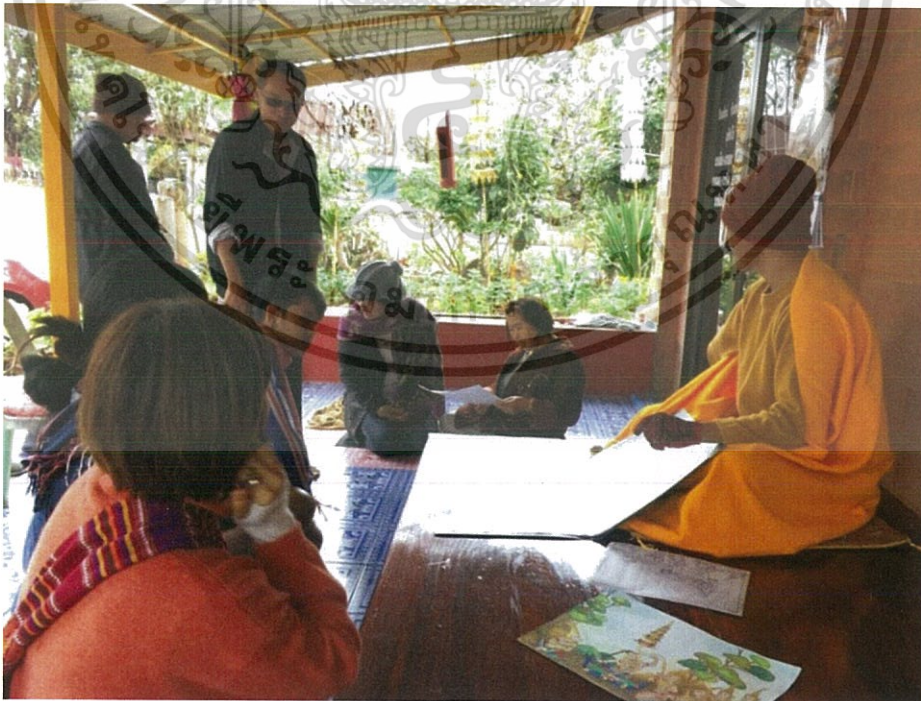
ภาพที่ 14 การเก็บข้อมูลจากประสบการณ์บอกเล่าจากผู้นำชุมชน

3.3 การจัดการตามนโยบาย

3.3.1 ประชากรที่ทำการศึกษาคำกรามีส่วนร่วม คือ ประชาชนในอำเภอเมืองเลย สอบถามความเห็น ความพึงพอใจในการที่จะวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังในอนาคต ทั้งนี้ การสอบถามจะดำเนินการในช่วงที่การวาดได้ดำเนินไปตามความเหมาะสม เกี่ยวกับของการเข้ามาใช้ประกอบพิธีสำคัญทางศาสนาว่าประชาชนมีความยินดีที่จะเข้ามาใช้หรือไม่มากนักเพียงใด

ภาพที่ 15 การนำเสนอภาพร่าง และตำราที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธประวัติ การนำเสนอภาพร่าง และตำราที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธประวัติ

ภาพที่ 16 การขอความเห็นจากชาวบ้านในหมู่บ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 11 - 16 เป็นการสัมมนาเชิงกลุ่มย่อย จัดขึ้นบริเวณศาลา วัดโพนค้าย ในเดือน ธันวาคม 2559 โดยได้ประสานงานกับกรรมการวัดและพระสงฆ์เจ้าอาวาส ไว้ล่วงหน้าในการเชิญประชาชน เพื่อแนะนำโครงการและกิจกรรมโครงการ ร่วมกันระบุสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม และภาพที่ประชาชน ชุมชนต้องการจะให้ทีมนักวิจัยวาดลงบนผนัง

ช่วงแรก เป็นการกล่าวแนะนำโครงการ วัตถุประสงค์ รูปแบบการดำเนินงาน คณะทำงานได้นำเอาภาพร่าง (sketch) ทั้งหมดเป็น portfolio เพื่อแนะนำโครงการมาให้ ประชาชนดูด้วย

ช่วงที่สอง เป็นช่วงอธิบายภาพร่าง ในช่วงนี้ ทีมนักวิจัยผลัดกันนำเสนอเกี่ยวกับ รูปแบบจิตรกรรม องค์ประกอบศิลป์ รูปทรง เส้น สี

ช่วงที่สาม เป็นช่วงการสรุปโดยหัวหน้าโครงการและคณะที่ทำงานศิลปะ สรุปผล การประชุม สมาชิกในชุมชน และพระสงฆ์มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นกันเองแบบญาติพี่น้อง และเกิดแบ่งปันประโยชน์อย่างมาก

3.3.2 ขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล เชื่อมโยงลักษณะที่ โดดเด่นของภาพจิตรกรรมฝาผนังและสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่นำเสนอในรูปของป้ายจัด แสดงหรือผัง และประมวลความเห็นต่างๆ ที่ได้รับจากการประชุม เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์ภาพ จิตรกรรมฝาผนัง แล้วนำมาประกอบกับข้อมูลจากแบบสอบถามถึงความพึงพอใจ ความ ต้องการมีจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามในพื้นที่ที่กำหนดไว้ในกลุ่ม ประชากร โดยใช้ภาพถ่ายประกอบการสัมภาษณ์ และแบบสัมภาษณ์

3.3.4 การสัมภาษณ์ เป็นลักษณะสนทนากับท่านเจ้าอาวาส ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการวัด และกลุ่มแม่บ้าน โดยสาระของการสนทนาเกี่ยวข้องกับทัศนคติการ สร้างสรรค์ผลงานภาพจิตรกรรมฝาผนัง การสนทนาใช้ภาษาถิ่น

3.3.5 บันทึกปัจจัยการผลิตผลงานภาพจิตรกรรมฝาผนัง

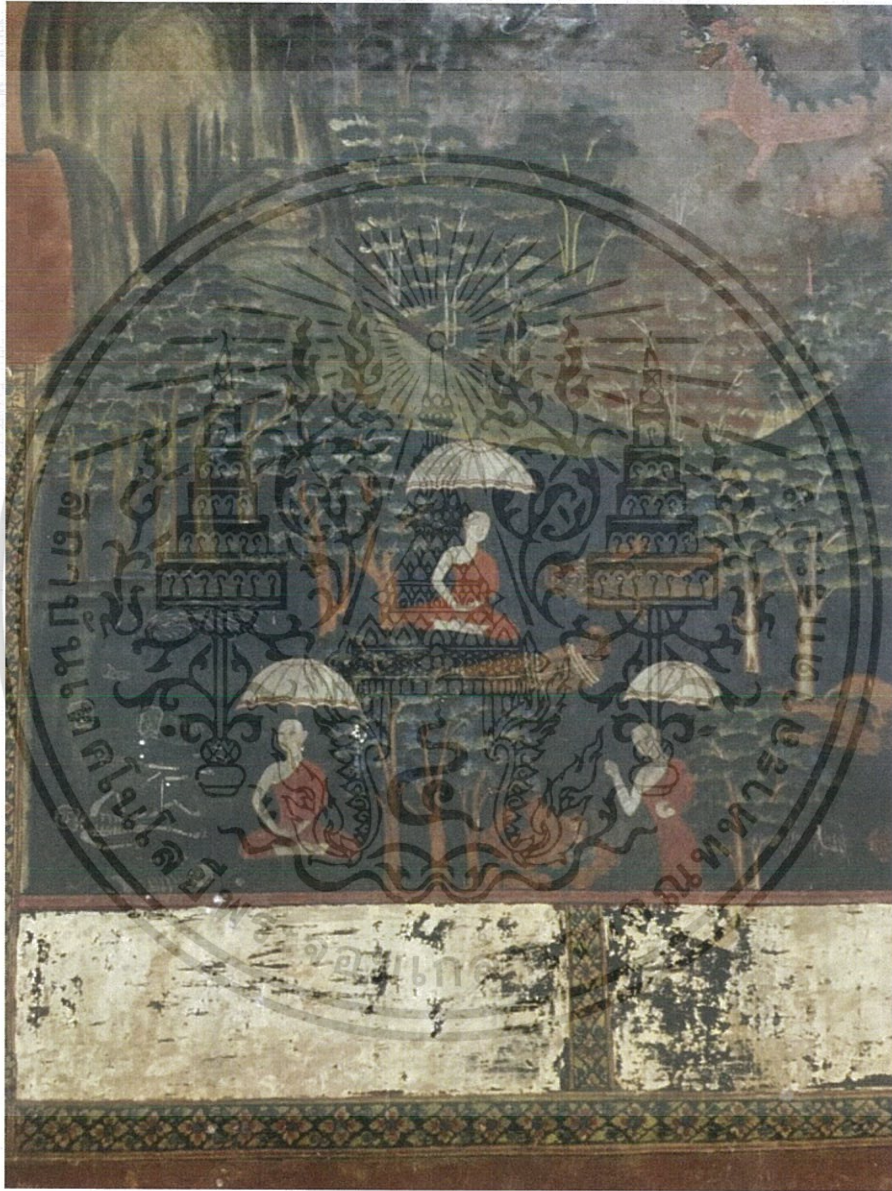
ภาพที่ 17 วัดตะคุ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา เป็นวัดเก่าแก่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2330 หรือช่วงสมัยรัชกาลที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

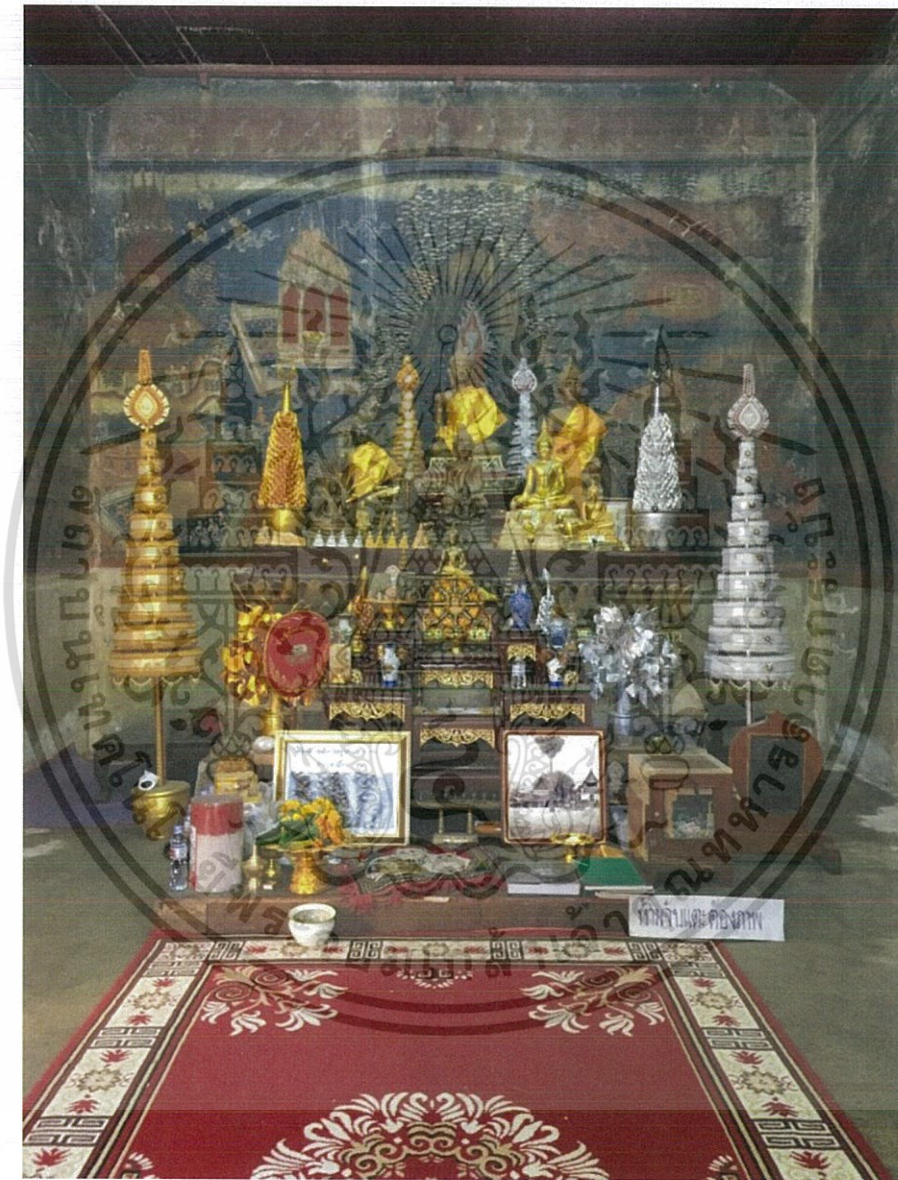
ภาพที่ 18 ภายในวัดตะคุมีภาพเขียนอยู่ในสภาพสมบูรณ์น่าชม เป็นภาพแสดงเรื่องราวการนมัสการ
รอยพระพุทธรบาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 19 ภาพพืธีศัพ ปัจจุบันภาพลบเลือนไปมากแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 20 พระประธานในวัดตะคุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 21 บานประตูไม้ของหอไตรกลางน้ำ

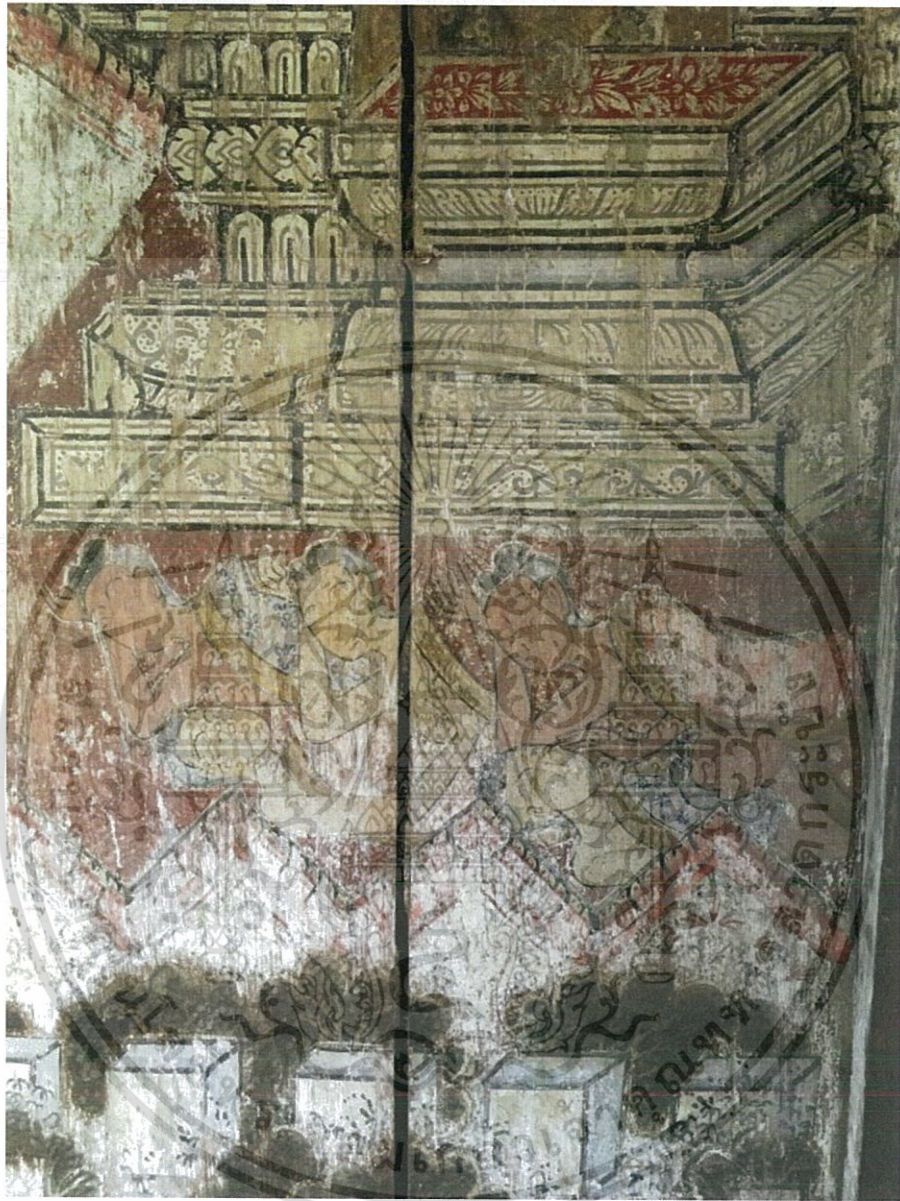
ภาพที่ 22 ภาพเทพชุมนุม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

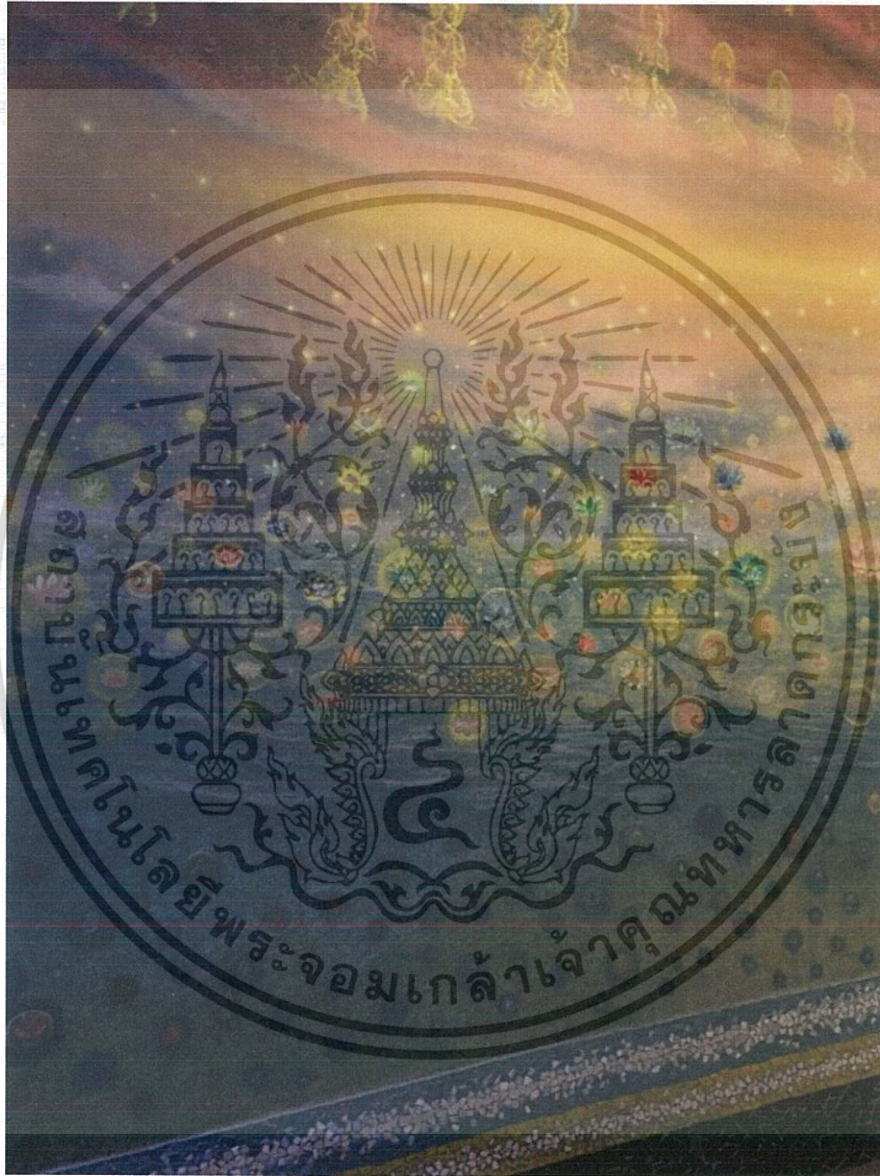
ภาพที่ 23 ภาพตอนเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 24 เจ้าชายสิทธัตถะทรงมองเห็นผู้คนที่กำลังหลับใหลอยู่ขณะที่พระองค์ทรงเสด็จออกนอกวัง

ภาพที่ 16 - 23 ภาพการสำรวจรูปแบบจิตรกรรมฝาผนัง ณ วัดตะคุ
อำเภอปรางค์ จังหวัดนครราชสีมา
ถ่ายภาพโดย ผศ. ดร. ม.ล. โอภาสจรัส นันทวัน

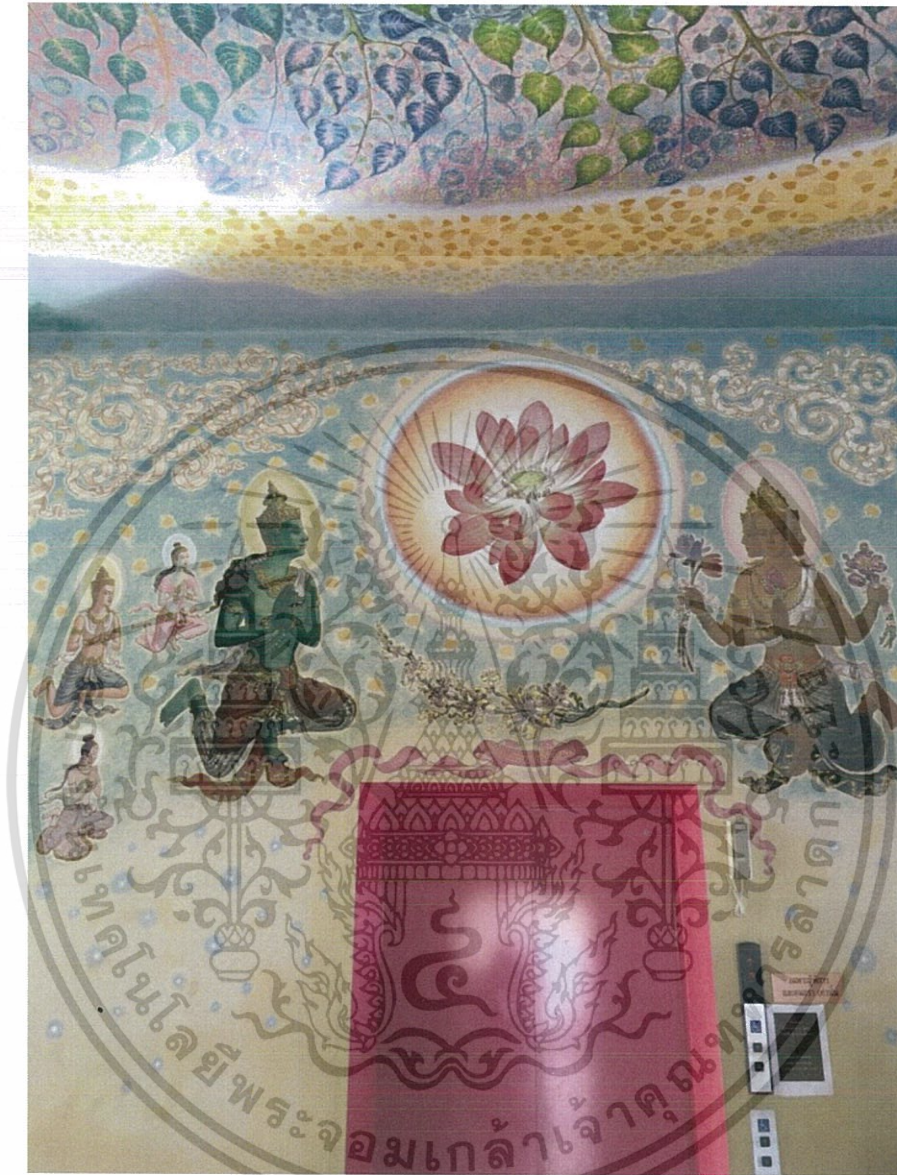

ภาพที่ 25 ภาพวาดจิตรกรรมภายในวิหารเทพวิทยาคม วัดบ้านไร่
จิตรกรศิลปินผู้ออกแบบชื่อ อาจารย์สัมพันธ์ สารรักษ์

ภาพที่ 26 ภาพวาดสถาปัตยกรรมภายในวิหารเทพวิทยาคมแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม

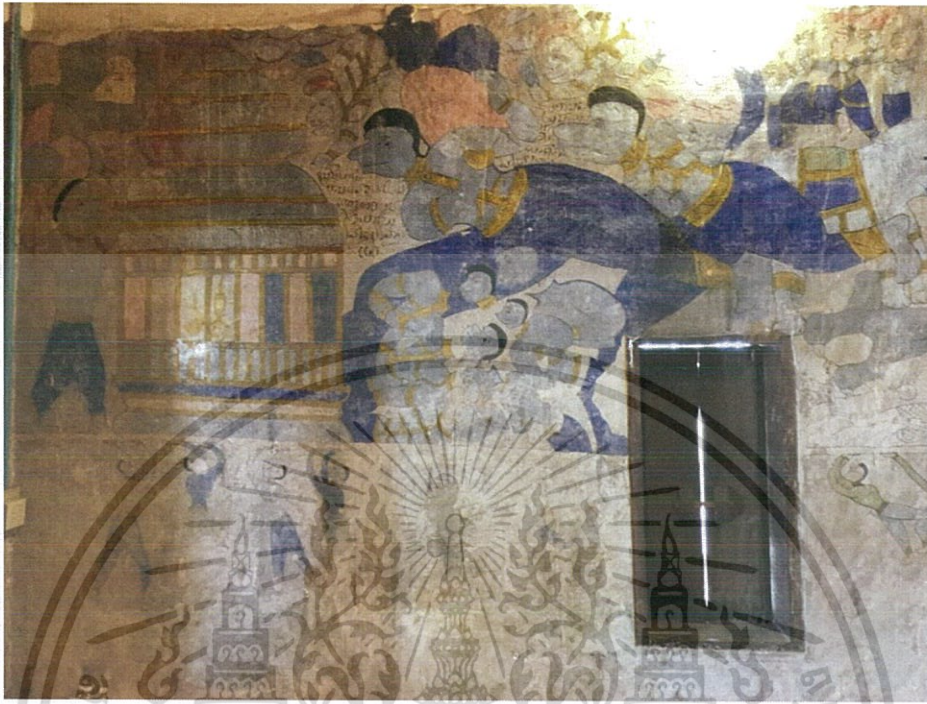
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 27 การวางร้อยเรียงเรื่องราวให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักกรรม

ภาพที่ 25 - 27 ภาพการสำรวจรูปแบบจิตรกรรมฝาผนังร่วมสมัย ณ วัดบ้านไร่
อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ถ่ายภาพโดย ผศ ดร ม.ล. โอภาสจรัส นันทวัน และ นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง

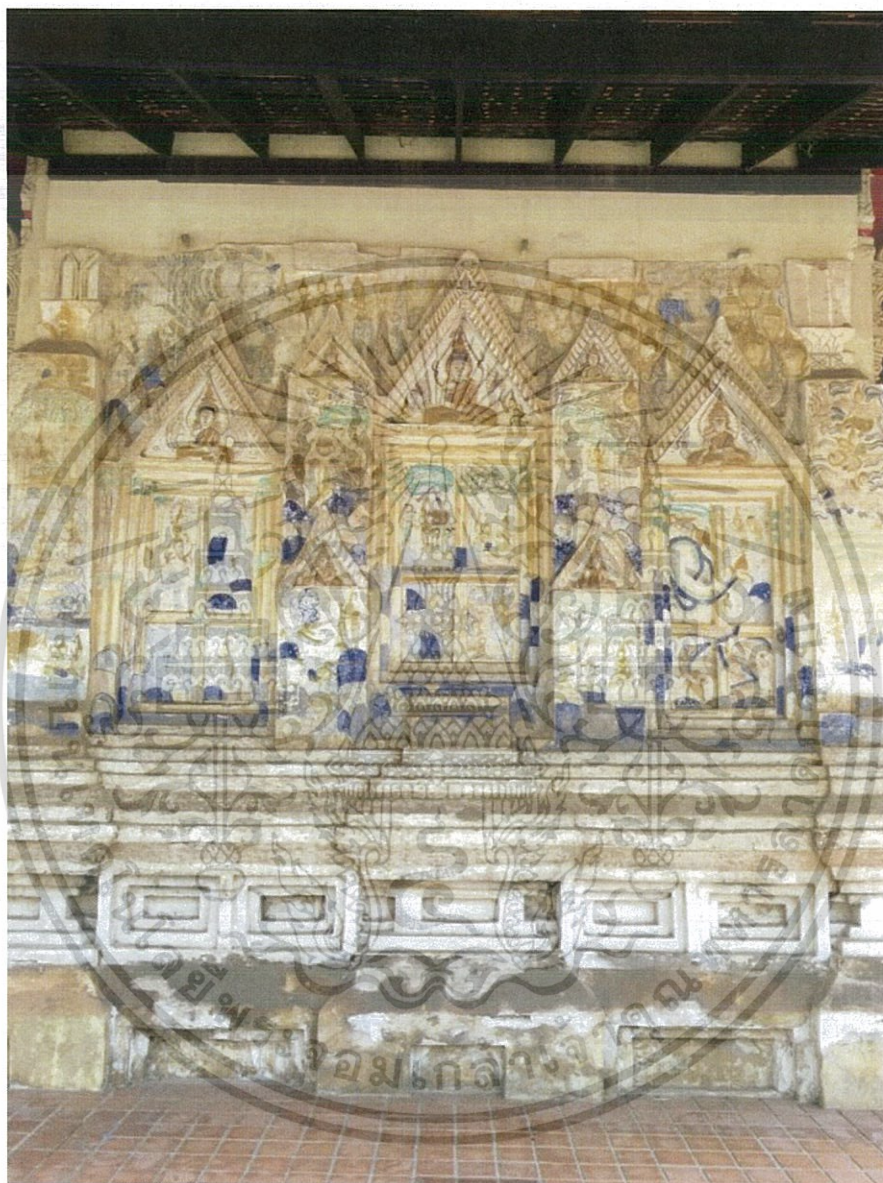

ภาพที่ 28 วัดไชยศรี มีเรื่องจิตรกรรมฝาผนังด้านนอกและด้าน ในนั้นมีสภาพลบเลือน แต่มีความเด่นชัดในการที่ใช้สีน้ำเงินคราม

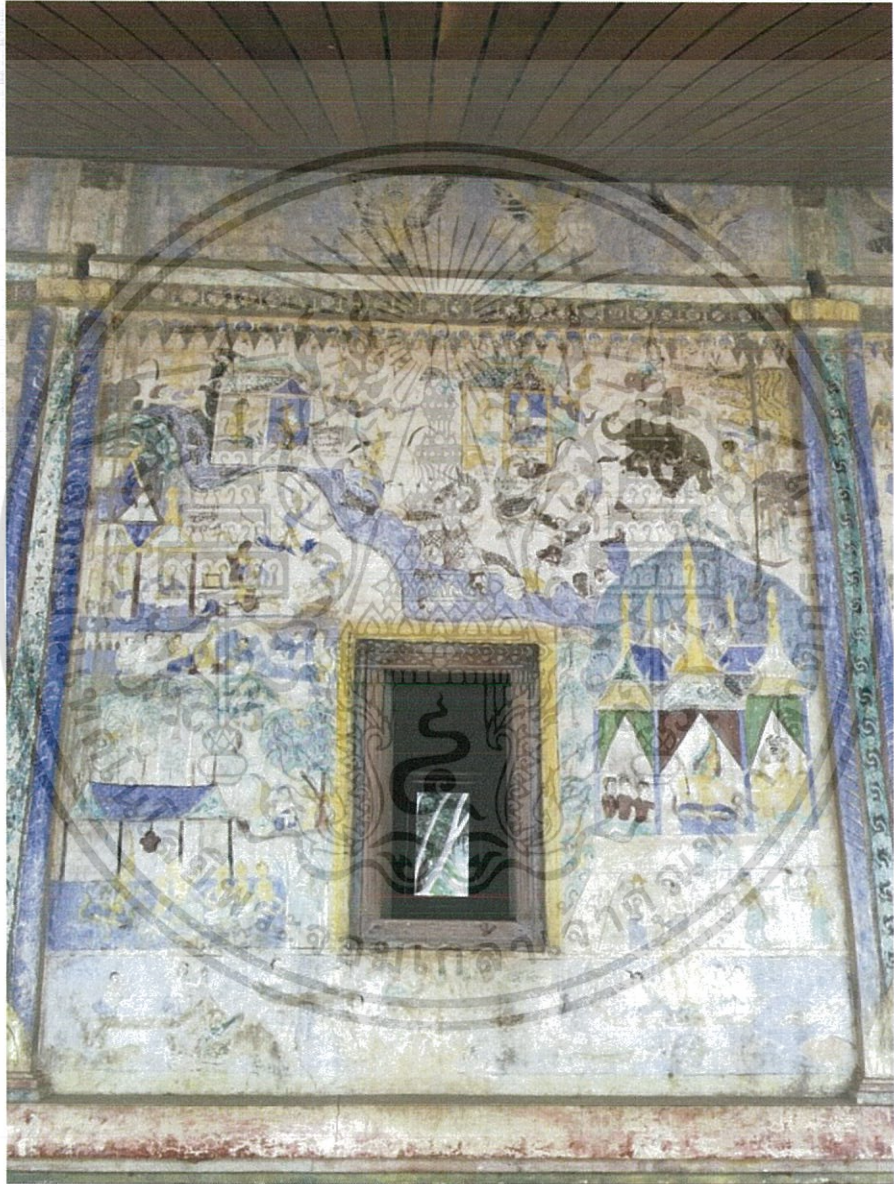
ภาพที่ 29 เป็นการเขียนภาพนรกเจ็ดขุม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 30 เรื่องเวสสันดรชาดก

ภาพที่ 28 - 30 ภาพการสำรวจรูปแบบจิตรกรรมฝาผนัง ณ วัดไชยศรี
ตำบลบ้านสระวี จังหวัดขอนแก่น
ถ่ายภาพโดย ผศ. ดร. ม.ล. โอภาษจรัส นันทวัน และ นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง

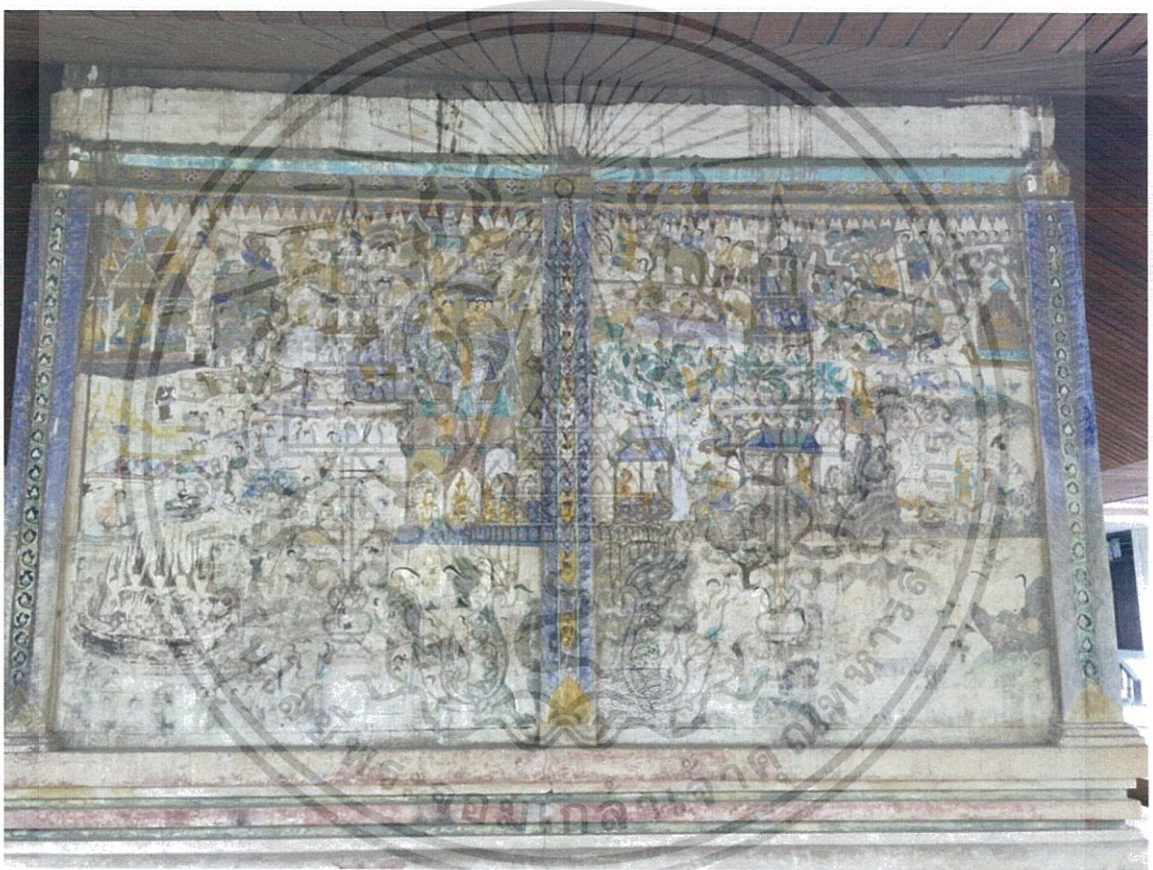
ภาพที่ 31 มีภาพทหารยืนเฝ้าประตู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

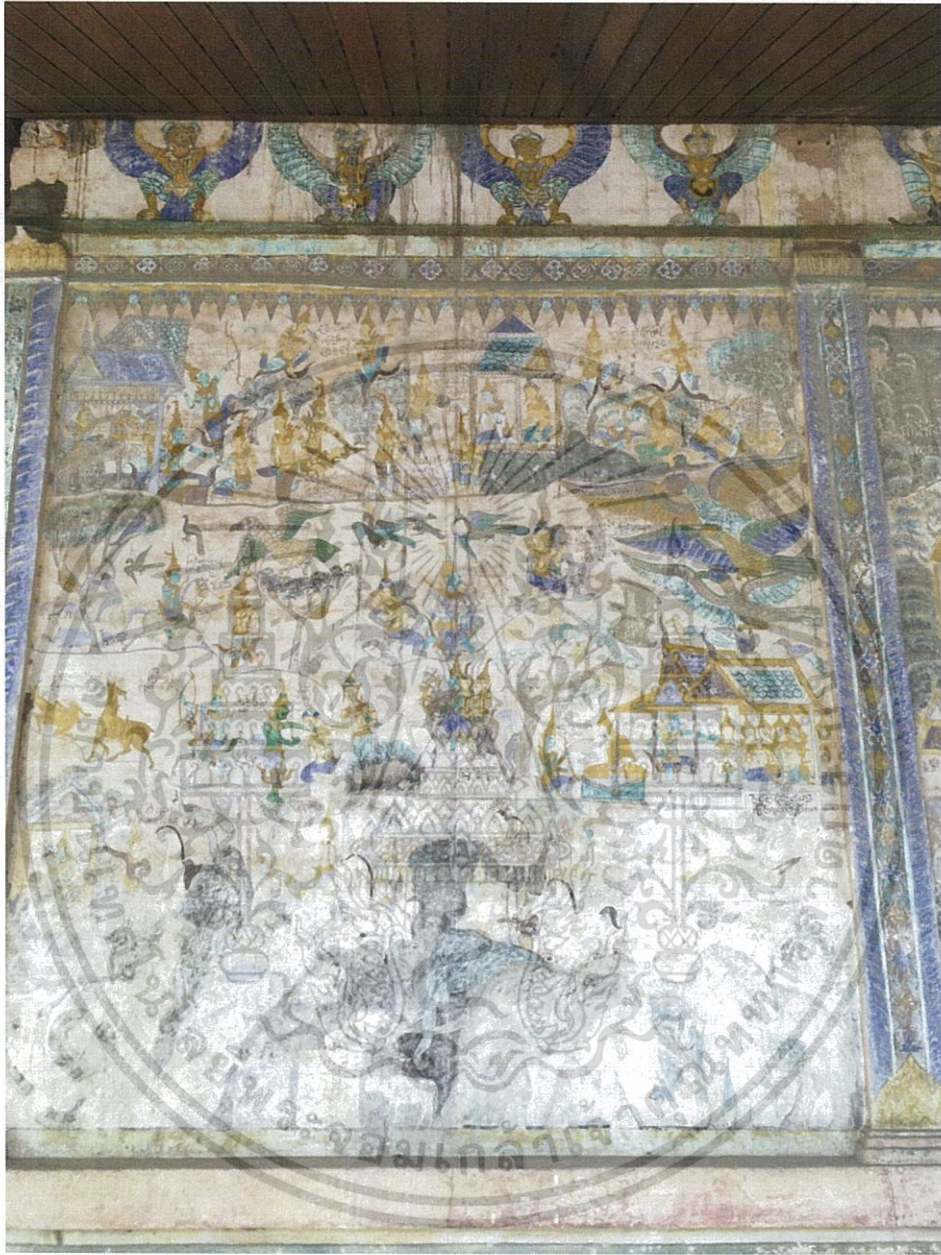
ภาพที่ 32 วรรณกรรมเรื่อง “สินชัย” ที่ถูกจารึกไว้อย่างสวยงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 33 นอกจากฝีมือของช่างแล้วยังได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ อีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 34 วัดไชยศรี จังหวัดขอนแก่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย (ระบุ
 ขั้นตอนอย่างละเอียด) ระยะเวลาทำการวิจัย 2 ปี เริ่มตั้งแต่ เดือน ตุลาคม 2559 ถึง เดือน
 กันยายน 2560

4.1 แผนการดำเนินงาน 1 ปีแรก (1 ตุลาคม 2558 – 30 กันยายน 2559)

การดำเนินงาน	ระยะเวลา											หมายเหตุ	
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.		ก.ย.
ทบทวน วรรณกรรม													
รวบรวมข้อมูล สถิติ													
สำรวจพื้นที่													
เก็บ แบบสอบถาม และสัมภาษณ์													
สังเคราะห์ข้อมูล / ลงมือปฏิบัติ วาดผนัง 1 และ 2													
ประชุมระดม ความคิดเห็น / ลงมือปฏิบัติวาด ผนัง 1 และ 2													
วิเคราะห์ข้อมูล / ลงมือปฏิบัติ วาดผนัง 1 และ 2													
จัดทำผังแสดง ความก้าวหน้า ของการ ดำเนินการ วาดผนัง 1 และ 2													

การดำเนินงาน	ระยะเวลา											หมายเหตุ	
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.		ก.ย.
ข้อเสนอผลงาน ในพื้นที่ ดำเนินการวาด ผนัง 1 และ 2													
สรุปผลการ ดำเนินงานและ รายงาน ความก้าวหน้า													

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

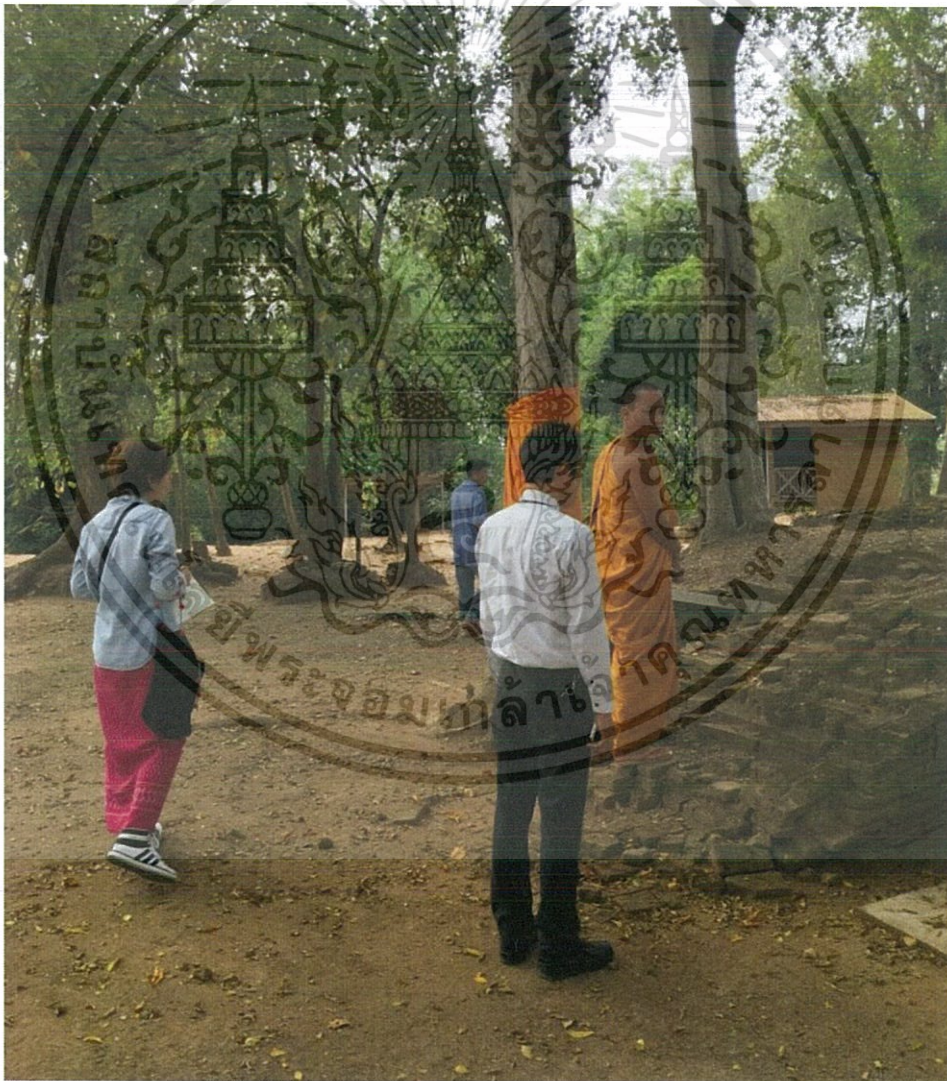
4.2 แผนการดำเนินงาน ปีที่ 2 (1 ตุลาคม 2559 – 30 กันยายน 2560)

การดำเนินงาน	ระยะเวลา												หมายเหตุ
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
ประชุมระดมความคิดเห็น													
วิเคราะห์ข้อมูล / ดำเนินการวางแผน 3 และ 4													
จัดทำผังแสดงความก้าวหน้าของการวาด / ดำเนินการวางแผน 3 และ 4													
เปิดอบรมเยาวชนในพื้นที่ / ดำเนินการวางแผน 3 และ 4													
นำเสนอผลงานในพื้นที่ / จบการดำเนินงานวางแผน 3 และ 4													
สรุปผลและเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์													

5. ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย

5.1 ปัจจัยที่มีอยู่แล้ว

5.1.1 โบราณสถาน โบราณวัตถุปราสาทขามบ้าน ผู้รู้และเข้าใจในประเพณีท้องถิ่นอีสานที่ปฏิบัติและยึดถือสืบต่อกันมา เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จะให้ความเห็นความรู้แก่ศิลปินรุ่นใหม่ เป็นผู้วาดได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านของความงามและคุณค่าด้านสุนทรียภาพ

ภาพที่ 35 บริเวณประตูทางเข้าวิหารเดิม ปัจจุบันมีสภาพเหลือแค่กองอิฐ

ภาพที่ 36 เจ้าอาวาสเล่าว่า เคยมีนักวิชาการมาดูแล้วสันนิษฐานว่า บริเวณนี้เดิมน่าจะเป็นห้อง
ห้องหนึ่งในวิหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 37 ซากวัตถุโบราณ เหลือรอดลายเท่าที่เห็น ไม่มีหลักฐานระบุว่าเป็นส่วนของอะไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 38 ชิ้นส่วนที่มีการทำให้เกิดลวดลายด้วยการทำเป็นร่องเส้นโค้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 39 ชั้นส่วนที่มีการแกะสลักหิน เห็นได้ชัดเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 40 ชั้นส่วนที่สันนิษฐานว่าเป็นรูปทรงมาจากการแกะสลัก

ภาพที่ 41 ภายในมีการนำเหล็กเส้นมาพุงไว้ ด้วยความร่วมมือกันของชาวบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 42 ชาวบ้านได้สร้างหลังคามุงกระเบื้องไว้ได้ง่ายๆ เพื่อป้องกันฝนชะล้างแนวอิฐต่างๆ ให้พังทลาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 43 สวดลายสลักดินเส้นโค้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 44 แสดงขนาดของก้อนอิฐแบบโบราณที่มีขนาดใหญ่่มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

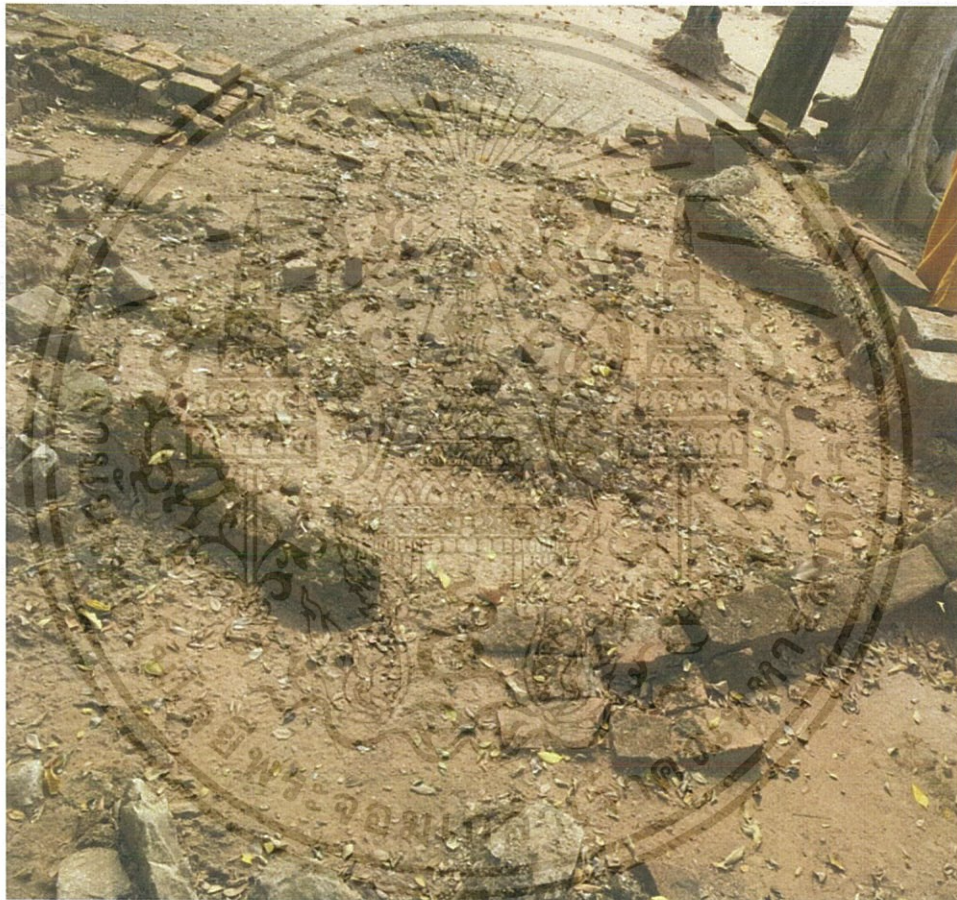
ภาพที่ 45 แท่งหินสลักทรงเรียบแบน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 46 ภาพสลักคล้ายดอกไม้ มีลวดลายชัดเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 47 ลักษณะการเรียงอิฐเป็นแนวโค้ง

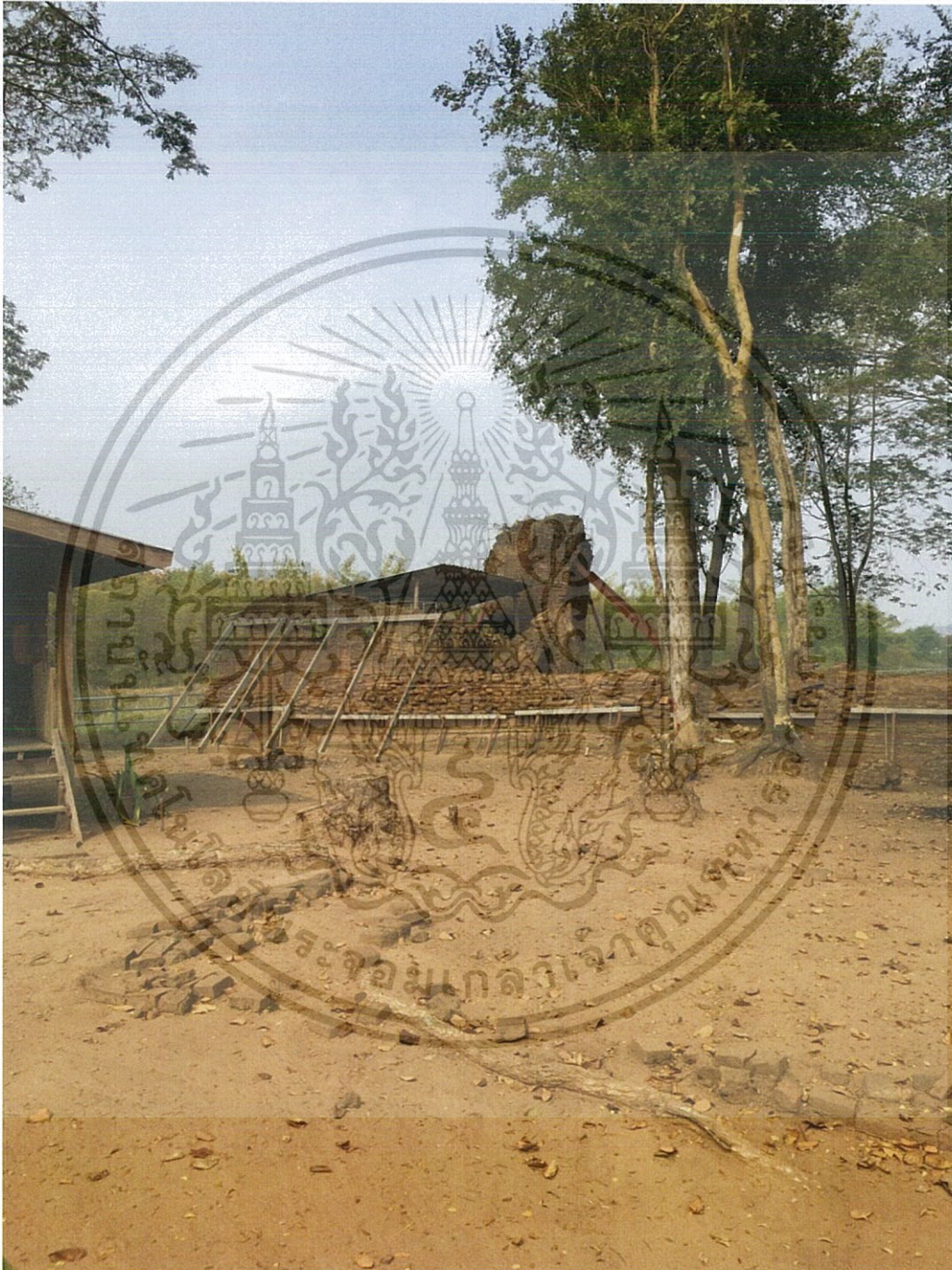
ภาพที่ 48 แสดงการค้ำยันเพื่อพยุงวัตถุด้วยท่อนเหล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 49 ภาพทางลงไปในลำธาร รอบๆ บริเวณที่ก่ออิฐไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 50 บริเวณด้านนอกวิหาร ยังมีการค้นพบว่ามีแนวอิฐเป็นทางยาวบนพื้นดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 51 แนวอิฐเป็นทางยาวบนพื้นดินนั้น ปัจจุบันมีรากไม้ขนาดใหญ่งอไข่อ้อมมากมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 52 แต่เดิมนั้นมีต้นไม้ใหญ่ปกคลุม แต่ในปัจจุบันเหลือเพียงตอไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 53 ป้ายบอกรายละเอียดของวัดห้วยห้า โดยสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดเลย

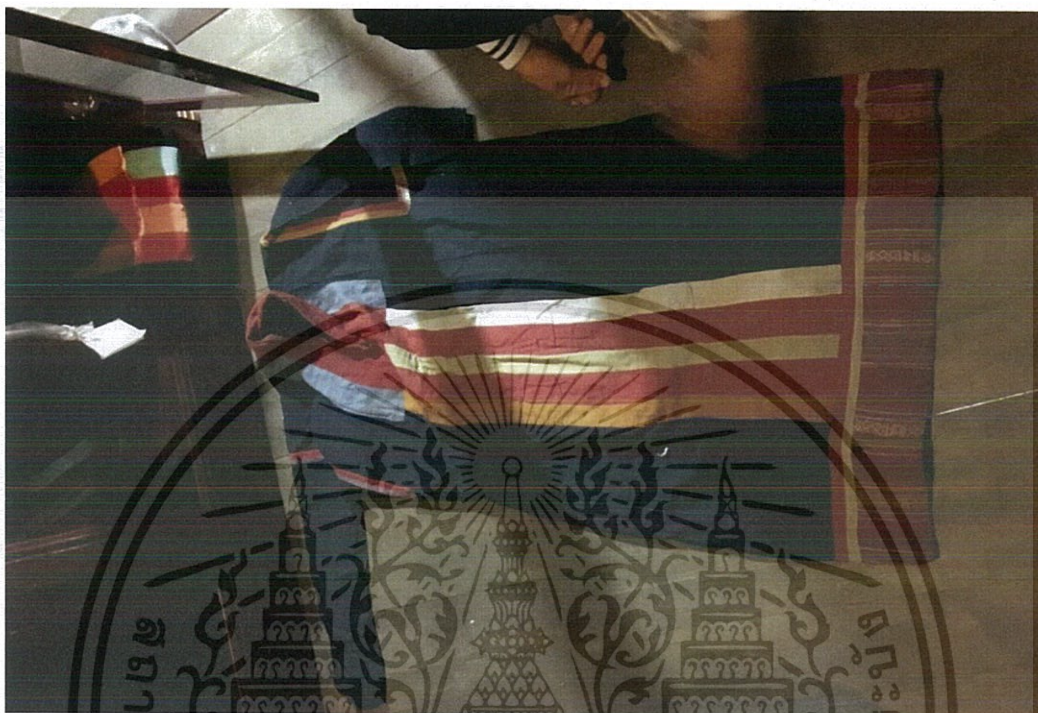
ภาพที่ 34 – 53 โบราณสถานวัดห้วยห้า ตั้งอยู่ห่างจากวัดโพนค้ายประมาณ 500 เมตร สันนิฐานว่าสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2063 - 2090

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 54 แสดงภาพความเป็นอยู่ภายในบ้านของกลุ่มไทดำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 55 ผ้าทอลายโบราณของชาวไทดำ อายุเกินกว่า 100 ปี

ภาพที่ 56 ชาวบ้านมีความภาคภูมิใจที่จะนำเสนอผ้าที่เขาเก็บไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 57 เครื่องทอผ้า

ภาพที่ 58 บริเวณพื้นที่ในส่วนที่ใช้ประกอบอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

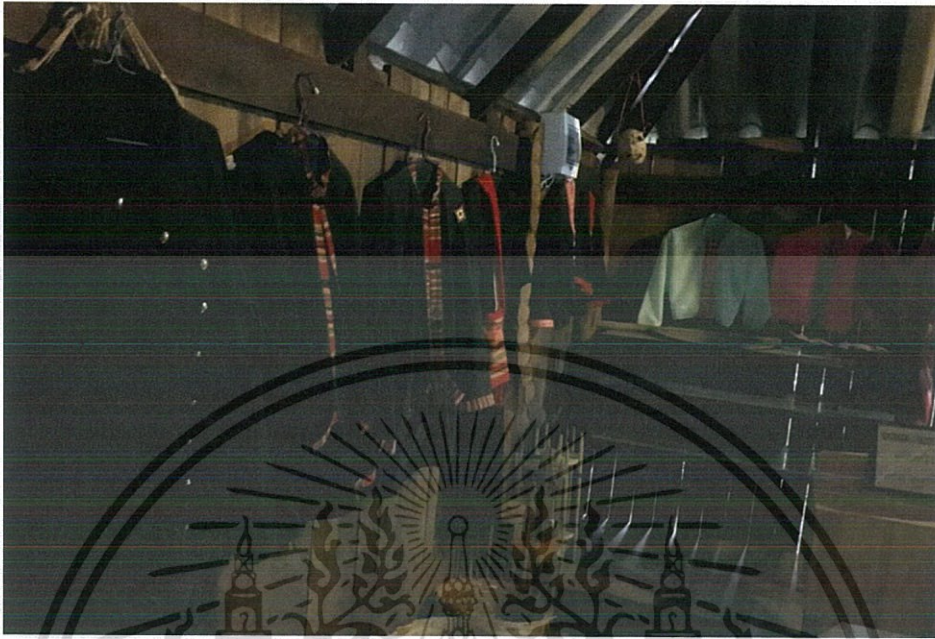

ภาพที่ 59 ชาวบ้านกำลังอธิบายเรื่องลายผ้า

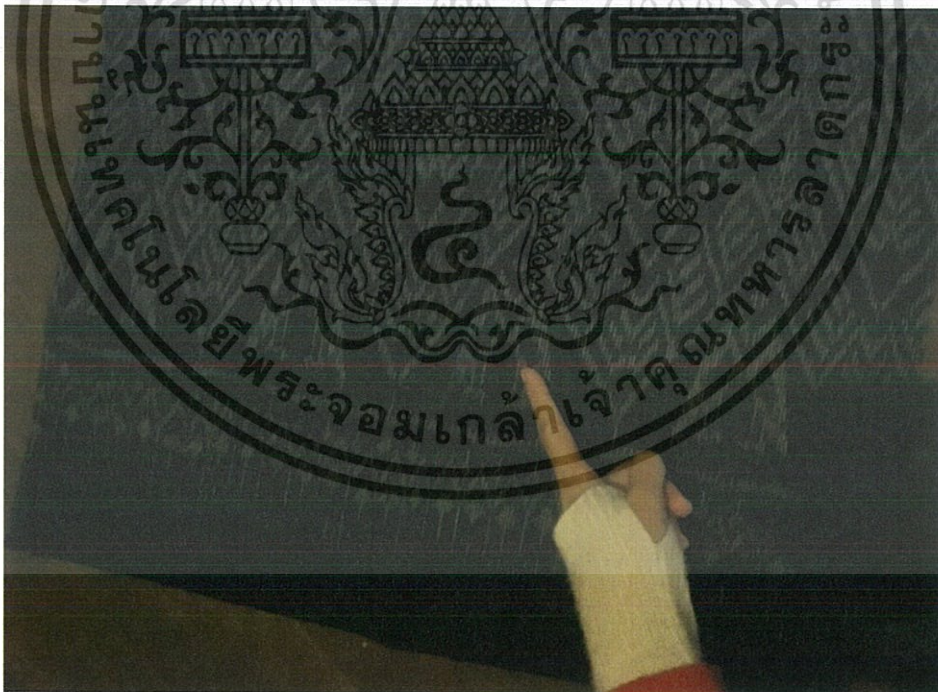

ภาพที่ 60 ลายผ้าโบราณทำจากฝ้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 61 เครื่องแต่งกายชาวไทดำ

ภาพที่ 62 ลายนกคู่

ภาพที่ 54 - 62 ภาพชุมชนไทดำ อยู่ห่างจากวัดโพนค้าย ราว 5 กิโลเมตร มีความโดดเด่นเรื่องเอกลักษณ์ ลายผ้าทอฝ้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2 ศิลปินรุ่นใหม่ที่มีฝีมือจากแรงบันดาลใจ มีฝีมือเฉพาะตัว นำเอาเทคนิควิธีการจากการเรียนในสถานศึกษามาใช้ประกอบกับเนื้อหาที่จะวาด ผสมผสานให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่น

5.1.3 ลูกมือระดับงานช่างที่เกี่ยวกับเครื่องใช้ เครื่องมือที่เป็นงานฝีมือ การวาดลงสี

5.1.4 ทักษะความชำนาญของการค้นข้อมูลปฐมภูมิมาจากการใช้คนในทีมคณะวิจัยที่เป็นคนในพื้นที่นั่นเอง เพื่อให้มีความสามารถและเข้าถึงพื้นที่ ทำให้ทราบถึงสังคม วัฒนธรรม เอกลักษณ์และวิถีชีวิต ทำให้มีความคล่องเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

6. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

ผลสำเร็จ โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 ให้ผลผลิตเป็นผลงานจิตรกรรมฝาผนังจริงในโบสถ์วัดโพนค้าย จังหวัดเลย มีความงามสุนทรีย์ภาพ (Output)

6.2 จิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ (ลิม) นี้ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมอนุรักษ์ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและประชาชนได้ใช้ประกอบพิธีทางศาสนา เป็นกระบวนการทั้งหมดที่จะรักษาความสำคัญของตน (outcome)

6.3 ก่อให้เกิดการปฏิบัติประเพณีในโบสถ์ตามแบบเดิม (impact)

6.4 ชิ้นงานจากงานวิจัยนี้จะนำไปแจ้งจดลิขสิทธิ์ในประเภทศิลปกรรม/จิตรกรรม กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา และเผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

องค์ประกอบของภาพจิตรกรรมฝาผนังมีการเล่าเรื่องบนฝาผนัง สามารถกำหนดให้มีรูปแบบเฉพาะด้วยเหตุผลด้านศาสนา และอุดมการณ์ (Lavin 1990, 3) ดังนั้นการจัดวางภาพเพื่อสื่อสารความคิดจึงเป็นเจตนาที่ไตร่ตรองแล้ว

จิตรกรรมฝาผนังของไทยในภาคกลาง เป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติ ทั้งนี้ เป็นเพราะอิทธิพลของศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งถือว่า การตรัสรู้เป็นจุดสูงสุดคือ หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด อย่างไรก็ตาม แกนเรื่องจึงซ้ำๆ เกี่ยวกับการเอาชนะมาร ขนาดของภาพจึงมีขนาดใหญ่ขึ้นว่าเป็นการเน้น

วิหารและโบสถ์ เป็นพื้นที่สาธารณะ เพราะมีการใช้ร่วมกันระหว่างประชาชนและสงฆ์ จากการสำรวจ มีหลายแห่งได้แทรกเรื่อง พระราชวงศ์ไทย และข้าราชการชั้นสูงด้วย

ในงานวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้ทำการสำรวจแรงกระตุ้นเบื้องหลังของการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ถึงเหตุผลที่อยู่ในเบื้องหลังการมีส่วนร่วมในเวลาต่อมา

จิตรกรรมฝาผนัง กินพื้นที่เต็มผนังล้อมรอบพระพุทธรูปพระประธานตั้งบนฐานเป็นการยกย่องสักการะ ทำให้ดูเหมือนพระพุทธรูปเจ้าประทับนั่งอยู่ท่ามกลาง โดยมีภาพภูเขาหินสูง ป่าไม้ ต้นไม้ สัตว์ ลดหล่นลงมาทั้งหมดทุกด้าน มีทะเลและสัตว์น้อยใหญ่ มีดวงดาวลอยเด่นเต็มฟ้า ปราสาทราชฐาน หมายถึงเบื้องบน รวมกับภาพพุทธประวัติก่อนการประสูติ ตรัสรู้ ปรีชาญาณ การรวมเอาสิ่งเหล่านี้ ผู้วิจัยพยายามออกแบบให้ดูเหมาะสมโดยเอาสิ่งที่เกิดขึ้นใกล้เคียงกันและคล้ายกันมาวางไว้ด้วยกัน

ภาพมารผจญ ถือว่ามีความสำคัญมากซึ่งจะพบตรงตำแหน่งเหนือทางเข้าประตูโบสถ์ ภาพชุดนี้ ทำให้เข้าใจเรื่อง พระแม่ธรณีมาเป็นผู้ช่วยในการทำความดี เป็นฉากการโจมตีของมาร อีกด้านหนึ่งเป็นภาพกระแสน้ำเกิดจากมวยผม เชื่อมโยงกับคณะสงฆ์ที่สวดอยู่บนพื้นโบสถ์ ยิ่งจะเสริมให้ภาพมารผจญมีความโดดเด่น ทั้งในเชิงการรับรู้ทางสายตาและทางความคิด ทำให้เชื่อว่าเป็นภาพชีวิตและเหตุการณ์ที่สำคัญมาก

ภาพที่ 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ กรุงเทพฯ
ที่มา : <http://www.finearts.go.th>

การพัฒนาและสร้างการออกแบบเพื่อหามาตรฐานของภาพจิตรกรรมต้องอาศัย
ภูมิหลัง ตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 18 การจัดวางภาพในจิตรกรรมฝาผนังเป็นช่องทางในการใช้
ภาพวาดเพื่อสื่อสารมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ภาพจิตรกรรมทรงพลังและดำเนินต่อมาใน
รัชสมัยรัชกาลที่ 4 มีความสนใจเกี่ยวกับการสร้างรูปเพื่อเคารพบูชา มีการเพิ่มเทคโนโลยี
สมัยใหม่ ในเวลานั้น ตึกรามบ้านช่อง เครื่องแต่งกาย แก่นเรื่องเหล่านี้เข้ามาปรากฏตั้งแต่
รัชสมัยรัชกาลที่ 3 และในช่วงรัชกาลที่ 4 จิตรกรรมฝาผนังจึงมีความโดดเด่นมาก
สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวาทกรรมร่วมสมัย การเมือง ภูมิปัญญา การขยายตัว
ของลัทธิอาณานิคม ความสนใจทางวิทยาศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 คุณสมบัติของประชากรในตำบลนาอ้อ

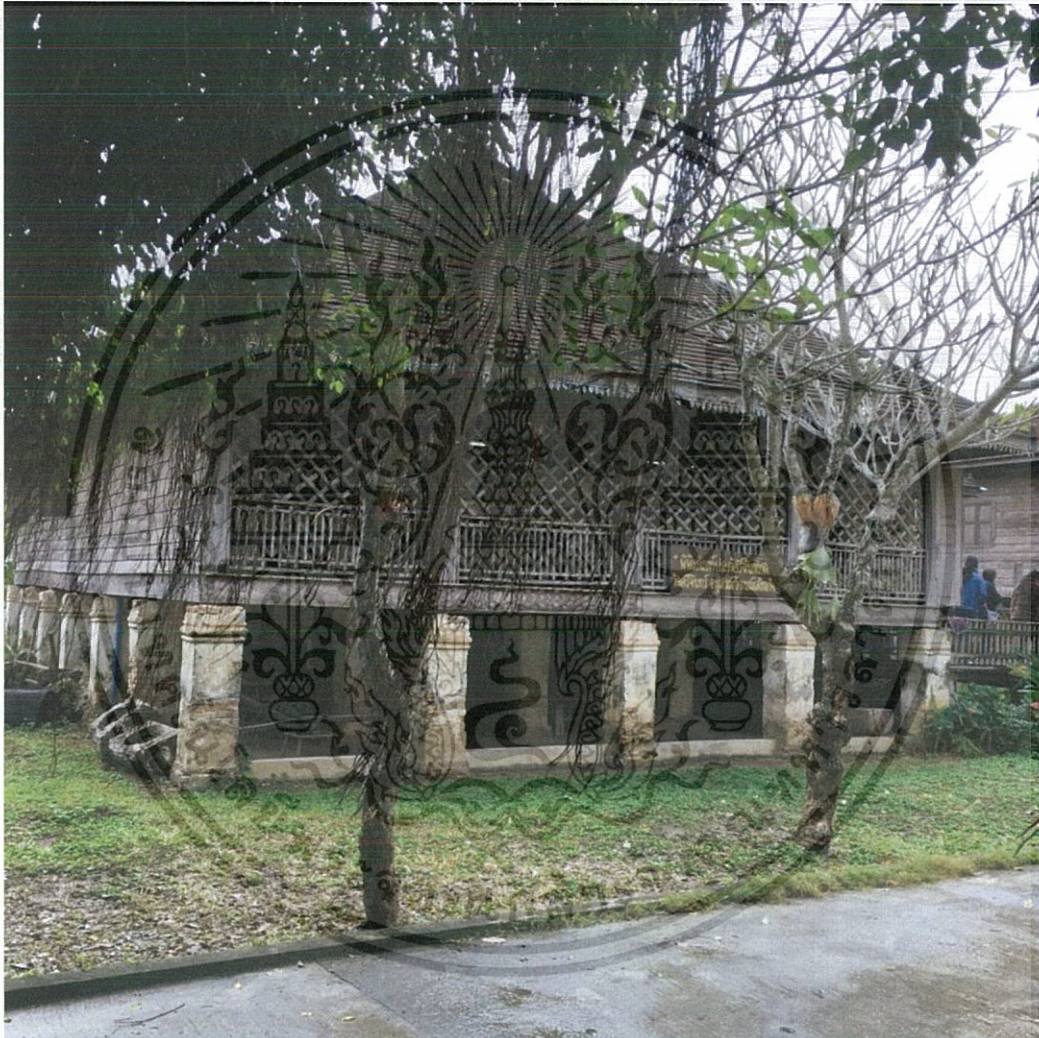
มีความผูกพันพื้นฐานอันเกิดจากสิ่งที่กำหนดมาแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความผูกพันทางสายโลหิต การมีภาษาพูดสำเนียงเฉพาะท้องถิ่น จารีตประเพณี รวมถึงประชาคมทางศาสนาเดียวกัน กับทั้งผลพวงทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ชาวบ้านนาอ้อ จังหวัดเลย จึงมีแบบแผนทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากชาวอีสานอื่นๆ

ชาวบ้านนาอ้อได้ธำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ท่ามกลางสังคมเมืองที่ผู้คนเข้ามาในลักษณะนักท่องเที่ยวที่มุ่งตรงไปยังเชียงคาน และท่องเที่ยวในป่าภูเรือ พบว่า ท่ามกลางสังคมบริโศก ชาวนาอ้อ จังหวัดเลย ไม่ได้ละทิ้งอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตนเอง เพื่อเปลี่ยนมาเป็นสังคมเมืองเป็นกระแสตามนักท่องเที่ยว แต่กลับยังคงไว้ซึ่งความแตกต่าง ทั้งยังพบว่า ยังมีการนำความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและวัฒนธรรมของตนเองมาเป็นกลไกต่อรองเรื่องประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านเก่า การเกษตรและธรรมชาติ

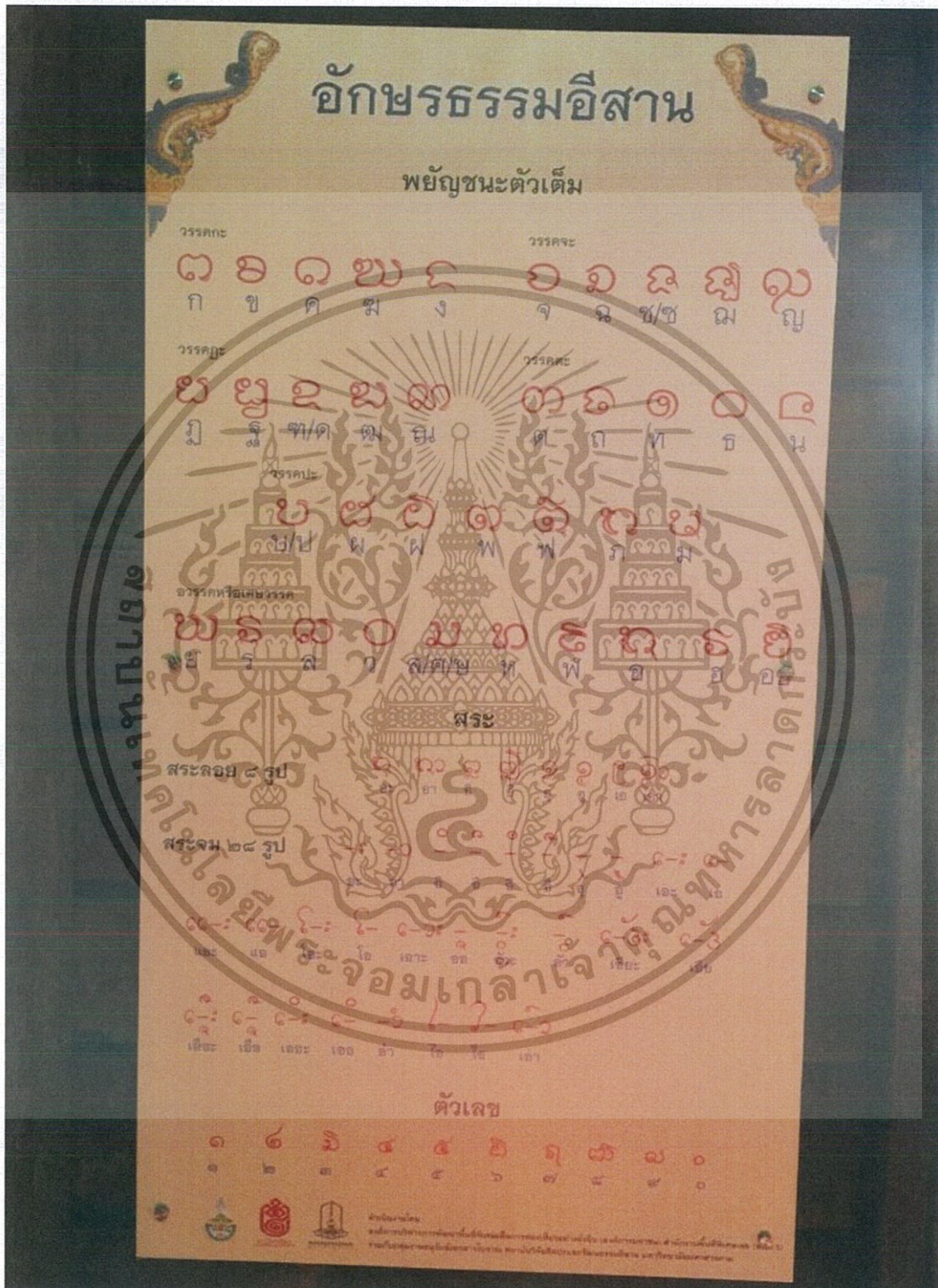
ภาพที่ 2 เส้าบ้านที่สร้างเสาปูน เป็นลักษณะเอกลักษณ์ของเรือนในท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3 นอกخانสร้างระแนงไม้กันลมและเป็นที่ยังแดด เป็นลักษณะเอกลักษณ์ของเรือนในท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4 ลักษณะตัวสรโบราณเป็นภาษาถิ่นของชาวเมืองเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5 เป็นภาพวัตถุโบราณจากบ้านและวัด ได้ถูกนำมารวมจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์ประภัสร์
จันทโชติ วัดศรีจันทน์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 เป็นภาพตู้เก็บของลายทอง เดิมเป็นของวัด ได้ถูกนำมารวมจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์
ประภัสร์จันทโชติ วัดศรีจันทน์ ตำบลนาอ้อจังหวัดเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7 เป็นภาพตู้เก็บของเครื่องถ้วย เดิมเป็นของวัด บ้าน และที่ซุดพบตามท้องไร่ท้องนา ได้ถูกนำมารวมจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์พระภัศร์จันทโชติ วัดศรีจันทน์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 8 เป็นภาพตู้เก็บของเครื่องใช้โลหะ อาวุธ เดิมเป็นของวัด บ้าน และที่ขุดพบตามท้องไร่ท้องนา ได้ถูกนำมาจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัด วัตถุประสงค์ วัดศรีจันทร์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

ภาพที่ 9 เป็นชั้นเก็บของเครื่องใช้พาชนะดินเผา เดิมเป็นของวัด บ้าน และที่ขุดพบตามท้องไร่ท้องนา ได้ถูกนำมาจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัด วัตถุประสงค์ วัดศรีจันทร์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 10 เป็นไม้แกะสลักรูปนก ซึ่งเดิมเป็นของวัด ได้ถูกนำมารวมจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์
ประภัสร์จันทโชติ วัดศรีจันทน์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

ภาพที่ 11 เป็นชั้นเก็บของเครื่องใช้ภาชนะดินเผาสภาพชำรุดแตกหัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 12 เป็นภาพถ่ายบ้านโบราณและบุคคลสำคัญของตำบลนาอ้อ ถูกนำมารวมจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์-ประภาคารจันทโชติ วัดศรีจันทน์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

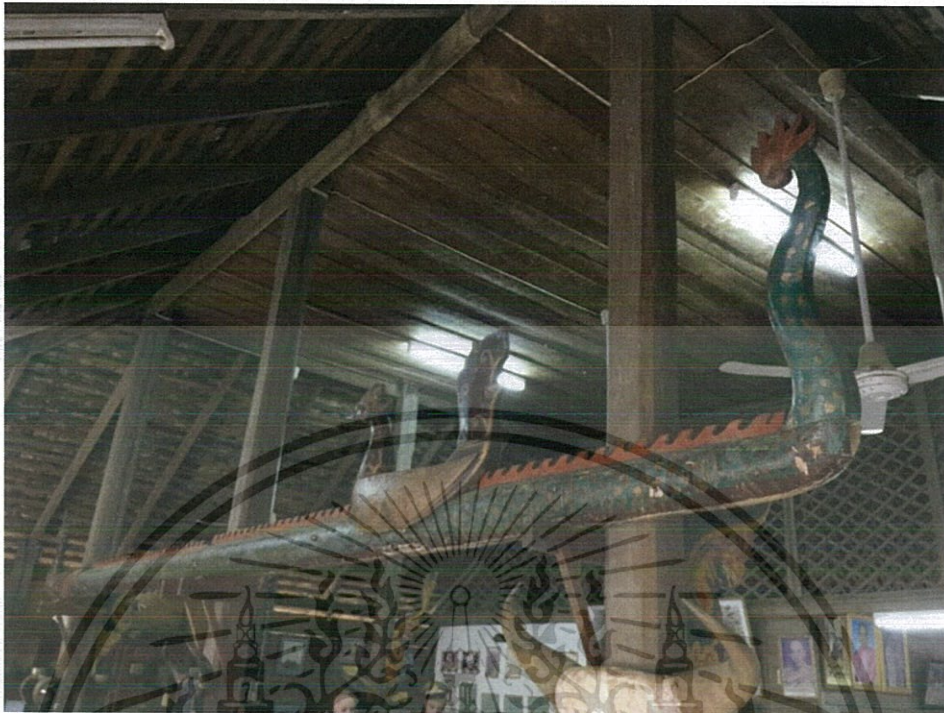
ภาพที่ 13 เป็นภาพถ่ายบ้านโบราณ ประวัติเมืองเลย และบุคคลสำคัญของตำบลนาอ้อ ถูกนำมารวมจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์ประภาคารจันทโชติ วัดศรีจันทน์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

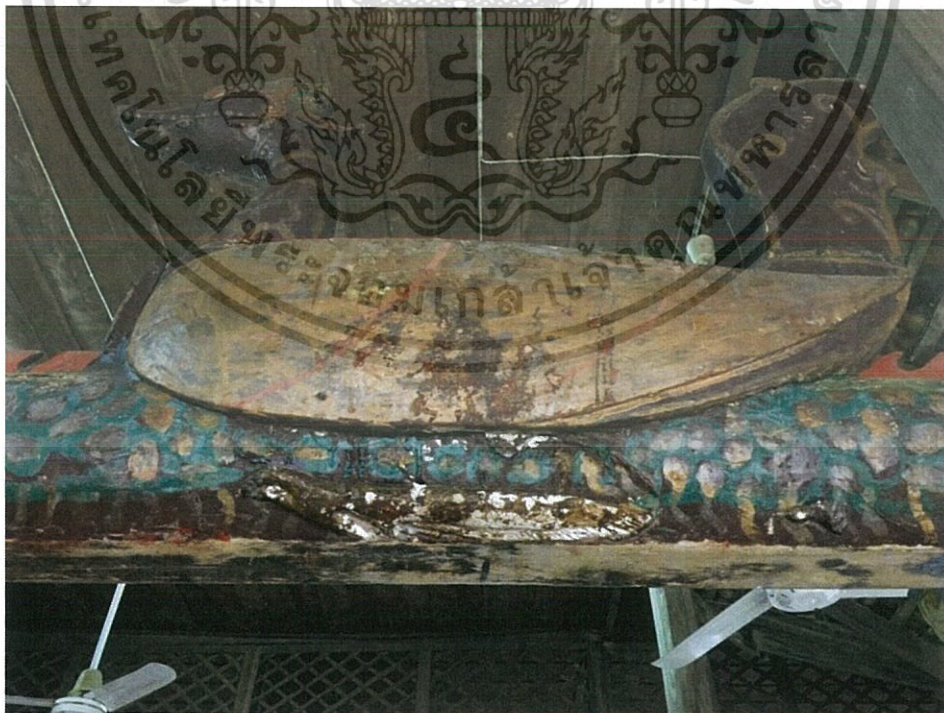

ภาพที่ 14 เป็นป้ายประชาสัมพันธ์ที่ระบุประวัติเมืองเลย และบุคคลสำคัญของตำบลนาอ้อ ถูกนำมา
รวมจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยา วัดศรีจันทน์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

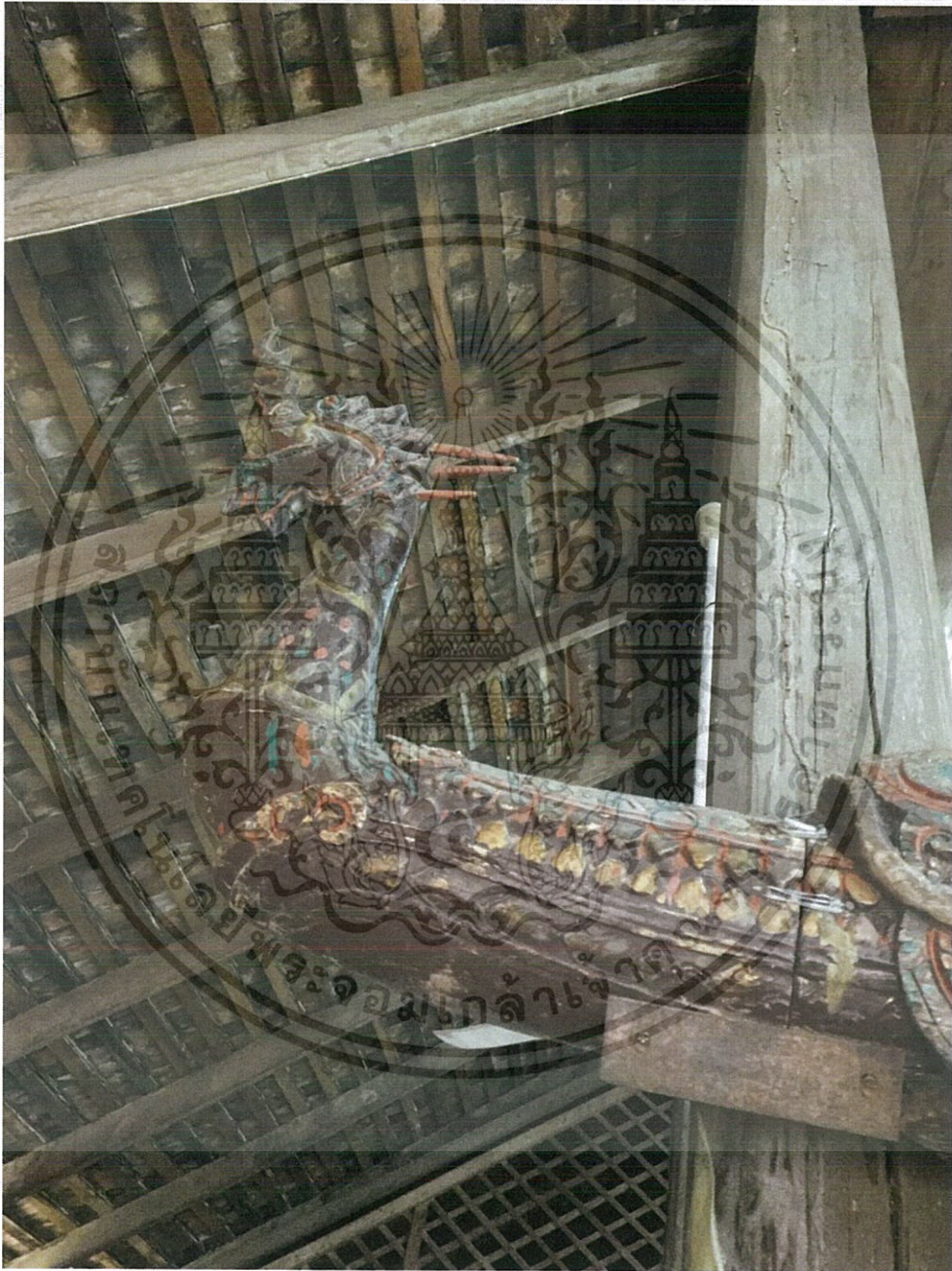

ภาพที่ 15 เป็นไม้แกะสลักรูปนกกะเบนพญานาค เดิมเป็นของวัด ปัจจุบันได้ถูกนำมารวมจัดแสดงไว้ ณ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จันทโชติ วัดศรีจันทน์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

ภาพที่ 16 เป็นภาพขยายรูปนกกะเบนพญานาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 17 เป็นส่วนหัวพญานาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 18 เป็นภาพถ่ายกลุ่มสตรี (คนที่ 2, 4, 5, 6 จากซ้ายของภาพ) ผู้มีบทบาทในการดูแล และ บอกล่าประวัติของพิพิธภัณฑ์ประภัสร์จันทโชติ วัดศรีจันทร์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย ถ่ายภาพร่วมกับทีมนักวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 19 แสดงภาพการเก็บรักษาสภาพเดิมของห้องน้ำของทหารฝรั่งเศส ในยุคแบ่งแยกดินแดน อยู่ในบริเวณเดียวกับพิพิธภัณฑ์ประภาคารจันทโชติ วัดศรีจันทร์ ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

งานศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของ ชยันต์ วรรธนะภูติ (2549) เขียนถึงตัวตนหรืออัตลักษณ์ของคนเมือง ซึ่งให้เห็นว่า ในบริบทที่คนเมืองต้องสัมพันธ์กับคนกลุ่มชาติพันธุ์อื่น รวมถึงกระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้ามาในรูปแบบของทุนนิยมและการท่องเที่ยว ทำให้อัตลักษณ์ของคนมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ มีการรุกรครอบครองอยู่ตลอดเวลา จึงเกิดการสร้างอัตลักษณ์ขึ้น เพื่อจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของตน มีการใช้อัตลักษณ์ในการสร้างสำนึกร่วมของท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ความสัมพันธ์กันในเชิงกิจกรรม

โครงสร้างทางสังคมชาวบ้านน่าออสันับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์กันเป็นหมู่คณะ เกิดบทบาทที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน และเครือข่ายทางสังคมที่ได้รับการเสริมให้สมบูรณ์ด้วยขั้นตอนปฏิบัติ คุณค่า ทศนคติ ความเชื่อที่มีร่วมกันเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้คนกระทำการที่จะให้มีการวาดภาพขึ้นในอาคารทางศาสนาร่วมกัน ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์กับคนในกลุ่มอาศัยตอบแทนซึ่งกันและกันเป็นได้เท่ากับที่เป็นทุนทางสังคมจะมีให้กันได้ และอาจถูกนำมาใช้แทนที่เพื่อจะเอาชนะปัญหาที่ระบู่ไว้ข้างต้นด้วยการใช้คำจำกัดความว่าทุนเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าเรื่องของทุนควรใช้กับสังคม โดยพิจารณาว่าทุนมีความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่แล้ว คำว่าทุนก็เป็นทุนเฉพาะกิจที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขทางสังคม

2.2.1 ทุนทางสังคม

ทุนทางสังคมมีความซับซ้อนกับนักวิจัยและผู้ปฏิบัติ จากความหลากหลายของกฎระเบียบและภูมิหลัง สำหรับการประยุกต์ใช้งานต่างๆ ผลลัพธ์ที่สำคัญคือ ความหลากหลาย อาจจะมีมิติการโต้แย้งและความไม่เห็นด้วย ส่วนประกอบของทฤษฎีได้แก่ มิติ ระดับ ลักษณะ ตัวกำหนดที่เป็นปัจจัย ผลประโยชน์ และความคลาดเคลื่อนที่เป็นผลลัพธ์ในด้านลบ

ทุนทางสังคมเป็นลักษณะที่มีมิติหลายด้าน แต่ละด้านนำไปสู่ความหมายที่สนับสนุนทุนทางสังคม (Hean et al., 2003) มิติในด้านหลักๆ ทั่วไป เห็นได้จาก:

- 1) ความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ (Coleman 1988; Putnam 1993)
- 2) กฎระเบียบและบรรทัดฐานที่ควบคุมการกระทำทางสังคม (Coleman 1988)
- 3) ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Collier 1998)
- 4) ทรัพยากรของเครือข่ายการเชื่อมโยง (Kilpatrick 2000)
- 5) ลักษณะของเครือข่ายอื่น (Kilpatrick 2000)

ทุนทางสังคมตั้งอยู่ในระดับบุคคล กลุ่มสังคมที่ไม่เป็นทางการ องค์กรที่เป็นทางการ กลุ่มชน มีมุมมองที่เปี่ยมด้วยพลังมากขึ้น (Coleman 1988; Putnam 1995) กล่าวว่า ทุนทางสังคมที่มีอยู่ภายในระดับชั้น เป็นอีกส่วนหนึ่งในความรู้สึกที่มีต่อครอบครัว ชุมชน กลุ่มอาชีพ ประเทศชาติ ควบคู่กันไป

ผู้เขียนหลายคนแยกแยะประเภทและลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปคือ ความแตกต่างทางโครงสร้างและความรู้ความเข้าใจ พันธะและความเชื่อมโยง โดยทั่วไป พันธะเป็นความสัมพันธ์กันในแนวนอน ทำให้เท่ากันกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และ เท่ากับจำนวนภายในชุมชน การเชื่อมโยงอีกด้านหนึ่งซึ่งเป็นแนวตั้งหรือระหว่างชุมชน (Dolfsma 2003) ความแตกต่างด้านโครงสร้าง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องทุนทางสังคม ได้รับการพัฒนาและขยายครอบคลุมตั้งแต่การปรากฏขึ้นทางโครงสร้างของทุนทางสังคม ไปจนถึงคนที่มีความรู้ความเข้าใจ โครงสร้างทุนทางสังคมช่วยสนับสนุนให้เกิด ความสัมพันธ์กันเป็นหมู่คณะ เกิดบทบาทในการกระทำที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน เครือข่าย ทางสังคมที่ได้รับการเสริมให้สมบูรณ์ด้วยกฎระเบียบข้อบังคับ ขั้นตอนการปฏิบัติและ ระเบียบแบบอย่างในการปฏิบัติ (Hitt et al. 2002) ทุนทางสังคมด้านความรู้ความเข้าใจ ซึ่งรวมถึงส่วนที่เป็นบรรทัดฐาน คุณค่า ทศนคติ และความเชื่อที่มีร่วมกัน เป็นสิ่งจูงใจ ทำให้ผู้คนกระทำร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์กับคนในกลุ่ม (Krishna และ Uphoff 2002)

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดชี้ให้เห็นว่า รากฐานที่ฝังอยู่มาหลายศตวรรษของ วิวัฒนาการทางวัฒนธรรม (Fukuyama 1995) แนะนำว่า ทุนทางสังคมสามารถสร้างขึ้น ในระยะสั้นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Brown และ Ashman 1996) ชี้แนะว่า ทุนทางสังคมมีความหมายที่รวมไปถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม หรือ โครงสร้างทางสังคม ทั้งในแนวราบเรียบ หรือตามลำดับชั้น (Hierachical) เช่น ครอบครัว การศึกษา สภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้น ความแข็งแรงและลักษณะของประชาสังคม และ คุณค่าส่วนบุคคล Pantoja (1999) ได้วิเคราะห์และแยกแยะในแบบที่แตกต่างไปอีก รวมถึงการเชื่อมโยงที่สัมพันธ์ต่อครอบครัวและเครือข่าย เครือข่ายทางสังคมที่กว้างขึ้นใน ชีวิตความสัมพันธ์ของสมาคม ครอบคลุมการจัดระเบียบในแนวนอนที่เป็นทางการและไม่ เป็นทางการ ในทุกรูปแบบ เครือข่ายที่ติดต่อกัน สังคมการเมือง กรอบนโยบายและสถาบัน ซึ่งรวมถึงกฎระเบียบ และบรรทัดฐานที่เป็นทางการในการกำหนดวางระเบียบ การ ดำรงชีวิตของส่วนรวมในบรรทัดฐานและค่านิยมทางสังคม การอ้างสิทธิ์ส่วนใหญ่ทำให้เกิด ทฤษฎีที่ประยุกต์ใช้ และมีสาเหตุมาจากผลงานที่สำเร็จตามแนวความคิดด้านอื่นๆ เช่น การวิเคราะห์เครือข่าย ประชาสังคม การศึกษาวัฒนธรรม การให้ความรู้ จิตวิทยา

ผลประโยชน์ในความสำเร็จของทุนทางสังคมปรากฏให้เห็นเด่นชัดจากงานเขียนที่ มีการศึกษาจากประสบการณ์มากกว่าทฤษฎี มีความหมายแสดงถึงปรากฏการณ์ทางสังคม ที่กว้างออกไปมากขึ้น (Durlauf 2002; Krishna 2001) นำเสนอผลประโยชน์ความพึง พอใจที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมกัน เป็นแนวคิดกว้างๆ ผลที่ได้คือ ความหลากหลายใน มุมมองที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม คือ การวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังบนผนังสีขาว ซึ่ง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คาดว่าสัมฤทธิ์ผล และแนววิธีการว่าจะทำอย่างไรถึงจะนำไปสู่จุดหมาย คือ การวาดภาพอย่างเสร็จสมบูรณ์ภายในเวลาสองปี และต้องมีบทบาทของชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่จะวาดลงบนผนัง และความสนใจที่จะมีส่วนช่วยลงมือ ได้แก่ ความมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของการวาดภาพของกลุ่มศิลปินจากกรุงเทพ ในการพัฒนาจึงจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีแบบองค์รวม สำหรับการกำหนดความร่วมมือ เป็นกระบวนการทางสังคมด้วยเรื่องเฉพาะกลุ่ม ต้องมีการแบ่งปันที่อยู่อาศัย อาหาร กลุ่มนักวิจัยต้องติดตามแยกแยะความต้องการของชุมชนที่มีวัดและความพึงพอใจในอุปนิสัยของทีมนักวิจัย และทีมนักวิจัยต้องมีกลไกวิธีการเพื่อตอบสนองความต้องการของชาวบ้านเหล่านี้

จากการศึกษาวิธีการมีส่วนร่วม มีการพัฒนาและปรับปรุงในระดับนานาชาติ ตั้งแต่ช่วงปี 1960 มาแล้ว ในการมีส่วนร่วม ครอบคลุมไปถึงความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวบ้านให้เจริญงอกงาม นั่นคือ ทูตทางวัฒนธรรม ตามทฤษฎีทุนทางสังคม อธิบายถึงมิติต่างๆ ทางสังคมที่ซับซ้อน การมีส่วนร่วม และทฤษฎีทุนทางสังคมมีความคล้ายคลึงกันหลายอย่าง กรอบที่กำหนดแนวคิดและการดำเนินงาน ทั้งการประยุกต์มาใช้ให้ทั้งสองเป็นบริบทที่เฉพาะเจาะจงและมีความซับซ้อนสูงมาก ผู้วิจัยทราบดีว่า แนวความคิดยังจำเป็นต้องศึกษาต่อไปอีก เพื่อที่จะสามารถเพิ่มผลประโยชน์ทางสังคมให้แก่ชาวบ้านตำบลนาอ้อ

การศึกษาครั้งนี้ได้พิจารณาทบทวนวรรณกรรมถูกนำมาใช้ประยุกต์กับกรณีศึกษาโครงการการสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสานไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย ได้รับการสร้างโดยมองผ่านแว่นของทฤษฎีการมีส่วนร่วมโดยเน้นที่กลุ่มคน การชุมนุมสาธารณะ การเผยแพร่ข่าวสารและแบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ แสดงให้เห็นความสำคัญที่มีศักยภาพของวิธีการมีส่วนร่วมที่มีความละเอียดอ่อน และมีโอกาสมากมายที่จะผิดพลาดได้ หรือโอกาสที่โครงการหรือชุมชนอาจจะได้รับประโยชน์จากความผันแปรในรูปแบบอื่นๆ ผลจากการสังเกตพบว่า การให้โอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์ซ้ำๆ ความสามารถในการมีส่วนร่วมของชาวบ้านมีความสำคัญโดยอาศัยความเป็นท้องถิ่น วิธีการนี้จะต้องมีความรอบคอบอย่างมาก คำนี้ถึงสิ่งแวดล้อมในชุมชนชนบทที่มีการประยุกต์ใช้

ปรากฏในงานเขียนของ Geertz (1973) ผู้เขียนได้ใช้คำนี้ในการอธิบายกลุ่มคนที่มีความผูกพันพื้นฐานของมนุษย์ในสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องเกี่ยวพันกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากแต่ถูกเชื่อมโยงใกล้ชิดกับผู้อื่น จารีตประเพณี ประชาคมที่มีการแบ่งปัน กับทั้ง

ผลพวงทางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ ที่แต่ละกลุ่มมีการ
ร่วมของสังคมของตนเอง

2.3 ระเบียบวิธีการ (Methodology)

เนื่องจากการมีส่วนร่วมและทุนทางวัฒนธรรมเป็นนามธรรม (Abstract) การศึกษาในขั้นแรกนั้นจะต้องทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ได้รับความเข้าใจเกี่ยวกับ
แนวความคิด การหาส่วนร่วม การทบทวนวรรณกรรมจะนำเสนอคำถามที่จะได้รับการ
สำรวจในบทอภิปรายที่จะสังเคราะห์งานเขียน และนำไปประยุกต์ในการศึกษาค้นคว้า

วิธีการศึกษา ใช้งานเขียนที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดร่วมกับสถานการณ์จริง คือ
การวาดภาพลงบนผนัง เพื่อวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ ผลจากการศึกษาได้นำ
สภาพแวดล้อมของชุมชนตำบลนาอ้อ ในวัดที่กำลังขาดทุนทรัพย์ จึงเป็นตัวอย่างที่ถูกเลือก
ในการศึกษาที่เหมาะสม ซึ่งต้องการการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน และระบุผลการสังเคราะห์
ที่ปรากฏของตัวอย่างเป็นภาพประกอบ

2.3.1 ทฤษฎีทุนทางสังคม

ในงานเขียนของ Pierre Bourdieu (1986) James Coleman (1988) และ Robert Putnam (1993) เป็นนักเขียนที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นนักเขียนร่วม
สมัยเกี่ยวกับทุนทางสังคม อ้างถึงการเผยแพร่หนังสือซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี ชื่อว่า
“Distinction (ความแตกต่าง)” เป็นผลงานที่มีชื่อเสียงของเขา ตีพิมพ์ในฝรั่งเศสในปี ค.ศ.
1979 ในฐานะที่เป็นต้นกำเนิดของความคิดสมัยใหม่เกี่ยวกับทุนทางสังคม Bourdieu
(1986) ได้นิยามทุนทางสังคมเช่นว่า

“ผลรวมที่มีจริงหรือทรัพยากร อาจเกิดขึ้นได้ซึ่งเชื่อมโยงให้ได้
ครอบครองเครือข่ายที่เข้มแข็งยั่งยืน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
กับคนที่ใกล้ชิดมากหรือน้อยกับสถาบัน การรับรู้ยอมรับกัน หรือ
กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเป็นสมาชิกในกลุ่มซึ่งให้ข้อมูลกับแต่ละ
สมาชิกด้วยการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนกลุ่มที่เป็นเจ้าของทุน”

Coleman แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจากผลงานเขียนแต่ละ
เล่มของBourdieu เป็นเหมือนแนวทางที่เป็นรากฐานของการเชื่อมโยงเครือข่ายที่เป็น
ผลลัพธ์สำหรับสมาชิกในกลุ่มองค์กร สถาบันหรือสมาคม ซึ่งแสดงถึงการเห็นแก่ประโยชน์
ส่วนตนไปสู่การมุ่งเน้นไปถึงประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

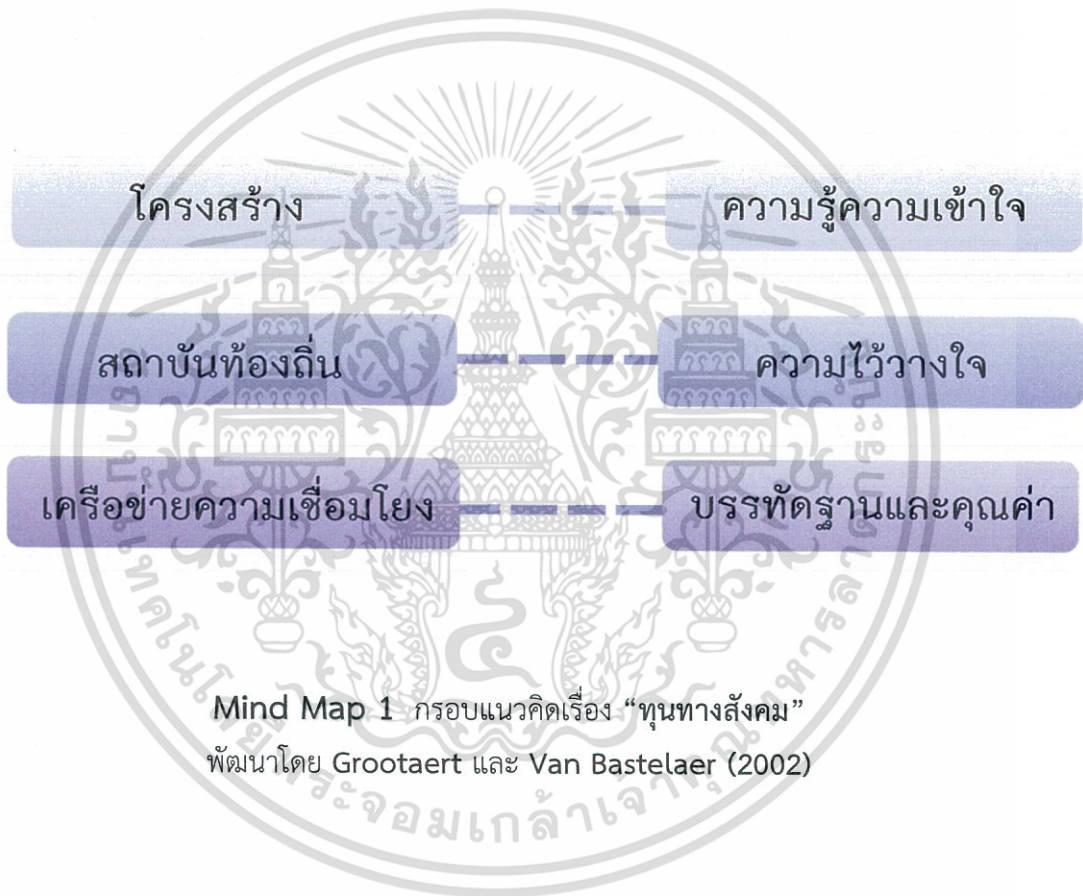
คำจำกัดความของคำว่า ทูทางสังคม คือการมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลประโยชน์ที่องกวม ความหลากหลายของคำจำกัดความระบุไว้ในงานเขียนได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เกิดจากบริบทที่จำเพาะเจาะจงเป็นพิเศษของทุนทางสังคม และมีความซับซ้อนในการสร้างแนวความคิดของการหาความมีส่วนร่วม การดำเนินการปฏิบัติ ปกติแล้วทุนทางสังคมนั้นแยกแยะไว้ในเรื่องทั่วไป ขึ้นอยู่กับคนที่ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกับเนื้อหา (Adler และ Kwon 2002; field et al.2000) ทุนทางสังคม คือ ค่านิยมของความปรารถนาที่คนอื่น ๆ มีต่อเรา เป็นทรัพยากรอันมีค่า เป็นความปรารถนาดีที่มีให้กับบุคคลหรือให้กลุ่ม คือแหล่งที่มาของมันซึ่งมีอยู่ในโครงสร้างและเนื้อหาความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้แสดงกระแสของผลกระทบที่มาจากข้อมูล อำนาจชักจูงและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นประโยชน์ให้กับผู้กระทำ (Adler และ Kwon 2002, หน้า 23)

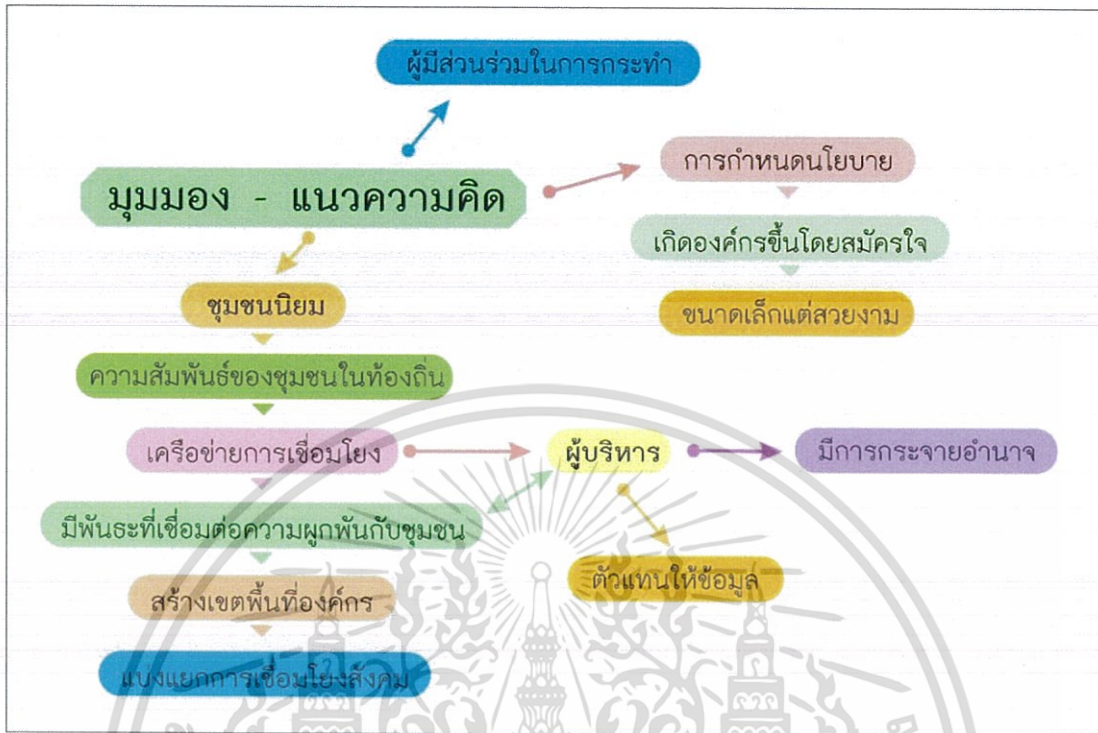
มีความสำคัญของการอภิปรายโต้แย้งกันอย่างมากมายในงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับทุนทางสังคม (Falk และ Kilpatrick 1999) ทุนทางสังคมนั้นคล้ายคลึงกับทุนอื่นๆ ที่สามารถลงทุนด้วยความคาดหวังถึงผลตอบแทนในอนาคตที่เป็นไปได้ (Coleman 1988) ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Bourdieu 1986) และต้องยืนหยัดในการบำรุงรักษาได้นอกจากนี้ ทุนทางสังคมไม่สามารถซื้อขายโดยบุคคลในตลาดเช่นกับรูปแบบอื่นๆ ของทุน (Gant 2002)

ผู้เขียนหลายคนระบุว่า ทุนทางสังคมต้องมีการลงทุนในส่วนของเวลา และความมานะพยายาม ถ้าไม่นับเรื่องการลงทุนด้วยเงิน (Grootaert 2001) สามารถสรุปได้ว่า ทุนทางสังคมไม่เหมือนกับทุนรูปแบบอื่น ทำให้แนวคิดดังกล่าวมีความน่าสนใจสำหรับผู้คนหลากหลายกลุ่มที่ได้แสดงความร่วมมือร่วมใจกันทางสังคมวิทยา (Adam และ Roncevic, 2003) ในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสมัครสมานทางสังคม เนื่องจากความคิดที่เกี่ยวกับความไว้วางใจ เชื่อใจ ความร่วมมือกัน และความคาดการณ์ทางทฤษฎีตามแนวคิดอื่นๆ งานเขียนที่ได้จากงานวิจัยนี้ ตระหนักถึงทุนทางสังคมที่มีต่อเศรษฐกิจยุคใหม่ และระบอบประชาธิปไตย (Fukuyama 2001; Kenworthy 1997) ซึ่งเหมือนเป็นรากฐานในความร่วมมือ ยังผลให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ มีผลให้มีการเติบโตของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ ทุนทางสังคม เป็นตัวแปรสำคัญในการบรรลุเป้าหมายด้านการศึกษา

(Aldridge et al.2002) การจัดการชุมชน และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการผลิตผล ทั้งระดับชาติและระดับประเทศ

ในความพยายามสร้างกรอบแนวคิด Grootaert และ Van Bastelaer (2002) การทำงานวิจัยนี้ แยกทุนทางสังคมออกเป็นสองด้านที่สำคัญ จากระดับเล็กแบบจุลภาค และความต่อเนื่องขององค์ความรู้ไปสู่โครงสร้าง

Mind Map 2 มุมมองของทุนทางสังคม (แหล่งที่มา : Woolcock และ Narayan, 2000)

2.3.1.2 การแปลงแนวคิดให้เป็นรูปธรรม

มีการโต้เถียงกันอย่างมากมายเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ความพึงพอใจ ความสามารถที่จะไปปฏิบัติของภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังที่จะลงมือวาด ในเกณฑ์การวัดทุนทางสังคม ก่อนการลงมือวาดนั้นลักษณะเฉพาะศิลปะกรรมและศักยภาพของศิลปินรุ่นใหม่ในทีมผู้วิจัยของชุดภาพวาดยังไม่เป็นที่ปรากฏ จากการศึกษางานเขียนของ Adam and Roncevic (2003) ได้บอกว่าทุนทางสังคมไม่สามารถวัดได้โดยตรงเป็นเช่นแนวคิดที่ซับซ้อนซึ่งอาจดูเหมือนจะไม่แสดงให้เห็นตัวเลขการวัด การพิจารณาถึงการวัดทุนทางสังคมย่อมสะท้อนให้เห็นถึงการถกเถียงเกี่ยวกับความนึกคิดของทุนทางสังคมทั้งระดับบุคคลหรือระดับชุมชน เรื่องนี้สนับสนุนโดย Schmid (2000) และ Uslaner และ Dekker (2001) เป็นคนที่เห็นการพัฒนาทุนทางสังคมคือผลพลอยได้จากกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนเกิดความเปลี่ยนแปลงเสมอๆ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมใดๆที่สร้างขึ้นหรืออย่างน้อยก็เปลี่ยนเป็นทุนทางสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.1.3 สรุปบททวนวรรณกรรมทุนทางสังคม

ทุนทางสังคม เป็นคำใหม่สำหรับแนวความคิดทางสังคมศาสตร์ ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ผู้เขียนร่วมสมัยที่มีความรับผิดชอบ ได้นำแนวคิดนี้ มาอภิปรายเผยแพร่ ได้แก่ Bourdeu Coleman และ Putnam ทฤษฎีนี้มีความซับซ้อนหลายมิติ สร้างกรอบแนวคิดการทำงานให้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม แต่การมีส่วนร่วมก็ยังคงมีการตั้งคำถามและมีการวิพากษ์วิจารณ์

2.3.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

อย่างประเทศไทยของเราที่ต้องการการเติบโตตามเส้นทางประเทศที่เจริญมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ จากมุมมองของความทันสมัย การมีส่วนร่วม เป็นความหมายของการมีส่วนร่วมในชุมชนการดำเนินงานของโครงการสร้างสรรค์นี้ให้เป็นผลสำเร็จด้วยวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มการยอมรับและประสิทธิภาพในการเข้าช่วยเหลือผู้ขาดภาพและใช้งานในอาคารโบสถ์ นี่คือนี่ที่แสดงให้เห็นถึงถ้าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ปฏิบัติการและการเมินเฉยไม่สนใจ ความลำบากในการจัดการโครงการเฉพาะที่นี้เกิดความต้องการมากขึ้น สอดคล้องกับ Holcombe (1995) การรับรู้ ยอมรับถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น การแสดงออกในการเห็นคุณค่าของคนที่มีฝีมือในการวาดภาพน้อย แต่ทุกคนมีความเกี่ยวข้องในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาการวาดภาพร่วมกัน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จ คือ คุณประโยชน์ ความนิยมการมีส่วนร่วม เป็นเหมือนวิธีแก้ไขปัญหาข้อบกพร่อง (Mompoti และ Prinsen, 2000) การได้สังเกตลักษณะของแต่ละบุคคล เป็นเหมือนเอกลักษณ์ของคนที่มีความสามารถช่วยสนับสนุนและสร้างผลงานการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปรับเปลี่ยนในลักษณะนี้ถือเป็นการก้าวไปสู่การพัฒนาคนให้เป็นศูนย์กลางในระดับที่ทำให้เป็นกฎเกณฑ์ (Chambers 1993; Kelly, 2001)

ในปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา การยอมรับในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ในยุค 80 ได้เห็นความเจริญรุ่งเรืองของกิจกรรมที่เน้นการประเมินและการวิเคราะห์แบบมีส่วนร่วมในชุมชนชนบท ในปี 1990 ความจำเป็นของการมีส่วนร่วมเกิดความร้อนแรงจนกลายเป็นความหมายของคำว่า “ดี” หรือ “ยั่งยืน” ในสาขาการพัฒนา (Guijt และ Shah, 1998) เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อกระจายคู่มือหรือ Guidebooks และหลักสูตรที่เกี่ยวกับวิธีการนำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมเหล่านี้

2.3.2.1. คำจำกัดความของการมีส่วนร่วม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำจำกัดความอื่นๆ มากมายของการมีส่วนร่วม สามารถพบได้ในเอกสารงานเขียนตัวอย่าง ได้แก่

คำนิยามของความร่วมมือ คือ บทบาทของชุมชนในการตัดสินใจ และความสนใจในการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในระดับต่างๆ ในทุกขั้นตอนของการพัฒนา (Ndekha, Hansen et.al 2003 และ Chamala, 1995) เพื่อตอบสนองความต้องการ

คำนิยามของ White (1981) หน้า 3 เน้นถึง ความต้องการขั้นพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ: การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแข็งขันจริงจัง การตัดสินใจในเรื่องโครงการ หรือทำให้เกิดผล แล้วนำไปปฏิบัติ

Lane (1995) หน้า 183 ให้ความหมายคล้ายคลึงกับการเพิ่มความสำคัญของการมีส่วนร่วม การกระทำในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินงาน

Paul (หน้า 187) การมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของผู้ที่ต้องการรับผลประโยชน์ในการวางแผน ออกแบบ การนำไปปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จ และการผดุงรักษา การยื่นมือในการพัฒนา หมายความว่า ผู้คนระดมกำลัง จัดหาทรัพยากร และการตัดสินใจที่ส่งผลต่อชีวิตของพวกเขา

การค้นพบที่สำคัญของ Fals-Borda (1991) คือ การค้นพบการมีส่วนร่วมที่เป็นประสบการณ์อย่างแท้จริง ซึ่งเกิดเป็นประสบการณ์แก่คนที่ทั่วไป จะช่วยลดความแตกต่างระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับชุมชน ทั้งร่างกายและแรงใจ

2.3.2.2 ความนิยมที่แพร่หลายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เติบโตขึ้นเป็นที่แพร่หลายมากขึ้น ตั้งแต่ยุค 1970 และใช้ในการพัฒนาการศึกษา การปฏิบัติ Hjortso (2004) ชี้แนะว่า การมีส่วนร่วมกลายเป็นคำพูดที่โน้มน้าวใจอย่างอบอุ่น สามารถแนบไปกับชุดความสัมพันธ์ Lane (1995)

ความนิยมในการมีส่วนร่วมเห็นได้ชัดจากการประยุกต์ใช้ที่หลากหลาย และการยอมรับความต้องการการมีส่วนร่วม ในความเป็นจริงนั้น มีผู้เขียนหลายคนยอมรับว่าทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนา การมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการ Agalwal (2001) และคนอื่นๆ ในการมีส่วนร่วมที่ระบุดร้าวๆ การมีส่วนร่วมที่ดีขึ้นของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรของตนเอง จะนำไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ความยั่งยืนที่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดีกว่า ชุมชนในท้องถิ่นมีความเต็มใจและมีความกระตือรือร้นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานความศรัทธา ในขณะที่ชุมชนกำลังมีความสนใจในกระบวนการมีส่วนร่วม พวกเขาจะมองหาผลประโยชน์ของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจที่จุดปลายสุดของผลลัพธ์ สิ่งที่ได้รับถือเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ให้บรรลุเป้าหมายการจัดการที่เฉพาะเจาะจง

2.3.2.3 การประยุกต์ทฤษฎีและนำไปใช้

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมเป็นการนำไปใช้กับสถานการณ์ต่างๆ Michener (1998) ชี้แนะว่า การมีส่วนร่วมได้กลายเป็นเหมือนยาที่มีสรรพคุณใช้ได้สารพัดประโยชน์ Chamala (1995:6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นเครื่องหมายหรือจุดเด่นของโครงการพัฒนามากมายทั่วโลก อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีการมีส่วนร่วม เป็นคำที่ใช้ในเอกสารวิชาการและโครงการ ในวัฏจักรของโครงการมีการใช้งานการมีส่วนร่วมซึ่งเน้นว่าเป็นการให้ความสำคัญมากขึ้นต่อการมีส่วนร่วม ทั้งในจุดแรกเริ่มไปจนถึงจุดสิ้นสุด เป็นการประเมินค่าโครงการ และขณะนี้มีการตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการติดตามเฝ้าสังเกตการณ์ และประเมินผลของการพัฒนาความคิดริเริ่มพื้นฐานในชุมชนด้านอื่นๆ

Biggs และ Smith (1998) ได้ระบุว่า ผู้ปฏิบัติการมีแนวโน้มที่จะทำให้มุ่งเน้นไปในทางเดียวกัน ด้วยวิธีการแบบมีส่วนร่วมที่เฉพาะเจาะจง มีหลายวิธีการสำหรับความเกี่ยวข้องกับชุมชน เทคนิคการมีส่วนร่วมใดๆ ขึ้นอยู่กับโอกาสที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้อย่างรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพ Kelly (1995) และ Kelly ยังพิจารณาถึง การแปลความหมายที่แตกต่างในเรื่องดังกล่าว กลยุทธ์ในการมีส่วนร่วมมีความสำคัญในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์รายละเอียด กรณีในประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาทั้งเทคโนโลยีและวิธีการขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นมากขึ้น

ตามที่ระบุไว้ การมีส่วนร่วมจนเป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้น ในจุดที่กลายมาเป็นการริเริ่มพัฒนาจนแพร่หลาย ได้ระบุถึง 3 วิธีหลัก ที่ใช้ในการมีส่วนร่วม คือ

- 1) เป็นความประสงค์ที่ว่าสิ่งที่จะทำ หรือได้ทำให้ประสบผลสำเร็จ
- 2) เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันคัดเลือกเพื่อระดมคนในท้องถิ่นและช่วยลดค่าใช้จ่าย
- 3) เป็นกระบวนการเสริมสร้างขีดความสามารถที่ช่วยให้คนในท้องถิ่นสามารถรับความเชื่อมั่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม

ในการศึกษาในทุกแขนงจะต้องทราบโดยพื้นฐานความเข้าใจของสังคมมนุษย์แต่ละท้องถิ่น (สุรพล 2558, หน้า 3) วิชาการที่แสวงหาความรู้เกี่ยวกับโลก (อาจารย์สุวณี สุวรรณวัจน์ และคณะ 2530) กล่าวถึงปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมของมนุษย์มีจุดมุ่งหมายเสมอ ได้แก่งานศิลปะ

2.3.2.5 คำนิยามของสังคมศาสตร์ (Social Science)

ก. ความหมายของคำว่า “สังคมศาสตร์” มีผู้ให้คำนิยามไว้หลายท่าน เช่น

ยุทธ ศักดิ์เดชยนต์ หมายถึง การนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์

พิศวง ธรรมพินทา กล่าวว่า “สังคมศาสตร์” เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยพฤติกรรมของมนุษย์และสังคม และปัจจัยต่างๆ ที่มีบทบาทต่อสังคม เนื้อหาของสังคมเป็นเรื่องราวของมนุษย์หรือเป็นพื้นฐานทางวัฒนธรรมของมนุษย์ที่จะส่งเสริมให้มนุษย์ดำรงอยู่ด้วยดีในสังคม

ข. ความหมายของสังคมวิทยา

ศาสตราจารย์ ดร.พทยา สายหนู ได้ให้ความหมายคำว่า “สังคมวิทยา” เป็นวิชาที่ให้ความรู้และความเข้าใจเรื่องของสังคม เพราะเป็นการศึกษาวิเคราะห์ และอธิบายลักษณะของสังคม

ศาสตราจารย์ ดร.ประสาท หลักศิลา กล่าวถึงความหมายของคำว่า “สังคมวิทยา” คือ การศึกษาเกี่ยวกับชีวิตทางสังคมของมนุษย์ คือการที่มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มคนเหล่านี้สร้างธรรมเนียมประเพณี แบบแผนต่างๆ ขึ้นมาและถ่ายทอดให้คนยุคหลังๆ

Auguste Comte (1798-1857) ศาสตราจารย์ชาวฝรั่งเศส เป็นบุคคลแรกที่นำคำว่า “สังคมวิทยา” มาใช้ เมื่อคริสต์วรรษที่ 19 แปลว่า “เพื่อนหรือ การติดต่อคบหาสมาคมกัน”

สรุปโดยรวม ความหมายของคำว่า “สังคมวิทยา” คือ การศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมในวงกว้าง เป็นวิชาที่แสวงหาความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ในเรื่องราวปรากฏการณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของมนุษย์แต่ละกลุ่ม มีความเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละความเชื่อของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3 วัฒนธรรม

สภาวะธรรมชาติ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้เกิดวัฒนธรรมในรูปแบบการสร้างสรรค์ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากผลของกิจกรรม ซึ่งคิดค้นขึ้นมาเพื่อนำไปสู่ความดีงาม ความสามัคคีของชุมชน ค่านิยมนั้นจะเกิดจากมีผู้นำคิดขึ้นมา แนวคิดนั้นสมาชิกในชุมชนต้องยอมรับด้วย และร่วมปฏิบัติต่อๆ กันไป มนุษย์เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อช่วยให้สภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นการสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความรู้ให้คนอื่นเข้าใจได้ตรงกันในปัญหาพื้นฐานของมนุษย์ และส่วนต่างๆ ของวัฒนธรรม ได้แก่ ปัญหาทางความคิดสร้างสรรค์ แก้ได้ด้วยศิลปะ (งามพิศ สัตย์สงวน, 2534) ศิลปะ หมายถึง การสร้างสรรค์ผลงานในด้านต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ดนตรี (งามพิศ สัตย์สงวน 2534: หน้า 60)

ในระบบภาพรวมของวัฒนธรรมมีศิลปะในนั้นด้วย (งามพิศ สัตย์สงวน 2534: หน้า 61) วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุ มนุษย์ได้สร้างให้เป็นสัญลักษณ์ ให้มีจิตใจสบาย ผ่อนคลายซึ่งมีที่มาและสามารถอธิบายได้ เช่น ความเชื่อ ศาสนา ศิลปะ วัตถุที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ทางด้านศิลปกรรมเช่น ภาพวาด รูปปั้น เป็นวัฒนธรรมด้านรูปธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้แบ่งวัฒนธรรมตามลักษณะเนื้อหาของวัฒนธรรมไทยในสาขาศิลปกรรม ได้แก่ ภาษา วรรณกรรม การละคร นาฏศิลป์ ดนตรี จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรมและศิลปะการแสดง

เนื่องจากโครงการนี้ เป็นโครงการที่เน้นการวาดภาพบนฝาผนัง ในรายงานนี้จึงนำเสนอในลักษณะการเรียบเรียงแนวความคิดเชิงศิลปะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจทางการพัฒนาภาพจิตรกรรม เพื่อให้สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมและการพัฒนาภาพจิตรกรรมตามระยะเวลาลำดับเหตุการณ์

บทที่ 3

แนวการศึกษา

3.1 ศึกษาวิวัฒนาการจิตรกรรมฝาผนังของไทย

ภาพจิตรกรรมฝาผนังของไทยพบได้อยู่ตามผนังของโบสถ์ ภาพวาดแต่ละโบสถ์เป็นส่วนประกอบที่มีลักษณะเฉพาะ ความงามของแต่ละโบสถ์ให้ประสบการณ์แก่ผู้พบเห็นไม่เหมือนกัน ภาพจิตรกรรมฝาผนังมีความสำคัญเป็นการวาดสัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้าที่ให้อรรถาธิบายเรื่องราว การชื่นชมภาพจิตรกรรมฝาผนังต้องใช้เวลาชื่นชมยินดีเพื่อให้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องทีวาด

จิตรกรเชื่ออย่างแรงกล้าในความศรัทธาและความทุ่มเทเพื่อรับใช้ศาสนา มุ่งความสนใจของพวกเขาเพื่อเพิ่มพูนไปที่การสร้างบุญสำหรับตนเองและผู้มีส่วนร่วมไม่ว่าฆราวาส พระสงฆ์ เมื่อจิตรกรวาดภาพเรื่องราวของพระพุทธเจ้า พวกเขาจะยอมปฏิบัติตัวตามความเหมาะสม มีกาลเทศะ เพื่อยืนยันว่าการวาดภาพเป็นการแสดงออกที่ทำเพื่อถวายเกียรติ นอกจากนี้ยังแสดงความระลึกถึงครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาท

ภาพจิตรกรรมฝาผนังมีผลมาจากประเพณีอันยาวนาน ภาพวาดในสมัยทวารวดีเริ่มตั้งแต่ในศตวรรษ ที่ 6-11 เนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนตอนกลางวันและมีความชื้นในเวลากลางคืน ภาพวาดจึงมีความเสื่อมสภาพลงอย่างรวดเร็ว สภาพที่หลงเหลือจึงมีให้เห็นจนถึงปัจจุบันได้ยากมาก ส่วนที่ยังคงเหลือระบุได้ว่า จิตรกรไทยได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย จีน พม่า ศรีลังกา กัมพูชา จิตรกรในไทยได้ใช้การผสมผสานอัจฉริยะตามแบบฉบับท้องถิ่นของตน เพื่อให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กิจกรรมมนุษย์ พิธีกรรม ลวดลายใบไม้ สัตว์และแมลง มีความสวยงามเลิศหรู สิ่งมีชีวิตต่างๆ มีความน่าอัศจรรย์ในความเป็นอยู่ของคนบนโลก สวรรค์และนรก การออกแบบประดับประดา และสร้างความมีดสนิทเพื่อให้ธรรมชาติมาบรรจบกับอำนาจเหนือธรรมชาติในโลกกายภาพ และทางวิญญาณ

จิตรกรค้นหาการแสดงออกทางศิลปะอย่างมากมาย จากรูปแบบดั้งเดิม จากประเทศต่างๆ ได้มีวิวัฒนาการค่อยๆ ปรากฏขึ้นมาโดยควบคุมลักษณะที่โดดเด่นของตนเอง และผ่านการผสมผสานความน่าอัศจรรย์ของเรื่องพุทธประวัติ ชาดก วรรณคดี ตำนานพื้นบ้าน

ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยสุโขทัย

ในช่วงกลางศตวรรษที่ 14 ผู้คนส่วนใหญ่ในสมัยสุโขทัย มีการติดต่อทั้งทางตรง และทางอ้อมกับศรีลังกา แหล่งกำเนิดพุทธศาสนานิกายเถรวาท และบางอิทธิพลได้รับจาก ศรีลังกา เห็นได้ในงานศิลปะ เช่น ภาพวาด มีภาพวาดเพียงเล็กน้อยที่เหลืออยู่จากช่วงเวลา นี้ แต่มีการพัฒนาออกแบบ ขนาด รูปทรงเป็นสองมิติ ทำให้สามารถมองเห็นได้บนแผ่นหิน ที่วัดศรีชุม ในจังหวัดสุโขทัย มีแผ่นหินหลายๆ แบบเช่นนี้ ซึ่งระบุว่า อยู่ในช่วงกลางของ ศตวรรษที่ 14 แผ่นหินเหล่านี้ถูกแกะสลักด้วยฉากที่เป็นเรื่องราวจากชาดก และพร้อมด้วย ระบุที่จารึกไว้เป็นเค้าโครงเรื่องราวในสมัยสุโขทัย ลักษณะใบหน้า การเอียงของศีรษะ และ รายละเอียดเกี่ยวกับมงกุฎ ชฎา เป็นรูปแบบที่หลากหลาย คล้ายคลึงกับภาพเขียนที่พบ ในศรีลังกา รูปแบบเป็นลายเส้นของการสลักจารึก และรายละเอียดของเครื่องประดับเพชร พลอยนั้น บ่งบอกว่าอาจมีต้นกำเนิดมาจากภาพประกอบของต้นแบบฉบับดังกล่าวโดยที่ พระสงฆ์สามารถพกพาได้ง่ายในการเดินทางไปและกลับศรีลังกา นอกจากนี้ ก็เป็นไปได้ว่า แผ่นหินบางแผ่นอาจถูกทำให้สำเร็จโดยจิตรกรที่เป็นพระสงฆ์ชาวสิงหลบางสิ่งที่น่าสนใจ อื่นๆ คือ บางแผ่นหินแสดงถึงเครื่องแต่งกายและสถาปัตยกรรมที่เป็นสไตล์ของเขมร

ภาพที่ 1 วัดศรีชุม

อย่างไรก็ตาม รูปปั้นแกะสลักพระพุทธรูปมีแนวโน้มแสดงให้เห็นเป็นเส้นที่เรียวยาว มีจุมโกศโค้ง เคียงเป็นรูปไข่ และคิ้วเป็นครึ่งวงกลม เป็นแบบดั้งเดิมตามแบบรูปปั้นสมัย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุโขทัย ภาพพระพุทธรูปที่เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังที่เหลือรูปแบบลักษณะคล้ายกันเหล่านี้ ยังบอกอายุที่มีมาตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 14 ตั้งอยู่ที่วัดเจติยเจ็ดแถว ในจังหวัดสุโขทัย

ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา

กรุงศรีอยุธยาก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.1894 อยู่ทางตอนใต้ของอาณาจักรสุโขทัยที่เคยรุ่งเรือง ผู้ครองกรุงศรีอยุธยาขยายกำลังทหารและการเมืองเพื่อครอบครองแม่น้ำเจ้าพระยา กรุงศรีอยุธยาจึงมีการรวมสุโขทัย และได้สืบทอดวัฒนธรรมของนครวัดของเขมร กัมพูชา และสุโขทัย

กรุงศรีอยุธยาต้องการที่จะมีวัดคู่บ้านมีพระมหากษัตริย์ วัดวาอารามนับร้อยแห่งมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง แต่ในช่วงสงครามวัดวาอารามถูกทำลาย และภาพจิตรกรรมส่วนใหญ่เสียหายพังยับเยินและสูญหายไปในปี พ.ศ.2310 บางส่วนที่ยังเหลือก็มีสภาพผุพังเนื่องมาจากสภาพอากาศ ผนังและหลังคาวัดรั่วซึม เสื่อมโทรม อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างบางส่วนที่ยังมีอยู่ ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบลักษณะของภาพจิตรกรรมฝาผนังที่หลงเหลืออยู่จากยุคกรุงศรีอยุธยา ภาพวาดแบ่งเป็นเรื่องราวฉากชีวิตของพระพุทธเจ้า ชาตก แต่ฉากเหล่านี้ได้รับความเสียหาย จึงไม่เพียงพอที่จะระบุรูปแบบลักษณะที่ถูกต้องได้

อิทธิพลของรูปแบบภาพจิตรกรรมที่มาจากอินเดีย อาจเห็นได้จากการประดับตกแต่งบนเพดาน ซึ่งเกิดขึ้นจากแถบตรงกึ่งกลางและโคนดอกไม้ที่ล้อมรอบด้วยวงกลมเล็กๆ ซึ่งประดับประดับด้วยวิธีการปิดทอง มีความแตกต่างไปจากรูปแบบของรูปวาดในบริเวณแถวที่เป็นพระพุทธรูป ซึ่งเหล่าเทพ เทวดา แสดงชีวิตความเป็นอยู่ในสวรรค์ชั้นฟ้าดำเนินไปในรูปแบบที่คล้ายคลึงกับการแกะสลักที่วัดศรีชุม ผนังแห่งนี้มีภาพวาดเค้าโครงเรื่องราว รูปของทหาร นักรบจีน และอีกรูปเป็นรูปคนจีนที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งเทพเจ้าแห่งความมั่งคั่งรุ่งเรือง หรือเทวดาผู้พิทักษ์ มีข้อสงสัยว่าภาพเหล่านี้ อาจจะเป็นฝีมือของชาวจีนที่เข้ามีส่วนร่วมในการสร้างวิหาร

จากร่องรอยที่ปรากฏเพิ่มเติมเหล่านี้ ภาพจิตรกรรมฝาผนังส่วนใหญ่ที่อยู่ในแนวนอนถูกแยกจากรูปวาดพระพุทธเจ้า และเหล่าสาวก ภาพเหล่านี้มีขนาดใหญ่และถูกแยกออกจากกัน ไม่ใช่โดยสัญลักษณ์ที่เป็นพระพุทธรูป แต่ใช้ฉัตรหลายๆ ชั้นที่ลดหลั่นกัน เช่น เปลวไฟ หรือพัดต่างๆ ที่เป็นรูปใบไม้ ต้นโพธิ์ ภูเขา ทิวไม้ หรือเจดีย์

ภาพจิตรกรรมฝาผนังของวัดเกาะแก้วสุทธาราม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งยังคงเหลือและเป็นแหล่งวัฒนธรรมแบบสมัยอยุธยา รูปที่อยู่ภายใต้ภาพเขียนเหล่านี้ ระยะเวลาในช่วงเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปี ค.ศ 1734 จนถึงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ภาพวาดเหล่านี้เป็นตัวอย่างภาพเขียนอื่นๆ ที่ยังมีเหลืออยู่ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 แสดงลักษณะที่มีความแตกต่างจากภาพจิตรกรรมฝาผนังที่พบก่อนหน้านี้ องค์ประกอบ (Composition) ของแนวแถวที่เป็นภาพวาดพระพุทธรูปนั้น ผนังทั้ง 2 ด้าน แสดงฉากจากชีวิตของพระพุทธรูปเจ้าแทน ฉากเหล่านี้ปรากฏภายใต้ร่มฉัตรตัดกันเป็นชั้นๆ โดยส่วนที่ครอบเป็นมุมแหลมของเจดีย์ ซึ่งพระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่มีฉัตรและเจดีย์ที่ถูกกำหนดเค้าโครงให้มีลักษณะมุมเป็นเส้นบางๆ ทำให้เกิดผลจากเส้นหักๆ เป็นเส้นใหญ่คดเคี้ยว ซึ่งกลายเป็นลักษณะเด่นของภาพจิตรกรรมฝาผนังของไทย เป็นเทคนิคที่ใช้แบ่งแยกฉาก และจุดต่างๆ ของแต่ละเนื้อหาของแต่ละฉาก เป็นเครื่องหมายแสดงแนวคิดสูงสุดจากชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพุทธทั่วโลก ผู้ที่เคารพสักการะพระพุทธรูปเจ้า แต่ก็ยังไม่สามารถบรรลุถึงในระดับจิตวิญญาณสูงสุด การใช้ดอกไม้ที่ร่วงลง หมายถึง เหตุการณ์ที่เป็นปาฏิหาริย์ หรือเหตุการณ์ที่พระเจ้าทรงทำการให้เกิดอัศจรรย์ เช่น ใบไม้ปลิว ซึ่งกลายเป็นชนบประเพณีที่พบในภาพวาดระยะหลังๆ

ลวดลายศิลปะที่พบในภาพจิตรกรรมฝาผนัง รวมไปถึงเหล่าพญาคูรุฑ ซึ่งมีลักษณะครึ่งนกครึ่งมนุษย์ เป็นพาหนะของพระวิษณุ พระเจ้าในศาสนาฮินดู ตำนานยักษ์ เป็นแหล่งกำเนิดของจิตวิญญาณที่ไม่ใช่มนุษย์ ความเชื่อจากประเทศอินเดีย และเหล่าเทพเทวดา รูปเคารพสักการะในศาสนาฮินดูและแสดงการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ที่โหดร้าย ปรากฏเป็นปกติทั่วไปในศิลปะไทย การเปลี่ยนแปลงที่โดดเด่นเกิดขึ้นในภาพจิตรกรรมฝาผนัง ส่วนใหญ่จะปรากฏเป็นองค์ประกอบ และสีสันของการเล่าเรื่องก็กลายเป็นจุดเด่นของภาพจิตรกรรมฝาผนัง องค์ประกอบที่แยกกายเป็นวิธีการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวกับศาสนา ประวัติศาสตร์ เรื่องราวบนโลกเหมือนมีชีวิต ความหลากหลายของสี การใช้ลายเส้นที่ทำให้เป็นสัญลักษณ์แทนการกระทำแสดงท่าทางหรืออารมณ์โดยเฉพาะ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังในสมัยก่อนที่ยังมีเหลืออยู่บ้างในบริเวณวัดของพระที่เป็นเจ้าอาวาสวัดพุทธโธสวรรค์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จนถึงสิ้นศตวรรษที่ 17 ราว พ.ศ. 2243 องค์ประกอบที่เกิดขึ้นเป็นรูปที่จัดกลุ่ม กระจายอยู่ทั่วพื้นผิวของผนังทั้งหมด แต่ละกลุ่มจะประกอบไปด้วยชื่อเรื่องที่แตกต่างกัน แสดงเรื่องด้วยสี ยกเว้นฉากพระราชวังที่ถูกควบคุมโดยการใช้สีแดงที่ถูกทำให้สีอ่อนลง ความละเอียดประณีตบรรจงของเส้น ความสอดคล้อง และรูปแบบลายเส้นเป็นความละเอียดอ่อนซ้อยของรูปวาดที่แสดงความสัมพันธ์กันโดยตรงกับรูปประติมากรรมในสมัยสุโขทัย บางส่วนของฉากทศชาติชาติที่เหลืออยู่นั้น แสดงความคล้ายคลึงกันในแก่นของเรื่องและรูปแบบของรายละเอียด detail ในภาพจิตรกรรมฝาผนัง ในระยะหลังๆ เกิดวัดหลายแห่งในกรุงเทพมหานคร มีการนำเสนอภาพที่

เกี่ยวกับเทวดา ภูตผีปีศาจ และบุรุษสตรี ในเรื่องราวเหล่านี้ ภาพจิตรกรรมฝาผนังในระยะ
หลังๆ สนับสนุนความคล้ายคลึงกันกับภาพในที่แสดงในโซน

ในฉากเหล่านี้กำหนดกรอบทิวทัศน์ที่ละเอียดลออ มีต้นไม้ ก้อนหิน และน้ำ ใต้
การปฏิบัติ การเก็บรักษาเหมือนอย่างลักษณะของจีน ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า การนำเอาสีสัน
ต่างๆ ที่มีในภาพจิตรกรรมฝาผนัง เป็นผลพวงมาจากการติดต่อสัมพันธ์กันโดยตรงกับ
ประเทศจีน

ภาพที่ 2 วัดเจดีย์เจ็ดแถว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3 วัดนางพญา

จากจารึกที่วัดนางพญาชี้ว่า มีการใช้แผ่นป้ายที่เป็นผืนผ้าใบในสมัยสุโขทัย แต่มีเพียงไม่กี่รูปภาพที่ยังเหลืออยู่กระทั่งถึงทุกวันนี้ แผ่นภาพวาดที่เก่าแก่นี้ เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในประเทศไทย เชื่อกันว่าจะมีอายุจนถึงกลางศตวรรษที่ 19 พบในช่วง ปี พ.ศ. 2503 ในเจดีย์วัดดอกเงินอำเภอฮอด ทางตอนเหนือใกล้เชียงใหม่ และเก็บอยู่ในหอศิลป์แห่งชาติในกรุงเทพมหานคร ภาพเขียนพรรณนาถึงพระพุทธเจ้าทรงสืบเชื้อสายมาจากสวรรค์เสด็จลงมาจกชั้นดาวดึงส์ หลังจากสอนหลักธรรมทางศาสนาแก่พระมารดาที่เสียชีวิต

ภาพที่ 4 เจดีย์วัดดอกเงินอำเภอฮอด

แม้ว่าลักษณะส่วนประกอบที่มาจากศรีลังกา สุโขทัย และอยุธยา อาจเห็นได้จากลักษณะใบหน้าและการประดับตกแต่งรายละเอียดที่เกี่ยวกับสวรรค์ในแผ่นภาพนี้ ส่วนที่เป็นภาพของพระพุทธเจ้านั้นแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับรูปประติมากรรม เมฆหมอกก็เป็นลักษณะวาดภาพสวรรค์ที่คล้ายคลึงกับจีน การใช้สีที่หลากหลาย มีสีเหลืองออกน้ำตาล สีแดง สีดำ และสีขาว ใช้ร่วมกับสีน้ำเงินและสีเขียว เป็นที่รู้จักใช้เมื่อครั้งแรกๆ ทำให้ภาพวาดมีหลากหลายสี (Polychrome) จัดเป็นสีน้ำที่ทำภาพจิตรกรรมฝาผนังให้มีสีสันสดใส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยกรุงธนบุรี และกรุงเทพมหานคร

เมื่อครั้งที่กรุงศรีอยุธยาล่มสลาย เมื่อปี พ.ศ. 2310 กิจกรรมทางศิลปะในพื้นที่ดังกล่าวก็สิ้นสุดลง และในช่วงทศวรรษก็มีแต่ความระส่ำระสาย ความไม่สงบตามมาทำให้ไม่เอื้อต่อการสร้างผลงานทางศิลปะ จนกระทั่งกลับมาสู่ศักราชแห่งความมั่งคั่ง มีความมั่นคงมากขึ้น อำนวยประโยชน์ต่อศิลปกรรมอีกครั้ง ในปี พ.ศ.2310 พระเจ้าตากสิน ในขณะที่ยังเป็นแม่ทัพ ได้สถาปนาเมืองหลวงขึ้นใหม่ในกรุงธนบุรี แล้วสถาปนาตนเองเป็นกษัตริย์ พระเจ้าตากสินทรงเกรงว่าศิลปะซึ่งเป็นต้นแบบแห่งสมัยอาจจะสูญหายไป จึงรับสั่งให้ทำสำเนาภาพวาดไตรภูมิ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งการสำเนาฉบับนี้ เรียกว่า “ธนบุรีไตรภูมิ” และยังคงมีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกันทั้งในรูปแบบของต้นร่างสมัยกรุงศรีอยุธยา แสดงให้เห็นถึงรูปแบบเดิมๆ ที่ยังคงอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนา

ใน พ.ศ. 2325 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 เป็นผู้ก่อตั้งราชวงศ์จักรี เพื่อจุดประสงค์ทางยุทธศาสตร์การรบ จึงได้ย้ายเมืองหลวงจากฝั่งกรุงธนบุรีข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา มายังบางกอก การก่อสร้างก็เกิดขึ้นตามมาหลังการสถาปนาเมืองหลวงใหม่นี้ รวมถึงการสร้างวัดวาอารามใหม่ๆ ขึ้นหลายแห่ง และการฟื้นฟูบูรณะวัดเก่าแก่อีกหลายๆ แห่งอีกด้วย

ต่อมา ก็ปรากฏการวาดภาพบนผนังพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ ในพระราชวังบวรสถานมงคลวังหน้า แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานที่กำหนดรูปแบบและธรรมเนียมที่เป็นแบบแผน เห็นได้จากภาพรถม้า ของเจ้าชายสิทธัตถะที่ยืนแขนออกและนิ้วชี้ เพื่อบอกให้คนขับรถม้าค้นหาความหมายของทั้ง 4 ภาพ คนขับรถม้าหันหน้าไปทางเจ้าชาย มือของเขาแสดงอาการปรีดาวิงวอนขอร้อง อธิบายได้ว่า คนที่กำลังเกิด ชายที่แก่ชรา คนที่ป่วยคนนั้น และคนที่ตายเป็นซากศพ ล้วนเป็นขั้นตอน หรือเป็นลำดับของชีวิตที่เรียกว่า “วัฏสงสาร” คือ การเวียนว่ายตายเกิด เป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องพบโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยง พระองค์ผู้เป็นนักบุญ ได้เขียนคำสอนในพระไตรปิฎกแสดงภาพวาดที่พระองค์สวมสบงจีวร คือเครื่องนุ่งห่มของพระภิกษุสงฆ์ และถือตาลปัตร จากการเปรียบเทียบกับภาพอื่นๆ มีหลักฐานเห็นได้ชัดว่า จิตรกรมีกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดในการบรรยายภาพให้เห็นในสิ่งที่พวกเขาต้องยึดมั่นปฏิบัติ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ประดับตกแต่งกำแพงวัดและวัง ภาพเหล่านี้ มีรูปแบบที่ใช้ต่อจากนั้นมาก็คือ การใช้แผนผังที่เป็นแบบเดียวกัน และทำให้มีแก่นเรื่องเดียวกัน คือในแถวบนที่เป็นแนวจัดวางภาพเทพชุมนุม ค้นด้วยการประดับตกแต่งลายเส้นคดเคี้ยว แยกแถวบนออกจากรูปชายที่แต่งกายเป็นเหล่าวิทยากรที่ปฏิบัติสมาธิกันอย่างเคร่งครัด เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือการฝึกปฏิบัติท่องอ่าน เพื่อบรรลุ แล้วมีวิชาอาคม มีความขลัง เหล่าวิทยากรจะอยู่ในตำแหน่งที่ค่อนข้างสูง เพราะทำให้พวกเขามีจิตสำนึกที่อยู่นอกกรอบความคิดในฝั่งทางโลกธรรม เพื่อแสวงหาจุดที่เป็นขั้นสูงสุดในทางพุทธศาสนา

ด้านล่างของผนังมีเหล่าเทพชุมนุมทั้งสองด้าน เป็นฉากชีวิตของพระพุทธเจ้า ถูกวาดไว้แสดงในขณะเอาชนะมารผจญ และตอนที่แสดงการตรัสรู้ รูปภาพกินพื้นที่กำแพงด้านหน้าทั้งด้านทุกส่วน ส่วนภาพเขียนทศชาติ คือ ชาดกชาติที่สิบ เป็นตอนเฉพาะที่มักถูกเลือกมาใช้วาดเกือบทั้งหมดในประเทศไทย การพรรณนาด้วยการวาดถูกค้นไว้อยู่ระหว่างหน้าต่าง ในส่วนล่างอาจแสดงภาพที่บันทึกจากชีวิตประจำวันของผู้คน หรือมักเป็นภาพจากฉากในเรื่องรามเกียรติ์

ภาพวาดแสดงภาพจากไตรภูมิ ความโดดเด่น คือ แสดงภาพชีวิตที่ได้รับความทุกข์ทรมาน จากการกระทำผิดบาป การล่องลอยในรูปแบบต่างๆ การไม่กลับใจ ผลของบาป คือ การตาย และตกนรกบึงไฟในที่สุด เทคนิคและรูปแบบของการวาดภาพที่เคยเริ่มขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา นั้น ได้รับการขัดเกลาให้ละเอียดประณีตบรรจง พัฒนาขึ้นจนอยู่ในระดับกลุ่มครูช่าง เป็นเพราะศิลปินหลายคนที่เคยทำงานในสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้รวบรวมสิ่งต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันและสังเคราะห์ในทุกกลุ่มช่าง ทำให้กลายเป็นรูปแบบสมัยยอดฝีมือของจิตรกรรมฝาผนัง ในช่วงสุดท้ายของกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น และแผ่ขยายออกไปจนถึงรัชสมัยของรัชกาลที่ 3 ในราชวงศ์จักรี

ภาพจิตรกรรมฝาผนังเหล่านี้ กำหนดโดยภาพเขียนทางในพุทธศาสนาของอินเดีย สอนให้เกิดการเล่าเรื่องแบบต่อเนื่อง การวาดบุคคลในศิลปะอินเดียที่สวมเสื้อผ้าคล้ายกับภาพวาดสมัยกรุงศรีอยุธยา ภาพวาดคนเดินไปมาระหว่างพระราชวังและวัด ผู้ที่เหาะขึ้นไปบนยอดเขาที่มีหลังคาสูงหลายชั้น ทำให้เห็นว่ามี ความคล้ายคลึงกับสถาปัตยกรรมในสมัยกรุงศรีอยุธยา และในตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ภาพใช้สีที่มีสีเดียว (Monochrome) บนพื้นหลังที่เป็นสีขาว วาดด้วยเทคนิคเหมือนการลงสีซอล์กนั้น มีลักษณะเหมือนรูปวาดในสมัยกรุงศรีอยุธยา รูปจิตรกรรมฝาผนังที่มีสีอ่อนๆ เหล่านี้ ปรากฏเหมือนจะลอยอยู่บนพื้นหลังสีดำ ความสมบูรณ์แบบของการวาดรายละเอียดเล็กๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในกิจกรรมของชีวิตและประเพณีของผู้คน

ภาพบุคคลสำคัญๆ เช่น พระพุทธเจ้า เทวดา และนักบุญ เป็นภาพที่แสดงให้เห็นความสงบ บนใบหน้าที่ยิ้มสงบนี้ พวกเขาจะอยู่ในลำดับขั้นที่สูงทางจิต ได้บรรลุถึงความสันติสุข ในการประพฤติตัวที่เข้าใกล้สรวงสวรรค์มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ พวกเขาเอาชนะความรู้สึกพื้นฐาน ก็คือความโกรธ ความเห็นแก่ตัว ความเมา ความปรารถนาใน ส่วนลึก ความอิจฉาริษยา การลวงประเวณี ความโลภ การเป็นศัตรู ภาพสะท้อนให้เห็นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหมือนหน้ากากที่เป็นการแสดงลักษณะท่าทางเหล่านี้มีความหมายว่า พวกเขาเอาชนะความรู้สึกพื้นฐานที่ไม่ได้ด้วยการสื่อโดยหน้ากากที่ถูกจิตรกรถ่ายทอดออกมา

ในทางกลับกัน คนที่ด้อยในความชอบธรรม และค่อนข้างไปทางที่ไม่สามารถบังคับตนได้ พวกเขามักแสดงด้วยหน้าตาบูดบวม บิดเบี้ยว ใบหน้าที่แสดงออกอยู่ในลักษณะที่แปลกประหลาด ซึ่งในการวาดภาพคน นักจิตรกรฝานิ่งมีความเป็นอิสระที่จะแสดงความรู้สึกหรือแทรกอารมณ์ขันของตนเอง ฉากที่เป็นสัญลักษณ์ทั้งหมดนี้ อาจมีสอดแทรกภาพวาด ลวดลายเล็กๆ น้อยๆ ของผู้คนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำงานประจำวัน การเล่นพาลเกร การนินทา การพนัน และเกี่ยวพาราสิของผู้คน ฉากดังกล่าวเหล่านี้ ไม่ค่อยมีในเนื้อหามากนัก

ดังนั้น ภาพวาดขนาดเล็กเหล่านี้จะถูกวาดให้ครอบคลุมพื้นผิวบนผนังทั้งหมด จึงปรากฏให้ดูเหมือนว่า เป็นการลื่นไหลของสีและการเคลื่อนไหวกันอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม มีการแบ่งแยกส่วนที่ชัดเจนภายใน การย่อขนาดและประเด็น ซึ่งเป็นนามธรรมเนื้อหาหรือฉากภายในเรื่องเดียวกัน จะถูกแบ่งกันด้วยเส้นที่คดเคี้ยว มีลักษณะเด่นเหมือนริบบิ้นที่ต่อเนื่อง วงแหวนดอกไม้ที่ตกแต่งทิวทัศน์ รายละเอียดต่างๆ ทางด้านสถาปัตยกรรม เส้นคั่นที่คดเคี้ยวของรูปวาดในสมัยอยุธยา นั้นถูกแทนที่ด้วยเทคนิคที่ซับซ้อนมากขึ้น กำแพงพระราชวังที่สร้างให้มีรอยหยัก เทือกเขาที่เป็นแนวขรุขระ ต้นไม้มีดอก ไซดหิน และหน้าผา

คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของภาพวาดที่เต็มไปด้วยกลวิธีการวาดภาพด้วยสีฝุ่น ซึ่งทำให้อุณหภูมิแห้งเร็ว รายละเอียดและการตกแต่งถูกนำมาใช้อย่างระมัดระวัง เทคนิคนี้แทบจะเหมือนกับของอินเดียที่สร้างขึ้นเป็น 2 มิติ (Two-Dimensional) ปรากฏโดยไม่มีจุดสุดท้าย หายจางไปโดยไม่มีแสงและไม่มีเงา กาลเวลาไม่หยุดลงในขณะใดขณะหนึ่ง และสายตาผู้ดูก็มีความเป็นอิสระที่จะมองเลื่อนขึ้นเลื่อนลง หรือย้ายไปด้านข้าง มุมมองทางอากาศซึ่งเป็นเทคนิคการวาดให้เห็นระยะทางโดยการปรับสีและความชัดด้วยสัดส่วนของภาพ ช่วยให้ผู้ชมยืนอยู่ตรงหน้าพระราชวัง มองลงไปยังลาน หรือถ้าต้องการทำทั้งสองอย่างในเวลาเดียวกัน ระยะทางที่ทำให้รู้สึกเป็นเหมือนภาพลวงตาที่สร้างขึ้นโดยการวางรูปหนึ่งซ้อนด้านบนของอีกรูปหนึ่ง หรือด้วยการทับซ้อนกัน โดยรูปหนึ่งสามารถที่จะเคลื่อนไหวไปทั่ว เหมือนเป็นภาพลวงตามนุษย์โลก การล่องลอยที่เต็มไปด้วยเวทมนต์เสน่ห์ของคลัง

ในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 รูปแบบดั้งเดิมนี้ได้ผ่านลู่ลมมาทุกขั้นตอนของการพัฒนา ไปจนถึงจุดที่เรียกว่า เป็นรูปแบบทางศิลปะแห่งชาติ (national art style) ด้วยความสำเร็จในความเป็นเลิศของการแสดงออกจนบรรลุเป้าหมายตลอดในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลวดลายไทยที่โดดเด่นในแต่ละยุคสมัยจากตำราของ น. ณ ปากน้ำ

ลายไทยในยุคเริ่มต้นสมัยอุทอง อโยธยา และสุโขทัย

จากบทความในหนังสือของ อาจารย์ น. ณ ปากน้ำ ได้อธิบายเรียบเรียงไว้อย่างละเอียด ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปความ ดังนี้ว่า:

วิวัฒนาการลายไทย เป็นลายของศิลปะที่มีมาสองสายด้วยกัน กล่าวคือ สายแรกมาจากศิลปะทวารวดีเดิม ซึ่งศิลปะอุทองได้สืบเชื้อสายต่อมาโดยไม่ขาดตอน มักประดิษฐ์ลวดลายบ้านทรงมู่งู ตัวหนังสือบนแผ่นศิลาที่วัดศรีชุม ซึ่งถ้าสังเกตดูเส้นของภาพคน สัตว์ และดอกไม้ ใบไม้ ในภาพเหล่านั้นจะเห็นเป็นเส้นคดโค้ง แม้อริศมของกษัตริย์ก็เป็นยอดมนทรงรูปไข่

อาจารย์ น. ณ ปากน้ำ เขียนไว้ว่า ศิลปะสมัยอุทองกับสุโขทัย มีส่วนรับอิทธิพลมาจากขอมอย่างเต็มที่ด้วยอยู่ในขอบเขตของอาณาจักรไปทั่วแหลมอินโดจีนในพุทธศตวรรษที่ 16 และแสดงอิทธิพลครอบงำอยู่หลายศตวรรษ สำหรับลวดลายในสมัยอโยธยานับว่างามละเอียด ดังลายปูนปั้นประดับพระปราสาทใหญ่กับปราสาทเจดีย์รายของวัดมหาธาตุ ลพบุรี สมัยอยุธยาตอนต้นคงตกแต่งลวดลายไว้พอดีพอดี ด้วยเป็นสมัยที่ศิลปะงามสุดขีดในตำแหน่งสถาปัตยกรรมและลวดลายเริ่มเรียวลงเสียแล้ว แม้ว่าสมัยอยุธยาตอนต้นปลายจะหันมาตกแต่งอย่างละเอียดอีก แต่รูปแบบและฝีมือก็แตกต่างกัน

ลวดลายในสมัยอโยธยา เป็นลายขมวด ม้วนตัวแบบธรรมชาติ มีเค้าโครงที่สืบเนื่องมาจากลักษณะการม้วนตัวของเถาวัลย์ที่พันเกี่ยวกันเป็นลวดลายตามธรรมชาติ ประกอบด้วยดอกไม้และใบไม้

ลายศิลปะสมัยสุโขทัย

ศิลปะลวดลายของสุโขทัยมีมาหลายทาง ทางแรกมีอิทธิพลมาจากขอม ทางที่สองมีวิวัฒนาการมาจากสมัยปาละ (ประเทศอินเดีย) เช่น พระพุทธรูปสุโขทัยที่เป็นศิลาวิวัฒนาการก้าวมาจากศิลปะอุทองรุ่นที่ 3 เป็นรูปเคารพบูชาที่ทำจากศิลา ค้นพบที่อโยธยา ลพบุรี และราชบุรี เป็นรูปทรงงามระหงแบบบาง นิ้วเรียวเป็นลำเทียน พักตร์เป็นรูปไข่ลายดอกบัวบนเพดานขมวดลวดลายเป็นก้านขดม้วนไปมาแบบธรรมชาติ ส่วนลายหน้ากระดานที่ขอบของลายดอกบัวเป็นลายดอกบัวกลมดอกไม้เรียงติดๆ กัน เป็นคติเก่าที่ยึดถือมาจากสมัยทวารวดี และสืบทอดอิทธิพลมาจากศิลปะสมัยคุปตะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลายดอกบัวเป็นรูปแบบศิลปะอินเดีย เอามาจากศิลปะสมัยคุปตะและปาละ ไม่มีส่วนสัมพันธ์กันทางศิลปะขอมเลย อิทธิพลของศิลปะลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยากับสุโขทัยสำคัญมาก แสดงว่า ในช่วงระหว่างพุทธศตวรรษที่ 16-19 นี้ อาณาจักรไทยใหญ่น้อยหลายสิบอาณาจักร ต่างยังคบหาสมาคมกันอย่างใกล้ชิดทั้งในทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จึงมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก

ลายสมัยสุโขทัยที่ปรากฏอยู่ตามเครื่องปั้นดินเผาที่เรียกว่า “เครื่องสังคโลก” เป็นลายพู่กันเขียนเป็นรูปปลา คลื่น ดอกไม้ ใบไม้ เป็นลวดลายขมวด ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ ลายดอกไม้ที่เครื่องสังคโลก ลวดลายบางอย่างเอาแบบมาจากลายเส้นในอุโมงค์วัดศรีชุม

ลายสมัยอยุธยาตอนต้น

ศิลปะลวดลายอยุธยา ถือว่าเป็นศิลปะอันงดงามยอดเยี่ยมสมัยอยุธยา ลวดลายละเอียดวิบุลย์ บ่งบอกความอลังการของศิลปะ ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่สุนทรียภาพ ต้องจัดว่าเป็นงานวิจิตรเกินจุดความงามที่พอดี กล่าวคือ องค์ประกอบของภาพขาดส่วนประสานกับส่วนสัมพันธ์ และจังหวะของช่องไฟอันน่าประทับใจ แต่ถ้าพิจารณาในแง่ฝีมือแล้วลายวัดเชิงหวายก็เป็นเยี่ยม ทั้งฝีมือและองค์ประกอบและองค์ประกอบภาพจะเห็นว่าตัวลายและส่วนประกอบล้วนจุกจิกไปทั้งภาพ แต่จังหวะของเส้นและฝีมืออันอ่อนพลิ้วนั้นวิเศษจับใจ ถือว่าเป็นวิวัฒนาการขั้นสุดท้ายแบบนี้เป็นแบบรุ่งเรืองจนสุดขีด

ลายไทยสมัยอยุธยาตอนปลาย

อยุธยาตอนปลาย เริ่มต้นตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในสมัยนี้มีความเกี่ยวข้องกับชาวยุโรป เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามารับราชการ เช่น เป็นนายช่าง ศิลปิน วิศวกร สถาปนิก นักการศาสนา मिชชันนารี ศิลปะโรโกโก (Rococo Art) ของฝรั่งเศสก็เข้ามามีบทบาท เทคนิคการใช้หน้าต่างโค้งก็ได้รับความนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย

อุโบสถแก้ววัดยางที่แยกไปผาย กรุงเทพ เป็นรูปแบบที่มีวิวัฒนาการมาจากวัดเตวีต ซึ่งอยู่ริมคลองประจาม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกตัวเกาะอยุธยาอยู่ทางทิศใต้ หน้าบันเป็นลายแบบยุโรปเป็นลายเครือเถาด้วยใบอะแคนทัส (Acanthus) ของกรีกโบราณ แต่ลายเครือเถาของวัดยางถูกดัดแปลงให้เป็นลายกระหนก แต่ก็ยังเป็นลายกระหนกชนิดลูกผสมระหว่างไทยกับฝรั่ง กลางลายบันเป็นรูปเทพพนม เป็นรูปทหารฝรั่งเศส ซึ่งมองได้สองแบบ ประการแรกคือ อารมณ์ขัน ประการที่สองคือการเลื่อมใส เป็นสิ่งที่ชาติฝรั่งนำความรู้ความเจริญมาให้

อิทธิพลของลายปูนปั้นกับอาคารแบบยุโรปของวัดเดวิดเป็นแบบฝรั่งแท้ๆ ได้ส่งแบบแผนให้กับศิลปะอยุธยา แต่ใกล้เคียงมาทางลายไทยมากขึ้น ตู้ไตรปิฎก วัดอนงคาราม มีภาพทหารปืนใหญ่แต่งกายแบบสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 รูปทหารฝรั่งขี่ม้าถือหอกต่อสู้กับทหารเปอร์เซียขี่ม้ายิงธนู แสดงว่าจิตรกรไทยคงได้รับความบันดาลใจมาจากการแต่งกายของทหารต่างชาติที่มารับราชการในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ลายสมัยอยุธยาตอนปลายได้แสดงขึ้นเชิงการเพิ่มภาพคน สัตว์กับบ้านเรือนผสมผสานเข้ากับลายเครือเถา ดอกไม้ และนก ฝีมือช่างในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเขียนรูปศาลาเป็นตึกแปดเหลี่ยมแบบฝรั่งผสมจีนเป็นยอดทรงน้ำเต้า ภาพสัตว์ต่างๆ ได้แก่ หงส์ นกยูง กระแต กระรอก นกกระจิบ นกกระจอก สิงโต เสือ โค ช้าง ราชสีห์ คชสีห์ ต้นไม้ชอกนกที่มีลำต้นเหมือนต้นไผ่ ต้นไม้มีกิ่งก้านเป็นช่องทางโต มีรูปนักสิทธิวิทยากร ลายกนกเปลวลูกฟูกฟอง ลายสมัยอยุธยาตอนปลายประดิษฐ์ตกแต่งเป็นเลิศ จัดเป็นแบบฉบับชั้นครู ละเอียดลออ อิศระ มีดอกไม้ สัตว์ระคนไปกับตัวลาย ดังเห็นได้จากตู้พระไตรปิฎกในวัดศาลापูน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตู้พระไตรปิฎกวัดเชิงหวาย ลายปูนปั้นซุ้มประตูวัดธรรมาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขียนรูปถ้ำ มีสัตว์เนื้อทราย กระต่าย เสือโคร่ง สิงโต ไบหู ใบบัว ดอกไม้แอบแฝงตามซอกมุม มีลายต้นหญ้า ดอกอ้อผุดพุ่งขึ้น มีสัตว์หิมพานต์ยืน นับว่าเป็นลายตกแต่งอันงดงาม จัดเป็นยุคเฟื่องฟูของมณฑลศิลป์

สมัยรัตนโกสินทร์ ถึงศิลปะเมืองหลวงปัจจุบัน

เจ้าพระยาตากสินต้องย้ายเมืองหลวงจากกรุงศรีอยุธยาไปที่เมืองบางกอก พระราชวังปลูกสร้างขึ้นอย่างง่าย ๆ เพราะบ้านเมืองยังไม่สงบ บรรดาช่างฝีมือแขนงต่างๆ และตำราที่สูญหายไป ศิลปะธนบุรีจึงไม่มีปรากฏ ไตรภูมิฉบับธนบุรีเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาพุทธ เขียนระบายสีเหมือนภาพวาดบนผนังอุโบสถ ไม่สู้มีลวดลายปรากฏมากนัก

เมื่อครั้งสมัยรัชกาลที่ 1 ได้ย้ายเมืองหลวงจากฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยามายังฝั่งตรงกันข้าม ทรงสร้างวัดและพระราชวังให้มีลักษณะเลียนแบบมาจากของเดิมในสมัยกรุงศรีอยุธยา เช่น พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท สร้างเลียนแบบพระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ ในสมัยรัชกาลนี้ทรงรวบรวมช่างฝีมือเก่าของกรุงศรีอยุธยาขึ้นเพื่อสร้างพระนครให้งดงามเหมือนของเดิมทุกอย่าง ภาพเขียนบนผนังพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ ปัจจุบันคือ อาคารในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร เป็นฝีมืออันงามเลิศของช่างสมัยกรุงศรีอยุธยา จึงดูแล้วไม่แตกต่างอะไรกับฝีมือช่างสมัยกรุงศรีอยุธยา

ในสมัยรัชกาลที่ 2 พระมหากษัตริย์ทรงสนพระทัยในด้านกวีนิพนธ์ และการค้าขายกับชาวจีน ในสมัยนี้ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะและวรรณคดีจีนที่เข้ามาแพร่หลาย พระมหากษัตริย์ทรงมีพิธีพระหัตถ์ในการแกะสลักเป็นเลิศ ทรงแกะสลักประติมากรรมรูปสัตว์ สุกุภัณฑ์ร่วมกับช่าง สิ่งก่อสร้างและลวดลายในช่วงปลายรัชสมัยล้วนเลียนแบบศิลปะจีน นับว่าเป็นการเปลี่ยนโฉมหน้าและปฏิรูปลวดลาย สถาปัตยกรรมเป็นการก่อสร้างที่เหลี่ยม ไม่มีบัวหัวเสา ไม่มีคันทวยแกะสลักไม้ แต่ใช้ระบบเสาพาไลโดยรอบ จึงทำให้ลักษณะอาคารมีขนาดสูงสง่าขึ้นกว่าเดิมเห็นได้จากวิหาร อุโบสถวัดพระเชตุพน ในรัชสมัยนี้ เป็นที่นิยมศิลปะจีนมาก ไม่ว่าจะเป็นลวดลายต่างๆ ก็จะได้รับอิทธิพลจากจีน ดังภาพเขียนจากบานประตูตำหนักพระราชอาณาเขตวัดโมลีโลกยาราม เขียนรูปต้นไม้ได้คล้ายคลึงกับศิลปะจีนมาก

ในสมัยรัชกาลที่ 3 พระมหากษัตริย์ทรงสร้างวัดราชโอรส ตามแบบฉบับศิลปะจีน ได้อย่างงดงาม ศิลปะสยามในสมัยนั้นรุ่งเรืองมาก ทรงมีพระราชศรัทธาสั่งสร้างวัดขึ้นหลายแห่ง จึงทำนุบำรุงช่างและศิลปินเป็นอย่างดี ศิลปินสามารถวางช่องไฟของภาพได้อย่างยอดเยี่ยม ดังเห็นได้จากบานประตูพระอุโบสถวัดพระเชตุพน ในเรื่องรามเกียรติ์ ภาพพระรามและเหล่าทหารวานรอยู่ในท่าเยื้องกรายอันงดงาม การประดับมุก รูปก้อนหิน พุ่มพฤกษ์งามยิ่งนัก ลักษณะของเส้นมีความงามเป็นเลิศ ไม่แพ้ศิลปะสมัยอยุธยา รูปทศกัณฐ์ ถูกรศของพระราม แสดงการเคลื่อนไหวอันเหมือนมีชีวิต การจัดภาพเน้นความป็นป่วน กระจัดกระจายแสดงสัญลักษณ์ถึงความพ่ายแพ้

ในสมัยรัชกาลที่ 4 ในรัชกาลนี้คณะทูตจากประเทศในยุโรปเข้ามา ศิลปะเกิดความผันแปรตามแบบศิลปะยุโรปโดยเฉพาะสถาปัตยกรรมและลายปูนปั้น ส่วนภาพลายรดน้ำยังคงเป็นแบบศิลปะไทย เพียงแต่ลวดลายไทยขาดความเข้มแข็ง ลวดลายของท่าทางคนออกแบบอย่างขาดความทะมัดทะแมง ไม่สง่า ลายเครือเถาออกแบบฝรั่งผสมจึงแสดงอารมณ์ความงามอย่างแปลก ศิลปะสมัยรัชกาลที่ 4 ส่งเสริมความเจริญตามแบบของยุโรป งานจิตรกรรมแบบแผนเดิมของสยาม จึงขาดการสนับสนุนไปโดยปริยาย ดังนี้เมื่อจิตรกรเขียนภาพตามคติเก่าจึงทำแต่พอให้เห็นเป็นรูปร่าง ขาดอารมณ์ทะมัดทะแมง ก็ จะเห็นการลากเส้นได้อย่างชัดเจนด้วยในสมัยอยุธยา วาดเส้นด้วยความสง่า ดุดันเข้มแข็ง ส่วนการวาดเส้นในสมัยรัชกาลที่ 4 ไม่สวยจับใจผู้ดู เห็นข้อบกพร่องมาก ลวดลายต้นไม้ก็เขียนเป็นเส้นฝอย บ่งบอกความเปราะบาง

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ลายไทยยังคงเป็นแบบสมัยรัชกาลที่ 4 ตัวลายเขียนละเอียด เป็นฝอย สันเกตตัวลายเล็กละเอียด เปรียบกว่าแบบสมัยรัชกาลที่ 4 การจัดภาพอยู่ในกรอบเหมือนแบบศิลปะยุโรป ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เกิดอัจฉริยะท่านหนึ่ง ทรงมีพระนาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ได้ปฏิรูปศิลปะชิ้นใหม่ โดยเอาแบบแผนตะวันตกเข้ามาผสมผสานกับศิลปะโบราณหลายสมัย ดังใบเสมาหินอ่อนของอุโบสถวัดพระปฐมเจดีย์ กล่าวคือ เสาศูมจากศิลปะสุโขทัยแบบชุ่มพระร่วงโรจนฤทธิ์ ส่วนลายกระหนกเป็นลายชุ่มแบบอยุธยา แทนที่จะเอาตัวกระหนกหงอนออกข้างนอกกลับหลบไว้ในชุ่ม ส่วนฐานของเสมาคล้ายกับการเลียนแบบศิลปะทวารวดี ออกแบบชายผ้าห้อย มีรอยย่นแบบยุโรป องค์ท้าวจัดโลกทรงออกแบบสัดส่วนเหมือนคนจริง มีกล้ามเนื้อตามทฤษฎีแต่อ่อนหวานแบบไทย นับว่าเป็นการปฏิรูปศิลปะครั้งสำคัญ อันเหมาะสมกับสถาปัตยกรรมแบบใหม่ เพราะอาคารอุโบสถทรงออกแบบเป็นผนังเรียบตามคติสมัยใหม่ จึงออกแบบลวดลายให้เป็นลายเรียบๆ ไม่เน้นส่วนละเอียดจุกจิกเลย พระองค์ทรงมีความสามารถเป็นเลิศในการออกแบบลวดลาย โดยเอารูปแบบยุโรปผสมแบบโบราณดัดแปลงให้ถูกกาลเทศะของสิ่งๆ นั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

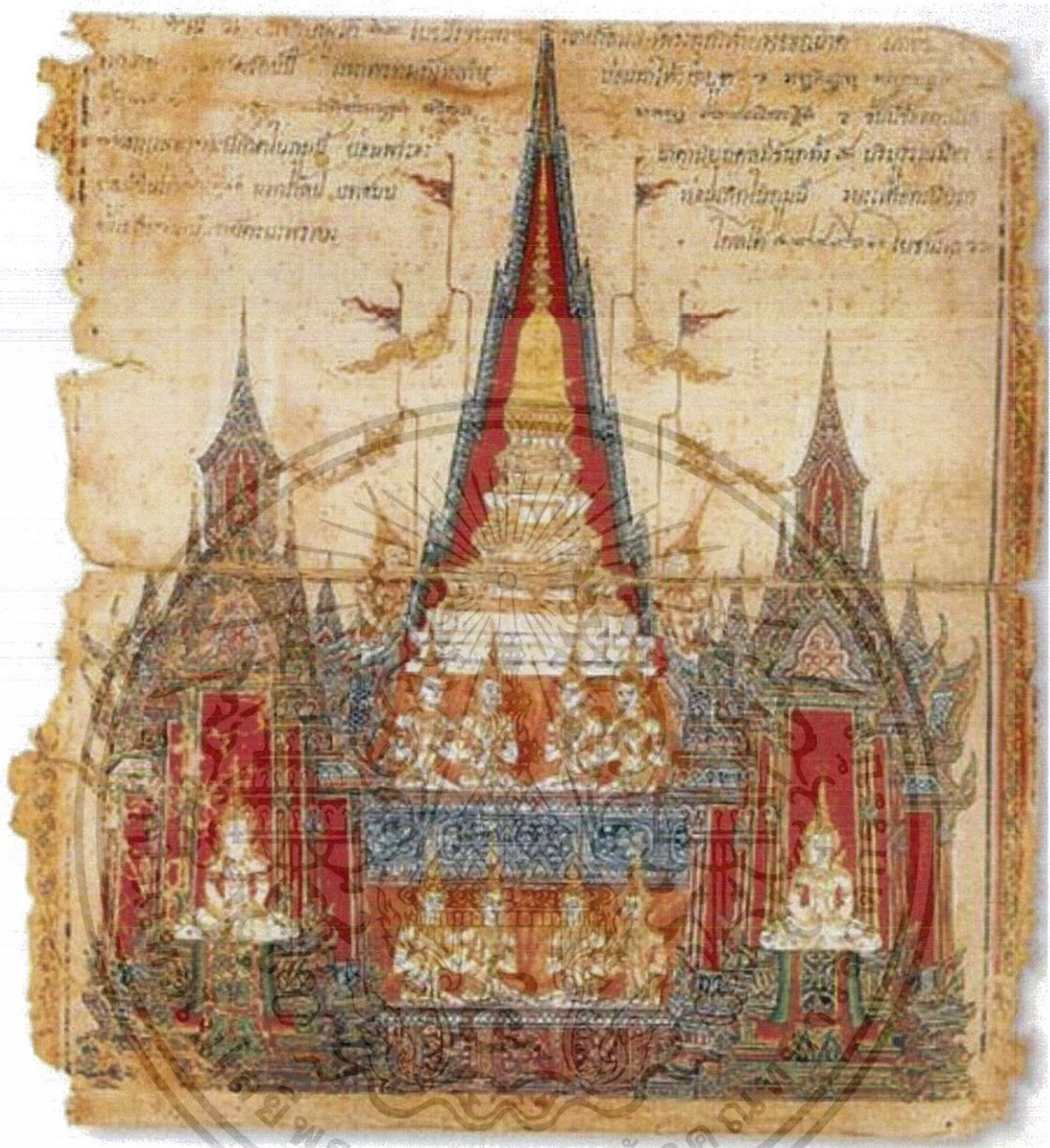
ภาพที่ 5 ภาพศิลปะในสมัยรัชกาลที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 ภาพศิลปะสมัยรัชกาลที่ 5 เจ้าฟ้ากรมพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจิตรเจริญ
กรมพระยานริศรานุวัตติวงศ์ ทรงวาดลายเส้นและทรงออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7 ธนบุรีไตรภูมิ

หลังสมัยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ศิลปะของไทยยุคใหม่หันไปนิยมรูปแบบสไตลียุโรปมากขึ้น เช่น การเขียนวาดภาพมีแสง มีเงา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ ความงดงามของศิลปะไทยยังได้ถูกบรรยายไว้โดย อาจารย์ น. ณ ปากน้ำ อีกว่าทุกประเทศมีผลงานชิ้นเอกที่เป็นของประเทศนั้น ทุกคนต้องการความชื่นชม ยินดีในผลงานที่ดีที่สุดเท่านั้น ผลงานบางชิ้นยังไม่เป็นที่รู้จักกันดี เพราะอยู่ในสถานที่ ห่างไกลหรือในที่ที่เข้าถึงได้ยาก ผลงานศิลปะใดๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปเคารพบูชา หากแต่ มีคุณค่า ถ้าองค์ประกอบและรายละเอียดของสุนทรียภาพเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนในคุณค่า ของมัน คุณค่านั้นก็จะบรรยายและเรียกร้องเพื่อตัวของศิลปะเอง เพื่อให้มีความน่าสนใจ และดูแล งานศิลปะอาจจะเป็นการวาดภาพในช่องบนพระปราสาทหรือเจดีย์ หรือในหนังสือ ไบรอน บนผนังถ้ำ ทั้งหมดนี้ คือคุณค่าของศิลปะโบราณ พวกมันจะไม่ได้รับการละเลย หรือทอดทิ้ง

ขนาดของผลงาน ไม่ได้เป็นเงื่อนไขอะไร ภาพวาดขนาดเล็กบนผ้าใบแคนวาส เป็นหนึ่งในความมหัศจรรย์ทางด้านศิลปะกับภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังในวัดที่ปิดด้วย ทองคำ จึงเป็นสิ่งที่ประเมินค่าไม่ได้ คุณค่าทางสุนทรียที่เหมือนกันและนี่แหละเป็นสิ่งที่น่า ยกย่องสรรเสริญ คุณค่าของศิลปะวัตถุแต่ละชิ้นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คุณค่าของผลงานแต่ละ ชิ้นเป็นเนื้อแท้ที่มีอยู่ในตัวเอง ไม่ว่าจะเป็งานภาพวาดชิ้นเล็กๆ ที่อุโมงค์วัดศรีชุม กับ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติที่มีตัวละครหลายร้อยตัวมีส่วนร่วมในการแสดง

มิติของเวลา ไม่สามารถประเมินหรือแยกระดับคุณค่าของงานศิลปะได้ งานศิลปะ เชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้งกับบริบท การวิจารณ์ศิลปะเป็นระเบียบของประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยพิจารณาจากบริบทที่เกี่ยวกับสังคม ความรู้สติปัญญา สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ภาพ จิตรกรรมของวินเซนต์ แวนโก๊ะ (Vincent Van Gogh) ขายได้ไม่กี่บาท ในช่วงที่เขามีชีวิต อยู่ แต่ตอนนี้ผลงานของเขามีมูลค่ามากกว่าพันล้านบาท ตัวอย่างงานของวินเซนต์ แวน โก๊ะ เป็นสิ่งเตือนว่า ราคาของผลงานไม่ได้มีความหมายอะไรกับคุณค่าทางสุนทรีย

ข้อมูลที่ได้

รายละเอียด สภาพอาคารและสิ่งก่อสร้างในวัด ภาพถ่าย ตำแหน่งศิลปกรรม และโบราณสถาน ทั้งของดั้งเดิมและของใหม่ ปัญหาที่เกี่ยวข้อง แนวทางการจัดการ ทัศนคติของการมีส่วนร่วม นโยบายการพัฒนาโครงการ อุปสรรค ประวัติของพื้นที่ ประวัติ ของแหล่งศิลปกรรม

ภาพที่ 8 ผู้ร่วมดำเนินงานใน ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

ภาพที่ 9 นักศึกษาอาสาสมัครระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดเลย

ภาพที่ 10 ศิลปินรุ่นเยาว์ ในฐานะผู้ช่วยหลักของทีมนักวิจัย
นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม, นายณัฐพล แก้วเกิด
ภาพถ่าย ณ อาคารอนุรักษ์ไม้สัก จังหวัดเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

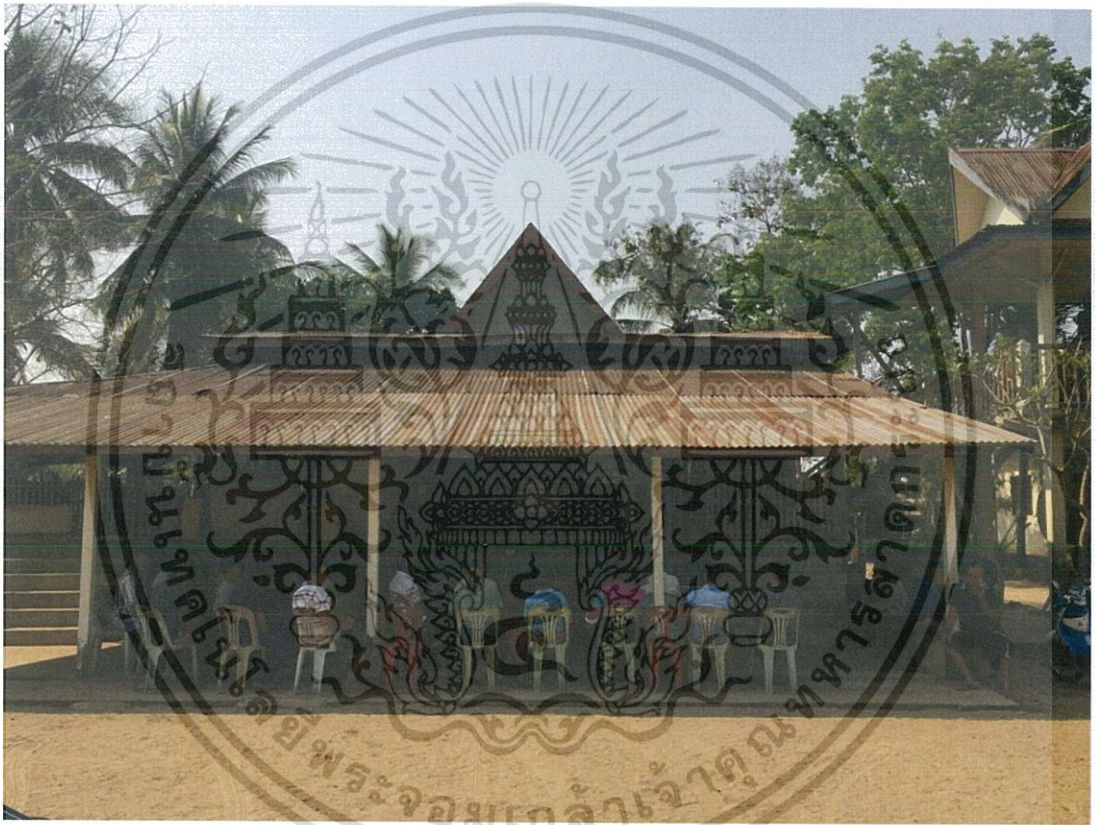
รายชื่อผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6 ตำบลนาอ้อ กรรมการวัดโพนคำย และผู้มีส่วนร่วม

วิสัยลักษณ์ มุตรวิสัย รายชื่อ ผู้ใหญ่บ้าน

ที่	ชื่อ - สกุล
1	ชายมงคล อรัชมงคล
2	พรชัย ปันกะศรี
3	พิรภัทร กองกลิน
4	อนุพัฒน์ ปงคำลือ
5	ภัทรพงษ์ ปงคำลือ
6	สิริพงษ์ ชันทะศรี
7	พัฒน์พงษ์ ชาคาร
8	จิระศักดิ์ โฉมเฉลา
9	มาโนช เทพวงศ์
10	สิทธิ์ บุศพรม
11	พลิว บุศพรม
12	คำปุ่น ศรีขันชัย
13	เด็กหญิงพัชรี ศรีขันชัย
14	สุกัญ จำปาสิงห์
15	กองเรียน พรหมมาสิทธิ์
16	นางหนูนิต อธิสุขมงคล
17	นางหล่อ ไสธรรมมงคล
18	เด็กหญิง ปลายปี ศรีขันชัย
19	นางวิสัยลักษณ์ บุตรวิสัย
20	นายทองใบ สังค์สี
21	นายคำรณู จันทราศรี
22	นางเฉลียว นิลจันทร์
23	นางสมัย ปงคำลือ
24	บรรจง มณีศรี
25	นายสุชี ลางกุล
26	นางละมัย ปงคำลือ
27	นางประยูรศรี ช่วยปู้
28	นางบรรพหัต ช่วยปู้
29	นายทองพูล สีเขียว

ที่	ชื่อ - สกุล
30	นางเรืองไข บุญชิต
31	ยายดา พรหมมาสิทธิ์
32	นางห้วน พลชา
33	นางบู้ก ทองการุณ
34	นางบุษยา ชัซวาล
35	นางประภาพร ชันทะศรี
36	เด็กหญิงชมพู่ แสงสว่าง
37	เด็กหญิงกิตติยาพร อมลชิต
38	เด็กหญิงปนัดดา สันทราศรี
39	น้องนุ่น
40	นางทองคำ อุตสาหะ
41	นางวิไลวรรณ โสโพธิ์
42	น้องยุพา
43	น้องกิ่ง สังกะสี
44	ยายดี หารธรรมวงค์
45	นางบุญเยี่ยม โคตรชนะ
46	นางทองคำ พรหมมาสิทธิ์
47	เด็กหญิงแก้วใจ ไสธรรมมงคล
48	เด็กหญิงชัยยารัตน์ ไสธรรมมงคล
49	เด็กชายรพีพัฒน์ ชุมพล
50	นายบดินทร์ ชับภาเอก
51	นายธีระพัฒน์ นิลจันทร์
52	นายอะนัน โคตรชนะ
53	เด็กชายชัยณรงค์ อธิสุขมงคล
54	นายธีรพงษ์ จันทาศรี
55	นายลิขิต ตาเป็ง
56	นายชนะภัย บุตรวิสัย
57	นายกิตติศักดิ์ อุตสาหะ
58	นายคมกฤษณ์ อุตสาหะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 11 ประชาชนวัยต่างๆ ผู้สูงอายุและผู้นำชุมชน ณ ศาลาการเปรียญ ปัจจุบันรื้ออาคารลงแล้ว
วัดโพนค้าย ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 12 แม่บ้านทำหน้าที่แนะนำโบราณสถานในท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่จังหวัดเลย

ความสำคัญทางประวัติศาสตร์

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ห่างจากกรุงเทพมหานคร เป็นระยะทาง 520 กิโลเมตร มีอากาศหนาวเย็น เป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ และมีเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ มีหลักฐานเกี่ยวกับโบราณคดีว่า ก่อตั้งโดยชนเผ่าไทยที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่ก่อตั้งอาณาจักรโยนก เมืองเชียงแสน โดยพ่อขุนบางกลางหาวและพ่อขุนผาเมือง โดยต่อมา มีคนอพยพจากอาณาจักรโยนก เชียงแสนที่ล่มสลายแล้ว ผ่านดินแดนล้านช้างข้ามลำน้ำเหืองไปยังฝั่งขวาของลำน้ำหมัน ถึงบริเวณที่ราบ ขุนผาเมืองได้ตั้งหมู่บ้านชื่อว่า “ด่านขวา” ปัจจุบันเป็นชายเนินนาซึ่งมีซากวัดอยู่บนที่นาของเอกชน อยู่ระหว่างหมู่บ้านหัวแหลมและหมู่บ้านนาเบี้ย ในอำเภอด่านซ้าย พ่อขุนบางกลางหาว ได้แบ่งไพร่พลข้ามลำน้ำหมันไปทางฝั่งซ้าย สร้างบ้านด่านซ้าย และได้ขนานนามหมู่บ้านหนองคูใหม่มาเป็นชื่อ “เมืองด่านซ้าย” อพยพไปอยู่เมืองบางยางในที่สุด โดยมีพ่อขุนผาเมืองอพยพผู้คนติดตามไปตั้งเมืองรอด เชื่อว่า คือเมืองศรีเทพ อยู่ในท้องที่อำเภอศรีเทพและอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ และตั้งเมืองด่านซ้ายเป็นเมืองหน้าด่านตะวันออกเฉียง

นอกจากนี้แล้ว ยังมีชาวโยนกอีกกลุ่มหนึ่ง อพยพมาตั้งรกราก สร้างบ้านเรือนระหว่างชายแดนตอนต้นของอาณาเขตล้านนาต่อแดนล้านช้างก่อนที่จะอพยพหนีสงครามข้ามลำน้ำเหืองมาตั้งเมืองเซไลขึ้น สันนิษฐานว่าอยู่ในอำเภอวังสะพุง จากหลักฐานในสมุดข่อย เมืองเซไลมีความสงบจนมาถึงเจ้าเมืองลำดับที่ 5 เกิดความยากลำบาก ฝนฟ้าไม่ตก จึงได้พาผู้คนล่องไปตามลำแม่น้ำเซไล ถึงบริเวณที่ราบระหว่างปากลำห้วยไหลตกแม่เซไล จึงได้ตั้งบ้านเรือนขึ้นขนานนามว่า “บ้านแฮ่” ส่วนลำห้วย ให้ชื่อว่า “ห้วยหมาน”

ในปี พ.ศ.2396 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพิจารณาว่า หมู่บ้านแฮ่มีประชากรมากและอยู่ใกล้แม่น้ำเลย สมควรให้ตั้งขึ้นเป็นเมืองเพื่อประโยชน์ในการปกครอง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเป็นเมือง เรียกชื่อตามแม่น้ำว่า “เมืองเลย”

ในปี พ.ศ. 2440 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองพื้นที่ ร.ศ.116 แบ่งการปกครองเมืองเลยเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกุดป่อง อำเภอท่าลี่ อำเภออาฮี เดิมตำบลอาฮีเป็นอำเภอ แต่ถูกลดบทบาทลงเพราะเป็นตำบลที่อยู่ใกล้กับแม่น้ำเหือง เป็นผลมาจากการเสียดินแดนให้กับลาวโดยประเทศฝรั่งเศส อำเภอนากอก ปัจจุบันเป็นของประเทศไทย อำเภอที่ตั้งเมืองคือ “อำเภอกุดป่อง”

ปี พ.ศ. 2442-2449 ได้เปลี่ยนชื่อเมืองเลยเป็น “บริเวณลำน้ำเลย”

ปี พ.ศ. 2449-2450 เปลี่ยนชื่อเมือง “บริเวณลำน้ำเลย” เป็น “บริเวณลำน้ำเหือง”

ปี พ.ศ. 2450 ได้มีประกาศของกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 4 มกราคม ปี พ.ศ. 2450 ยกเลิก “บริเวณลำน้ำเหือง” ให้คงไว้เฉพาะ “เมืองเลย” โดยให้เปลี่ยนชื่ออำเภอภูคุดป่องเป็น “อำเภอเมืองเลย”

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

เป็นเมืองที่ราบสูง มีภูเขาสูงกระจายอยู่รอบเมือง แหล่งน้ำที่สำคัญคือ “แม่น้ำโขง” จังหวัดเลยมีพื้นที่ 11,424 ตารางกิโลเมตร อุณหภูมิต่ำสุด 1.5 องศาเซลเซียส สูงสุด 43 องศาเซลเซียส

ลักษณะทางสังคม

โครงสร้างสังคมเป็นแบบประเพณีนำคนพื้นเมืองส่วนใหญ่ต่างจากคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั่วไป ซึ่งเป็นไทยพวน คือ เป็นคนเผ่าไทยลื้อจากล้านช้างและหลวงพระบาง

ลักษณะเชื้อชาติ

ปี พ.ศ. 2396 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 4 “ไทเลย” เป็นชื่อที่ใช้เรียกคนเมืองเลย มีหลักฐานบันทึกว่า คือกลุ่มชนที่อพยพมาจากทางตอนเหนือของอาณาจักรสุโขทัย สืบเชื้อสายมาจากไทหลวงพระบาง เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองเซไล ปัจจุบัน คืออำเภอวังสะพุง ชาวไทเลยยังมีอุปนิสัยเหมือนชนชาติโบราณ มีสำเนียงพูดที่แปลกและนุ่มนวล พูดสุภาพไม่เสียงดัง กริยาดีงาม อารมณ์เยือกเย็น ไม่วู่วาม มีนิสัยรักความสงบ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักที่อยู่อาศัย ประเพณีที่สืบทอดกันมา คือประเพณีทำบุญทั้งสิบสองเดือน เรียกว่า “ฮิตสิบสองคองสิบสี่”

บ้านของชาวไทเลยเป็นเรือนหลังใหญ่ ยกพื้นสูง มีชานยื่นออกมาหน้าเรือน มีเรือนครัวแยกต่างหาก เสาบ้านใช้ไม้ซุงใหญ่เป็นต้นๆ หรือก่ออิฐ หลังคามุงด้วยหญ้าคา หรือแป้นเกร็ด ฝาเรือนและพื้นเรือนปูด้วยไม้แผ่นใหญ่ หรือไม้ไผ่ที่ตีแผ่เป็นแผ่นๆ บันไดทำจากไม้ พาดสำหรับขึ้นลง เป็นชนกลุ่มน้อย เรียก ไทดำและไทพวน

ภาษาของคนจังหวัดเลย

มีสำเนียงภาษาต่างจากภาษาพูดของคนในจังหวัดอีสานอื่นๆ เพราะกลุ่มคนที่อาศัยในปัจจุบันนี้มีการอพยพมาจากหลวงพระบาง อาณาจักรล้านช้างมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 23 ชาวหลวงพระบางและชาวเมืองบริเวณใกล้เคียงที่อพยพมาเมืองเลย ได้นำวัฒนธรรม โดยภาษาเลยนั้นจัดอยู่ในกลุ่มหลวงพระบาง อันประกอบไปด้วย ภาษาเมือง แก่นท้าว ภาษาอำเภอด่านซ้าย และภาษาอำเภอเมืองเลย ดังนั้น ภาษาพูดของชาวไทยเลย จึงมีลักษณะการพูดเหมือนชาวหลวงพระบาง แต่บางพยางค์ก็ออกเสียงสูง ฟังดูไพเราะ นุ่มนวล จึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคนเมืองเลย

ประเพณีและเทศกาลรื่นเริง

งานประเพณีผีตาโขน ที่อำเภอด่านซ้าย เป็นงานฤดูหนาววิงสะพุง งานนมัสการพระธาตุศรี-สองรัก งานดอกฝ้ายบานมะขามหวานเมืองเลย งานแสดงไม้ดอกเมืองหนาวภูเรือ งานออกพรรษา-เซียงคาน งานแห่ผีขนน้ำ งานบุญบั้งไฟล้าน งานประเพณีสงกรานต์ไทยลาว งานแห่ต้นดอกไม้บุญเดือนหก

ภาพที่ 13 ประเพณีการละเล่นรื่นเริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 14 ประเพณีก่อเจดีย์ทราย

ภาพที่ 15 เครื่องแต่งกายการละเล่นรื่นเริง

หมายเหตุ การจัดทำข้อมูลอ้างอิงจากเอกสารดังนี้:

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. สำนักงานจังหวัดเลย. “ข้อมูลจังหวัด
เลย :

สภาพโดยทั่วไป สิ่งแวดล้อมและการวิเคราะห์.” (ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก
<http://www.loeigo.th/data/POP40.DOC> (ม.ป.ป.) สืบค้น 18 เมษา 2558

กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. “ประกาศสำนักทะเบียนกลาง
กรมการปกครองเรื่องจำนวนราษฎรทั่วพระราชอาณาจักรแยกเป็นกรุงเทพมหานครและ
จังหวัดต่างๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557.” (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก

http://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_57.pdf 2558 สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

4.1 การสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากลักษณะของสังคมในชุมชนบ้านนาอ้อ จังหวัดเลย

ลักษณะของตำบลนาอ้อ จังหวัดเลยนั้น มีลักษณะขนาดของเมืองไม่ใหญ่นัก จำนวนครัวเรือนและความหนาแน่นประชากรไม่มาก ในทางเศรษฐกิจ สถานภาพ กระบวนการทางสังคมในด้านการแข่งขันมีความแตกต่างไม่มากนัก ลักษณะบ้านมีพื้นที่อาศัยกว้างขวาง มีรั้วไม้ไผ่ล้อมรอบ ลานดินสะอาด ทางเข้าสู่ตัวบ้านเป็นไม้เชื่อมโยงกัน อย่างงดงาม สอดแทรกด้วยแมกไม้สีเขียวสดใส่ อยู่ดีมีสุขด้วยร่างกายและจิตใจ บ้านเรือนปลูกขึ้นเป็นกลุ่มเป็นก้อน แสดงการเชื่อมโยงชีวิตความเป็นอยู่ หมู่บ้านโปร่งโล่งสบาย มีเขตแดน มีวัสดุปิดล้อมพื้นที่บ้านแต่ละหลัง เรียบง่าย ความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงที่พึงพิงธรรมชาติ บริเวณริมแม่น้ำมีความอุดมสมบูรณ์และเชื่อมโยงจากหมู่บ้านไปสู่ไร่นา การตั้งถิ่นฐานเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง เมื่อชนหลายกลุ่มที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันมาติดต่อกัน โดยผ่านทาง การสงคราม พื้นที่เคยมีการถูกครองโดยทหารฝรั่งเศสในยุคอาณานิคม แต่ไม่ได้มีผลกระทบที่ทำให้แบบแผนของวัฒนธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป

การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย : วัดโพนค้าย ตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย

ในการคัดเลือกพื้นที่ศึกษา โดยเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาคือ คุณค่าความสำคัญและความต้องการของชุมชนการมีส่วนร่วมกับโครงการวิจัยนี้

ในพื้นที่การศึกษาพบว่า วัดโพนค้ายจะมีหัวข้อในประเด็นของคุณค่าและประเด็นที่ต้องการการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น การเข้าร่วมกับโครงการ ผนวกกับได้มีการประสานงานและมีข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ คือตำบลนาอ้อ หมู่ 6 มีเจ้าอาวาสวัดและกรรมการวัดเป็นผู้ดูแลวัด จึงมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการ วัดโพนค้ายเป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาหารายละเอียด

วัดโพนค้ายอยู่ในตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย เป็นแหล่งที่เหมาะสมกับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นด้านศิลปกรรม มรดกด้านวัฒนธรรมมีหลายประเด็น ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

1. คุณค่าทางด้านการใช้สอยซึ่งวัดโพชนค้ายได้ใช้เป็นศาสนสถานที่มีความต่อเนื่องมาตั้งแต่แรกสร้าง นอกจากนั้น ยังเป็นศูนย์กลางของชุมชนในตำบลนาอ้อ ซึ่งหมายถึงประเด็นประโยชน์ใช้สอยทางสังคม

2. คุณค่าด้านองค์ประกอบที่ส่งเสริมสภาพแวดล้อม สิ่งก่อสร้างในวัดส่วนใหญ่ยังคงใช้วัสดุ รูปแบบท้องถิ่น

3. คุณค่าด้านความประทับใจด้วยบรรยากาศ ลักษณะภูมิทัศน์

4. คุณค่าด้านความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของโบราณสถานใกล้เคียง ชื่อว่า “วัดห้วย-ห้าว” ทั้งด้านอายุที่อยู่ในประวัติศาสตร์ของพื้นที่ และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ของประวัติศาสตร์จังหวัดเลย อย่างไรก็ตาม วัดนี้ก็ยังมีภัยคุกคามสูง ได้แก่ การเสื่อมสลายของสิ่งก่อสร้างตามธรรมชาติ นอกจากนั้น ในบริเวณของวัดห้วยห้าว ยังประกอบด้วยแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมอื่นๆ ที่เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า บริเวณนี้เป็นพื้นที่เมืองโบราณที่มีความสำคัญต่อวิวัฒนาการของชุมชน หลักฐานดังกล่าวได้แก่ ซากอาคารก่ออิฐ มีโบราณวัตถุ ซึ่งกลุ่มของหลักฐานต่างๆ นี้มีแนวโน้มที่จะกำหนดขอบเขตของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้

สรุปว่า ตำบลนาอ้อ เป็นลักษณะชนบท ซึ่งมีการสืบทอดมรดกความงามมาอย่างยาวนาน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีไม่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงความคิดที่จะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

4.2 การสร้างสิ่งใหม่

อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยที่จะก่อให้เกิดการประดิษฐ์ การสร้างสรรค์ศิลปะภาพวาดคือความสามารถทางสมองและจารีตประเพณี ดร.ทิตยา สุวรรณะชญ ได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลง หมายความว่า ความแตกต่างซึ่งเกิดระหว่างเวลาหนึ่งกับอีกเวลาหนึ่งซึ่งเป็นความแตกต่างทั้งทางด้านวัตถุและนามธรรมการเปลี่ยนแปลงในสังคมมนุษย์นั้นจะพึงเกิดขึ้นตลอดเวลา ศ.ดร.พัทยา สายหู กล่าวว่า โครงสร้างของสังคมนั้นเนื่องมาจากการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์อาศัยวิถีทางวัฒนธรรมและความศักดิ์สิทธิ์ของศาสนามากกว่าวิถีทางธรรมชาติเช่นกับวิถีของสัตว์

4.3 ลักษณะของการสร้างสรรค์

การวิจัยมีวัตถุประสงค์หนึ่งร่วมกับเรื่องจิตรกรรมบนฝาผนังของโบสถ์ที่สร้างขึ้นใหม่ ฝาผนังชาวล่อง เป็นการสร้างสรรค์ขึ้นเฉพาะท้องถิ่น มีเนื้อหาร่วมกับเรื่องพุทธประวัติ โดยเริ่มต้นจาก ตอนพระนางสิริมหามายาอภิเษกสมรส มุ่งให้ผู้ชมพบความสุข และเปรียบเทียบภาพไปกับเรื่องพุทธประวัติเป็นที่รับรู้เรื่องราวอยู่แล้ว กล่าวถึง

1. ธรรมชาติรอบๆ พระราชา พระมเหสี เจ้าชายสิทธัตถะ

2. ผลของความอดสาหัส ความขยัน ความกตัญญูรู้พระมารดา การตั้งมั่นในความชอบธรรม มีผู้ยกย่องสรรเสริญ

3. ความมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีงาม ความงามของหญิงและชายในเนื้อหาพุทธประวัติ

ประโยชน์

1. เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมและภาพลักษณ์ที่ดี ที่ถูกที่ควร

2. ภาพวาดใช้ประกอบการสั่งสอนและช่วยในการเทศนาของพระสงฆ์ให้ศาสนิกชนได้ใช้เป็นภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น

งานจิตรกรรมภายในโบสถ์

โบสถ์ เป็นสถานที่ที่พระสงฆ์ใช้ประกอบพิธีทางศาสนา ภายในโบสถ์มีพระพุทธรูปเป็นองค์พระประธาน ภาพจิตรกรรมมีไว้ให้เด็กศึกษาและชื่นชมภาพวาดที่สวยงาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

การเลือกเรื่อง

ทำโดยให้พระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาส กรรมการวัด ชาวบ้านและข้าราชการ ร่วมกันลงความเห็น โดยกำหนดหัวข้อเรื่องราวให้เลือก ดังนี้

1. พุทธประวัติ

2. ชาดก

3. ประวัตินพระสงฆ์ผู้มีชื่อเสียงในระดับประเทศ

วิธีการเขียนภาพจิตรกรรม

มีกฎเกณฑ์เคารพสัดส่วนของภาพ การจัดองค์ประกอบ การใช้สี ความกลมกลืนพื้นผิว ให้เหมาะสมกับขนาดของอาคาร เขียนเต็มผนังทั้ง 4 ด้าน เรื่องราวที่เขียน เทคนิคการเขียน และความงามของสีเส้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รับอิทธิพลมาจากภาพเขียนในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ กรุงเทพมหานคร

มีการเขียนดอกไม้ร่วงมาจากสวรรค์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ถึงความโชคดี แสดงคุณภาพของบรรยากาศโดยใช้สีสดใส อ่อนหวาน สีเบื้องหลังเบาบาง ไม่ใช้สีหนัก เขียนรูปพุทธประวัติเรียงเป็นแถว มีเรือนแก้วประทับบนบัลลังก์ การใช้สีสดใสแต่ไม่หลากหลาย ได้แก่ ฟ้ำ ชมพู แดง ขาว เหลือง ระบายสีด้วยพู่กันและสีพ่นเป็นละออง ใช้การสร้างรูปทรงดอกไม้ร่วง การใช้สีสดใสได้เริ่มมีมาแล้วตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย (น. ณ ปากน้ำ)

การตกแต่งผนังโบสถ์ด้วยภาพจิตรกรรม

ภายในโบสถ์ในวัดโพชนาคาย มีผนังขาวทั้งสี่ด้าน เรียงลำดับเรื่องราวโดยทีมผู้วิจัยชาวบ้าน เจ้าอาวาส และคณะกรรมการของวัด

1. ภาพด้านบนเหนือหน้าต่างขึ้นไป ตั้งแต่หัวผนังด้านขวาพระประธาน เขียนพุทธประวัติต่อเนื่องไปจนสุดเนื้อที่ผนัง เริ่มตั้งแต่งานอภิเษกของพระราชบิดาและพระราชมารดาของพระพุทธเจ้า หรือพระนามเจ้าชาย ประสูติ ออกผนวช แสดงภาพพิน้ำ พินลม พินแผ่นดิน หิน ให้ความรู้สึกมีความหนา กว้างใหญ่ที่ประมาณมิได้
2. ภาพพระพุทธเจ้าแสดงธรรม
3. ภาพต้นไม้ใหญ่ อยู่ด้านหลังพระประธาน มีอากาศ ต้นไม้ ใบไม้ สัตว์ต่างๆ สีเขียว สีทอง สีของไหล่เขา ทะเล ภูเขา
4. ภาพमारผจญ

การจัดองค์ประกอบของภาพจิตรกรรมบนผนังแต่ละด้าน แสดงให้เห็นการใช้สี และลักษณะเรื่องราวของภาพจิตรกรรมบนผนัง

ภาพจิตรกรรมบนผนังเรื่องมารผจญ อยู่เหนือขอบประตูด้านบน มีภาพพระแม่ธรณีบีบมวยผมยื่นเอียงกาย ทำให้น้ำท่วม เหล่ากองทัพมารพ่ายแพ้ไป ภาพพระพุทธรูปเจ้าคุณสุกใสอร่ามทั้งองค์ ประทับบนดอกบัวที่มีบัลลังก์รองรับ โครงสีมีหลายสี ส่วนพื้นหลังเหนือหมู่मारที่มาปองร้ายเป็นพื้นสีแดง พระพุทธรูปเจ้าแสดงธรรมะโดยมีเหล่าเทวดาเหาะลงมาบูชาพระพุทธรูปเจ้า ด้านขวามีรูปคนเข้าเฝ้า

ผนังด้านซ้ายและขวาของพระประธาน โครงสีเป็นภาพจิตรกรรมหลากหลายสี ด้านล่างเป็นโทนสีฟ้าของมหาสมุทร มีดอกไม้ร่วง มีเส้นคั่นตอนเป็นตัวแบ่ง ที่ว่างให้ดูน่าสนใจ

ผนังหลังพระประธาน มีต้นไม้ ภาพสรรพสัตว์มากมาย ด้านบนเป็นสวรรค์ มีโทนสีน้ำตาลแดง ทิวทัศน์เขาและต้นไม้

ผนังด้านซ้ายและขวาของภาพประธาน ภาพพระพุทธรูปพร้อมด้วยพระสาวก มีดอกไม้ร่วง

การวิเคราะห์รายละเอียดของชุดโครงสร้างของผนัง

วิธีการศึกษาโครงสร้างด้วยการใช้ PANTONE ซึ่งเป็นแถบสีที่ใช้สำหรับงาน graphic เพื่อสะดวกในการเรียกใช้สีให้ใกล้เคียงกับภาพจิตรกรรมมากที่สุด และจัดรหัสแถบสีไว้เพื่อความสะดวกแก่ผู้สนใจในอนาคตที่จะนำไปใช้ประยุกต์ใช้กับผลงานอื่นๆ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มโทนสี โดยการแยกกลุ่มของโครงสร้างต่างๆ ดังนี้

- โครงสีของทิวทัศน์ เช่น ก้อนหิน ต้นไม้ พื้นดิน ท้องฟ้า
- โครงสีของภาพอาคาร สถานที่ เช่น ปราสาท และเรือนไทย
- โครงสีของคนและเครื่องแต่งกาย

เทคนิคการเขียน ความงดงามและสีสันท

1. ภาพจิตรกรรมวาดขึ้นด้วยสีน้ำอะครีลิคบนผนังปูน การวาดต้องมีการเตรียมพื้นผนังให้เรียบเพราะต้องการความรวดเร็ว เนื่องจากสีอะครีลิคแห้งเร็ว ภาพจิตรกรรมนี้ที่มิผู้วิจัยเขียนลงบนผนังปูน การเขียนต้องมีการสำรวจสภาพพื้นผิว เตรียมพื้นด้วยสีทาพื้นปูนเก่า และสีขาวอมเหลือง ลงสีพื้นหลังเหมือนพื้นผิวสีซอล์กพลาสติก รูปทรงหลักของจิตรกรรมฝาผนังที่มีสีอ่อนเหล่านี้ ปรากฏเหมือนลอยอยู่บนพื้นหลังสี

2. ภาพจิตรกรรมวาดขึ้นด้วยความคิดที่เป็นมโนภาพ (Idealistic) คือ การวาดภาพเทวดา คน กษัตริย์แบบกายทิพย์ที่มีรูปร่างงดงาม ไม่แสดงกล้ามเนื้อแต่มีทรวดทรงอ่อนช้อย ภาพซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้าที่เป็นข้อเตือนใจให้แก่มนุษย์

การชื่นชมภาพจิตรกรรมฝาผนังจะต้องใช้เวลาในการตรวจสอบความวิจิตรบรรจง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความรู้เรื่องพุทธประวัติในเรื่องที่เกี่ยวกับภาพที่วาด จิตรกรเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า เชื่อในความศรัทธาของเขาและทุ่มเทงานศิลปะเพื่อการบริการศาสนา พวกเขาไม่ได้แสวงหาชื่อเสียงหรือผลประโยชน์ส่วนตัว แต่พยายามมุ่งความสนใจเพื่อให้เพิ่มพูนไปที่การสร้างบุญกุศล และเพื่อชุมชนชาวบ้าน ไม่ว่าคนเหล่านั้นจะเป็นพระภิกษุสงฆ์หรือฆราวาสก็ตาม เมื่อจิตรกรวาดภาพเรื่องราวของพระพุทธเจ้า จึงจะยอมปฏิบัติให้ถูกต้องตามพิธีกรรมที่เหมาะสม ถูกกาลเทศะเพื่อยืนยันว่าเป็นการแสดงออกด้วยการสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมที่อุทิศให้ นอกจากนี้ ยังได้แสดงความเคารพสักการะแก่ครูบาอาจารย์ และให้เกียรติ การระลึกถึงความทรงจำที่มีต่อครูบาอาจารย์ในพิธีกรรมสมัยอดีตที่ผ่านมา

3. การเขียนภาพเป็นแบบสองมิติ ไม่เป็นระยะใกล้ไกลและลึก เน้นลายเส้น ตัดขอบรูปทรงด้วยสีน้ำตาลและสีดำ บริเวณรอบพระพุทธเจ้าจะมีรังสีสว่างที่พระเศียร ภาพชนชั้นสูงมีเครื่องประดับ มงกุฎ ทับทรวง กรองคอ กำไล ฝ่ายชายนุ่งโจงกระเบน รูปวาดในแถบบนเป็นสีม่วงเข้ม สีฟ้า สีน้ำเงิน สีขาว สีชมพูเข้ม และสีแดงเท่านั้น รูปวาดเหล่านี้มีเส้นเค้าโครงที่ประณีตบรรจง เส้นขอบเป็นสีแดงหรือสีดำ และเติมด้วยสีขาว สีทอง สีน้ำตาล แสดงโทนสีที่กว้างขึ้น ทั้งสองชุด มีลักษณะเป็นโทนขาวดำอย่างเป็นธรรมชาติโดยแท้ อิทธิพลของรูปแบบที่ได้มาจากจิตรกรรมไทย เห็นได้จากการประดับประดาตกแต่งบนผนังส่วนล่างและส่วนบน ซึ่งเกิดขึ้นจากแถบตรงกึ่งกลางและโชนดอกไม้ที่ล้อมรอบด้วยวงกลมเล็กๆ ที่ใช้สีทอง พื้นภาพวาดใช้เม็ดสีเป็นโทนพื้นสี เช่น สีชมพู สีแดงธรรมชาติ สีเหลือง และสีขาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความยากลำบากของการสร้างพื้นผิวที่เป็นผนังปูนนี้ ใช้เวลานานในครั้งแรกคือ ต้องทำพื้นผิวด้วยการลงสีซ้ำๆ ในระหว่างการทำความสะดวก ต้องให้ผนังแห้งสนิท ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้เวลาประมาณ 15 วัน ถือว่าพร้อมสำหรับการรองพื้น

4. การเขียนภาพ ไม่แสดงความรู้สึกบนใบหน้า แต่สื่อความหมายด้วยท่าทาง มีอิริยาบถเหมือนท่ารำ ลักษณะใบหน้า การเอียงของศีรษะ มุมมองทั่วไปเป็นรูปหน้าเสี้ยว และหน้าตรง รายละเอียดเกี่ยวกับมงกุฎของรูปแบบมีหลากหลาย วาดให้มีรายละเอียดของเครื่องประดับเพชรพลอย รูปพระพุทธรูปเจ้ามีการวาดแสดงให้เห็นเป็นเส้นที่เรียบร้อย มีจุมโก้ง ศีรษะเป็นรูปไข่ และคิ้วเป็นครึ่งวงกลม ถอดแบบมาจากภาพจิตรกรรมฝาผนังตามที่ศึกษามาจากหนังสือตำราของกรมศิลปากร แถวของภาพพระสาวกยืนและนั่งเรียงรายอยู่ มีลักษณะแข็งที่ค่อนข้างมีน้ำหนักในตัวเอง เช่นเดียวกับหนดและคิ้วของเหล่าสาวกทั้งหลาย จะสะท้อนให้เห็นรูปแบบที่แข็งแกร่ง เหล่าเทวดานั่งคุกเข่าแสดงความเคารพ ได้รับรูปแบบจากลักษณะท่าทางการเดินรำ ซึ่งทั้งหมดค่อนข้างไปในลักษณะอธิบายการแสดงละคร และหันหน้าไปทางพระพุทธรูปเจ้า รูปวาดพระพุทธรูปเจ้าและสาวกมีขนาดใหญ่ และท่าทางนิ่งสงบคงที่ เป็นภาพที่แสดงให้เห็นความสงบ และใบหน้าที่เสียบขรึม ทำให้ถึงความสนใจของผู้ชมให้มองเห็นถึงความสำคัญของการกระทำของพระพุทธรูปเจ้าที่มีแต่ความสงบ ภาพถูกเขียนไว้ในขณะเอาชณะมาร หรือตอนที่แสดงการตรัสรู้ ก็นพื้นที่กำแพงตลอดทั้งด้านทุกส่วน

ท่าทางนิ่งสงบคงที่ เป็นภาพที่แสดงให้เห็นความสงบ บอกตำแหน่งของจิตวิญญาณที่อยู่ในลำดับขั้นสูงทางจิต ได้บรรลุถึงความสงบสุขของธรรมชาติในการประพฤติที่เข้าใกล้ความดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ตามหลักในทางศาสนาพุทธ พวกเขาเอาชณะความรู้สึกรู้สึกพื้นฐาน คือ ความโกรธ ความโลภ ความปรารถนา และความสงบภายในของพระพุทธรูปเจ้า สาวก และเทวดา สะท้อนการแสดงออก (gestures) ที่มีความหมาย สื่อถึงการกระทำที่ถูกถ่ายทอดออกมาให้เห็นใบหน้าที่ยังสงบนิ่ง

ในทางกลับกัน โดยทั่วไป จิตวิญญาณที่เป็นคนที่ด้อยในทางศีลธรรม และค่อนข้างทางที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ พวกเขา มักแสดงด้วยศีรษะบิดเบี้ยวไปรอบๆ ร่างกาย อยู่ในมุมมองที่ไม่คล่องตัว และใบหน้าที่ยังแสดงออกก็อยู่ในลักษณะที่แปลกประหลาด

ซึ่งในการวาดภาพปูนชนคนธรรมดา ผู้ช่วยนักวิจัยที่เป็นศิลปินวาดภาพจะแสดงเป็นฉากที่เป็นสัญลักษณ์ทั้งหมด อาจมีสอดแทรกภาพวาดลวดลายเล็กๆ น้อยๆ ของผู้คนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำงานประจำวัน ฉากดังกล่าวเหล่านี้ไม่ค่อยจะมีในเนื้อหามากนัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปวาดม้าทรง เจ้าชายสิทธัตถะยื่นแขนออก และนิ้วชี้สั่งให้คนขับรถม้าค้นหาความหมายของทั้ง 4 ภาพ คนขับรถม้าหันหน้าไปทางเจ้าชาย มือของเขาแสดงอาการปฏิกิริยาวิงวอนขอร้อง และพระพุทธเจ้าก็อธิบายว่า คนที่ป่วยคนนั้น ชายที่แก่ชรา และคนที่ตายเป็นซากศพ ล้วนเป็นขั้นตอนหรือลำดับของชีวิตเป็นวัฏฏะสงสารที่ทุกคนจะต้องพบโดยไม่มีความหลีกเลี่ยง

อาคารสถาปัตยกรรมมีขนาดเล็กที่ไม่ถูกต้องตามสัดส่วน เพราะต้องการใช้สีว่าเป็นบริเวณที่อาศัยเท่านั้น ได้แก่ รั้วฉัตรหลายๆ ชั้นที่ลดหลั่นกัน เปลวไฟ ลมพัดต่างๆ รูปใบไม้ ต้นโพธิ์ เจดีย์

ในเรื่องสีของฉากพระราชวังที่ถูกควบคุมโดยการใช้สี จะถูกทำให้เป็นสีอ่อนลง มีความละเอียดประณีตบรรจงของเส้น มีความสอดคล้องและรูปแบบลายเส้นเป็นความละเอียดอ่อนช้อยของรูปวาด

ในฉากธรรมชาติบนผนังหลังพระประธานที่กำหนดกรอบทิวทัศน์ละเอียดลออ โอบอุ้มล้อมรอบ มีจุดเด่นของป่าไม้ ต้นไม้ ก้อนหิน ภูเขาที่มียอดแหลมและแม่น้ำ ลำน้ำเลียนแบบภูมิประเทศของภูเรือ จังหวัดเลย

ลวดลายศิลปะที่พบในภาพจิตรกรรมฝาผนังนี้ ในผนังมารผจญได้รวมเหล่าสิ่งมีชีวิตซึ่งมีลักษณะครึ่งสัตว์ครึ่งมนุษย์ แสดงถึงชีวิต จิตวิญญาณความเป็นอยู่ที่โหดร้าย เป็นคำสอนตักเตือนว่าไม่ต้องการให้วิญญาณร้ายได้รับการสนับสนุน เปลี่ยนวิญญาณร้ายให้กลายเป็นผู้ร้องขอชีวิตใหม่ ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์นี่คือ อีกด้านหนึ่งของชีวิตที่มากเกินไป การวางตำแหน่งลักษณะศีรษะวิญญาณร้ายจะอยู่ในตำแหน่งที่ต่ำกว่า และอยู่ด้านล่างเศียรของพระพุทธเจ้า ความโดดเด่นเกิดขึ้นในภาพจิตรกรรมฝาผนัง ปรากฏเป็นองค์ประกอบศิลป์ และสีสันของการเล่าเรื่องพุทธประวัติ ซึ่งทำที่สุดก็กลายเป็นจุดเด่นของภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดโพชนาคาย

5. มีการแบ่งภาพด้วยเส้นคล้ายเส้นสีนเทา ลายเส้นคั่นที่เบาบางคดเคี้ยวสลับกันไปมา แสดงการจัดภาพบริเวณเล็กๆ คือ เพื่อเว้นเป็นช่องไฟของผนัง เติมเต็มไปด้วยความเป็นจริงในการแสดงออกของสัตว์ต่างๆ พืช และต้นไม้ที่มีความงดงามเลิศหรู สิ่งมีชีวิตที่น่าอัศจรรย์ใจ ครึ่งความเป็นอยู่ของมนุษย์กับการออกแบบที่ประดับประดาด้วยใบไม้ ในการใช้สีแทนความสว่างและความมืดสนิทที่ไม่สามารถเข้าถึงได้นั้นทำให้เป็นไปได้ที่จะสังเกตเห็น ทำให้มีการเชื่อมโยงจินตนาการที่กลืนกัน เพื่อให้ธรรมชาติได้มาบรรจบกับอำนาจที่เหนือธรรมชาติในโลกทางกายภาพ และในทางจิตวิญญาณจะกลายเป็นหนึ่งเดียวกันโดยแบ่งเป็นออกเป็นส่วนต่างๆ ในฉากชีวิตของพระพุทธเจ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต่ออ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น ภาพวาดฉากเหล่านี้ครอบคลุมพื้นผิวบนผนังทั้งหมด จึงปรากฏเหมือนว่าเป็นการลื่นไหลของสี และการเคลื่อนไหวกันอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม มีการแบ่งแยกส่วน (segments) ที่ชัดเจนภายใน การย่อขนาดและประเด็นซึ่งเป็นนามธรรม เนื้อหาหรือฉากภายในเรื่องเดียวกัน จะถูกแบ่งคั่นด้วยเส้นที่คดเคี้ยว ลักษณะเด่นเป็นสีเทาเหมือนริบิ้นที่ต่อเนื่อง วงแหวนดอกไม้ที่ตกแต่ง ทิวทัศน์ (landscape) รายละเอียดต่างๆ ทางสถาปัตยกรรม เส้นคั่นที่คดเคี้ยวถูกแทนที่ด้วยเทคนิคที่ซับซ้อน ได้แก่ การคั่นแต่ละฉากด้วยเส้นแนวหลังคาพระราชวังที่ไม่สม่ำเสมอ กำแพงพระราชวังที่สร้างให้มีรอยหยักเพื่อรักษาที่เป็นแนวขรุขระ ต้นไม้ดอก โชดหิน หรือหน้าผา

ร่วมและเจดีย์ถูกกำหนดเค้าโครงให้มีลักษณะมุมเป็นเส้นบางๆ ทำให้เกิดผลกระทบจากเส้นหยักเส้นใหญ่ที่เป็นเส้นคดเคี้ยว ซึ่งกลายเป็นลักษณะเด่นของภาพจิตรกรรมฝาผนังของไทย เป็นเทคนิคที่ใช้แบ่งฉากและจุดของแต่ละเนื้อหาของฉาก นี่เป็นเครื่องหมายที่แยกออกจากแนวคิดสูงสุดจากชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพุทธทั่วโลก ผู้ที่เคารพสักการะพระพุทธรองค์

การใช้ดอกไม้ที่ร่วงลง หมายถึง เหตุการณ์ที่เป็นปาฏิหาริย์หรือเหตุการณ์ที่สวรรค์ยอมรับและเห็นด้วย

การวาดเมฆหมอก เป็นลักษณะวาดภาพสวรรค์ที่มีการใช้สีที่หลากหลาย มีสีเหลืองออกน้ำตาล สีแดง และสีขาว ใช้ร่วมกับสีน้ำเงินและสีเขียว จัดเป็นสีน้ำที่ทำภาพจิตรกรรมฝาผนังให้มีสีสันสดใส

6. ดังที่ศึกษามา จิตรกรไทยได้รับอิทธิพลมาจาก อินเดีย จีน พม่า ศรีลังกา กัมพูชา และเปอร์เซีย แบบอย่างที่ได้มาจากประเทศเหล่านี้ ที่มิวิจิได้ทำนุบำรุงเพิ่มความเป็นอัจฉริยะพื้นบ้านของตนเองในสภาพแวดล้อมที่มีพืชพันธุ์อุดมสมบูรณ์ ผสมผสานความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมดังกล่าวเข้ากับกิจกรรมของสัตว์และมนุษย์ ซึ่งสามารถศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจกับธรรมชาติในการแสดงออกอย่างมากมาย จากรูปแบบศิลปะดั้งเดิมนี้ ได้มีวิวัฒนาการค่อยๆ ปรากฏขึ้นมา โดยควบคุมลักษณะที่โดดเด่นของฝีมือของตัวเอง และการค้นหาลักษณะให้แสงออกโดยผ่านการผสมผสานความนำอัจฉริยะของพุทธประวัติให้ออกมาเป็นรูปทรง สี และพื้นผิว

การวางองค์ประกอบของภาพ

ได้วางรูปทรงเป็นกลุ่มๆ ในพุทธประวัติมีเรื่องหลายมากมาย แต่หัวหน้าโครงการและเจ้าอาวาสได้เลือกเฉพาะตอนที่สำคัญๆ มาให้วาด ให้ความสำคัญกับความน่าสนใจ องค์ประกอบที่เรียงรายไปด้วยเส้นเค้าโครงที่ละเอียด สีเข้ม เส้นเรียบเนียน เป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น มิอนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของภาพวาด และเต็มไปด้วยกลวิธีการวาดภาพด้วยสีน้ำอะครีลิก ซึ่งทำให้อุณหภูมิแห้งเร็ว รายละเอียดและการตกแต่งถูกนำมาใช้อย่างระมัดระวัง เทคนิคนี้ เหมือนกับภาพวาดของวัดบ้านไร่ สร้างขึ้นเป็น 2 มิติ (two-dimensional) ปรากฏโดยไม่มีจุดสุดท้าย หายจางไปโดยไม่มีแสงและไม่มีเงา กาลเวลาจะไม่หยุดลงในขณะใด ขณะหนึ่ง และสายตาก็มีความเป็นอิสระที่จะเลื่อนขึ้นเลื่อนลง หรือย้ายไปด้านข้าง มุมมอง ทางอากาศซึ่งเป็นเทคนิคการวาดให้เห็นระยะทางโดยการปรับสีและความชัดของส่วนของ ภาพ (aerial perspective) ที่ช่วยให้ผู้ชมยืนอยู่ตรงหน้าพระราชวัง มองลงไปยังลาน (courtyard) หรือถ้าต้องการทำทั้งสองอย่างในเวลาเดียวกัน ระยะทาง (distance) ที่ทำให้เป็นเหมือนภาพลวงตาที่สร้างขึ้นโดยการวางรูปหนึ่งซ้อนด้านบนของอีกรูปหนึ่ง หรือ ด้วยการทับซ้อนกัน (overlapping) โดยรูปหนึ่งสามารถที่จะเคลื่อนไหวไปได้ทั่ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่องราวที่วาดลงบนฝาผนัง

ชาวบ้านได้ตัดสินใจที่จะให้ทีมนักวิจัยวาดภาพพุทธประวัติ ปฐมโพธิ เพื่อการสั่งสอนคนให้รู้จักความดี ความชั่ว พุทธประวัติตอนเทศนาโปรดพระมารดา และตอนเสด็จกลับจากสวรรค์ดาวดึงส์ ภาพเขียนพรรณนาถึงพระพุทธเจ้าทรงสืบเชื้อสายมาจากสวรรค์เสด็จลงมาจากชั้นดาวดึงส์ หลังจากสอนหลักธรรมทางศาสนาให้แก่พระมารดาที่เสียชีวิตเมื่อครั้งพระองค์มีพระชนม์พรรษาได้เพียง 7 วัน

- พระพุทธเจ้าทรงมีพระนามเดิมว่า “สิทธัตถะ” เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ กษัตริย์ผู้ครองกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ และ “พระนางสิริมหามายา” พระราชธิดาของกษัตริย์ ราชสกุลโกถิยวงศ์แห่งกรุงเทวทหะ แคว้นโกถิยะ

ในคืนที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงมาปฏิสนธิในครรภ์พระนางสิริมหามายา พระนางทรงพระสุบินนิมิตว่ามีช้างเผือกมีงาสามคู่ได้เข้ามาสู่พระครรภ์ ณ ที่บรรทม ก่อนที่พระนางจะมีพระประสูติกาล ใต้ต้นสาละ ณ สวนลุมพินีวัน

ทันทีที่ประสูติ เจ้าชายสิทธัตถะทรงพระดำเนินด้วยพระบาท 7 ก้าว และมีดอกบัวผุดขึ้นมารองรับพระบาท แต่หลังจากเจ้าชายสิทธัตถะประสูติกาลได้เพียง 7 วัน พระนางสิริมหามายาก็เสด็จสวรรคาลัย

ทั้งนี้ พราหมณ์ ทั้ง 8 ได้ทำนายว่า เจ้าชายสิทธัตถะมีลักษณะเป็นมหาบุรุษคือ หากดำรงตนเป็นฆราวาสก็จะได้เป็นจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ ถ้าหากออกผนวชก็จะได้เป็นพระศาสดาเอกของโลก แต่พระอัญญาโกณฑัญญะพราหมณ์ ผู้มีอายุน้อยที่สุดในจำนวนนั้น ยืนยันหนักแน่นว่า พระราชกุมารสิทธัตถะจะเสด็จออกผนวช และจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแน่นอน

- งานอภิเษกสมรสของเจ้าชายสิทธัตถะ

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะมีพระชนมายุได้ 16 พรรษา ทรงอภิเษกสมรสกับพระนางพิมพา หรือยโสธรา พระธิดาของพระเจ้ากรุงเทวทหะ ซึ่งเป็นพระญาติฝ่ายพระมารดา พระนางพิมพาได้ให้การประสูติพระราชโอรส ทรงมีพระนามว่า “ราหุล” ซึ่งหมายถึง “บ่วง”

- **เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวช**

เจ้าชายสิทธัตถะทรงเบื่อความจำเจในปราสาท 3 ฤดู จึงชวนสารี ทรงแถมม้าประพาสอุทยาน ในครั้งนั้น ได้ทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช โดยเทวทูต (ทูตสวรรค์) ที่แปลงกายมา พระองค์จึงทรงคิดว่า นี่เป็นธรรมดาของโลก ชีวิตของทุกคนต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนั้น ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงการเกิด แก่ เจ็บ ตายได้ จึงทรงเห็นว่า ความสุขทางโลกเป็นเพียงภาพมายาเท่านั้น และวิถีทางที่จะพ้นจากความทุกข์ คือ ต้องครองตนเป็นสมณะ ดังนั้น พระองค์จึงใคร่จะเสด็จออกบรรพชา โดยพระองค์ทรงม้ากัณฐกะ สู่ม้าน้ำอโนมา ก่อนจะประทับนั่งบนกองทราย ทรงตัดพระเมาลีด้วยพระขรรค์ และเปลี่ยนชุดผ้ากาสาขาวพัทร์ (ผ้าย้อมด้วยรสผาดแห่งต้นไม้) และให้นายฉันทะ นำเครื่องทรงกลับไปยังกรุงกบิลพัสดุ์

- **เจ้าชายสิทธัตถะทรงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า**

พระองค์ทรงตรัสรู้ในตอนเช้าของวันเพ็ญเดือน ๖ ปีระกา ก่อนพุทธศักราช ๔๕ ในตอนนั้นนางสุชาดาได้นำข้าว “มธุปายาส” เพื่อไปบวงสรวงเทวดา ครั้นเห็นพระมหาบุรุษประทับที่โคนต้นไทรด้วยอาการสงบ นางคิดว่าเป็นเทวดา จึงถวายข้าวทอดมธุปายาสแล้วเสด็จไปริมฝั่งแม่น้ำ “เนรัญชรา” ในตอนเย็นวันนั้นเอง พระองค์ได้กลับมายังต้นโพธิ์ที่ประทับ พบคนหาบหญ้าชื่อ “โสดถิยะ” คนหาบหญ้าได้ถวายหญ้าให้พระองค์เพื่อปูลาด ณ ใต้ต้นโพธิ์ แล้วขึ้นประทับหันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก และได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า “แม่เลือดในกายของเราจะเหือดแห้งไปเหลือแต่หนัง เอ็น กระดูกก็ตาม ถ้ายังไม่พบธรรมวิเศษแล้วจะไม่ยอมหยุดความเพียรเป็นอันขาด” เมื่อทรงตั้งจิตอธิษฐานแล้ว พระองค์ก็ทรงสำรวมจิตให้สงบแน่วแน่ พระองค์เริ่มบำเพ็ญเพียรทางจิต และในที่สุดทรงชนะความลึกลับพระทัย ทรงบรรลุความสำเร็จ เมื่อพระองค์ทรงรู้เห็นอย่างนี้ จิตก็พ้นจากกิเลสทั้งปวง พระองค์ก็ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระชนมายุ 35 พรรษา ในวันเพ็ญ เดือน ๖ ปีระกา ธรรมะสูงส่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้น คือ อริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค

- การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า

ต่อมาพระพุทธเจ้าได้เทศน์พระธรรมเทศนาโปรดแก่ยสกุลบุตร รวมทั้งเพื่อนของยสกุลบุตร จนได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ทั้งหมด รวม 60 รูป พระพุทธเจ้าทรงมีพระราชประสงค์เพื่อให้มนุษย์โลกพันทุกข์ พันกิเลส จึงตรัสเรียกสาวกทั้ง 60 รูป มาประชุมกัน และตรัสให้พระสาวก 60 รูป จาริก แยกย้ายกันเดินทางไปประกาศศาสนา 60 แห่ง โดยล่ำพั้ง ในเส้นทางที่ไม่ซ้ำกัน เพื่อให้สามารถเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้ในหลายพื้นที่อย่างครอบคลุม ส่วนพระองค์เองได้เสด็จไปแสดงธรรม ณ ตำบลอุรุเวลา เสนานิคม หลังจากสาวกได้เดินทางไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาในพื้นที่ต่างๆ ทำให้มีผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก พระองค์จึงทรงอนุญาตให้สาวกสามารถดำเนินการบวชได้ โดยใช้วิธีการ “ติสรณคณูปสัมปทา” คือ การปฏิญาณตนเป็นผู้ถึงพระรัตนตรัย พระพุทธศาสนาจึงหยั่งรากฝังลึก และแพร่หลายในดินแดนแห่งนั้นเป็นต้นมา

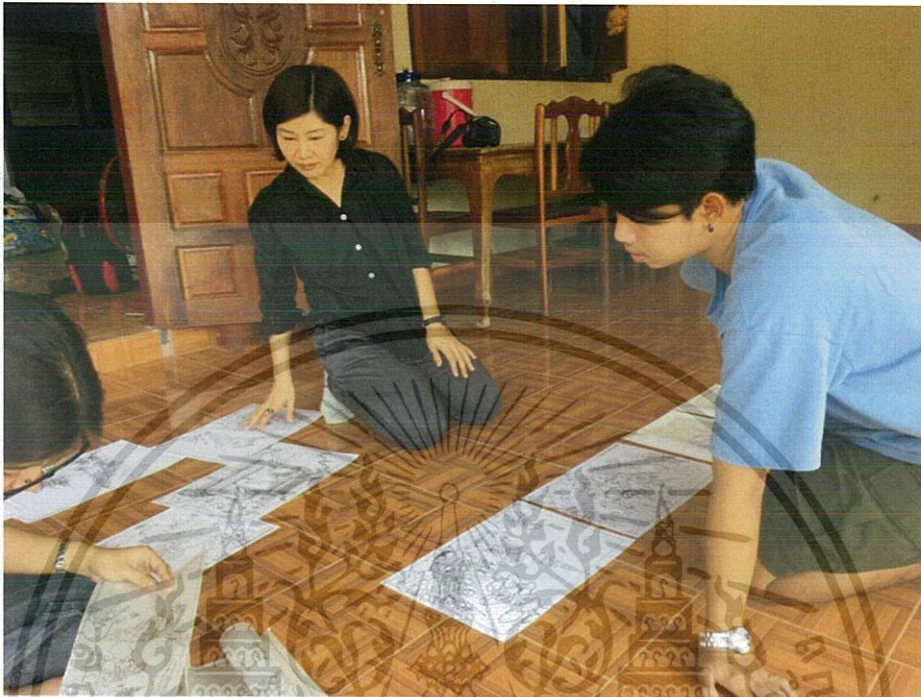
- เสด็จจัดชั้นรุปรินิพพาน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จโปรดสัตว์และแสดงพระธรรมเทศนา ตลอดระยะเวลา 45 พรรษา พระพุทธเจ้าทรงประชวรหนัก แต่ทรงอดกลั้นมุ่งหน้าไปยังเมืองกุสินารา ประทับ ณ ป่าสาละ เพื่อเสด็จจัดชั้นรุปรินิพพาน โดยก่อนที่จะเสด็จจัดชั้นรุปรินิพพานนั้น พระองค์ได้อุปสมบทแก่พระสุภัททะปริพาชก ซึ่งถือได้ว่า “พระสุภัททะ” คือสาวกองค์สุดท้ายที่พระพุทธองค์ทรงบวชให้ ในท่ามกลางคณะสงฆ์ ทั้งที่เป็นพระอรหันต์ และปุถุชน จากแคว้นต่างๆ รวมทั้งเทวดา ที่มารวมตัวกันในวันนี้ ในครานั้นพระองค์ทรงมี “ปัจฉิมโอวาท” จากนั้นก็ได้เสด็จจัดชั้นรุปรินิพพาน ใต้ต้นสาละ ณ สาลวโนทยาน ของเหล่ามัลลกษัตริย์ เมืองกุสินารา แคว้นมัลละ ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 รวมพระชนม์ 80 พรรษา

- ภาพมารผจญ เป็นฉากที่ยิ่งใหญ่ เป็นตอนสำคัญที่สุด พญามารยกกองทัพมาขัดขวาง พระแม่ธรณีจึงบีบมวยผมเอาน้ำออกมาไหลท่วมให้กองทัพมารพ่ายแพ้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงการสร้างภาพร่าง

ภาพที่ 1 การเรียงข้อมูลภาพร่างลายเส้น ณ สถานที่บ้านพักในตำบลนาอ้อ

ภาพที่ 2 การรวบรวมข้อมูลภาพร่างลายเส้น ณ สถานที่บ้านพักในตำบลนาอ้อ

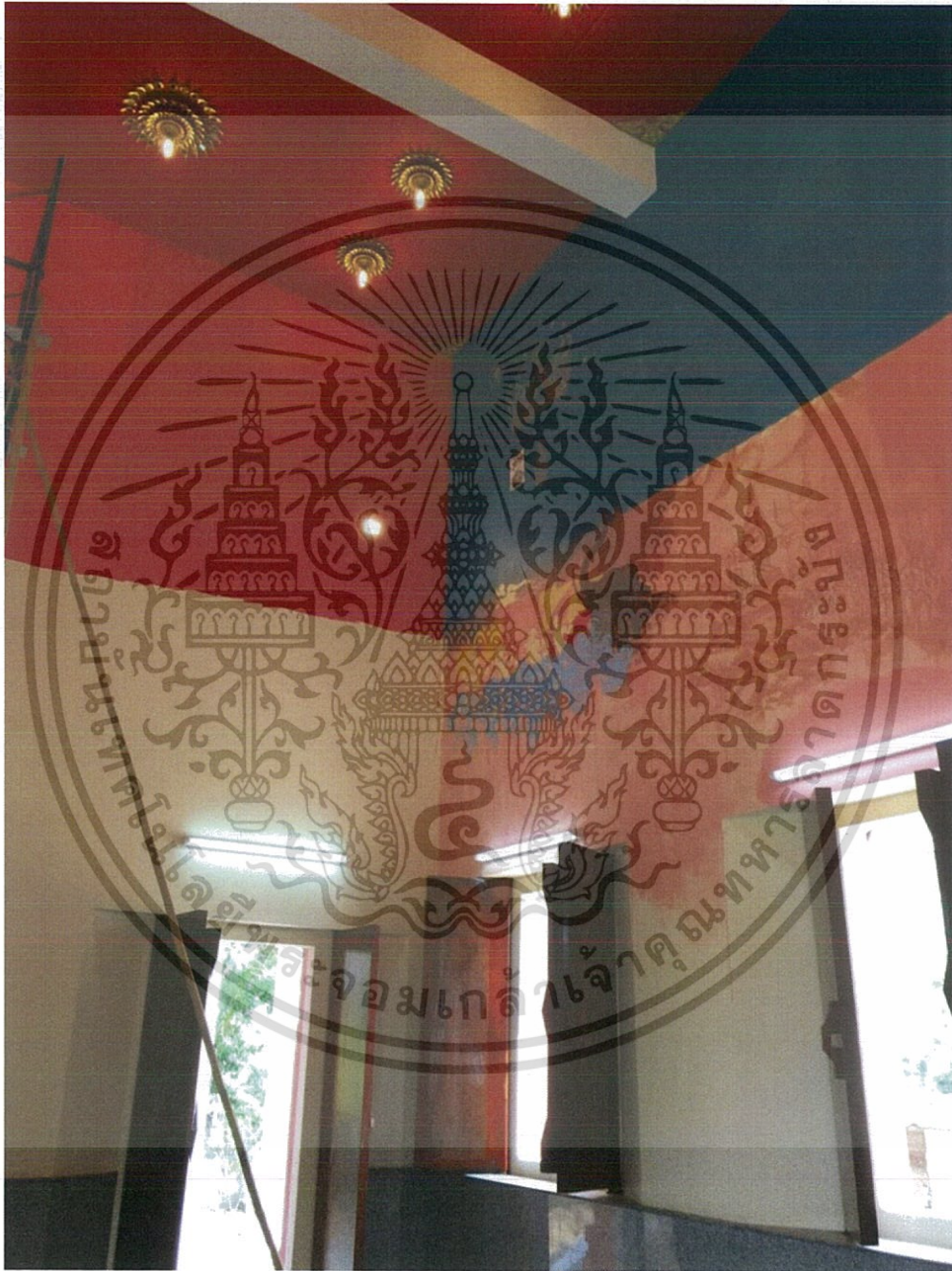
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงเริ่มต้นวาดภาพผนังแรก

ภาพที่ 3 ผนังตรงข้ามกับพระประธาน เน้นลงสีแดงเข้ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

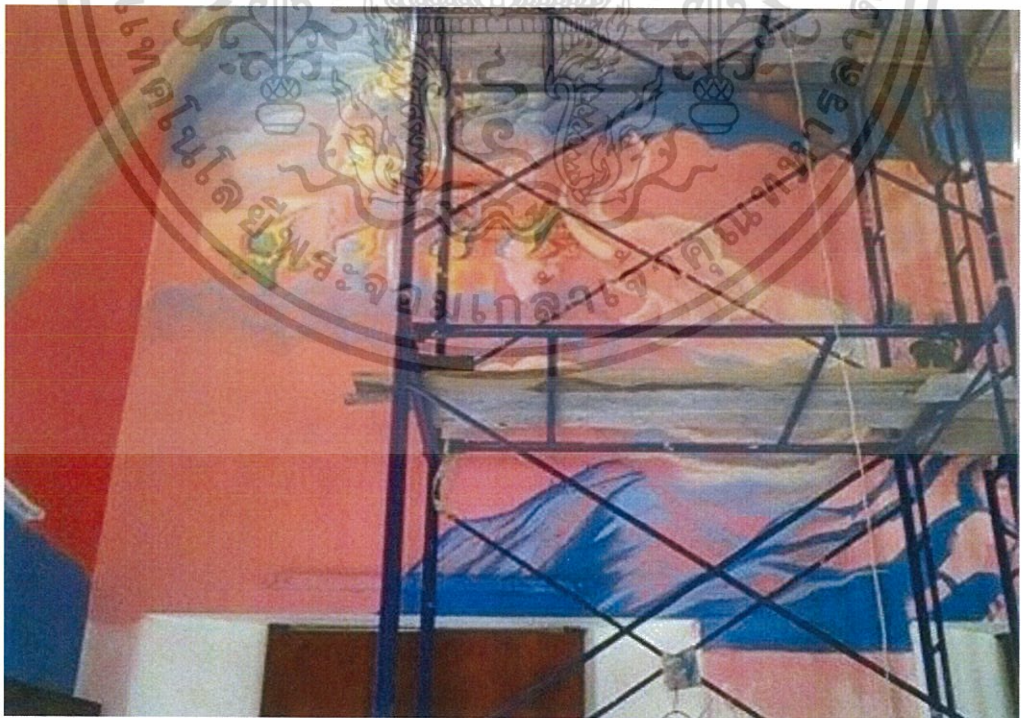

ภาพที่ 4 ลงสีพื้นสีฟ้า และชมพู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5. โครงรูปทรงปราสาทราชวัง ช้าง และบุคคลชั้นสูง

ภาพที่ 6 แสดงสัญลักษณ์ นิมิตของพระราชมารดาท่ามกลาง เมฆหมอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7 เริ่มวาดฉากพระพุทธเจ้าทรงประสูติ ใต้ต้นสาละ

ภาพที่ 8 ผู้เข้ามีส่วนร่วมจากกรุงเทพฯ ช่วยในการวาดภาพและลงสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 9 เจ้าชายสิทธัตถะ เสด็จออกจากพระราชวังโดยม้าทรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 10 การวาดกรรมชาติ ภูเขา ป่าไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

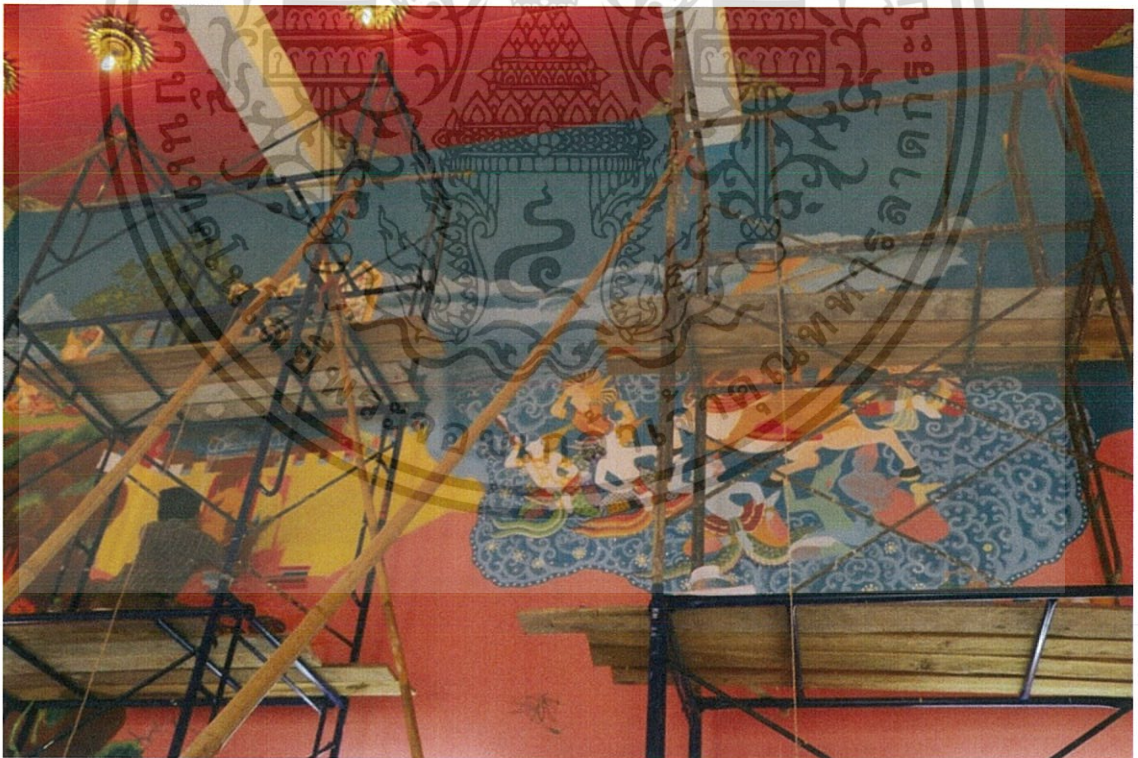
ภาพที่ 11 การวาดบุคคลและวิถีชีวิตประจำวัน

ภาพที่ 12 ผู้เข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ นักศึกษาจากจังหวัดกรุงเทพฯอาสาช่วยในการวาดภาพและลงสี เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

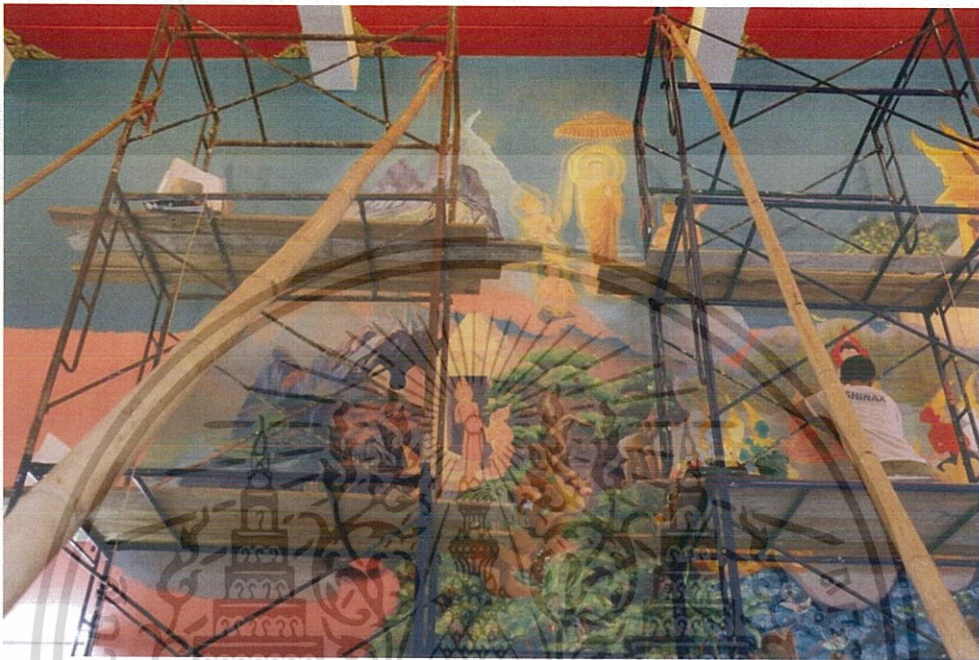
ภาพที่ 13 ถ่ายภาพด้วยมุมมองพาโนรามา (Panorama)

ภาพที่ 14 การใช้เส้นคดโค้งแสดงความเคลื่อนไหว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงการลงมือวาดผนังที่สอง

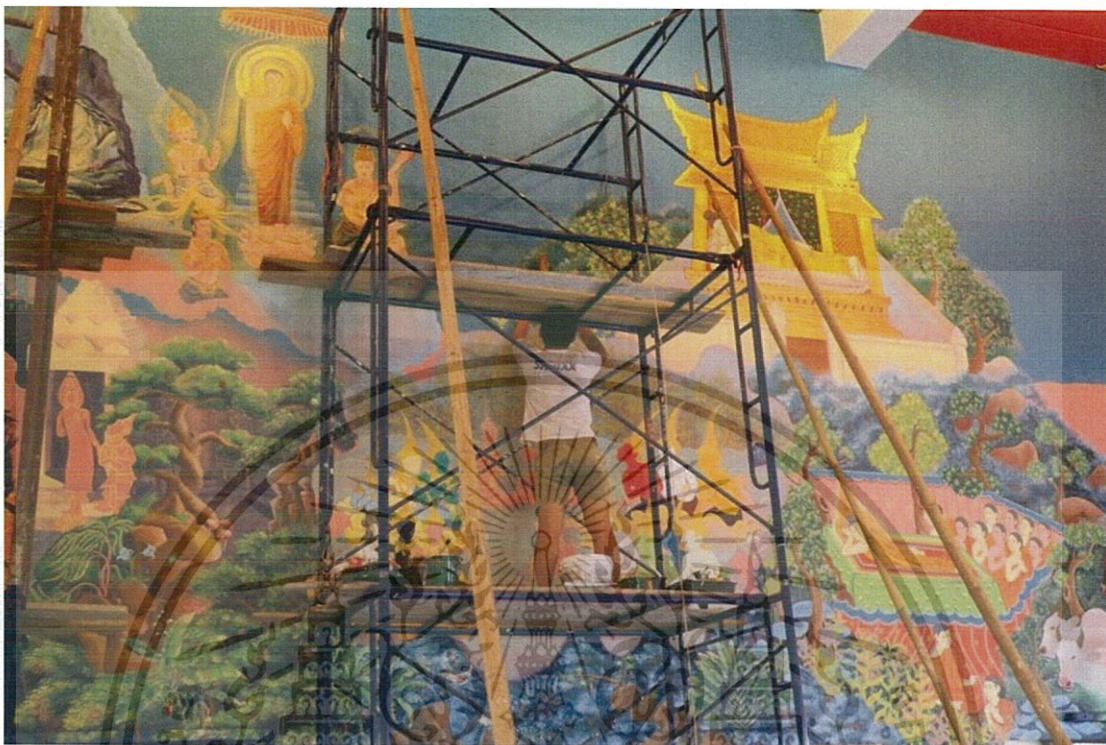
ภาพที่ 15 การใช้ต้นไม้ ป่าไม้ โขดหิน เป็นการแบ่งแต่ละฉาก

ภาพที่ 16 พื้นหลังสีน้ำเงินตัดด้วยจุดสนใจของรูปทรงสีเหลืองทองและมียวงกลมรอบพระเศียร

จะทำให้มีความโดดเด่นมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

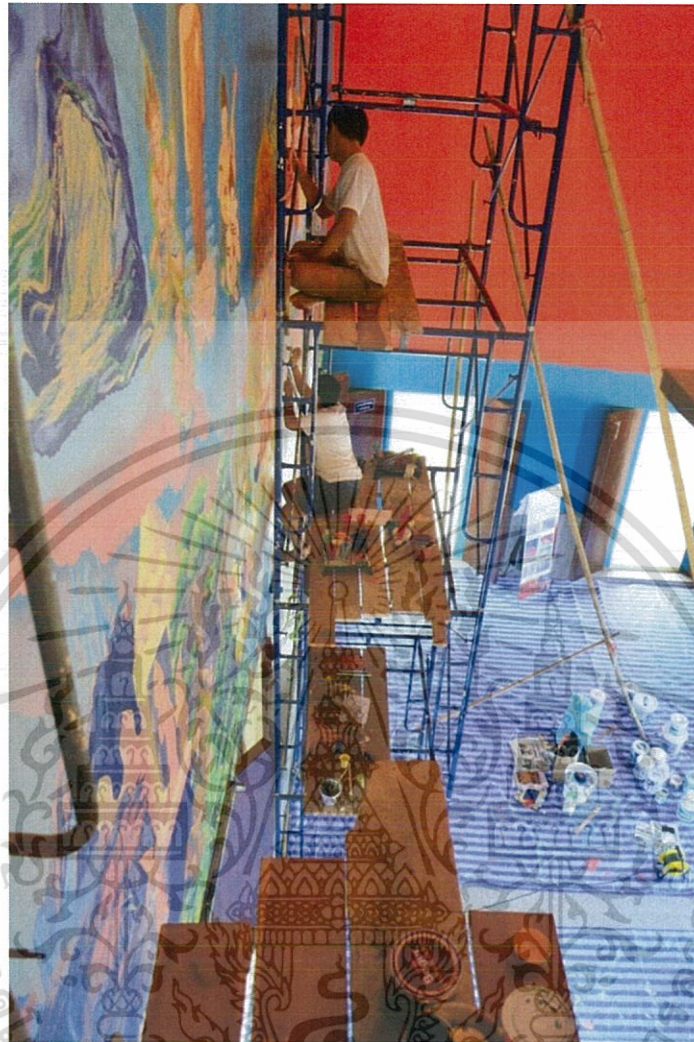

ภาพที่ 17 โครงสีของป่าไม้ ภูเขา ใช้สีเขียว น้ำตาล ตัดกับเหลือง ส้ม แดง
มีรายละเอียดของใบไม้หลากหลายรูปแบบ รูปทรง

ภาพที่ 18 เป็นภาพถ่ายพาโนรามา แสดงภาพรวมของผนังด้านซ้ายของพระประธาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

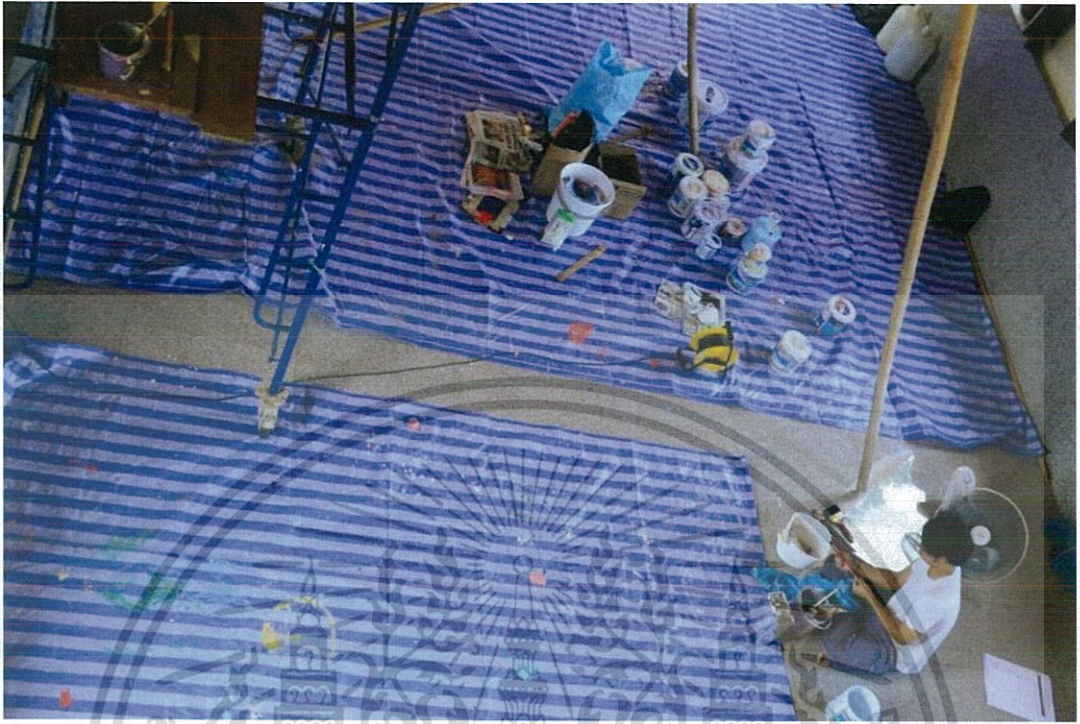

ภาพที่ 19 เป็นภาพถ่ายมุมสูงมองลงมายังพื้นข้างล่าง

ภาพที่ 20 เป็นภาพถ่ายมุมสูงมองลงมายังพื้นข้างล่าง แสดงอุปกรณ์และภาพร่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เฉพาะในโครงการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปยังบุคคลอื่นด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 21 ถ่ายมุมสูง

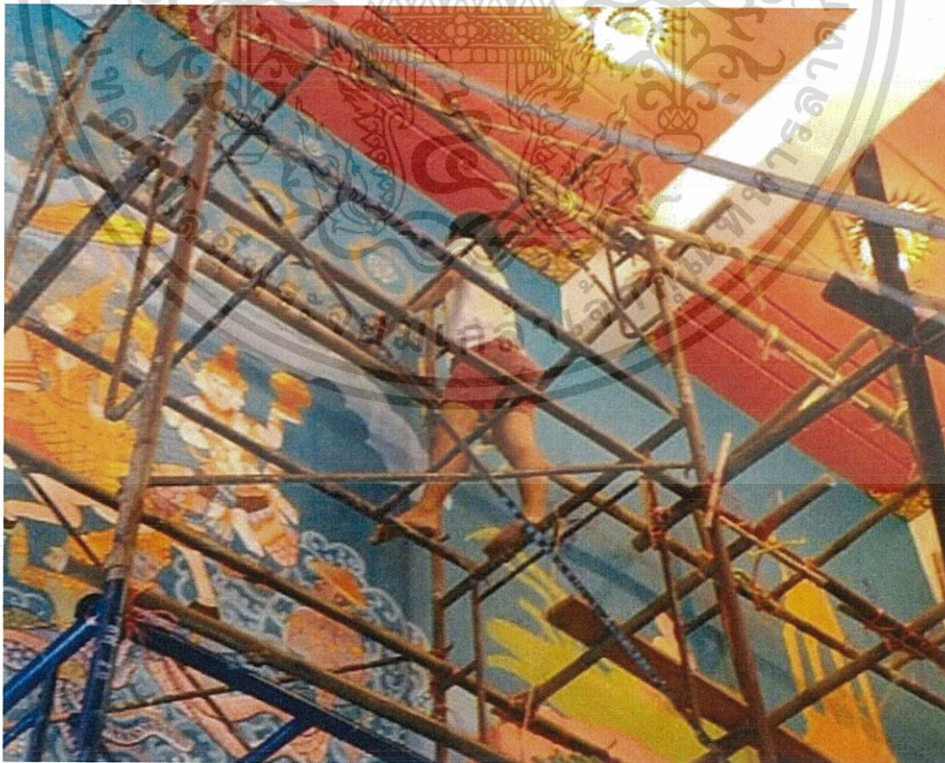

ภาพที่ 22 นางสาวพรไพลิน ทับทิม กำลังวาดรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

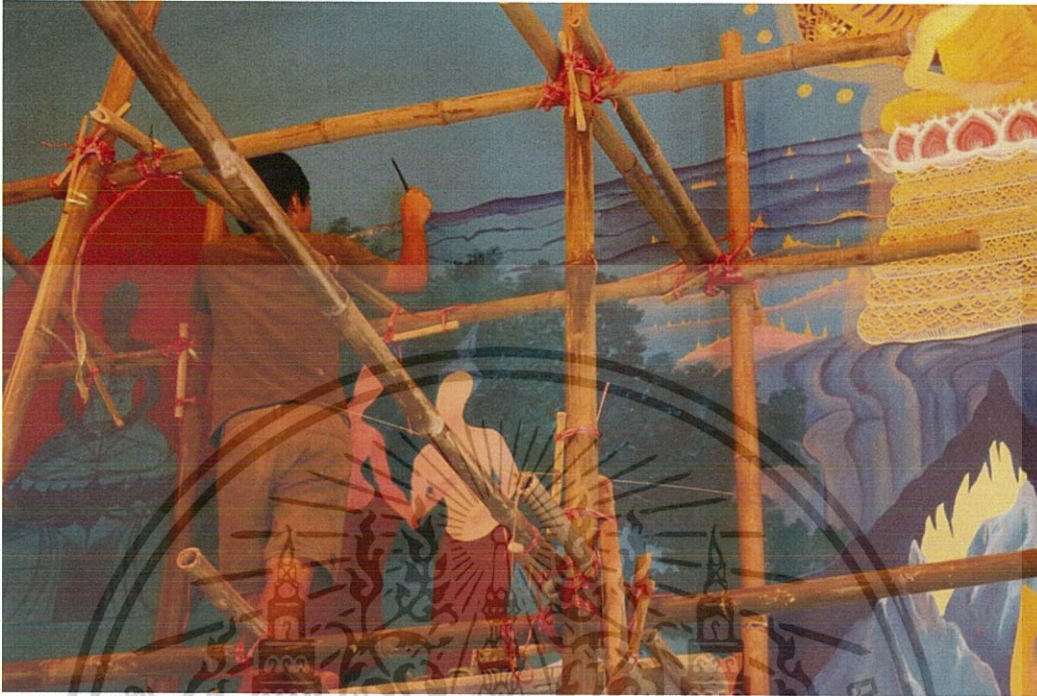

ภาพที่ 23 นายณัฐพล แก้วเกิด และอาสาสมัครที่มาช่วยมีส่วนร่วมในการวาดภาพ

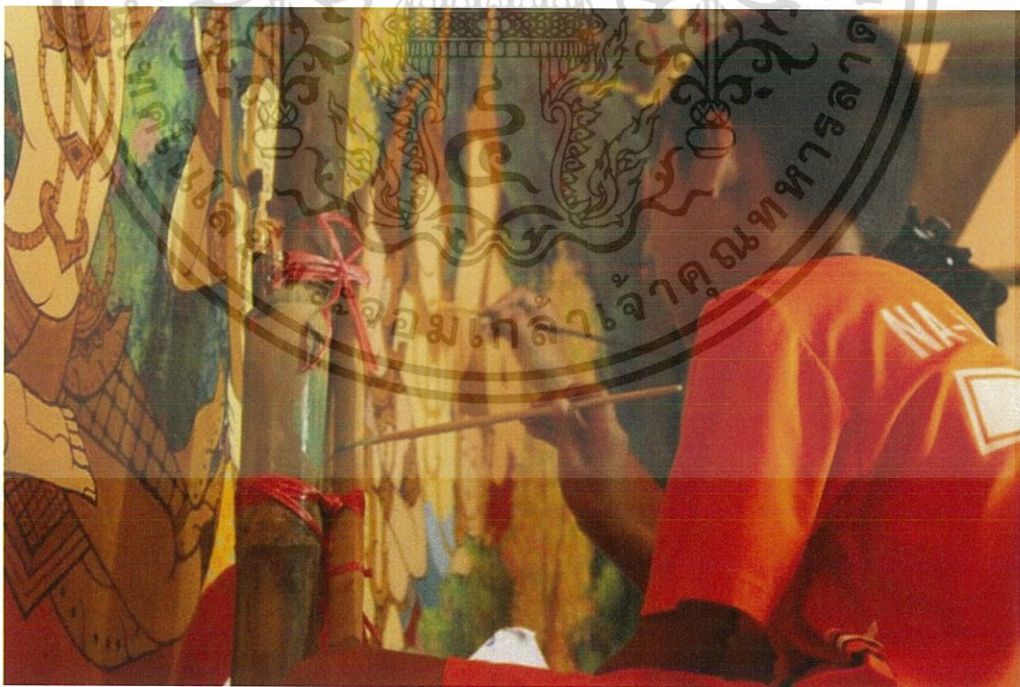

ภาพที่ 24 นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

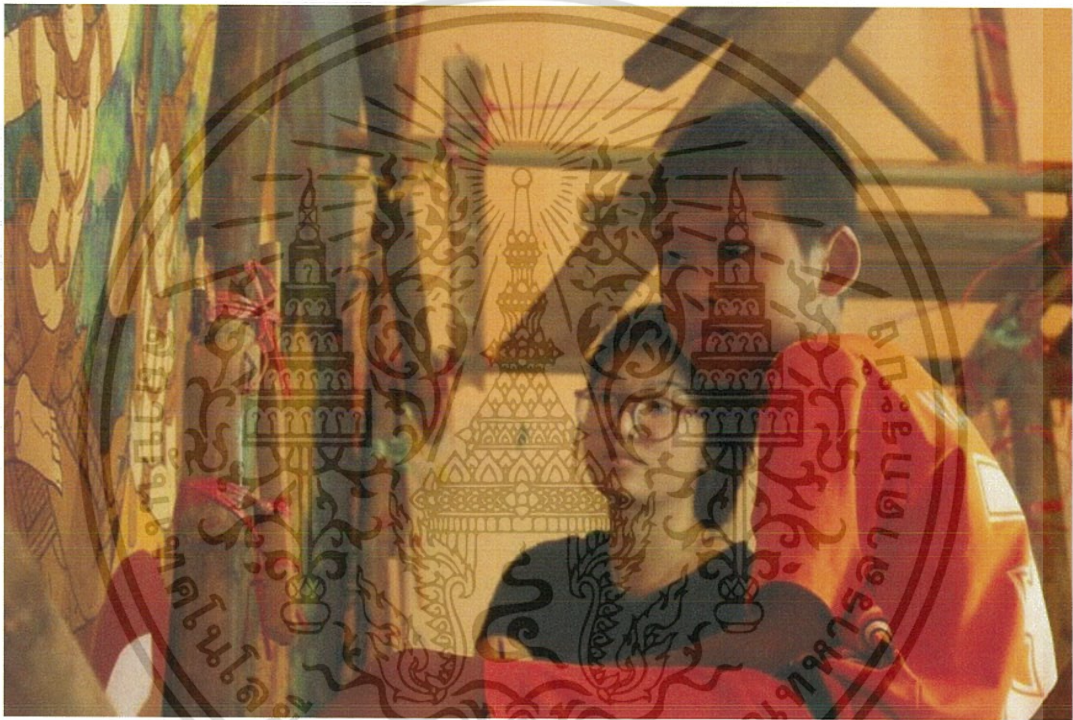

ภาพที่ 25 การลงสีบริเวณทิวทัศน์บรรยากาศสีน้ำเงิน ม่วงดูสดใสงดงาม คล้ายเวลากลางคืน

ภาพที่ 26 ภาพเด็กชายในหมู่บ้านที่มาเข้าร่วมฝึกลงสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

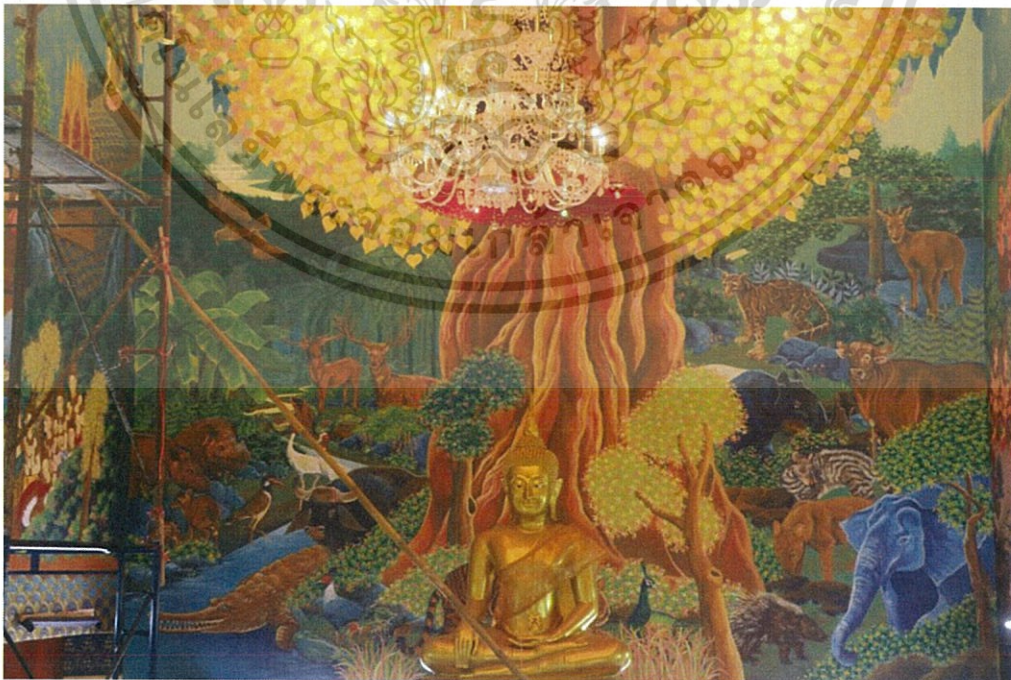
ภาพที่ 27 ภาพเด็กชายในหมู่บ้านที่มาร่วมฝึกลงสีด้วยฟู่กัน และนางสาวพรไพลิน ทับทิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงการวาดภาพ ผนังที่สาม

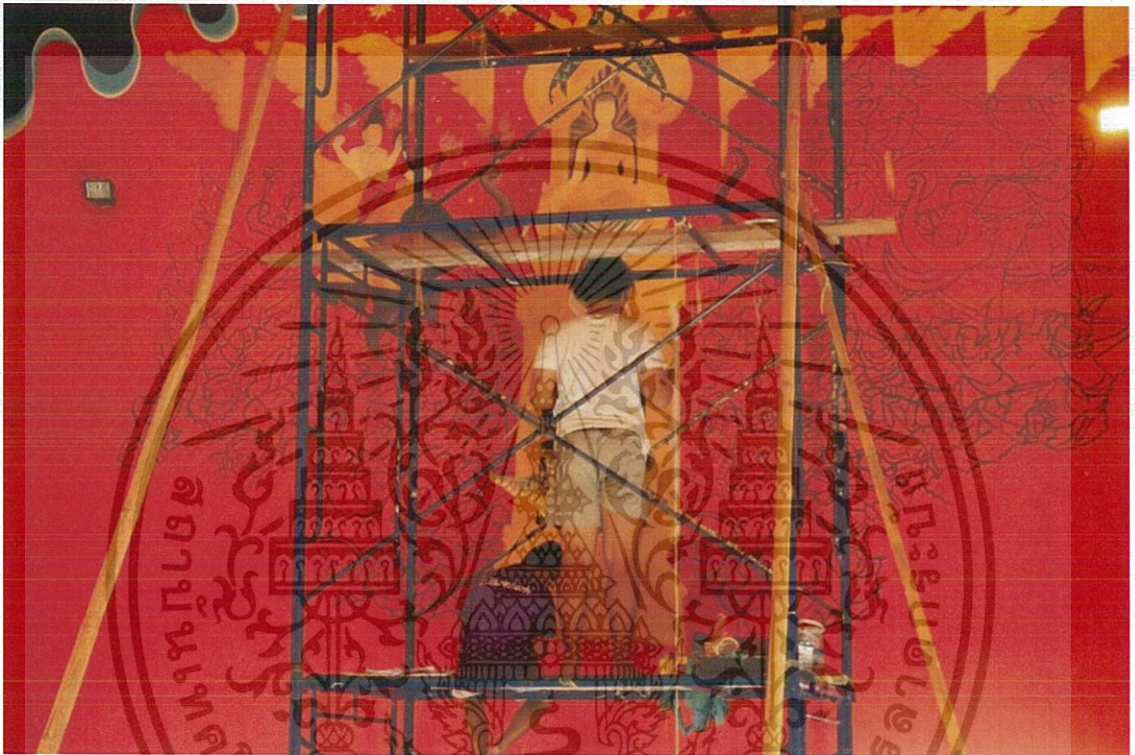

ภาพที่ 28 เป็นการวาดภาพโดยอาศัยองค์พระประธานองค์จริงแทนการวาดภาพพระพุทธเจ้า

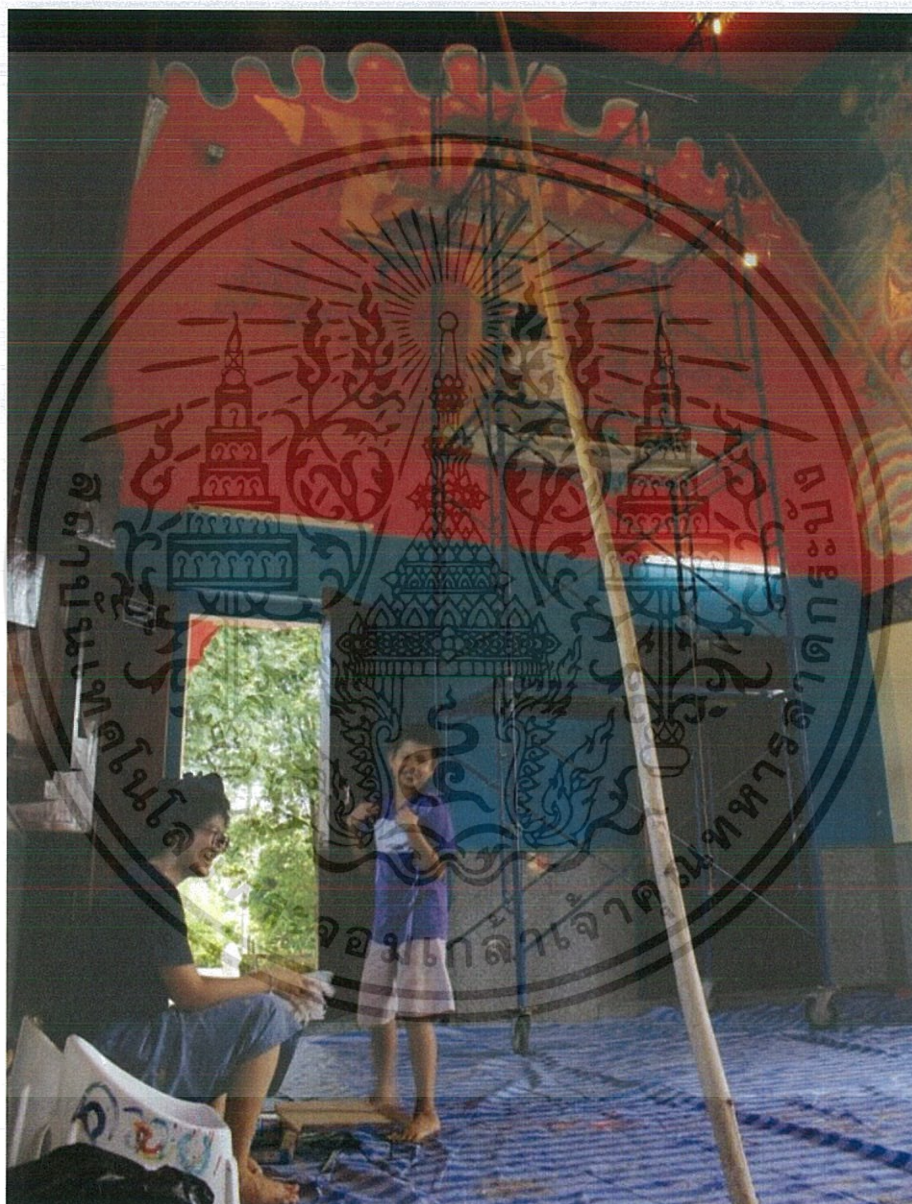

ภาพที่ 29 ภาพวาดต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ขึ้นปกคลุม มีขนาดสัดส่วนของต้นโพธิ์สัมพันธ์และสอดคล้องกับพระประธาน ช่วยทำให้พระประธานมีความโดดเด่นสำคัญ และงดงามมากขึ้น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่พระสงฆ์ช่วยทำขึ้นเพื่อช่วยพระประธานให้มีความโดดเด่นสำคัญขึ้นด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงการวาดภาพผนังที่สี่ “มารผจญ”

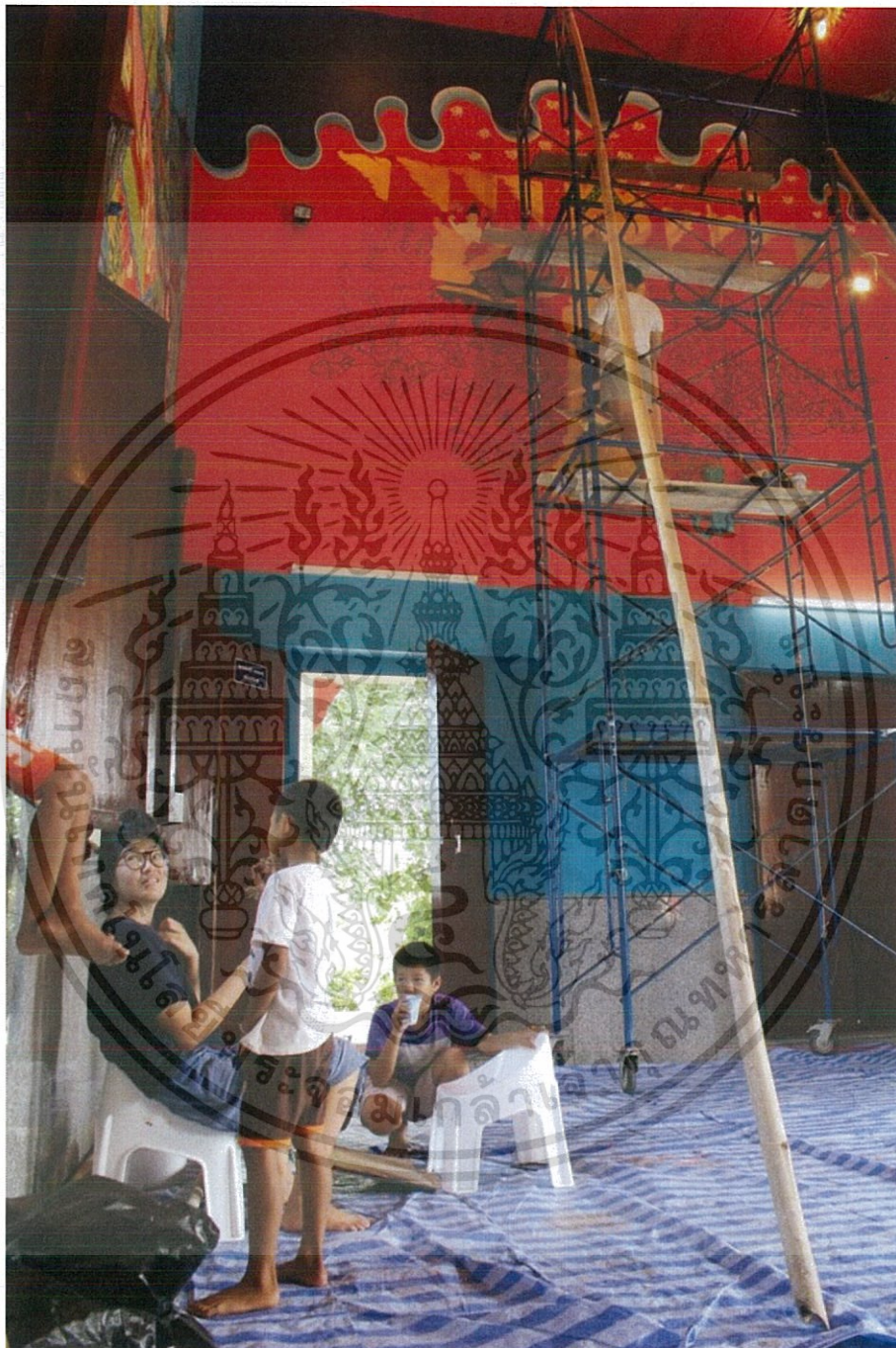

ภาพที่ 30 ช่วงการร่างลายเส้นด้วยสีน้ำเงินเป็นภาพมารผจญ บนผนังตรงกันข้ามกับพระประธาน

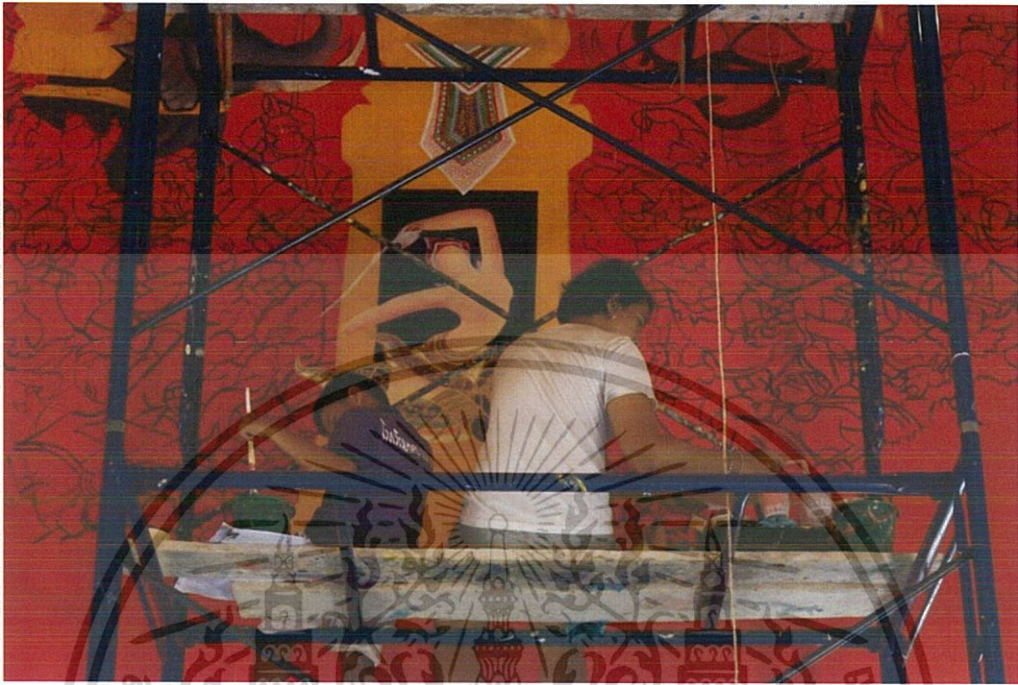
ภาพที่ 31 แสดงความสัมพันธ์ที่ดีของกลุ่มเด็กในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 32 แสดงความสัมพันธ์ที่ดีของกลุ่มเด็กในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

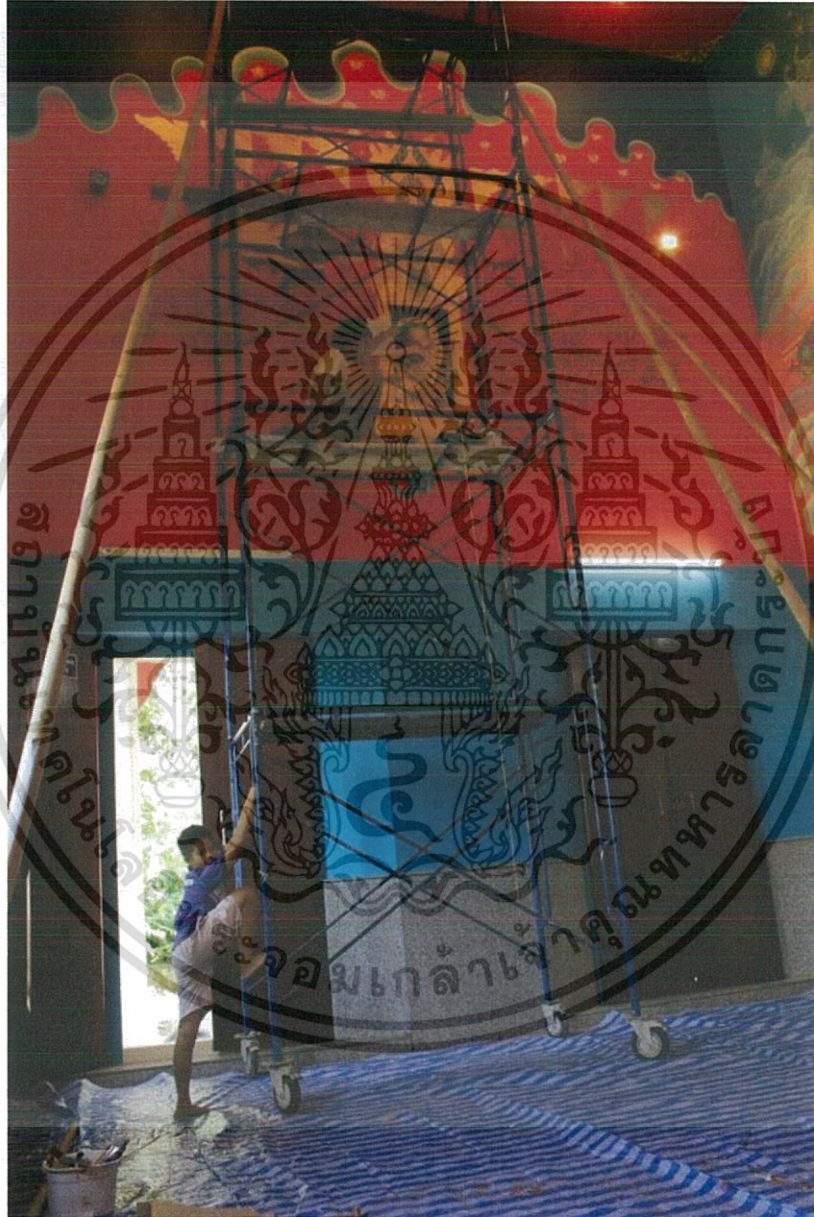

ภาพที่ 33 แสดงความสัมพันธ์ผูกพันที่ดีของกลุ่มเด็กในชุมชน

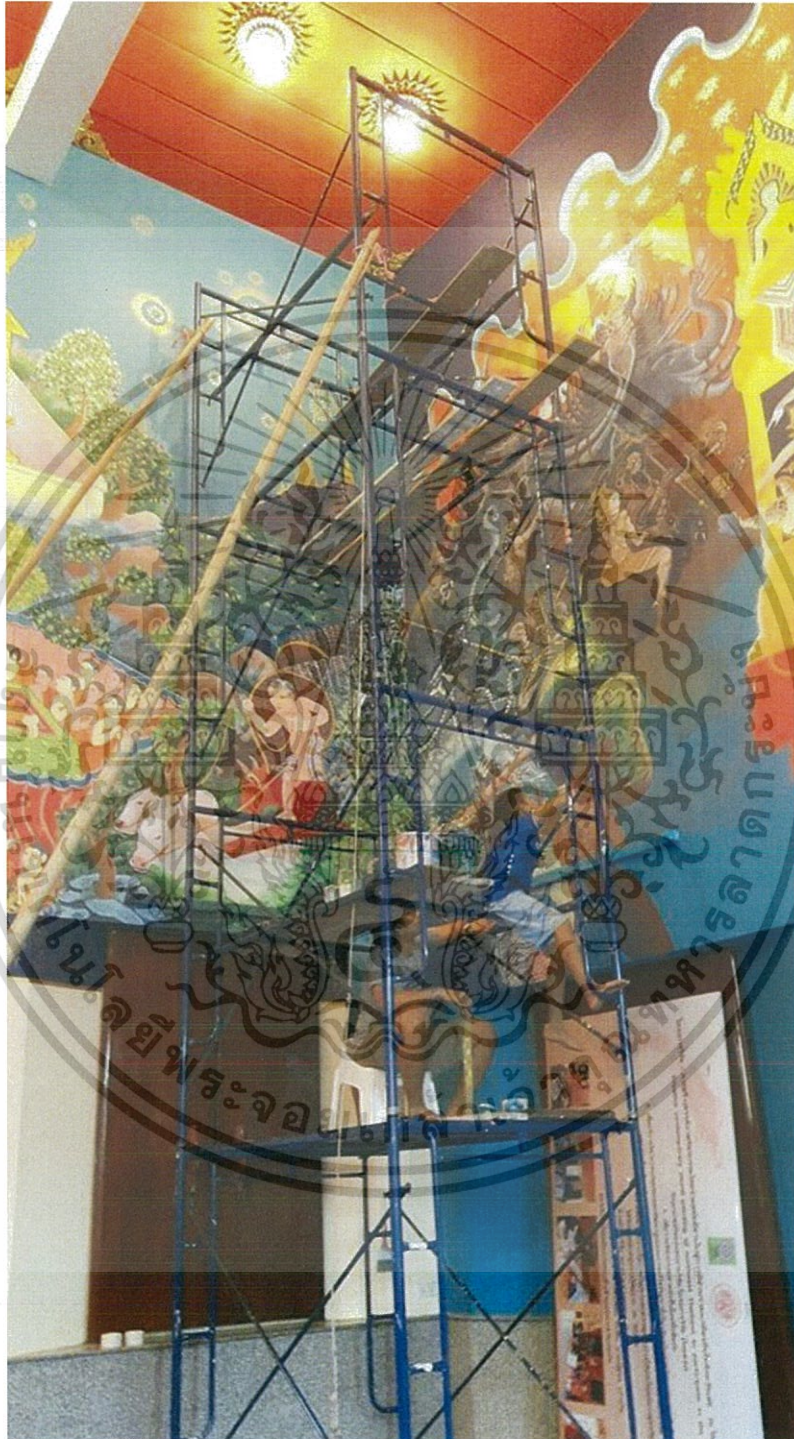
ภาพที่ 34 แสดงความสัมพันธ์ผูกพันและการแบ่งปันที่ดีของกลุ่มเด็กในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 35 แสดงความสัมพันธ์การใช้เวลาจนผูกพันและการแบ่งปันที่ดีของกลุ่มเด็กในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 36 เด็กในชุมชนมีความสนใจในวิธีการวาดรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การจัดการเพื่อเผยแพร่การมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์

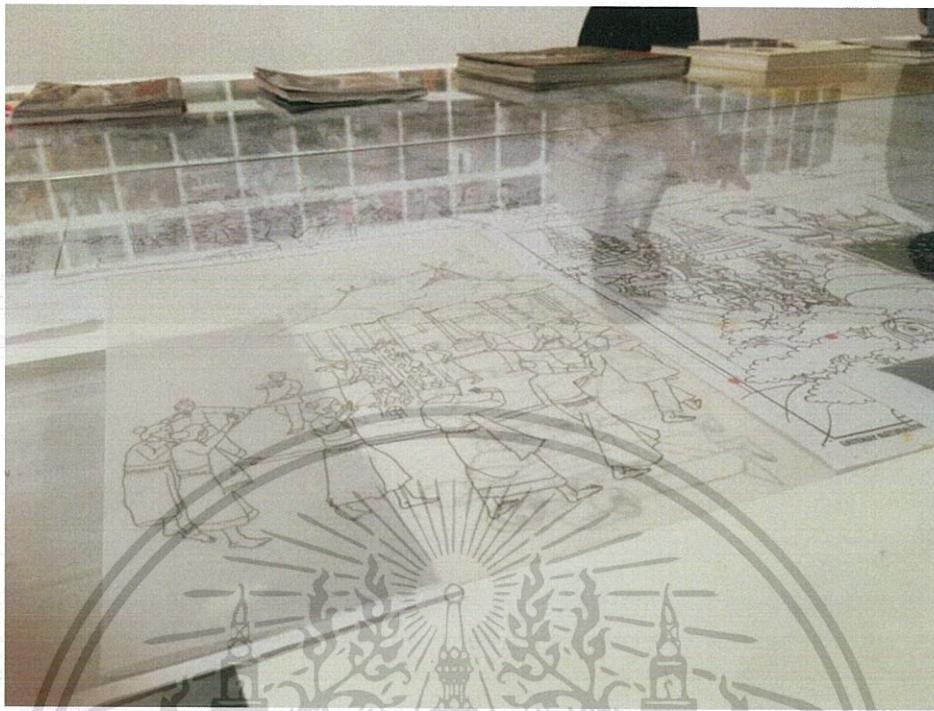
5.1 การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อย

ก. ผลโครงการวิจัยกับสาธารณชนจัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน

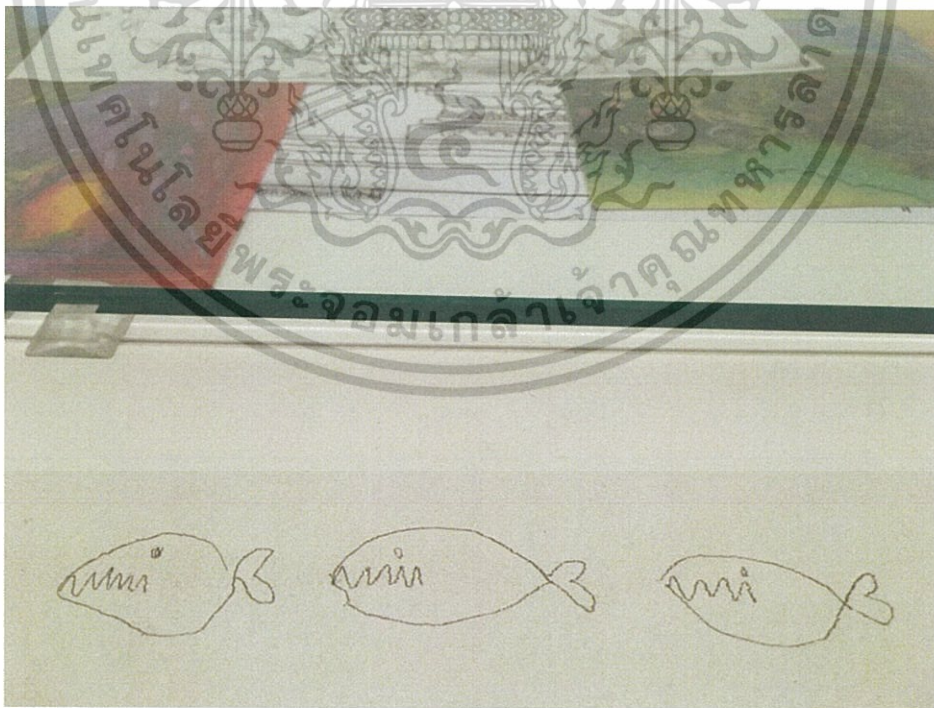

ภาพที่ 1 การเผยแพร่บรรยาย แนะนำจัดแสดงผลโครงการวิจัยกับสาธารณชนจัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 การเผยแพร่บรรยาย แนะนำจัดแสดงผลโครงการวิจัยกับสาธารณชน
จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน

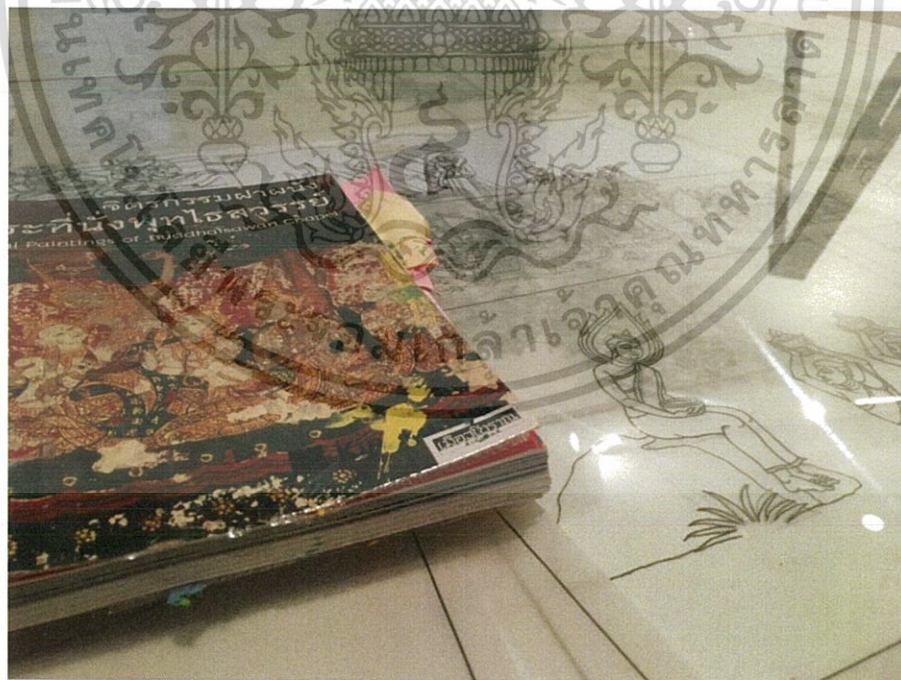

ภาพที่ 3 การเผยแพร่บรรยายแนะนำจัดแสดงผลโครงการวิจัยกับสาธารณชน
จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4 การเผยแพร่บรรยายแนะนำจัดแสดงผลโครงการวิจัยกับสาธารณชน
จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน

ภาพที่ 5 การเผยแพร่บรรยายแนะนำจัดแสดงผลโครงการวิจัยกับสาธารณชน
จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 การเผยแพร่บรรยายแนะนำโครงการวิจัยกับสาธารณชน
จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 9 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน

ภาพที่ 7 การเผยแพร่แนะนำโครงการวิจัยกับสาธารณชน
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนเวลาสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้ เมื่อผู้เผยแพร่เห็นประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 8 การเผยแพร่กับสาธารณชน จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 6 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง กรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2560

จัดขึ้น ณ บริเวณชั้น 6 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2560 โดยได้ประสานงานกับหน่วยการศึกษาของหอศิลป์ไว้ล่วงหน้า ในการเตรียมสถานที่และเชิญประชาชน วัตถุประสงค์ของการสัมมนาและประชุมกลุ่มย่อย นี้คือ การแนะนำโครงการและกิจกรรมของโครงการ ระบุพื้นที่ ความสำคัญ การแจกแจง ปัญหาของเทคนิคการวาดภาพ และบอกเล่าแนวความคิดซึ่งนำไปสู่การบริหารจัดการที่มาจากความร่วมมือ

การจัดสัมมนาดังกล่าว มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 17 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ฝ่าย การศึกษาของหอศิลป์ 1 คน ผู้สนใจ 5 คน นักศึกษาปริญญาโท 2 คน อาจารย์ มหาวิทยาลัย 7 คน คณะทำงานของหอศิลป์ 2 คน กลุ่มคนไม่มากแต่ได้อาศัยการออก เผยแพร่ผ่าน YouTube ซึ่งการเข้าร่วมสัมมนามีวาระดำเนินกิจกรรมร่วมกัน 2 ช่วง คือ

ช่วงแรก เป็นการกล่าวแนะนำโครงการ วัตถุประสงค์และรูปแบบการ ดำเนินการสัมมนา ในช่วงนี้ได้นำเอาภาพถ่ายนิทรรศการแนะนำโครงการมาเปิดให้ชมใน ลักษณะการนำเสนอด้วยภาพจากโปรแกรม Power Point และภาพพิมพ์ลงบนกระดาษ มีการบันทึกเสียงเพื่อออกบน YouTube และการถ่ายภาพนิ่งเพื่อบันทึกข้อมูล ในช่วงนี้ สมาชิกสัมมนาผลัดกันถามตอบให้ความคิดเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงที่สอง เป็นการสรุปผลการสัมมนา

เครื่องมือที่ใช้

กล้องถ่ายภาพ กล้องวิดีโอ ภาพยนตร์สารการนำเสนอด้วยโปรแกรม Power point แผนที่ เครื่องบันทึกเสียง การสนทนา กรอบการสัมภาษณ์ สมุดบันทึก

ข. การเผยแพร่สู่สาธารณชน ณ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

โครงการวิจัย : การสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสานไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย ณ วัดโพนคำย ตำบลนาอ้อ อ.เมืองเลย
Creative contemporary mural painting of northeast Thailand to participate in the local province
วัดประสงฆ์ของแผนงานวิจัย/โครงการวิจัย (โดยสรุป)

1. เพื่อวาดจิตรกรรมฝาผนังขึ้นใหม่ทั้งสี่ผนัง
2. เพื่อการวิจัยการกำหนดชนและพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วาดขึ้นใหม่ และการวิจัยคุณค่าของจิตรกรรมในโบสถ์นี้เพื่อกระตุ้นให้เห็นคุณค่าร่วมทางศิลปะวัฒนธรรม
3. เพื่อพัฒนาเชื่อมโยงเครือข่ายศึกษาคณะวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุด้านการใช้ประโยชน์ทางสุนทรียภาพ

ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจาก ราช. ปี2559

หัวหน้าวิจัย ผศ.ดร.ม.ล.บุศยมาศ นันทวัน

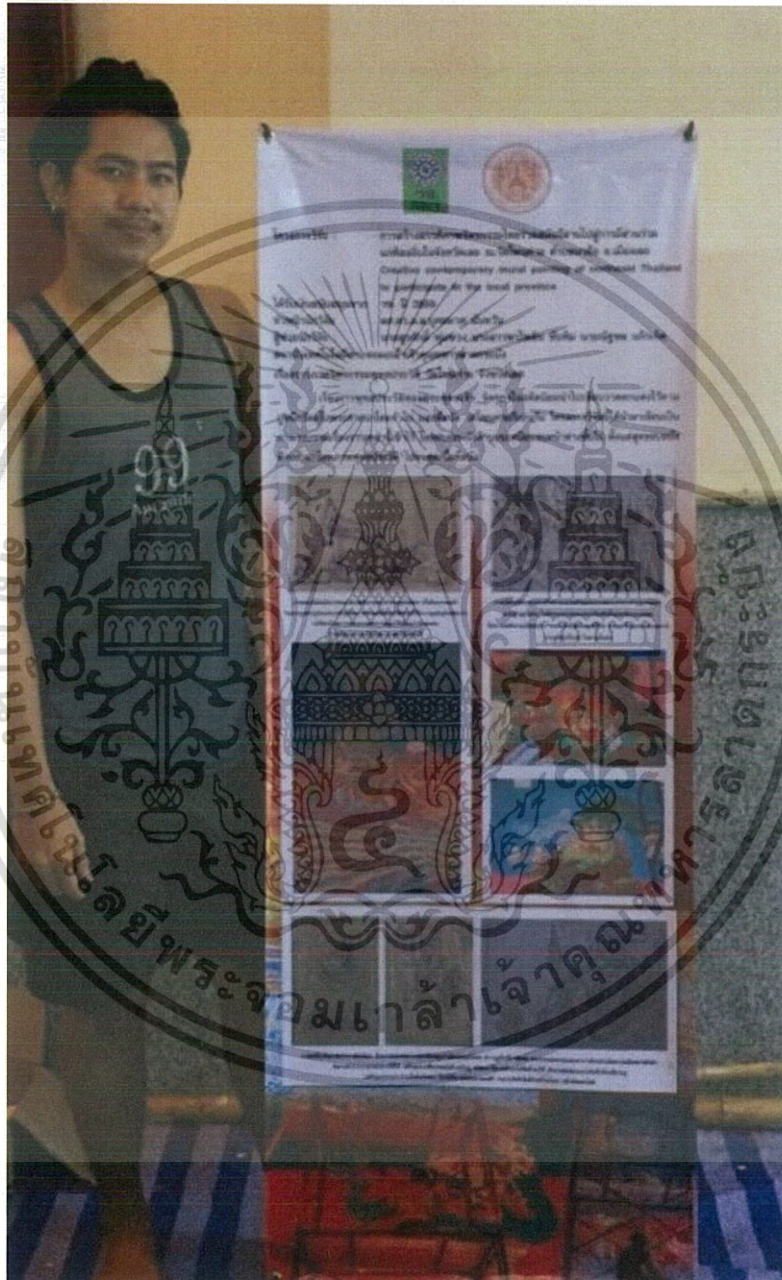
ผู้ช่วยนักวิจัย : นายสุรศักดิ์ ชุ่มพวง, นางสาวพรไอลิน ทัพสิน, นายณัฐพล แก้วเกิด

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

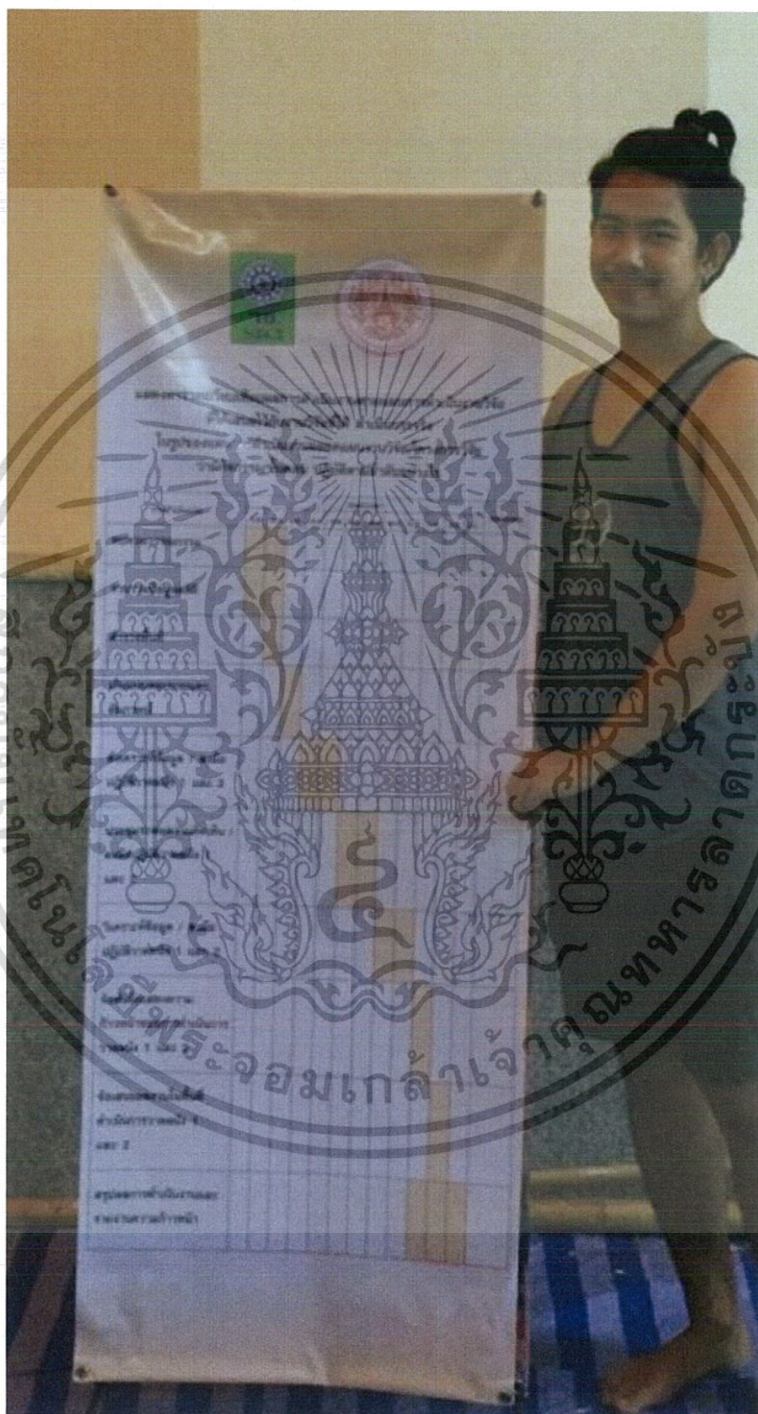
ภาพที่ 9 ป้ายติดตั้งขนาดใหญ่ ติดตั้งบริเวณริมถนน สาย 201 ตำบลนาอ้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 10 ป้ายการแสดงผลความก้าวหน้าของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 11 ป้ายการแสดงผลความก้าวหน้าของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการวิจัย : การสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสานไปสู่การมีส่วนร่วม
แก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย ณ วัดโพนคำ ตำบลนาอ้อ อ.เมืองเลย
Creative contemporary mural painting of northeast Thailand
to participate in the local province

ได้รับเงินสนับสนุนจาก วช. ปี 2559

หัวหน้านักวิจัย ศศ.ดร.ม.ล.บุญมาศ นันทวัน

ผู้ช่วยนักวิจัย : นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง นางสาวพรไพสิน ทับทิม นายณัฐพล แก้วเกิด
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่องราวภาพจิตรกรรมพุทธประวัติ วัดโพนคำ จังหวัดเลย

เรื่องราวต่างๆ อันเป็นจิตวิตรของพระพุทธเจ้าได้ทรงบำเพ็ญมาตั้งแต่ในพระชาติต่างๆ
จิตรกรรมโดยคิดนิยามนำไปเขียนวาดตกแต่งไว้ตามปูชนียวัตถุในพระศาสนาโดยทั่วไป และที่หนึ่ง
วัดโพนคำก็เช่นกัน โครงการวิจัยนี้ได้นำมาเขียนเป็นภาพรวบรวมเรื่องราวเหล่านี้เข้าไว้
โดยแบ่งองค์ด้านบนเหนือขอบหน้าต่างขึ้นไป ตั้งแต่สุดขอบผนังด้านซ้ายเขียนภาพพุทธประวัติ
ไปจนสุดเนื้อที่ผนัง

ภาพที่ 12 ป้ายการแสดงผลความก้าวหน้าของโครงการ ติดตั้ง ณ บริเวณวัดโพนคำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต่ออ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 15 การเผยแพร่ผลการวิจัย ณ ห้องนิทรรศการ
หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) ชั้น 9
ในวันที่ 16 มีนาคม 2560 - 4 มิถุนายน 2560 มีจำนวนผู้ชม เข้าชม วันละ 700 - 1,000 คน

ภาพที่ 16 ผู้ช่วยทูตฝ่ายวัฒนธรรม สถานทูตประเทศสหรัฐอเมริกา และผู้ช่วยนักวิจัย
ในฐานะผู้ช่วยศิลปิน
นายสุรศักดิ์พุ่มพวงและนายณัฐพล แก้วเกิด ในวันที่ 16 มีนาคม 2560

ภาพที่ 17 ผู้ช่วยทูตฝ่ายวัฒนธรรม สถานทูตประเทศสหรัฐอเมริกา และผู้ช่วยนักวิจัย
ในฐานะผู้ช่วยศิลปิน
นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง และ นายณัฐพล แก้วเกิด ในวันที่ 16 มีนาคม 2560

ภาพที่ 18 การบรรยายเผยแพร่ผ่านสาธารณชน ณ ห้องนิทรรศการ
หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) ชั้น 9 ในวันที่ 16 มีนาคม 2560

ภาพที่ 19 การเผยแพร่ผลการวิจัย ณ ห้องนิทรรศการ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) ชั้น 9 ผ่านรายการโทรทัศน์ ในรายการ TNN Art News ในวันที่ 16 มีนาคม 2560

ภาพที่ 20 แสดงการบรรยายโครงการต่อสาธารณชน ณ ห้องนิทรรศการ หอศิลปวัฒนธรรมแห่ง
กรุงเทพมหานคร (BACC) ชั้น 9 ในวันที่ 16 มีนาคม 2560

ค. การเผยแพร่ความก้าวหน้าของโครงการ ณ วัดโพนค้าย ตำบลนาอ้อ

ภาพที่ 21 ในภาพ ชาวบ้านนาอ้อและเจ้าอาวาส ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการสร้างสรรค์ระหว่างที่วาดภาพยังไม่เสร็จสิ้น ปี พ.ศ. 2560

ภาพที่ 22 ในภาพ ชาวบ้านนาอ้อและเจ้าอาวาส ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจ ในการสร้างสรรค์ ระหว่างที่วาดภาพยังไม่เสร็จสิ้น ปี พ.ศ. 2560

ภาพที่ 23 ในภาพ ชาวบ้านนาอ้อและเจ้าอาวาส ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการสร้างสรรค์ ระหว่างที่การวาดภาพยังไม่เสร็จสิ้น ปี พ.ศ. 2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 24 การเผยแพร่โครงการ โดยการจัดให้มีกฐินขึ้นภายในวัดโพนค้าย
ในภาพ นายณัฐพล แก้วเกิด และ ชาวบ้านนาอ้อ ตั้งต้นกฐินจากสายกรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2560

ภาพที่ 25 การเผยแพร่โครงการโดยการจัดให้มีกฐินขึ้นภายในวัดโพชนาคาย ในภาพ นายณัฐพล แก้วเกิด และ นางสาว พรไพลิน ทับทิม และต้นกฐินจากสายกรุงเทพฯ และสายจันทบุรี ปี 2560

ง. การบรรยายโครงการ ในหัวข้อย่อยเรื่อง “การสร้างสรรค้อ่างไร” ในโอกาสที่ได้รับเชิญให้เป็นผู้บรรยายในโครงการ Start Up Thailand ณ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้า-เจ้าคุณทหารพระนครเหนือ (มจพ.) ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2561

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มล.โอภาษจรัส นันทวัน
 อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมศิลป์
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บรรยายเรื่อง “What is Creativity
 ความคิดสร้างสรรค์คืออะไร”

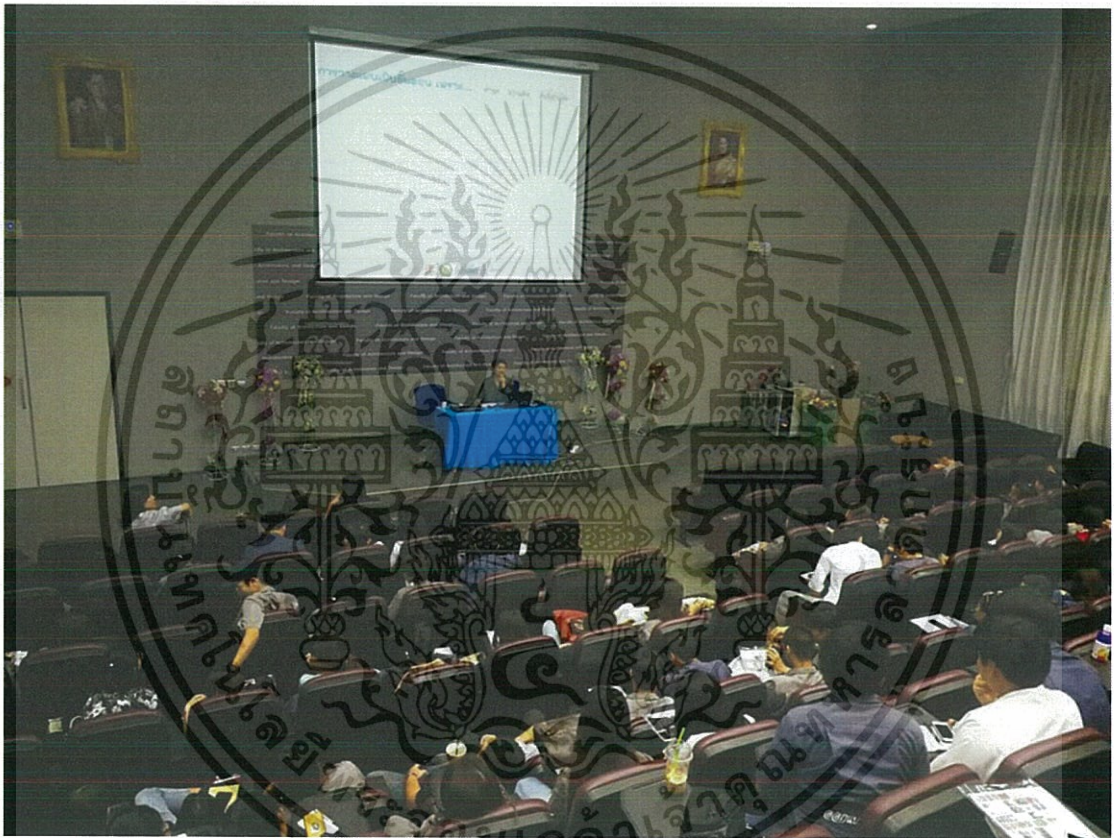
ห้องประชุม Arcadia Auditorium
 ชั้น 3 อาคาร 41 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ออกแบบ
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

05.02.18
 09.00-12.00 น.
 13.00-16.00 น.

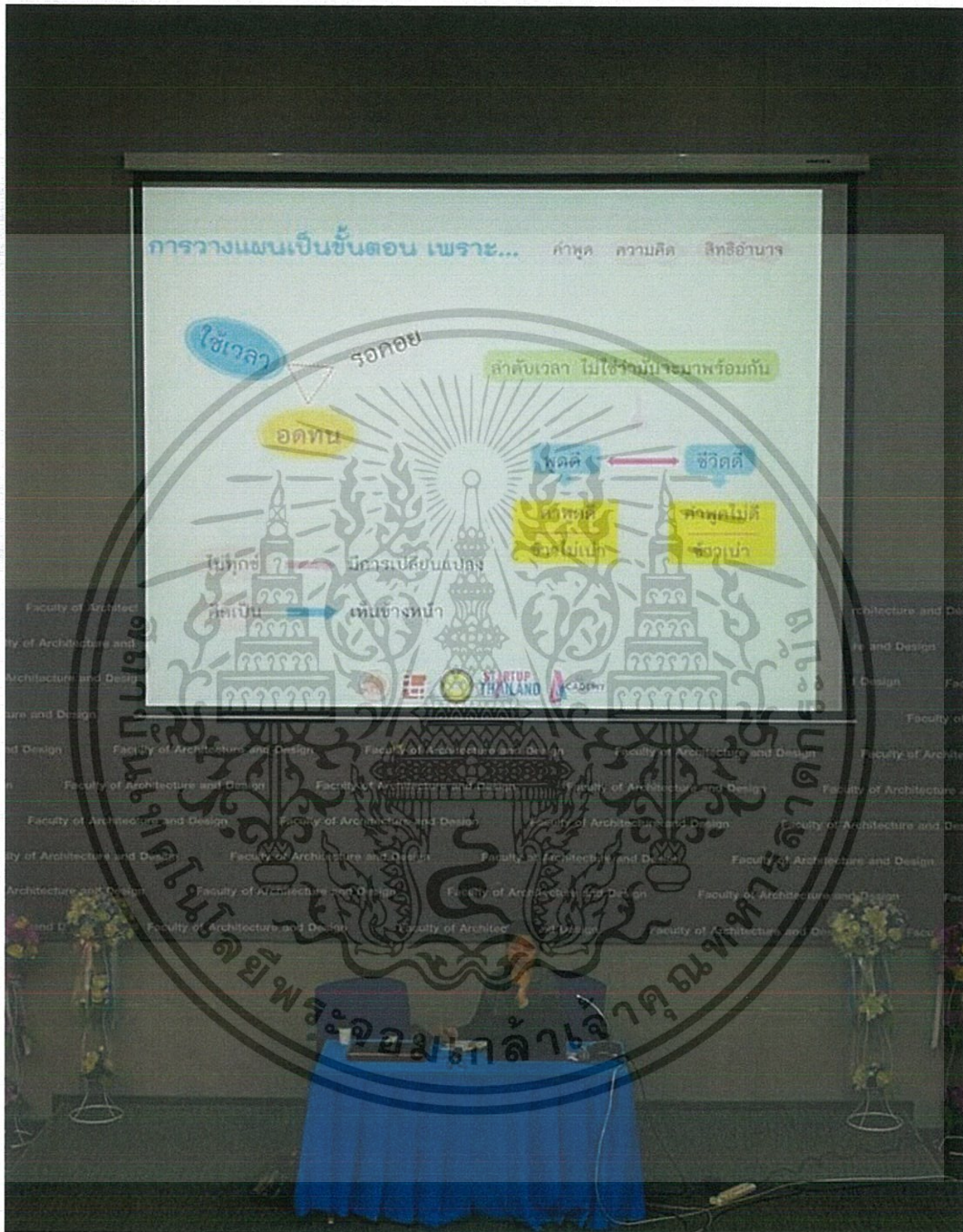
STARTUP THAILAND NATIONAL STARTUP COMMITTEE
 STARTUP ACADEMY

ภาพที่ 26 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

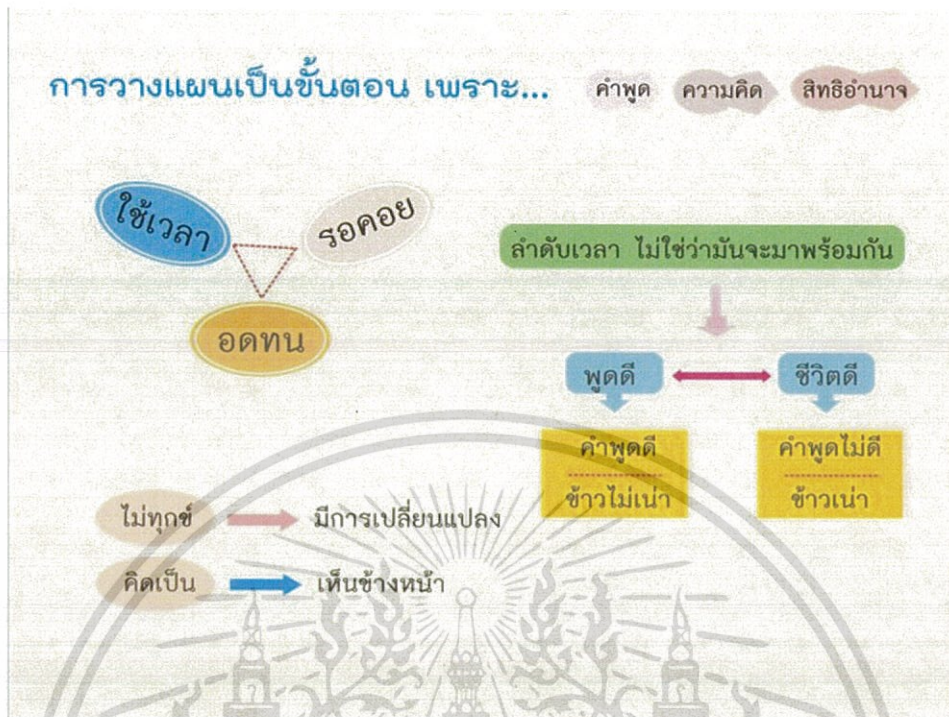

ภาพที่ 27 จัดบรรยาย ณ ห้องประชุมอะคาเดมี คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ
ณ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารพระนครเหนือ (มจพ.)
ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2561 จำนวนผู้ฟัง 70 ท่าน

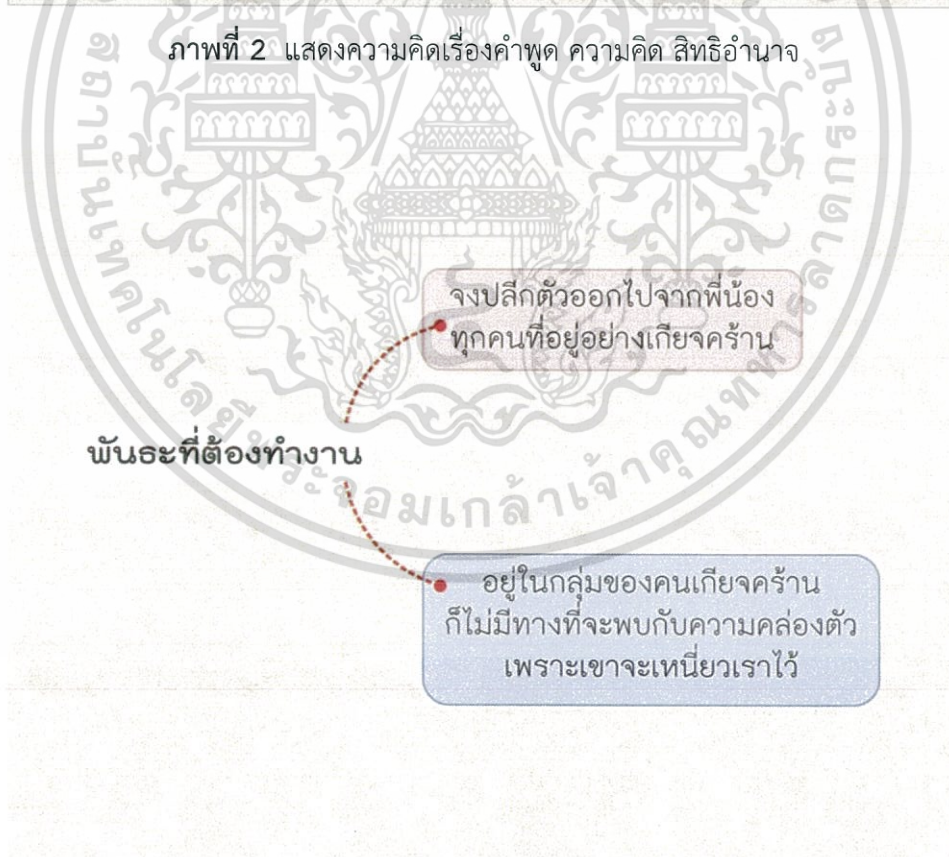

ภาพที่ 28 แสดงการวางแผนโครงการ การสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสาน
ไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 แสดงความคิดเรื่องคำพูด ความคิด สิทธิอำนาจ

ภาพที่ 3 แสดงเรื่องพันธะที่ต้องทำงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1 แนวความคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์เพื่อการมีส่วนร่วม

ก. คุณค่าของการมีส่วนร่วม

สำหรับการวิเคราะห์ การติดตามปรับปรุงแก้ไขแนวทางในการมีส่วนร่วม ทัศนคติทางสังคม ครอบคลุมไปถึง แนวคิดที่ว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนของเราเจริญงอกงามในความเป็นธรรมชาติ เพื่อตอบคำถามที่สำคัญๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความเหมาะสมของการประยุกต์ใช้ร่วมกันกับการทำงานไม่ว่าใหญ่หรือเล็กๆ น้อยๆ ให้สำเร็จ เพื่อการระบุผลกระทบ (impacts) ซึ่ง (งักันและกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถเพิ่มผลประโยชน์ ทางสังคมได้มากน้อยแค่ไหนในแนวทางของการมีส่วนร่วม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและแบบสอบถามในการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงความสำคัญที่มีศักยภาพของวิธีการมีส่วนร่วมทางสังคมกับเงินทุนที่มีความละเอียดอ่อนแม้จะมีความพยายามของทีมพัฒนาโครงการ โอกาสที่โครงการและชุมชนอาจได้รับประโยชน์จากความผันแปรในรูปแบบต่างๆของวิธีการที่ใช้สร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การให้โอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์ซ้ำๆในวิธีการมีส่วนร่วมช่วยให้สามารถเพิ่มผลประโยชน์ทางสังคมได้สูงสุด นอกจากนี้ยังเน้น ถึงระเบียบวิธีการมีส่วนร่วมทางสังคมที่มีความสำคัญทางด้านประเพณี โดยอาศัยบริบทเฉพาะท้องถิ่น และการประยุกต์ใช้ วิธีการดังกล่าว จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์อย่างรอบคอบถึงสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

งานวิจัยครั้งนี้ ใช้งานจิตรกรรมเกิดให้เป็นส่วนร่วม ให้คนมาช่วยกัน คนไทยเราศูนย์กลางอยู่ที่วัด คือศาสนา เลือกวัดที่จะให้การมีส่วนร่วม เพราะคนมาวัดด้วยใจที่อยากจะทำการดี แต่โครงการเปลี่ยนจากการตักบาตร เปลี่ยนจากการหยอดเงินใส่ตู้บริจาคเป็นการวาดรูป ทุกคนมีส่วนที่จะวาดรูปได้ คนที่ทีมวิจัยขอให้เขามาช่วย ไม่ต้องมีพื้นฐาน ไม่ต้องวาดรูปเป็น มาด้วยใจที่จะทำอะไรสักอย่างเกี่ยวกับวัดนี้ แม้แต่ช่วยตักน้ำ สักกระป๋องหนึ่ง ก็ถือว่าได้มีส่วนร่วมแล้ว คือความประทับใจชาวบ้าน ทุกอย่างเริ่มจากความว่างเปล่า และเป็นความเชื่อที่ดีของทีมนักวิจัยและศิลปินที่ช่วยในงานวิจัยนี้ เป็นความเชื่อที่ดีของชาวบ้าน ความเชื่อจากที่เขาไม่เคยรู้จักทุกคนในทีมมาก่อน ไม่ใช่ลูกหลานคนจังหวัดเลยแต่เขาก็มีความเชื่อที่มวิจัยว่าจะอยู่กับพวกเขาถึง 2 ปี เพื่อทำการวาดรูปจนเสร็จสิ้น เขาก็มอบความหวังใจที่ดี จากผนังวัดที่ว่างเปล่าก็จะได้เห็นสีเพิ่มเข้ามา คุณค่า คือ ความรักที่มั่นคง

โครงการนี้กับชาวบ้าน ช่วงแรกนั้นสามารถนั้นจะดึงหลอมรวมความมีส่วนร่วมกันและกัน เป็นการที่เหมือนมีภาษาอะไรสักอย่างหนึ่งจะที่บอกว่าเรามาช่วยกันทำตรงนี้ให้เสร็จโดยที่ตัวชาวบ้านเองก็ไม่ต้องคิดว่าชาวบ้าน ไม่มีฝีมือเลยก็ไม่เป็นไร คือง่ายๆ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน จะถามความเห็นความสมัครใจกันก่อน จะไม่ลงมือทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์เพื่อการวิจัยเท่านั้น เมื่อผู้รู้เห็นใช้ปรับปรุงเนื้อหาให้ดีขึ้น
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อะไรไปโดยพลการ เป็นอะไรที่ช้า แต่ได้ผล และยังเพิ่มความเชื่อที่ว่า จากผนังโล่งๆ จะเสร็จโดยคุณลุง คุณป้า โดยหลานๆ ในตำบล อยู่ไปสักเดือนสองเดือน โครงการได้เก็บข้อมูลบันทึกว่าชุมชนในตำบลน่าอ้อไม่ได้ขาดอะไร โครงการมองด้วยความเชื่อในเขา และเขาก็มองในความเชื่อในเรา อนุญาตให้เราทำก็เนื่องมาจากความเชื่อที่เราอยู่กับเขา อยู่กับชาวบ้าน เรียกผู้ใหญ่ว่า พ่อ แม่ อยู่ด้วยการผูกพันด้วยความเชื่อที่มั่นคง ทีมวิจัยจะไม่เปลี่ยนความเชื่อ ความรัก ความหวังใจ ความมั่นคง คือดึงทุกคนให้อยู่ในทางที่กำลังทำ ให้อยู่ในความเชื่อที่มั่นคง อย่าให้ขาดความรักซึ่งกันและกัน ทำอย่างนี้ตลอดเวลา ข้อมูลรวบรวมได้ว่าคนในตำบลน่าอ้ออยู่ได้ด้วยสิ่งนี้ ความรัก ความหวังใจ ความเชื่อมั่นคง

ช่วงการวางแผนภายในปีแรก เป็นการวางแผนว่า เราจะต้องมีคำพูด ความเชื่อ ความคิดที่ดี และสิทธิอำนาจ ในความหมายของคำว่า “สิทธิอำนาจ” หนึ่ง คือ ต้องมอบให้เจ้าอาวาส สอง คือ มอบให้กรรมการหมู่บ้าน และ สาม คือ มอบให้แม่บ้าน คือ ผู้หญิงที่เป็นแม่ในแต่ละครอบครัว และมอบสิทธิอำนาจให้แก่วัด บอกผู้ช่วยว่า พอพูดชีวิตที่ “พูดดี” วัดที่เลยก็จะดีตามไปด้วย หากคำพูดไม่ดี ในประเทศญี่ปุ่นทดลองเอาข้าวสวย 2 กระจุก แล้วให้คนพูดคำดี กับคำไม่ดีใส่ข้าวสวย คำไม่ดี คือ คำหยาบ พูดให้ข้าวพัง ไม่นานข้าวก็เน่าเสีย มีเชื้อราสีดำ ส่วนอีกขวดหนึ่งที่พูดแต่คำที่มีความหมายดี พูดจาดีกับข้าวปรากฏว่า ข้าวนี้เกิดเป็นราสีขาวและสวยกว่า ก็เลยเอาแนวคิดอันนี้ตั้งมาใช้บอกทุกคนในกรุงเทพที่ขึ้นไปอาสาที่ตำบลน่าอ้อ จังหวัดเลย คนที่ร่วมโครงการต้องพูดดีอย่างเดียวและใช้เวลาอดทน รอคอยจะต้องไปปลีกตัวจากคนที่อยู่อย่างเกียจคร้าน และไม่อยู่ในกลุ่มของคนที่เกี่ยวข้องกัน ถ้าอยู่ในกลุ่มของคนที่เกี่ยวข้องกันจะไม่มีทางพบกับความคล่องตัว เพราะพวกเขาจะเหนียวรั้งคนทำงานไว้ไม่ให้ทำโครงการนี้ได้สำเร็จ

ข. คุณค่าทางเทคนิค

เทคนิคที่ทำสวยตัดแปลงคลี่คลายตัดทอนจากกลวดลายดอกไม้ มีขนาดที่ควบคุมได้และรวดเร็ว เช่น ด้านบนที่เห็นเป็นเหมือนดาวและดอกไม้ระยิบระยับ ก็จะทำให้ด้วยการตัดเป็น

ขอให้สีผ่านลงมาบนผนัง โครงสีของดอกไม้ใช้สีทองสุกสว่าง แสดงออกถึงความเชื่อเรื่องปาฏิหาริย์แห่งสวรรค์

การลงสีเขียนภาพไทย คือ การเขียนสองมิติ เน้นลายเส้น และลงสีตัดขอบด้วยสีดำ ภาพพระพุทธเจ้าใช้สีแดง พระวรกายเหมือนสีทองสุกสว่างกว่าพระสาวกอื่น ท้าศมีรอบพระเศียร เจ้านายและชนชั้นสูง มีการประดับเครื่องทรง ได้แก่ มงกุฎ ทับทรวง กรองคอ ขายนุ่งโจงกระเบน หญิงนุ่งผ้าซิ่นคล้องสบ มีเครื่องทรงประดับ

ค. คุณค่าทางองค์ประกอบศิลป์ จัดวางเป็นกลุ่ม

ในแต่ละผนังมีหลายฉากตอน โดยเลือกตอนสำคัญมาวาด แต่ละตอนมีกลุ่มบุคคลและบริวารประกอบ ส่วนที่แบ่งภาพใช้สีนเทา และการแบ่งด้วยพุ่มไม้ ใบไม้ ต้นไม้ หน้าผา พื้นดิน หลังคาปราสาท และอาคาร เขียนน้ำด้วยเส้นโค้ง ทำฟองคลื่น เขียนหมอกด้วยละอองสี องค์ประกอบภาพแบบสมดุล เขียนภาพพระวรกายสะอาดบอบบาง ข้อที่อยากให้สังเกตคือ การเขียนเหมือนธรรมชาติ มีการสื่ออารมณ์ของผู้เขียนลงไปด้วยการแสดงสีหน้า ท่าทางมีเนื้อหนังที่เป็นจริง สิ่งสำคัญคือ การตีความ และใช้สัญลักษณ์ ใช้โครงสีบรรยากาศใหม่

ภาพที่ 4 การออกแบบลายไทย เป็นรูปดอกไม้บนกระดาษขนาด 4 x 4 นิ้ว
ผู้ออกแบบ : นาย ธนโชค ใจเฉื่อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5 การออกแบบลายไทย เป็นรูปดอกไม้บนกระดาษขนาด 4 x 4 นิ้ว
ผู้ออกแบบ : นายอิทธิพัทธ์ โคษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 การออกแบบลายไทย เป็นรูปดอกไม้บนกระดาษขนาด 4x4 นิ้ว
ผู้ออกแบบ : นายบุญฤทธิ์ ส่องอำไพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7 การออกแบบลายไทย เป็นรูปดอกไม้ บนกระดาษขนาด 4x4 นิ้ว
ผู้ออกแบบ : นายอมร วงษ์จีน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น, ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 8 การออกแบบลายไทย เป็นรูปดอกไม้บนกระดาษขนาด 4 x 4 นิ้ว
ผู้ออกแบบ: นายอมร วงษ์จิ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 ภาพรวมผลงานสร้างสรรค์

6.2.1 ภาพร่าง (Sketch) บนกระดาษ ขนาด 8 x 12 นิ้ว ผู้ออกแบบ นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม, ผศ. ดร. ม.ล.โอภาษจรัส นันทวัน

ภาพที่ 9 ตอน พระพุทธเจ้าทรงมีพระประชวรก่อนถึงปรินิพาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 10 ภาพพระพุทธเจ้าทรงเทศนาแก่ “ยสกุลบุตร” รวมทั้งเพื่อนของยสกุลบุตร
จนบรรลุเป็นพระอรหันต์

ภาพที่ 11 ส่วนขวาของภาพมีภาพคนสามัญและวิถีชีวิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 12 ภาพพระราชพิธีสมรสของเจ้าชายสิทธัตถะกับพระนางยโสธราพิมพา

ภาพที่ 13 พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากเทสนาโปรดพระมารดา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 14 เจ้าชายสิทธัตถะทรงออกผนวช ตัดพระเมาลี

ภาพที่ 15 เจ้าชายเจ้าชายสิทธัตถะ ม้าทรงนามว่า “กัณฐกะ” มุ่งไปที่แม่น้ำอนoma

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 16 ฉากพระประสูติเจ้าชายเจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อทรงแรกประสูติทรงก้าวเดินได้ 7 ก้าว มีดอกบัวผุดขึ้นที่ละดอก ออกแบบโดยใช้จินตนาการด้วยสีเข้มตัดกับสีอ่อน ทำให้เหมือนมีวาระกลางวันกลางคืน

ภาพที่ 17 ส่วนหนึ่งของมารผจญ สร้างบรรยากาศอวบอบอล เป็นละอองกลุ่มหมอกควันร้าย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.1 ภาพสร้างสรรค์จิตรกรรมบนฝาผนัง

ภาพที่ 18 ภาพพุทธประวัติ ผนังด้านขวาของพระประธาน เริ่มต้นด้วย ตอน พระสุบินนิมิต

จิตรกรกลุ่มหลัก: นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม นายณัฐพล แก้วเกิด และผู้มีส่วนร่วม

เทคนิค: จิตรกรรมสีน้ำอะคริลิค และการใช้การพ่นสี

ขนาด: สูง 6 เมตร กว้าง 4 เมตร

ปีที่ทำ: 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 19 พระมารดาทรงมีพระประสูติกาล

จิตรกรกลุ่มหลัก: นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม, นายณัฐพล แก้วเกิด
และผู้มีส่วนร่วม

เทคนิค: จิตรกรรมสีน้ำอะครีลิค

ขนาด: สูง 4 เมตร กว้าง 6 เมตร

ปีที่ทำ: 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 20 ทรงมีพระประสูติกาล ใต้ต้นสาละ เจ้าชายสิทธัตถะ
เมื่อทรงแรกประสูติทรงก้าวเดินได้ 7 ก้าว มีดอกบัวผุดรองรับพระบาท

- จิตรกรกลุ่มหลัก: นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม, นายณัฐพล แก้วเกิด
และผู้มีส่วนร่วม
- เทคนิค: จิตรกรรมสีน้ำอะครีลิก และการใช้การพ่นสี
- ขนาด: สูง 4 เมตร กว้าง 6 เมตร
- ปีที่ทำ: 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 21 เจ้าชายสิทธัตถะทรงเปื้อนนายชีวิตในทางโลก

จิตรกรกลุ่มหลัก	นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม นายณัฐพล แก้วเกิด และผู้มีส่วนร่วม
เทคนิค	จิตรกรรมสีน้ำอะครีลิค และการใช้การพันสี
ขนาด	สูง 5 เมตร กว้าง 7 เมตร
ปีที่ทำ	2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 22 เจ้าชายเจ้าชายสิทธัตถะทรงออกผนวช ตัดพระเมาลี

จิตรกรกลุ่มหลัก	นาย สุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม, นายณัฐพล แก้วเกิด และผู้มีส่วนร่วม
เทคนิค	จิตรกรรมสีน้ำอะครีลิค และการใช้การพ่นสี
ขนาด	สูง 5 เมตร กว้าง 7 เมตร
ปีที่ทำ	2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 23 เจ้าชายเจ้าชายสิทธัตถะ ม้าทรงมีนามว่า “กัณฐกะ” มุ่งไปที่แม่น้ำอโนมา

จิตรกรกลุ่มหลัก นายสุรศักดิ์ ฟูมพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม นายณัฐพล แก้วเกิด และผู้มีส่วนร่วม

เทคนิค จิตรกรรมสีน้ำอะครีลิค และการใช้การพ่นสี

ขนาด สูง 5 เมตร กว้าง 7 เมตร

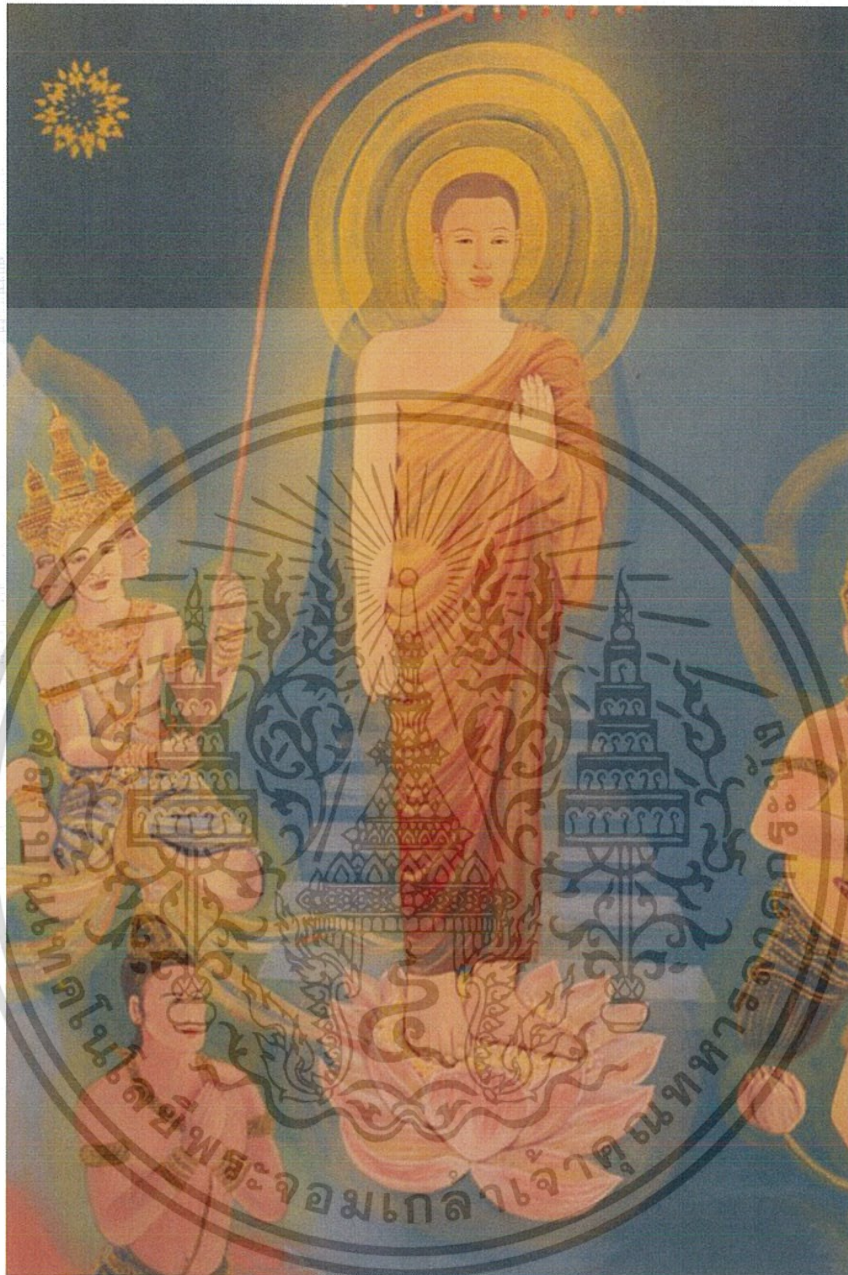
ปีที่ทำ 2559

ภาพที่ 24 เจ้าชายเจ้าชายลิตตะทรงออกผนวช ตัดพระเมาลี

จิตรกรกลุ่มหลัก	นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม นายณัฐพล แก้วเกิด และผู้มีส่วนร่วม
เทคนิค	จิตรกรรมสีน้ำอะครีลิค
ขนาด	สูง 5 เมตร กว้าง 7 เมตร
ปีที่ทำ	2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 25 ภาพดอกบัวรองรับพระบาท ใช้อุปมาประกอบภาพแบบสมดุล เขียนภาพพระวรกายสะอาด บอบบาง ข้อที่อยากให้เห็นชัด คือ การเขียนเหมือนธรรมชาติ

จิตรกรกลุ่มหลัก	นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม นายณัฐพล แก้วเกิด และผู้มีส่วนร่วม
เทคนิค	จิตรกรรมสีน้ำอะครีลิก และการใช้การพ่นสี
ขนาด	สูง 2 เมตร กว้าง 4 เมตร
ปีที่ทำ	2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 26 ภาพทรงแสดงเทศนา

จิตรกรกลุ่มหลัก	นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม, นายณัฐพล แก้วเกิด และผู้มีส่วนร่วม
เทคนิค	จิตรกรรมสีน้ำอะครีลิค
ขนาด	สูง 2 เมตร กว้าง 4 เมตร
ปีที่ทำ	2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 27 ตอนถวายข้าวแด่พระพุทธเจ้า

จิตรกรกลุ่มหลัก	นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม, นายณัฐพล แก้วเกิด และผู้มีส่วนร่วม
เทคนิค	จิตรกรรมสีน้ำอะครีลิก และการใช้การพ่นสี
ขนาด	สูง 4 เมตร กว้าง 8 เมตร
ปีที่ทำ	2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 28 ตอน มารผจญ

จิตรกรกลุ่มหลัก	นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม, นายณัฐพล แก้วเกิด และผู้มีส่วนร่วม
เทคนิค	จิตรกรรมสีน้ำอะคริลิก และการใช้การพ่นสี
ขนาด	สูง 6 เมตร กว้าง 10 เมตร
ปีที่ทำ	2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 29 ภาพถ่ายตอนมารผจญ ระยะเวลาใกล้

จิตรกรกลุ่มหลัก	นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง, นางสาวพรไพลิน ทับทิม, นายณัฐพล แก้วเกิด และผู้มีส่วนร่วม
เทคนิค	จิตรกรรมสีน้ำอะครีลิค และการใช้การพ่นสี
ขนาด	สูง 6 เมตร กว้าง 10 เมตร
ปีที่ทำ	2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 30 ภาพต้นโพธิ์ ผนังด้านหลังพระประธาน (ภาพถ่าย นายสุรศักดิ์ พุ่มพวง ถ่ายร่วมกับเจ้าอาวาส และกลุ่มเด็กที่เคยเป็นผู้มีส่วนร่วมการเยี่ยมเยียนเมื่อปี 2561)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

สรุป การจัดการการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์จิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสานไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่น ในจังหวัดเลย

ในโครงการนี้ ได้กำหนดให้เกิดการมีส่วนร่วม เพื่อรับฟังความคิดเห็นในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลการศึกษาและร่างแนวทางการบริหารจัดการให้มีการสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสานไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย ได้ร่วมมือกับจิตรกรและชาวบ้าน จัดการรับฟังความคิดเห็นในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกัน คือการศึกษาการมีส่วนร่วมในท้องถิ่น การคัดเลือกเรื่องพุทธประวัติ และตอนสำคัญที่จะวาดลงบนผนัง การสำรวจความพึงพอใจในการสร้างสรรค์ ในวันที่ 16 มีนาคม ถึงวันที่ 4 มิถุนายน 2560 ทั้งที่วัดโพศค่ายจังหวัดเลย และที่ประชุมบรรยายในสถานที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) กรุงเทพฯ หอประชุม Acadia มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้ให้ความอนุเคราะห์ และความสะดวกเป็นอย่างดี สามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

ก) เกี่ยวกับโครงการนี้โดยทั่วไป

- ส่วนใหญ่สนับสนุนและคิดตรงกันว่าเป็นโครงการที่ดี เห็นคุณค่าของโครงการเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะพัฒนาต่อไป
- เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมกันสร้างสรรค์ มีการปรึกษาหารือ
- เห็นว่าควรจะมีการดำเนินงาน โดยให้ความรู้ต่อเนื่องไปสู่การทำโครงการเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์เพิ่มเติม
- ควรจะมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม

ข) เกี่ยวกับการร่างแนวทางการมีส่วนร่วมกับชุมชน

- ควรมีแนวทางที่ให้ความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนต่อไป
- ร่างแนวทางเหมาะสมดีแล้วก่อให้เกิดสามัคคี
- มีความเป็นห่วงผู้เข้ามีส่วนร่วมซึ่งจะเป็นคนรุ่นต่อไปในการรักษาสภาพของภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังให้ไม่ถูกทำลายลงด้วยภัยจากมนุษย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ควรสนับสนุนผู้มีส่วนร่วมจากที่ไม่เคยวาดภาพหรือไม่มีความชำนาญ และจิตรกรที่งานวิจัยเป็นผู้รู้ในเรื่องการสร้างสรรคในท้องถิ่น

ค) เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ไทยร่วมสมัยอีสานไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่นในจังหวัดเลย

- พบว่า โบราณสถานใกล้เคียงกับวัดโพนค่ายถูกทำลายไปมาก ผู้สนใจมีน้อยไม่เกิดการประชาสัมพันธ์

- การเลือกพื้นที่เป้าหมายดีแล้ว ภาพจิตรกรรมมีความสวยงามน่าประทับใจ ส่งผลในด้านบวกให้แก่ชุมชนบ้านนาอ้อ

- เห็นควรให้ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการให้ดีกว่านี้ คณะกรรมการวัดเป็นคณะกรรมการระดับชุมชน แต่ในบางกรณีต้องมีการใช้ความรู้ความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

- ภาครัฐ ควรให้ความสนใจและเข้ามาช่วยเหลือมากกว่านี้ ในขณะที่ช่วงเวลาปัจจุบันเจ้าอาวาสมีเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์ถึงโครงการแก่ชุมชนบ้านนาอ้อ

ภาพที่ 1 เป็นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ ริมนนสาย 201 จัดทำโดย คณะผู้วิจัย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 ท่านเจ้าอาวาสกำลังแจ้งข่าวแก่ชาวบ้าน ทุกๆ คนในชุมชนเรื่องเกี่ยวกับการวาดภาพ และขอให้ทุกคนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น เรื่องอาหาร ที่พัก ความช่วยเหลือ การวาดรูปลงสี ความรักแบบลูกหลาน

ภาพที่ 3 การประชุมกันในระดับหมู่บ้าน เจ้าอาวาสมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์โครงการ
แก่ชุมชนบ้านนาอ้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4 ชาวบ้านที่ให้ความสนใจด้านสุนทรียภาพ และการมีส่วนร่วมรอให้ในการช่วยเหลือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5 แสดงการตอบรับของสื่อรายการโทรทัศน์ ให้ความสนใจช่วยประชาสัมพันธ์โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 ชาวบ้านเข้ามาใช้พื้นที่ภายในโบสถ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7 ผู้ดำเนินโครงการได้ทำความสะอาดพื้นและได้คืนสิ่งประกอบต่างๆ อาทิเช่น กลองทองเหลือง ตามตำแหน่งที่สมควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 8 ชาวบ้านตำบลนาอ้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

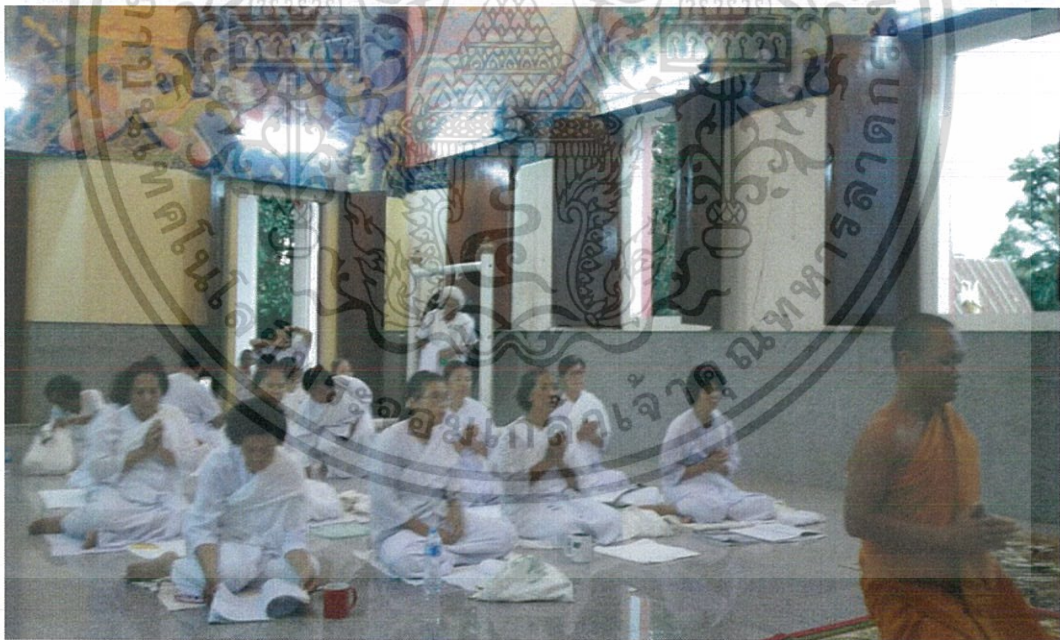

ภาพที่ 9 นอกจากการฟังเทศน์แล้วชาวบ้านยังได้รู้สึกถึงความสุนทรีย์ของภาพเขียนจิตรกรรม
ในเรื่องความพยายามฝ่าฟันเพื่อการไปสู่สวรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

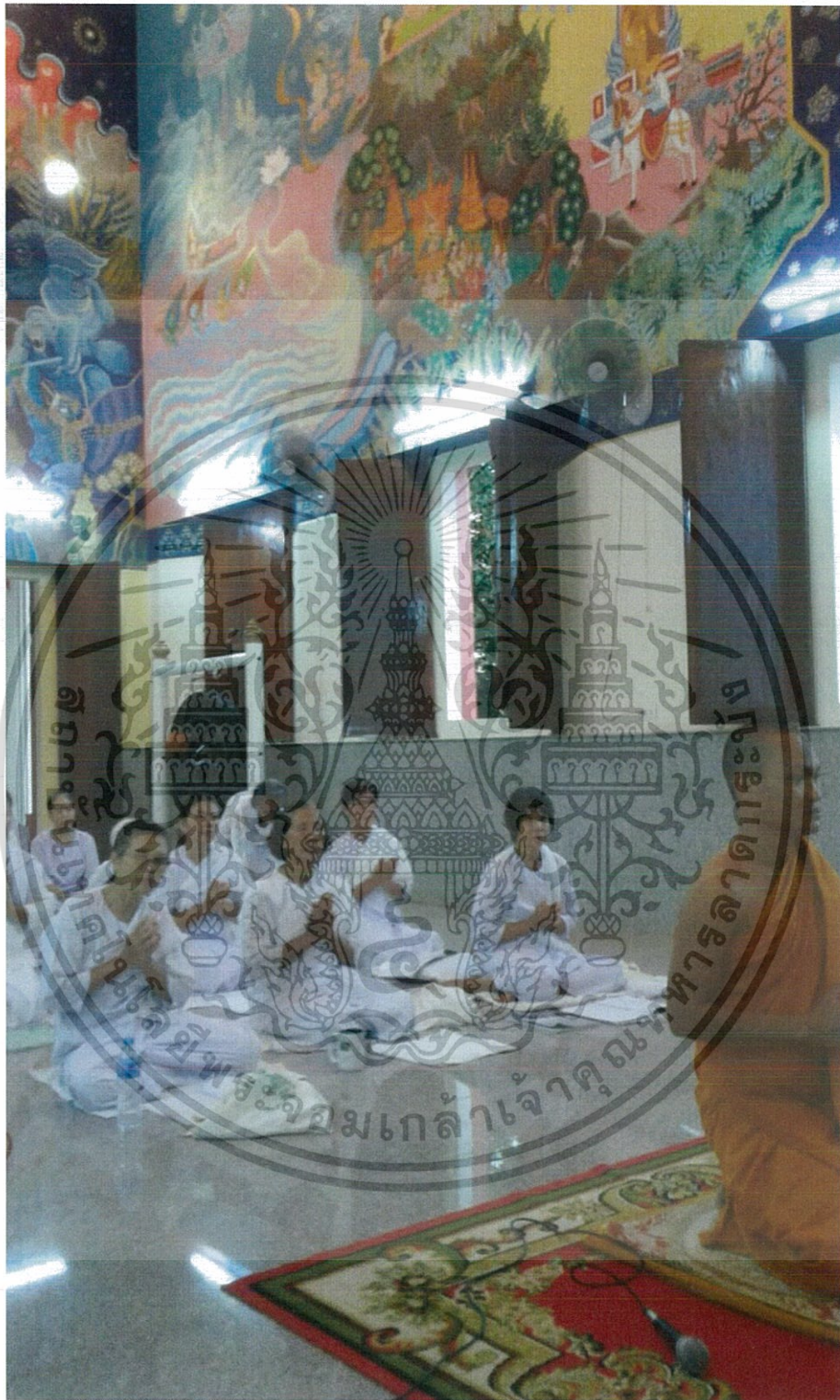

ภาพที่ 10 ภาพจิตรกรรมทำให้อาคารนั้นดูมีขนาดใหญ่ขึ้นและมีสีสันสดใส

ภาพที่ 11 บรรยากาศโดยรวมภายในโบสถ์ ทำให้รู้สึกสว่างขึ้น บรรยากาศโดยรวมภายในโบสถ์ ทำให้รู้สึกสว่างขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 12 ปัจจุบัน ปี 2561 เป็นการใช้ประโยชน์ด้านความพึงพอใจในความสวยงาม
จรรโลงใจแต่ศาสนกิจในพิธีต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

ก. ควรจัดอบรมช่างฝีมือท้องถิ่น รวมทั้งประสบการณ์ของช่างท้องถิ่นเอง ใน ศูนย์ฝึกออาชีพของจังหวัด ขยายไปจนถึงจัดหาตลาดขายของพื้นถิ่น พื้นบ้าน ให้กลายเป็น จุดแข็งของชุมชน แสดงออกถึงสัญลักษณ์ของชุมชนได้

ข. การผนวกกิจกรรม เชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมประเพณีให้เข้ากับการสร้างสรรค์ ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัยอีสานไปสู่การมีส่วนร่วมแก่ท้องถิ่น ในจังหวัดเลย งานประจำปี ของท้องถิ่นและของจังหวัด เพื่อสืบสานและเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นการใช้ประโยชน์ จากข้อมูลและผลงานการสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมกับวิถีชีวิตของประชาชน ก่อให้เห็น ประโยชน์อย่างแท้จริง

ภาพที่ 13 ป้ายแสดงรายละเอียด ป้ายความรู้

ติดตั้งระหว่างช่องหน้าต่าง ภายในโบสถ์วัดโพคนาคาย ด้วยความมีส่วนร่วมจากชาวบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 14 แสดงความชำรุดแตกหักของป้ายแสดงรายละเอียด ป้ายความรู้
ปัจจุบันกำลังซ่อมแซม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- Barrett, Terry (1994). *Criticizing Art: Understanding the Contemporary*. Mountain View, California: Mayfield Publishing Company.
- Barrett, Terry (1994, Summer). Critics on criticism. *Journal of Aesthetic Education*, Volume 28, Number 2. University of Illinois Press.
- Barrett, Terry, editor (1994). *Lessons for Teaching Art Criticism*. ERIC, Getty Center for Education in the Arts.
- Cartwright, Lisa and Sturken, Marita (2001). *Practices of Looking*. Oxford University Press
- Cromer, Jim (1990). *Criticism – History, Theory and Practice of Art Criticism in Art Education*. National Art Education Association
- Jackson, Phillip K. (1998). *John Dewey and the Lessons of Art*. Yale University Press.
- Jory, *The VessantaraJataka*, 179. Yoneo Ishii, Sangha, State, and Society: *Thai Buddhism in History*, Peter Hawkes, trs. (Honolulu: University of Hawaii Press, 1986)
- Mirzoeff, Nicholas (1999). *An Introduction to Visual Culture*. Routledge.
- Ragans, Rosalind (2000). *Art Talk*. Glenco/McGraw-Hill.
- Sayre, Henry M. (2000). *Writing About Art, Edition 4*. Prentice Hall, New Jersey.
- The Burra Charter: The Australia ICOMOS Charter for places of Cultural Significance, 2013.
- Wyman, Marilyn (2003) *Looking and Writing*. Pearson Education, Inc., New Jersey
- งามพิศ สัตย์สงวน, *หลักมานุษยวิทยา*, เจ้าพระยาการพิมพ์ ; 2534, หน้า 60
- จุลทัศน์ พยาฆรานนท์. *สาระสำคัญในงานจิตรกรรมไทยประเพณี*. กรุงเทพมหานคร. บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),2552.
- ชยันต์ วรรณระภูติ.2549. “คนเมือง”: ตัวตน การผลิตซ้ำสร้างใหม่ และพื้นที่ทางสังคมของคนเมือง, ใน อานันท์ กาญจนพันธุ์ (บรรณาธิการ) *อยู่ชายขอบมองลวดความรู้*. (หน้า 33) .กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มติชน.)
- เดชา ศิริเกษม รายงานวิจัยการศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ 2545

เอกสารนี้เป็นเอกสารทสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น.ณ ปากน้ำ *วิวัฒนาการลายไทย*. นนทบุรี. สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2560.

น.ณ.ปากน้ำ จิตรกรรมวัดคงคาราม จังหวัดราชบุรี อาษา ปีที่3 ฉบับที่1 : หน้า 51

ไพโรจน์ สโมสร จิตรกรรมฝาผนังอีสาน การสัมมนาทางวิชาการเรื่องสิ่งแห่งเร้นใน
จิตรกรรมฝาผนังอีสาน 2-4 ธันวาคม2526 หน้า9-10 ภาควิชามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2527

พทยา สายหู. *กลไกทางสังคม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2544.

วิฒนะ จุฑะวิภาต (กลุ่มศิลปะ) รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องการวิจัยทางมนุษย์
ศาสตร์กับการพัฒนาประเทศ ณ. โรงแรมทวาราวดีรีสอร์ท จังหวัดปราจีนบุรี 26-28
มีนาคม 2547 หน้า16 คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาปรัชญา ร่วมกับ
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2547

วิโรฒ ศรีสุโร สิมอีสาน ภาควิชาพื้นฐานสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรุงเทพฯ เมฆาเพลส 2536

สุพัตรา สุภาพ. *สังคมวิทยา*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิชจำกัด, 2536

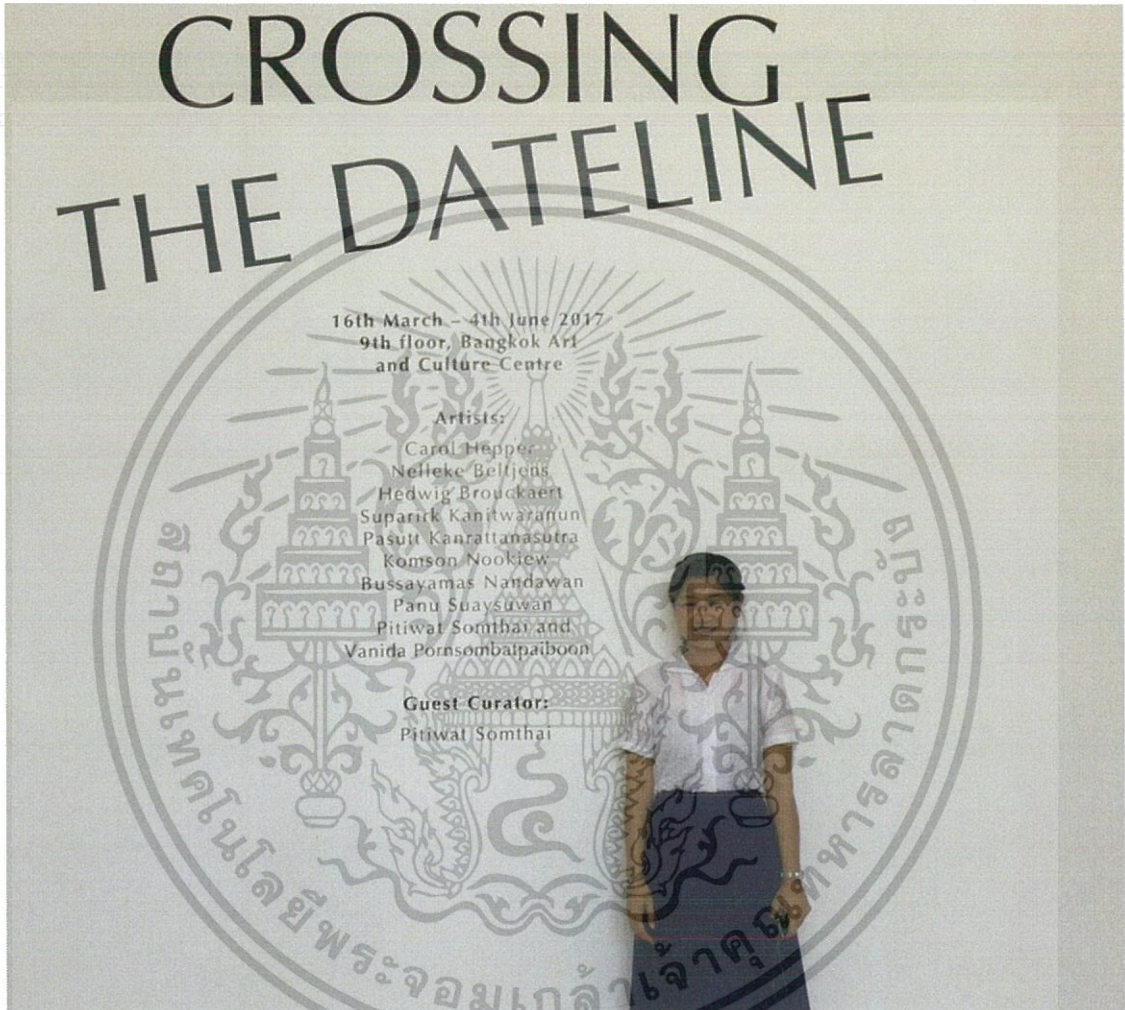
ศิลป์ พีระศรี *Thai Buddhist Sculpture*, National Culture Institute, 1956

ศิลป์ พีระศรี *Contemporary Art In Thailand* กรมศิลปากร, 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติโดยย่อ

ผศ. ดร. หม่อมหลวง โอภาษจรัส นันทวัน

ตำแหน่งวิชาการปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์

- อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาจิตรกรรม
- อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาทัศนศิลป์
- อาจารย์ประจำหลักสูตรสหวิทยาการเพื่อการออกแบบ ระดับดุษฎีบัณฑิต
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติการศึกษา

- 2536 : จบการศึกษาปริญญาตรี ศิลปบัณฑิต สาขาจิตรกรรม
คณะจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2542 : ได้รับเข้าศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยน ณ Ecole Nationale
Superieur des Beaux Art กรุงปารีส ประเทศ ฝรั่งเศส
(Studio : Christian Boltanski) โดยได้รับทุนจากรัฐบาลฝรั่งเศส
- 2544 : จบการศึกษาปริญญาโท ศิลปมหาบัณฑิต MFA สาขาทัศนศิลป์
คณะจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2551 : จบการศึกษาปริญญาเอก Ph.D (Arch.Heritage) ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต
สาขาการจัดการมรดกทางสถาปัตยกรรม หลักสุนทรนาชาติ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

ภาควิชาศิลปกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง กรุงเทพฯ 10520
โทรศัพท์ : 087-6999394 E-mail : nantawanb3451@gmail.com

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว :

- หัวหน้าโครงการสำรวจแหล่งโบราณคดีในพื้นที่จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน
- กระจับปี่ พังงา ภูเก็ต ได้รับทุนสนับสนุนจาก หลักสูตรการจัดการนวัตกรรมการ
วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักศิลปกรรมร่วมสมัย (สสร.)
ปี 2554
- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง สะพานสู่ความเข้าใจผลงานศิลปะร่วมสมัยของ
ไทย งบประมาณเงินรายได้ ปีงบประมาณ 2557 คณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

งานวิจัยที่กำลังทำอยู่ :

การสร้างสรรคภาพจิตรกรรมฝาผนังกับการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นในจังหวัดเลย
ได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
ปี 2559 - 2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติการแสดงผลงาน

- 2549 นิทรรศการเดี่ยว Hold them High ณ หอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2550 นิทรรศการเดี่ยว Artist meet BMW โรงแรมคอนราด กรุงเทพ
- 2551 นิทรรศการกลุ่ม Artist du Monde ณ แกลเลอรี Bernanos กรุงปารีส
- 2552 นิทรรศการเดี่ยว True ณ หอศิลป์เจ้าฟ้า กรุงเทพ
- 2552 นิทรรศการกลุ่ม Mother ณ หอศิลป์เจ้าฟ้า กรุงเทพ
- 2552 นิทรรศการกลุ่ม Scopolamine ครั้งที่ 1- 5 กรุงเทพ
- 2554 ปัจจุบันร่วมแสดงผลงานกลุ่มกับอาจารย์ในภาควิจิตรศิลป์อีกหลายครั้ง
- 2558 นิทรรศการกลุ่ม ต้นไม้คือคำตอบของทุกสิ่ง หอศิลป์จามจุรี จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- 2560 นิทรรศการกลุ่ม Crossing The Dateline ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร BACC

ศิลปินในพำนัก Artist in Resident

1. Vermont Art Center, ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี 2000
เดือน ตุลาคม ถึง ธันวาคม
2. Cite Internationale des Art กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ปี 1999 - 2000